

Jaroslav Heyrovský a Spojené státy americké
(Výběr z korespondence z let 1928–1967)

Jiří Jindra

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.

Praha 2014

Jaroslav Heyrovský and the United States of America (Selection of correspondence 1928–1967)

Copyright: Jiří Jindra

Copyright: ÚSD AV ČR, v.v.i.

ISBN 978-80-7285-171-3 (elektronická publikace)

Obsah

Úvod	4
1. Cesta Jaroslava Heyrovského do USA	5
1.1 Před cestou	5
1.2 Příprava na cestu	7
1.3 Pobyť na University of California	7
1.4 Pobyť na California Institute of Technology	8
1.5 Cesta na východ USA	8
1.6 Po návratu do Československa	10
2. Korespondenční styk Jaroslava Heyrovského s USA	11
2.1 Období 1933–1939	11
2.2 Období 1940–1950	11
2.3 Období 1951–1967	12
2.4 Seznam adresátů	12
2.5 Poznámky ke kapitole 1 a 2	15
3. Anotovaný výběr z korespondence	18
3.1. Poznámky ke kapitole 3	165
4. Shrnutí / Summary	166
5. Použitá literatura	169
6. Seznam zkratk	170
7. Jmenný rejstřík	172

Úvod

Základem studie je korespondence Jaroslava Heyrovského (1890–1967) deponovaná v Archivu AV ČR v Praze s vědeckou obcí USA. J. Heyrovský objevil roku 1922 elektrolyzu s kapkovou rtuťovou elektrodou známou jako polarografie, za niž získal roku 1959 v Československu jedinou vědeckou Nobelovu cenu (za chemii).

Půlroční Heyrovského pobyt v USA v roce 1933 rozhodným způsobem přispěl k uznání jeho polarografie ve Spojených státech jako moderní metody analytické chemie. V USA navázal Heyrovský řadu přátelství hlavně s fyzikálními chemiky, jak o tom svědčí ve studii uvedené dopisy, které byly částečně selektovány a zkráceny. Nejde tedy o doslovné znění dopisů přeložených z angličtiny. Do studie je zařazena též korespondence Heyrovského uložená v Národním archivu, kterou jako několikaletý předseda Amerického ústavu v Praze vedl s americkými institucemi (vyslanectvím USA v Praze a Institute for International Education a A. Carnegie Foundation v New Yorku). Uvedené newyorské instituce zajišťovaly finančně studijní pobyty čs. vědců v USA a amerických vědců v ČSR.

Pokusy Heyrovského navštívit po 2. světové válce znovu USA byly neúspěšné, jak se o tom lze dočíst v uvedené korespondenci.

Korespondence podává obraz Heyrovského jako vědce, pedagoga a organizátora vědeckého života i částečně angažovaného občana Československa.

Ve Spojených státech ve 30. letech působili tito Heyrovského žáci: Tamele /1/, Herman /2/, Herasymenko /3/, Vopička /4/, Müller /5/, Jurková /6/ a Jemeljanova /7/. Až na Jemeljanovou a Herasymenka si se všemi dopisoval.

V Archivu AV ČR jsou k nalezení jednak koncepty a kopie dopisů Heyrovského, jednak originály dopisů Heyrovským přijatých. Nejčetnější korespondence je u adresáta Müllera a dále u Kolthoffa /8/, u Delahaye /9/ a Bogerta /10/. Obsáhlá je korespondence s firmou Sargent reprezentovaná jejím presidentem Mintsem /11/. Americkou korespondenci Heyrovského tvoří níže uvedených 65 adresátů, bylo jich více, a proto byla selektována. U vybraných adresátů ne všechny poštovní zásilky byly zpracovány, tedy abstrahovány. Mezi adresáty je několik laureátů Nobelových cen, Heyrovský si tedy dopisoval s nejdůležitějšími představiteli světové vědy.

Je mi milou povinností poděkovat vedení Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i. za skvělé podmínky k vypracování této publikace.

1. Cesta Jaroslava Heyrovského do USA

1.1 Před cestou (předpoklady k cestě)

O tom, že v USA existuje Carnegieho nadace (Carnegie Foundation Endowment for International Peace), která umožňuje pobyty zahraničních vědců a pedagogů na amerických univerzitách a amerických vědců a pedagogů mimo USA, věděl Heyrovský ještě před příjezdem prvního Carnegie visiting profesora plukovníka Marstona Bogerta, organického chemika z Columbia University do Prahy. Že Bogert přijede do Prahy přednášet, se Heyrovský dozvěděl na schůzi profesorského sboru Přírodovědecké fakulty UK, jehož byl členem, už v červnu 1927. Nadace předtím oznámila, že je ochotna vyslat do ČSR profesora Bogerta a profesorský sbor Přírodovědecké fakulty se usnesl pozvat Bogerta k přednáškám /12/. V profesorském sboru bylo několik chemiků (J. Štěrba-Böhm /13/, J. Křepelka /14/, F. Plzák /15/ a J. Heyrovský /16/). Profesorský sbor pověřil Heyrovského postarat se o Bogerta během jeho pobytu v Praze, čímž byl Heyrovský s ním v úzkém vztahu po celý zimní semestr a i po jeho odjezdu v únoru 1928. Heyrovský psal pro denní tisk pozvánky na Bogertovy přednášky, zajišťoval Bogertovy přednášky v Brně na univerzitě a na české technice a v Bratislavě na Lékařské fakultě UKo. Bogert přijel v doprovodu manželky někdy mezi 10.-15.zářím. V zimním semestru přednášel na Přírodovědecké fakultě UK jednak studentům, ale i veřejnosti o chemii parfémů. Heyrovský byl jedním ze čtyř profesorů Přírodovědecké fakulty, kteří v lednu 1928 navrhli Bogerta na čestného doktora rerum natur. UK /12/. Koncipoval též dopis děkana fakulty Bogertovi o úmyslu UK udělit mu Dr.h.c. za zásluhy o utužení vědeckých a kulturních styků mezi ČSR a USA. O čestném doktorátu Bogerta byla informována veřejnost denním tiskem, o což se staral Heyrovský. Heyrovský se během Bogertova pobytu v Praze jistě dotazoval, jak lze získat stipendium od Nadace A. Carnegie, protože to byl způsob, jak se dostat do USA a tam přednášet. Po odjezdu Bogerta do USA se rozvinula bohatá korespondence mezi Heyrovským a Bogertem, která trvala s přerušením ve válečných letech až do roku 1951 /17/.

Heyrovský se k Bogertovi vyjádřil takto: „Pobyt a činnost Bogerta v ČSR byly důležitou vědeckou a společenskou událostí. Moudrost, elegance a duchaplnost profesora Bogerta spolu se společenskou vytříbeností paní Bogertové založily četné vazby s československými osobnostmi z vědeckého, průmyslového, politického a finančního světa. To vyvolalo živý zájem intelektuální Prahy a zintenzivnilo vztah ČSR a USA a bezpochyby to byl i velký impuls k založení Amerického ústavu v Praze“ /18/.

V lednu 1929 se krátce zastavil v Praze Dr. Haskell /19/, s nímž Heyrovský jednal o eventuálním pobytu v USA. Nejdůležitější ovšem v této záležitosti bylo Heyrovského jednání se samotným prezidentem Nadace A. Carnegie N. M. Butlerem /20/, který si mj. přijel do Prahy pro čestný

doktorát. Ten mu byl udělen již roku 1921 Filosofickou fakultou UK, leč diplom se cestou do USA poškodil a jeho osud byl dosti nejasný. Proto, když Butler v roce 1931 navštívil Prahu, byla uspořádána v Karolinu 25. 6. slavnostní promoce /21/. O den později se konala na Butlerovu počest večeře organisovaná Heyrovským /22/. V té době už krátce existoval Americký ústav, v jehož výboru byl Heyrovský členem a měl funkci předsedy vědecké sekce.

V lednu 1932 přijel do Prahy profesor fyzikální chemie University of California M. Randall /23/, jenž navštívil Americký ústav, na jehož měsíční večeři přednesl krátkou přednášku o trendech vědy v USA /24/ a přednášel v Chemickém ústavu UK o termodynamice a praktickém užití aktivního koeficientu. Heyrovský organizoval tyto přednášky. Jistě s Randallem hovořil o svém úmyslu přednášet v USA. Zřejmě jím ovlivněn změnil původně plánovaný pobyt v New Yorku a Bostonu za Kalifornii.

Na jaře 1932 přijel do Prahy také profesor fyziky českého původu A. F. Kovařík (Yale University v New Havenu) /25/. Heyrovský jako předseda vědecké sekce AÚ si vzal na starost přednášky Kovaříkovy ve Fyzikálním ústavu UK. AÚ uspořádal na Kovaříkovu počest večeři, účast na ní zajišťoval opět Heyrovský. I s Kovaříkem určitě diskutoval o svém plánovaném pobytu v USA.

Přírodovědecká fakulta UK udělila Kovaříkovi červnu čestný doktorát přírodních věd /21/.

V roce 1932 navštívil AÚ také profesor T. I. Davis z MIT v Bostonu /26/. Zřejmě i s ním měl Heyrovský rozhovor o přednáškách, které plánoval pro USA.

Z devíti amerických vědců, s nimiž si Heyrovský psal do roku 1932, pouze jednoho z nich neznal osobně: Noyese /27/.

Heyrovský již od poloviny 20. let pečlivě sledoval vývoj fyzikální chemie v USA a vůbec tamní ohromný technický pokrok. Na vlastní oči tedy chtěl vyčtená fakta ověřit na místě. V roce 1928 navíc malá pražská firma, v níž měl i menší podíl Heyrovský, začala vyrábět polarografy systém Heyrovský-Shikata. Firmu založil Heyrovského žák V. Nejedlý /28/, který roku 1926 ukončil studia u Heyrovského doktorátem. Jeho disertace měla polarografické téma. Měření prováděl na původním polarografu navrženým dvojicí Heyrovský-Shikata, u kterého pohon Kohlrauschova kola zajišťoval hodinový stroj nebo malý elektromotor. Je třeba uvést, že ani princip elektrolýzy se rtuťovou kapkovou katodou Heyrovským objevené v roce 1922 ani princip polarografu z roku 1925 autorů Heyrovský-Shikata nebyly patentovány, ale pouze publikovány (J. Heyrovský: Chem. listy 16, 256-264 (1922)., Phil. Mag. 45, 303-345 a J. Heyrovský a M. Shikata: Rec. Trav. Chim. Chim 45, 303-315 (1925)), takže výroba polarografů Nejedlým se zdála být v dobrých rukách. Až do roku 1932 byla polarografie v USA prakticky neznáma, takže Heyrovský mohl do USA vyrazit s novinkou – polarografickou metodou. Přitom mohl pochopitelně propagovat a nabízet české polarografy, jejichž inzerovaná cena činila 100 dolarů. Ovšem celé polarografické zařízení včetně příslušenství bylo o dost dražší (360 dolarů, viz CCCC 1(1) (1929). V roce 1929 založili profesori

Votoček a Heyrovský nový mezinárodní chemický časopis *Collection of Czechoslovak Chemical Communications* /CCCC)/, ve kterém byly často publikovány ve francouzštině, hlavně však v angličtině články s polarografickou tematikou. Heyrovskému jako vydavateli CCCC tedy šlo i o získání amerických abonentů pro tento časopis.

1.2 Příprava na cestu

Od Haskella se v červnu 1932 Heyrovský dozvěděl, že mu byla schválena hostující profesura na letní semestr 1932/33 na kalifornských vysokých školách. Heyrovský tedy požádal o studijní dovolenou od ledna do července 1933, kterou bez problému dostal. Byla to teprve druhá Heyrovského delší studijní dovolená, předtím v roce 1926 strávil ½ roku na Sorbonně, kde jen bádá. Haskell byl pro Heyrovského spojkou s nadací, podával mu v dopisech zprávy, jak se v USA připravuje Heyrovského pobyt.. Zájem o Heyrovského má však i sám šéf nadace Butler. Napsal mu, že po přednáškách v Kalifornii může přednášet i na dalších západních amerických univerzitách, což Heyrovského potěšilo. Heyrovský koresponduje dále s Bogertem. V roce 1932 začala též korespondence s T. L. Davisem. Také známost s profesorem Kovaříkem se projevila v této fázi příprav na Heyrovského pobyt v USA. V korespondenčním styku byl Heyrovský i s profesorem Randallem z University of California, kde měl 2 měsíce učit a s profesorem Millikanem /29/ z CIT. Do odjezdu Heyrovského do USA v lednu 1933 došlo k výměně dopisů též s profesorem Noyesem.. Heyrovskému v té době psal i jeho žák dr. Tamele. Přitom Randall a Noyes byli pro Heyrovského klíčoví kolegové, protože oba působili na kalifornských vysokých školách, kde měl Heyrovský učit.

Na pobyt v USA si vzal s sebou polarografické zařízení, aby mohl svoji metodu na místě předvést. Poslal je napřed lodí do USA a konečnou pro ně bylo město Berkeley. Zařízení dorazilo na místo určení včas a zřejmě v pořádku.

1.3 Pobyt na University of California

Průběh pobytu vylíčil Heyrovský ve své zprávě podané po skončení pobytu Nadaci Carnegie /18/, /30/ a v referátu otištěném v *Chemických listech* /31/. Dále je pobyt zachycen i v korespondenci s Americkým ústavem, Bogertem, Davisem, Furmanem /32/, Haskellem, Foulkem /33/, Kovaříkem, Noyesem, Mc Bainem /34/ a Tamelem.

Ve stručnosti lze pobyt Heyrovského v Berkeley na University of California popsat následovně: V Berkeley, sídle univerzity, byl Heyrovský uvítán profesorem Randallem a dr. Tamelem, bývalým asistentem Fyzikálně chemického ústavu UK a Heyrovského žákem. Heyrovský se podrobně seznámil se způsobem výuky na univerzitě, zejména fyzikální chemie. Chemii tam tehdy učilo 7 řádných profesorů, 3 mimořádní profesori, 7 docentů, 3 hostující profesori, řada asistentů,

demonstrátorů, mechaniků, sklářů atd. V době pobytu Heyrovského na univerzitě byla největší pozornost na chemickém odboru věnována izolaci těžké vody /35/. Heyrovského učební povinnost bylo vést týdně 2 semináře, avšak zájem o polarografii byl tak velký, že zejména pro biochemiky a začátečníky Heyrovský pořádal další přednášky s demonstracemi polarografické metody.

Heyrovský se též podíval na soukromou Stanford University, kde se setkal se známým specialistou na koloidní chemii profesorem Mc Bainem a kde poznal také mladého chemika van Rysselbergha /36/, s nímž později korespondenčně spolupracoval. V San Francisku se Heyrovský také zúčastnil dvou schůzí místní pobočky ACS, na jedné z nich měl též přednášku. Také přednášel v městě Davis a v Santa Claře na katolické univerzitě.

1.4 Pobyť na California Institute of Technology (uváděném též jako Caltec) v Pasadeně

Do Pasadeny přibyl Heyrovský počátkem dubna 1933. Caltec dle Heyrovského se v ničem nelišil od amerických univerzit, snad jen mimořádně vysokou úrovní výuky a výzkumu. Kolegové z Caltec brali Heyrovského na exkurze po blízkých chemických podnicích (California and Hawaiian Sugar Refining Corp. u sanfranciského zálivu či závod Trona v poušti vyrábějící chlorid draselný a borax. Na Caltec Heyrovský přednášel, jak bylo předem dohodnuto s profesorem Noyesem 6 demonstračních přednášek (Heyrovský původně počítal se 16 přednáškami) zaměřených na elektrochemické výzkumy s kapkovou rtuťovou elektrodou a praktické aplikace polarografické metody. Ve volných chvílích se mohl věnovat badatelské práci, s čímž Noyes souhlasil.

Na jaře 1933 bylo pořádáno v Dallasu polarografické symposium v rámci konference ACS. Symposium tam řídil Kolthoff, Heyrovský na symposiu nebyl. Na něm se konstatovalo, že polarografie je novým výzkumným nástrojem pro americké chemiky. Toto konstátování Heyrovského velmi potěšilo.

1.5 Cesta na východ USA

Heyrovský opustil Pasadenu počátku června 1933 a přesunul se vlakem do státu Minnesota, tam konkrétně na univerzitu v Minneapolis, kam ho pozval profesor Kolthoff k přednášce. Seznámil se tam s hosty univerzity profesorem Lenardem z Oslo /37/ a profesorem Hahnem z Berlína /38/. Dva dny se zdržel v Madisonu na tamní univerzitě, kde přednášel. Byl hostem profesora W. Petersona /39/. Prohlédl si univerzitní ústavy a rekreoval se koupáním v blízkém jezeře. Další tři dny strávil v Chicagu, kde si prohlédl veletrh a krátce navštívil na univerzitě Harkingovy laboratoře. Příští Heyrovského zastávkou byla University of Ohio v městě Columbus, kde přednášel. Hostitelem mu byl profesor Foulk. Heyrovský se seznámil mj. s nejvíce v USA

uznávaným analytikem profesorem Willardem /40/ z University of Michigan, který neváhal jet 500 km autem, aby vypoaslechl Heyrovského přednášku.

Další zastávkou Heyrovského bylo hlavní město Washington, kam byl pozván předsedou tamní sekce ACS, Čechem Dr. Kráčkem /41/ působícím v Carnegie Geographical Laboratory. Kráček podal Heyrovskému výklad o výzkumu tam běžícím a ukázal mu vhodně a dobře vybavená pracoviště. Heyrovský se Washingtonu také seznámil s profesorem Wasburnem /42/, předsedou National Bureau of Standards, vynikajícím fyzikálním chemikem a spoluobjevitelem těžké vody. Též navštívil českého antropologa Dr. A. Hrdličku /43/, kurátora Smithoman Institution. Další etapou Heyrovského cesty byla Philadelphie, kde přednášel chemikům petrolejářské společnosti Atlantic Refining Co. Tam mu byl společníkem při prohlídce města vrchní chemik Dr. J.B. Hill / 44/. Následující dny byl hostem profesora Furmana z Princeton University a kde podle Heyrovského připomíná společenský život akademiků výlučnost Oxfordu.

Poslední přednášku měl Heyrovský na Cornell University v Ithace. Tam se mu věnoval analytický chemik profesor Nichols /45/. Z atlantského pobřeží přešel Heyrovský do Bostonu, kde se ho ujal profesor Davis, který mu ukázal tamní dvě vysoké školy: Harvard University a MIT, obě v přílehlé Cambridge. Na Harvardu na Heyrovského nedobře zapůsobila opuštěná, dříve světoznámá laboratoř laureáta Nobelovy ceny profesora Richardse /46/, která po jeho smrti zpusla. Ústav MIT Heyrovský ohodnotil jako nejlépe zařízenou technologickou instituci. Ze všech, které v USA viděl a navštívil. Podle Heyrovského by pro československý chemický dorost Boston a Cambridge byly nejvhodnější k rozšíření chemického vzdělání. V Bostonu také navštívil sídlo Academy of Arts and Science, jejímž členem se stal v květnu 1933. Z Bostonu odjel Heyrovský do venkovského sídla profesora Bogerta ve státě Maine u Belgrave Lake. Tam se mu Bogert po tři dny plně věnoval, vozil ho po svých lesích, divokých revírech a půvabných jezerech a vůbec s celou svou rodinou mu byl nejlaskavějším hostitelem.

30. června Heyrovský přijel do New Yorku, tam si prohlédl Museum of Arts and the Natural History a šel se rozloučit do sídla Nadace A. Carnegie, kde zastihl pouze dr. Haskella, president nadace byl právě v Londýně. S manželi Haskellovými a profesorem Hamiltonem /47/ z Cornell University poobědval a večer se setkal se svými bývalými spolupracovníky z pražské univerzity, mj. s Dr. Jemeljanovou. O půlnoci z 30. 6. na 1.7. vyplula loď s Heyrovským na palubě do Evropy. Od února do června 1933 přednášel Heyrovský na 16 místech USA a absolvoval 44 přednášek, což jistě byl obdivuhodný výkon. Po ukončení pobytu v USA si Heyrovský uvědomil, že kromě nepřekonatelné technické kultury mají američtí přírodovědci i vysokou kulturu vědeckou a všeobecnou. Jejich metody podle Heyrovského předčí evropské, najmě československé, hlavně systematickou a organisovanou dělbu práce. Chemikové všech oborů se setkávají alespoň jednou týdně při referátech a diskutují o nich. Referující hovoří o svých výsledcích a přítomní nezištně mu

radí a i jinak pomáhají. Tím se liší americký způsob od českého, který je přísně individualistický. Český vědec působí dojmem poustevníka. Rady okolí přijímá spíše s nedůvěrou. Minula doba, kdy američtí badatelé si chodili osvojovat základy moderní vědy do Evropy. U fyzikální chemie je tomu naopak. Celkově se Heyrovský přesvědčil, že Československo má v USA upřímné přátele, od kterých se může učit demokracii.

Při pobytu v USA poznal laureáty Nobelovy ceny Millikana a budoucí laureáty Hahna a Paulinga.

1.6 Po návratu do Československa

Ve vlasti byl Heyrovský žádán z různých stran o články či přednášky o zkušenostech z pobytu v USA. Vyhověl žádosti Jednoty čs. matematiků a fyziků, Masarykově akademie práce, Čs. společnosti chemické a Americkému ústavu.

Z USA přijeli do Prahy američtí stipendisté (Herman, Vopička a Jurková, aby si u Heyrovského vypracovali disertace. Už během pobytu Heyrovského v USA se na něj obrátilo povícero studentů a vědců, aby mohli v Praze studovat či pracovat v FCHÚ UK, ale nezískali k tomu stipendium, takže zůstalo jen u tří jmenovaných, z nichž Herman skutečně doktorát v Praze získal.

S celou řadou amerických fyzikálních chemiků si Heyrovský dopisoval jak bezprostředně po skončení jeho pobytu v USA, tak i po celá desetiletí, zejména s těmi, se kterými se znal osobně z USA nebo které poznal, když ho v Praze navštívili. Důležitá byla návštěva profesora Kolthoffa v roce 1936, kdy s Heyrovským zevrubně diskutoval o polarografii. Kromě Kolthoffa byl velkým zastáncem polarografické metody v USA Heyrovského žák Němec O. H. Müller usazený v USA. Korespondence s těmito dvěma chemiky byla nejobsáhlejší. Ne všechny dopisy jsou ve studii uvedeny, byly vybrány ty nejdůležitější a nejzajímavější. Velký je i konvolut poštovních zásilek od firmy Sargent, hlavně od prezidenta a posléze prezidenta firmy Mintse. I u této korespondence byl proveden výběr.

2. Korespondenční styk J. Heyrovského s USA

2.1 *Období let 1933-1939*

Po velmi úspěšné cestě Heyrovského v USA, která skončila v polovině roku 1933, se jeho styk s americkými kolegy uskutečňoval hlavně písemně. Byly ovšem výjimky, že některý z amerických vědců při cestách po Evropě se zastavil v Praze u Heyrovského. Byl to např. v roce 1936 profesor Kolthoff, kterého Heyrovský nadchl polarografií. A nejen jeho: J. Herman, starší než Heyrovský a dále studenti E. Jurka a Z. Vopička přijeli za Heyrovským, aby se vyučili polarografii. Strávili ve Fyzikálně chemickém ústavu UK jistý čas a Herman ze studijního pobytu vytěžil doktorát RNDr. Korespondence pokračovala pochopitelně s vědci, s nimiž se seznámil v USA nebo které znal z dřívějších. Šlo o Braye /48/, Bogerta, Butlera, Davise, Furmana, Foulka, Haskella, Kovaříka a Tameleho. Velmi obsáhlá je Heyrovského korespondence s jeho žákem O. H. Müllerem, který se učil u něj polarografii a po doktorátě odjel do USA. Koncem 30. let začalo dopisování s firmou Sargent specialisovanou na výrobu přístrojů. Firmu representoval T. M. Mints. K tomuto období se váže též Heyrovského korespondence za AÚ, kterého byl několik let předsedou.

2.2 *Období let 1940-1950*

V období let 2. světové války lze zaznamenat Heyrovského dopisování s firmou Sargent. Z USA do roku 1941 přicházely dopisy od Mintse, Sherricka /49/, Dodda /50/, Dickowa /51/ a Smetaka /52/. Po válce se obnovilo nebo bylo zahájeno dopisování s Alexandrem /53/, Berlem /54/, Bogertem, Butlerem, Davisem, Delahayem, Furmanem, Hermanem, Jurkovou, Choppinem /55/, Jakobym /56/, Kolthoffem, Laitinenem /57/, Linfordem /58/, Linganem /59/, Müllerem, Paulingem /60/, van Rysselberghem, Uhligem /61/, Vopičkou a Westem /62/.

Roku 1946 a zejména v roce 1948 se jako hlavní téma objevují plánované cesty Heyrovského do USA, k nimž však nedošlo. Obě zamýšlené cesty a jejich zajišťování americkou stranou jsou často obsahem dopisů od Bogerta, Furmana, Hermana, Jurkové, Choppina, Kolthoffa, Müllera, Mintse, Sherricka, Vopičky a Westa.

Bezprostředně po skončení války byl Heyrovský obviněn z kolaborace s Němci. Po dobu války mohl totiž díky přátelství s antinacistou a kolegou J. Böhmem /63/ z pražské Německé univerzity pokračovat v polarografických výzkumech dokonce ve své původní vlastní laboratoři, kterou po listopadu včetně celého Chemického ústavu UK zabrali okupanti. Heyrovskému trvalo přes půldruhého roku, než se očistil z nařčení a byl plně rehabilitován. O této své kauze se Heyrovský zmínil několikrát v dopisech Bogertovi, Davisovi, Jurkové, Kolthoffovi, Linganeovi, van Rysselberghovi a Mintsovi, kteří mu vyjadřovali sympatie a s povděkem přijali zprávu o Heyrovského rehabilitaci.

V roce 1950 zřídila vláda republiky Ústřední ústav polarografický – dávný sen Heyrovského. O zřízení ústavu a jeho prvních úspěších (např. uspořádání I. Mezinárodního polarografického sjezdu v únoru 1951) informoval řadu přátel (Bogerta, Hermana, Kolthoffa, Müllera, van Rysselbergha, Vopičku a další).

2.3 *Období let 1951-1967*

V těchto letech pokračoval písemný styk s Heyrovského kolegy v USA: Dopisy mu docházely od Alexandra, Berla, Bogerta, Delahaye, Furmana, Hermana, Jurkové, Kolthoffa, Laitinena, Linforda, Linganea, Müllera, Paulinga, van Rysselbergha, Mintse, Sherricka, Smetaka, Uhliga a Vopičky. Přibyli však další korespondenti: Bates /64/, Bockris /65/, Elving /66/, Haurowitz /67/, Herasymenkova /68/, Hauk /69/, James /70/, Read /71/, Smith /72/, Taylor /73 /, Ewan /74/, Schmitz /75/, Shannon /76/, Shoemaker /77/, Wawzonek /78/, Williams /79/, a Zallen /80/. V roce 1959 obdržel Heyrovský po té, co bylo oznámeno, že získal Nobelovu cenu za chemii, ohromné množství gratulací, jak od jednotlivců, tak organizací USA. Podobně tomu bylo po jeho úmrtí v březnu 1967, kdy kondolence z USA opět od jednotlivců i od institucí byly adresovány paní Heyrovské /81/. Jen namátkově jsou v této studii uvedeny některé gratulace a kondolence. Hlavně v 50. letech se Heyrovský v písemné formě účastnil prací vrcholných mezinárodních chemických organizací, jako byl IUC, IUPAC a CITCE, jak o tom svědčí jeho dopisování s funkcionáři uvedených organizací. Batesem, Laitinenem, van Rysselberghem a E. P. Smithem. Heyrovský už od 30. let se zabýval bibliografií s polarografickou tematikou. Postupně ji publikoval v CCCC (až do roku 1959), později ve formě brožur v Nakladatelství ČSAV a v Academia. Spoluautorem bibliografií v letech 1947–1953 byl O. H. Müller. V jejich vzájemné korespondenci je bibliografie často uváděna.

V několika Heyrovského dopisech adresovaných americkým kolegům je uvedena trpká zkušenost Heyrovského s komunistickým režimem: v roce 1953 mu na poslední chvíli – pár hodin před odletem do Stockholmu na fyzikálně chemický kongres, kde měl mít zásadní přednášku a kde měl vést jednu sekci kongresu – mu byl zadržen cestovní pas. Píše o tom Kolthoffovi, Laitinenovi a Müllerovi.

2.4 *Seznam adresátů*

J. Alexander (18-20)

American Academy of Arts and Science (20-21)

American Chemical Society (21)

Americký ústav (22-26)

R. G. Bates (26-29)

W. G. Berl (30-31)
J. O'Mara Bockris (31-32)
M. T. Bogert (32-40)
W. C. Bray (40-41),
N. M. Butler (41-42)
T. L. Davis (42-44)
P. Delahay (44-48)
H. R. Dickow (48)
S. P. Dodd (48-49)
P. J. Elving (49-51)
C. W. Foulk (51-52)
Ph. Frank (52)
N. H. Furman (52-55)
H. Hack (55)
H. S. Haskell (55-58)
A. Hauk (58)
F. Haurowitz (59-60)
A.L. Henne (60-61)
A. Herasymenko (61)
J. Herman (61-65)
B. J. Hoel (65)
R. Holman (65)
R. P. Chapman (65-66)
A. R. Choppin (66)
K. Jakobi (Jakoby) (66-67)
F. W. James (67)
J. Jordan (67-68)
Journal of the Electrochemical Society (68)
E. M. Jurka (68-72)
T. G. Koenig (72)
H. J. Koch (73)
I. M. Kolthoff (73-93)
A. F. Kovařík (93-95)
H. A. Laitinen (95-97)
J. I. Laub (98)

H. B. Linford (98-99)
J. J. Lingane (99-100)
F. Maresh (100)
J. W. McBain (100-101)
R. A. Millikan (101)
T. M. Mints (101-105)
O. H. Müller (105-141)
A. A. Noyes (141-142)
L. C. Pauling (142-146)
M. Randall (146-147)
H. J. Read (147)
P. van Rysselberghe (147-150)
G. Rosenthal (150)
E. B. Sanigar (151)
H. H. Shannon (151)
P. Sherrick (151-152)
H.B. Shoemaker (152-173)
C. L. Schmitz (152)
E. Schultz(ová) (153)
W. J. Smetak (153-154)
G. F. Smith (154)
J. H. C. Smith (154)
E. R. Smith (155-156)
H. S. Tailor (156)
M. Tamele (156-158)
H. H. Uhlig (159)
Z. Vopička (160-161)
S. Wawzonek (161-162)
G. Wendt (162-163)
P. W. West (163-164)
H. B. Williams (164)
H. Zalles (164)

Čísla za jmény udávají stránkování ve studii.

2.5 Poznámky ke kapitolám 1 a 2

- /1/ M. Tamele (1899-?), český fyzik. chemik, žák Heyrovského, do odchodu do USA byl asistentem FCHÚ UK
- /2/ J. Herman (1878-1951), americký fyzik. chemik českého původu, žák Heyrovského
- /3/ P. Herasymenko (1900-1958), ukrajinský fyzik. chemik, žák Heyrovského, do odchodu do USA byl asistentem FCHÚ UK
- /4/ Z. Vopička, americký student-stipendista českého původu, žák Heyrovského
- /5/ O.H. Müller (1908-?), americký fyzik. chemik a fyziolog německého původu, žák Heyrovského
- /6/ E. Jurka, americká studentka-stipendistka, později lékařka, žačka Heyrovského
- /7/ N.V. Jemeljanova (1890-?), ruská fyzik. chemička, žačka Heyrovského
- /8/ I.M. Kolthoff (1894-1993), americký fyzik. a analyt. chemik nizozemského původu, pedagog University of Minnesota
- /9/ P. Delahay (1922-?), americký fyzik. chemik, pedagog
- /10/ M.T. Bogert (1868-1953), americký organický chemik, pedagog Columbia University, Dr.h.c. UK
- /11/ T.M. Mints, americký podnikatel, president firmy Sargent
- /12/ Zápisy schůzí profesorského sboru Přírodovědecké fakulty UK z let 1927-1928. Archiv UK, Praha
- /13/ J. Štěrba-Böhm (1879-1939), český anorganický chemik, pedagog UK
- /14/ J. Křepelka (1890-1964), český anorganický chemik, pedagog UK
- /15/ F. Plzák (1877-1944), český organický chemik, pedagog UK
- /16/ J. Heyrovský (1890-1967), český fyzik. chemik, pedagog UK
- /17/ V letech 1932-1951 si vyměnili minimálně 44 poštovních zásilek
- /18/ viz /36/
- /19/ H.S. Haskell, tajemník prezidenta (předsedy) Nadace A. Carnegie
- /20/ N.M. Butler (1862-1947), americký pedagog, mírový činitel, laureát Nobelovy ceny za mír z roku 1931, Dr.h.c. UK, prezident Nadace A. Carnegie
- /21/ Materiály senátu UK, čestné doktoráty 1919-1939. Archiv UK, Praha
- /22/ Zápisy schůzí výboru AÚ z roku 1931. Národní archiv Praha, fond 413
- /23/ M. Randall, americký fyzik. chemik, pedagog University of California
- /24/ Zápisy schůzí výboru AÚ z roku 1932. Národní archiv Praha, fond 413
- /25/ A.F. Kovařík (1880-1965), americký fyzik českého původu, pedagog Yale University, Dr.h.c. UK
- /26/ T.I. Davis, americký fyzik. chemik, pedagog MIT
- /27/ A.A. Noyes, americký chemik, pedagog na Caltec
- /28/ V. Nejedlý (1896-?), český fyzik. chemik a podnikatel, žák Heyrovského
- /29/ R.A. Millikan (1868-1953), americký fyzik, pedagog Caltec, laureát Nobelovy ceny za fyziku v roce 1923

- /30/ J. Heyrovský: Report to the Carnegie Endowment for International Peace. Kopii zprávy poslal čs. ministerstvu školství a národní osvěty v únoru 1934. Materiály MŠNO o profesoru Heyrovském. Národní archiv Praha
- /31/ J. Heyrovský : Referát o mém zájezdu do Spojených států, in Chemické listy 27, 156-159 (1934)
- /32/ N.H. Furman, americký fyzik. chemik, pedagog Princeton University
- /33 C.W. Foulk, americký fyzik. chemik, pedagog Ohio State University
- /34/ J.W. Mac Bain, americký fyzik. chemik, pedagog Stanford University
- /35/ Tematiku těžké vody přenesl Heyrovský do Prahy, kde v letech 1935-37 vzniklo v FCHÚ UK několik polarografických prací o těžké vodě
- /36/ P. van Rysselbergh, americký fyzik. chemik, pedagog Stanford University
- /37/ Legard, norský vědec, pedagog univerzity v Oslo
- /38/ O. Hahn, německý chemik a fyzik, ředitel Chemického ústavu císaře Viléma, laureát Nobelovy ceny za chemii za rok 1944
- /39/ W. Peterson, americký biochemik, pedagog Madison University
- /40/ Willard, americký analyt. chemik, pedagog University o Michigan
- /41/ Kráček, americký geochemik českého původu
- /42/ E.D. Washburn (1881-1934), americký fyzik. chemik, předseda National Burelu of Standards, spoluobjevitel těžké vody
- /43/ A. Hrdlička (1869-1943), americký antropolog českého původu
- /44/ J.B. Hill, americký chemik, pedagog Cornell University
- /45/ Nichols, americký analyt. chemik, pedagog Cornell University
- /46/ T.W. Richards (1868-1928), americký chemik, pedagog Harvard University, laureát Nobelovy ceny za chemii za rok 1914
- /47/ Hamilton, pedagog Cornell University
- /48/ W.C. Bray, americký chemik, pedagog University of California
- /49/ P. Sherrick, pracovník firmy Sargent
- /50/ R. Dodd, pracovník firmy Sargent
- /51/ H.R. Dickow, pracovník firmy Sargent
- /52/ W.J.Smetak, pracovník firmy Sargent
- /53/ J. Alexander (1876-1959), americký chemik, pedagog na New York University
- /54/ W.G. Berl, americký chemik, pedagog Maryland University
- /55/ Choppin, americký fyzik. chemik, pedagog Louisiana State University
- /56/ K. Jakoby, pracovník nakladatelství Academic Press
- /57/ H.A. Laitinen (1915-1991), americký fyzik. chemik , pedagog University of Illinois
- /58/ H.B. Linford, tajemník americké Elektrochemické společnosti

- /59/ J.J. Lingane (1909-1994), americký fyzik. chemik, pedagog Harvard University
- /60/ L.C. Pauling (1901-1994), americký fyzik a chemik, pedagog CIT, dvojnásobný laureát Nobelovy ceny
- /61/ H.H. Uhlig, americký chemik, pedagog MIT
- /62/ P.W. West, americký fyzik. chemik, pedagog Louisiana State University
- /63/ J. Böhm (1895-1952), německo-český fyzik. chemik, pedagog Německé univerzity v Praze
- /64/ R.G. Bates, americký chemik, pracovník National Bureau of Standards
- /65/ J.O'M. Bockris, americký fyzik. chemik skotského původu, pedagog University of Pennsylvania
- /66/ P.J. Elving, americký chemik, pedagog University of Michigan
- /67/ F. Haurowitz, německý lékař a fyzik. chemik, absolvent pražské Německé univerzity
- /68/ A. Herasymenko, vdova po P. Herasymenko
- /69/ A. Hauk, pedagog na Midland College
- /70/ F.W. James, americký chemik, pedagog Mercer University
- /71/ H.J. Read, americký elektrochemik, předseda Electrochemical Society
- /72/ E.R. Smith, pracovník National Bureau of Standards
- /73/ N. Tailor, pracovník firmy Sargent
- /74/ Ewan, pracovník firmy Sargent
- /75/ C.L.Schmitz, pracovník firmy Sargent
- /76/ R.K. Shannon, výkonný tajemník Electrochemical Society
- /77/ H.B. Shoemaker, americký chemik, pedagog University of Chicago
- /78/ S. Wawzonek, americký organický chemik-polarografista, pedagog Louisiana State University
- /79/ H.B. Williams, americký chemik, pedagog Louisiana State University
- /80/ H. Zalle, americký farmaceut, pedagog Mercer University
- /81/ M. Heyrovská (1903-1983), manželka J. Heyrovského

3. Anotovaný výběr z korespondence

Jerome ALEXANDER (1876–1959)

Americký chemik, specialista na koloidy

Rok 1948

Alexander píše 15.9. o 6 svazcích „Colloid Chemistry“, do nichž přispělo už 375 vynikajících vědců všech možných národností. Alexander připravuje 7. svazek a proto se dotazuje Heyrovského, zda by byl ochoten napsat příspěvek o polarografii s ohledem na adsorpční jevy, vliv koloidů atd. Pokud by odmítl článek napsat, ať navrhne někoho jiného.

Heyrovský 19.9. vítá návrh Alexandra, slibuje text v rozsahu 80-100 stran. Požaduje jako honorář 13 procent z prodeje knihy. Strojopis může dodat do 1 roku.

26.9. Alexander udává hrubé pokyny k vypracování příspěvku. Kniha má vyjít na podzim 1949, proto je třeba dodat na jaře 1949.

Alexander v nedatovaném dopisu píše o honoráři: 100 dolarů za 4 články. Přikládá šek na 25 dolarů jako zálohu, zbytek bude vyplacen po dodání rukopisu.

31.10. Heyrovský reaguje na dopis Alexandra z 26.9. Píše, jak těžké je psát podobný článek, že je zvyklý na řádné domluvě o honoráři. Od jiných vydavatelů dostává 2 dolary za vytištěnou stránku. Rukopis pošle v žádaném čase, pokud Alexander přistoupí na jeho podmínky.

V dopisu z 26.11. Heyrovský potvrzuje příjem 25 dolarů, zbytek honoráře má Alexander poslat dr. Müllerovi /1/. Rukopis zašle před 1.7.1949.

7.12. Alexander vysvětluje, že jeho série knih o koloidní chemii je určena široké chemické veřejnosti a bylo by třeba, aby Heyrovský napsal v příspěvku širší úvod kvůli těm chemikům, kteří neznají polarografii.

Rok 1949

Alexander žádá 24.2. Heyrovského o sdělení, kdy asi bude moci poslat rukopis. Dále píše o své posledně vydané knize „Life-its nature and origin“.

3.4. děkuje Alexandrovi za zaslání separáty, současně žádá o 2 práce (uvádí které) v Praze nedostupné, jež potřebuje pro psaní svého článku do Alexandrova 7. svazku. Ví, že polarografie se užívá ve fotografickém průmyslu, ale nejsou žádné publikace, průmysl tají výsledky výzkumu.

Alexander 27.5. popohání Heyrovského ve psaní do knihy o chemii koloidů, žádané práce pošle a současně decentně upozorňuje na termín odevzdání rukopisu.

19.7. má Alexander už řadu příspěvků na stole a proto se Heyrovského dotazuje, kdy doopravdy pošle rukopis.

Heyrovský 14.8. odpovídá, že ho čeká přednášení v Dánsku a v Belgii, kde má být v září a v říjnu. Proto dodá rukopis nejpozději 31.10. Dodává, že potíže s vycestováním z Československa jsou tak velké, že jeho uvedená přednášková cesta se neuskuteční.

9.12. Alexander píše, že zatím nedostal z Prahy od Heyrovského rukopis, ač je již dávno po 31.10.

Rok 1950

Alexander podle dopisu z 22.1. nemá od Heyrovského žádné zprávy od srpna 1949. Znovu se dotazuje, kdy tedy Heyrovský dodá rukopis. Od jiných přispěvatelů mu došlo už tolik příspěvků do 7. dílu, že nakladatelství se rozhodlo vydat 8. díl, kde by se mohl ocitnout Heyrovského text.

Heyrovský 16.2. píše, že je tak přetížen výzkumem a výukou, že slíbený termín nedodrží a souhlasí se zařazením příspěvku do 8. dílu.

24.2. Alexander potřebuje Heyrovského text do 8. dílu, autor jej musí poslat co nejdřív.

Alexander sděluje 22.9., že vyšel 7. díl a že v přípravě je díl 8. Do jara 1951 musí mít k dispozici všechny příspěvky do tohoto dílu.

Podle dopisu z 12.11. veškerá práce na 8. dílu leží na Alexandrovi. Žádá Heyrovského o datum, kdy pošle rukopis. Uvádí, že mu je už 74 let a že neví, kolik dalších dílů bude moci vydat.

Heyrovský se v listě z 20.11. omlouvá Alexandrovi, že ještě nenapsal slíbený článek. Může za to jeho velké pracovní zatížení a příprava 1. mezinárodního polarografického kongresu, který bude v únoru 1951 v Praze. Teprve po kongresu se bude moci věnovat psaní článku, který by mohl poslat v dubnu 1951.

Rok 1951

Alexander 14.7. potvrzuje Heyrovského dopis z 20.11.1950. Rukopis však zatím nepřišel. 8. díl se má sázet na podzim. Bude v něm Heyrovského text? Dále se dotazuje, zda Heyrovský přijede v září na 12. kongres IUC do New Yorku.

30. 9. posílá Alexander Heyrovskému ostrý dopis, ve kterém mu vyčítá, že je to téměř rok, co slíbil poslat příspěvek do 8. dílu, ale zatím nedostal ani řádek. Alexander nechce pořád urgovat, připomíná, že Heyrovského příspěvek měl být už v 7. dílu a teď do 8. dílu nic neposlal. Jak se k tomu všemu Heyrovský staví?

Heyrovský 15.10. Alexandrovi stručně oznámil, že svůj rukopis pošle počátkem ledna 1952.

Rok 1952

2.1. Alexander děkuje Heyrovskému za oba díly Proceedings of the 1st Intern. Congress on Polarography konaném v Praze. A opožděně gratuluje Heyrovskému k šedesátinám. Je rád, že Heyrovský slíbil dodat rukopis do 8. dílu.

Alexander 3.4. oznamuje, že ještě nezačalo sázení 8. dílu, má k dispozici asi 2/3 příspěvků. Píše o obsahu některých z nich.

26.6. se Alexander ptá, jak dlouho ještě má čekat na Heyrovského rukopis. Nemá-li na psaní čas, měl by navrhnout jiného autora, který by téma zpracoval.

Heyrovský 4.7. stručně oznamuje, že jeho článek bude 60 stránkový s 50 obrázky a zašle jej počátkem září.

Alexandru se podle jeho dopisu z 10.7. Heyrovského inzerovaný článek zdá příliš dlouhý, v 8. díle nebude Heyrovský sám.

Rok 1954

6.3. píše Heyrovský, že jeho text o roli želatiny v polarografii by Alexander mohl poslat do časopisu Colloids.

Alexander 28.3. oznamuje Heyrovskému, že dlouhé čekání na příspěvky do 8. dílu a ekonomické důvody způsobily, že nakladatel upustil od vydání 8. dílu. Podle Alexandra by Heyrovského článek mohl vyjít v Chemical Reviews. Píše dále o vědecké práci své dcery, která se věnuje leprose, s níž jí v posledních 5-6 letech trochu pomáhal /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 92, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ O.H. Müller (1908- ?), americký fyzik. chemik-polarografista a fyziolog německého původu, žák Heyrovského; /2/ Všechny dopisy Alexandra byly odeslány z New Yorku a Heyrovského z Prahy

The AMERICAN ACADEMY OF ARTS AND SCIENCES, Boston, Mass.

Rok 1933

Květen: Tajemník Akademie posílá Heyrovskému oznámení, že byl zvolen 10.5. čestným zahraničním členem Akademie.

Rok 1939

19.3. tajemník Akademie žádá Heyrovského, aby v Sofii zastoupil Akademii jako její člen na oslavách 50. výročí založení tamní univerzity /1/.

Rok 1963

25.11. Heyrovský vyjadřuje Akademii soustrast k úmrtí prezidenta Kennedyho.

Rok 1967

30.3. prezident Akademie P.A. Freund /2/ vyjadřuje hlubokou soustrast k úmrtí zahraničního čestného člena Akademie dr. J. Heyrovského jeho rodině a ČSAV /3/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2522 a 4332, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Heyrovského odpověď se nezachovala, ale ví se, že Heyrovský v době oslav v Sofii nebyl; /2/ P.A. Freund (1906-1992), americký právník, profesor Harvard Law School; /3/ Dopisy Akademie byly odeslány z Bostonu, Heyrovského kondolence z Prahy

The AMERICAN CHEMICAL SOCIETY (ACS), Washington, D.C.

Rok 1946

8.10. asistentka tajemníka Společnosti F. Bennerová píše Heyrovskému, že je velká škoda, že Heyrovský nebude na podzim k dispozici k rozhovorům v místních pobočkách ACS /1/. ACS však věří, že plánované akce se uskuteční v blízké budoucnosti. Jakmile Heyrovský bude vědět, kdy by mohl vycestovat do USA, ať to dá hned vědět. Do dopisu vkládá kopii okružního listu, který byl zaslán pobočkám na jihu Států, v němž se oznamuje, že Heyrovského vědecké turné plánované na listopad se odkládá zatím na neurčito /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2524, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Heyrovský to oznámil nezachovaným dopisem z 2.10.; /2/ Bennerové dopis byl odeslán z Washingtonu

AMERICKÝ ÚSTAV *

Rok 1931

22.6. Heyrovský byl požádán na schůzi výboru AÚ, aby projednal s rektorem UK na filmování promoce profesora Butlera /2/, /3/.

27.12. Heyrovský oznamuje Seidelovi /4/, že profesor M. Randall /5/ z Berkeley přijede do Prahy v lednu 1932. Na večeri 15.1. přednese krátkou přednášku o trendech vědy v USA. Kromě toho bude Randall přednášet v Chemickém ústavu UK o termodynamice a o praktickém užití aktivitního koeficientu /6/.

Rok 1932

12.2. posílá Heyrovský ze Štrbského Plesa Lewisovi /7/ program vědecké sekce pro výroční zprávu.

8.4. se Heyrovský písemně omlouvá Lewisovi ze schůze výboru, na níž budou projednávány návrhy na stipendia do Ameriky. O nich bude jednat i vědecká sekce AÚ, proto prosí o zaslání referátů o kandidátech na stipendia.

18.5. Heyrovský posílá Lewisovi 40 pozvánek na přednášky profesora Kovaříka /8/ s žádostí o jejich distribuci mezi inženýry, lékaře, studenty a další vhodné zájemce. Heyrovský se bude snažit shromáždit jména účastníků večere na počest Kovaříka.

27.12. Heyrovský oznamuje Seidelovi, že v lednu 1933 odjíždí na půl roku do USA jako Carnegie Visiting Professor, kde bude přednášet v Kalifornii. Výbor by měl pro něj připravit doporučující dopisy na univerzity, které hodlá během pobytu navštívit.

Rok 1933

Heyrovský koncem února poslal z USA Americkému ústavu (AÚ) několik návrhů, co by měl AÚ podniknout. Upozorňuje na generála D. P. Barrowse z Berkeley Univesity, který se zasloužil o ČSR, protože řídil transporty čs. legionářů ze Sibíře. V současnosti je mj. jedním z kurátorů Carnegie Endowment. Heyrovský navrhuje pozvat Barrowse do Prahy, na podzim bude totiž v Berlíně. Dále navrhuje generála Barrowse na čestného člena AÚ. Píše také o historikovi R. J. Kernerovi, který by rád navštívil ČSR v roce 1933-34, pokud získá hostující profesuru od Carnegie. Filosofická fakulta UK by ho musela vyzvat k přednáškám. Uvádí 4 americké profesory, kteří by mohli být dopisujícími členy AÚ .

Rok 1934

1.3. Na presidiální schůzi AÚ předseda Němec /9/ oznámil svoji resignaci na předsednictví a za nového předsedu navrhl Heyrovského.

13.3. Na členské večeři přednášel Dr. John Herman/10/ z Los Angeles na téma „Gold Prospecting in California“. Večeře se zúčastnili kromě Heyrovského i jeho žáci R. Brdička a O. H. Müller

14.3. Heyrovský píše Kosemu /11/ dopis o své kandidatuře na předsedu AÚ.

Velmi emotivní text stojí za citování: „.....uvažoval jsem dlouho, mohl li bych přijmout předsednictví AÚ a vlastní přesvědčení mne vždy nutí tuto poctu odmítnout. Vašemu laskavému přemlouvání však těžko odolávám a proto- ve své slabosti jsem Vám několikrát přislíbil předsednictví přijmouti. Avšak můj dojem z minulého týdne a včerejšího večera moje rozhodnutí zviklal, neboť jsem viděl, že ke slušnému vedení ústavu je třeba více společenského cítění, více praktického rozhledu a více času a pozornosti než jsem tomu věnoval já. Můj zájem by měl být soustředěn na experimentální práce v mém oboru konané, to spotřebuje nesmírně mnoho času. Kolegové pracující polo nebo zcela teoreticky to nikdy nepochopí co času a pozornosti musí pokusům v chemii věnovat, aby se práce jakžtakž dařila. Co jsem se vrátil z Ameriky, nenašel jsem samou administrativou, přednáškami a korespondencí chvilky volné k experimentům a jsem z toho skutečně zoufalým. Mám také redakci časopisu CCCC, kde musím měsíčně přeložit nebo sám napsat 30 tiskových stránek, kromě toho chystám anglickou knihu o mých pracech. To mé večery plně vyčerpává. Společenský styk pociťuji v takové časové tísní spíše trapně a snažím se proto co nejvíce izolovat. Cítím, že bych si svou vědeckou činnost dalším společenským zatížením poškodil

a to mne činí nešťastným. Proto promiňte, když Vám definitivně sděluji, že bych volbu nepřijal. Můj názor je, že by Dr. Vočadlo /12/ mohl to místo znamenitě zastávat. Je to in his line část jeho kariery, dovedl dělat úspěšnou propagandu v Anglii a Americe, má největší znalosti anglosaské kultury a krásně mluví anglicky. Těch jeho theoretických nepřátel není mnoho a zajisté brzo vymizí. Jeho nynější-zajisté přechodný pobyt v Bratislavě by mu nevadil, neboť často je v Praze. Vede přece dokonale literární sekci ! To je pravý odborník přes Americana. Promiňte mi mou dřívější nerozhodnost a nynější pevné rozhodnutí a zůstaňte mi nadále laskavě nakloněn.....“ /13/.

6.4. Heyrovský na výborové schůzi resignoval na předsednictví vědecké sekce, navrhl za svého nástupce S. Práta /14/, kterého následně výbor zvolil.

Rok 1935

18.1. poslal M. Bogert/15/ Heyrovskému dopis, který obdržel z knihovny amerického ministerstva zemědělství. Knihovna oznámila, že Heyrovským vznesený dotaz k aktivitám Američanů čs. původu v oblasti zemědělství nemá žádné podklady.

30.1. byl Heyrovský na valné hromadě AÚ potvrzen ve funkci předsedy AÚ.

13.4. na společné schůzi sekcí vědy a zemědělství Heyrovský přednášel o těžké vodě a S. Prát o těžké vodě a její důležitosti v zemědělství.

26.9. byl Heyrovský na výborové schůzi AÚ zvolen do redakce ročenky, která má vyjít v roce 1936 jako sborník nejnovější vědeckých a literárních prací českých autorů.

5.11. měl Heyrovský jako předseda AÚ projev na banketu uspořádaného na počest vyslance USA v ČSR Butlera Wrighta /16/.

22.11. Heyrovský na výborové schůzi AÚ referuje o přípravě ročenky. K překladům do angličtiny bylo vybráno 7 vědeckých článků a 6 literárních úryvků.

7.12. Heyrovský měl projev na schůzi Čs. společnosti bibliografické k výročí A. Carnegie /17/.

19.12. Heyrovský posílá Butleru Wrightovi kopii textu, který přednesl na slavnostní schůzi Čs. bibliografické společnosti, konané jako vzpomínka na sté výročí narození A. Carnegie. Ve své řeči se Heyrovský soustředil na přátelské styky AU s Carnegie Endowment for International Peace.

23.12. vyslanec Wright píše Heyrovskému, že se zájmem si přečetl text, který mu Heyrovský poslal. Heyrovského zkušenost z USA se velmi hodila do předneseného příspěvku. Butler Wright lituje, že se z časových důvodů nezúčastnil schůze Čs. bibliografické společnosti.

Rok 1936

5.3. předal Heyrovský na valné hromadě AÚ zástupci americké ambasády pro vyslance Wrighta knihu vydanou AÚ „Selections of Czechoslovak Literature and Science“. Byl znovu jednomyslně zvolen předsedou AÚ.

Červen 1936: Heyrovský zorganizoval dvě přednášky prof. Kolthoffa 9. a 10.6. na Přírodovědecké fakultě UK. Přednášek se zúčastnili někteří členové vědecké sekce AÚ.

10.6. spolupracoval AÚ (hlavně Heyrovský) na uspořádání intimní večeře na počest prof. Kolthoffa, kterou pořádalo děkanství Přírodovědecké fakulty UK a Mikrochemická společnost ČSR.

Rok 1937

28.1. na schůzi výboru AÚ Heyrovský oznámil, že resignuje na předsednictví AÚ.

11.3. na valné hromadě AÚ Heyrovský již nekandidoval na funkci předsedy AÚ, novým předsedou se stal Z. Fierlinger, Heyrovský zůstal členem výboru.

15.3. posílá Lewis Heyrovskému srdečný pozdrav a poděkování za cennou a obětavou práci ve prospěch AÚ. Heyrovského resignace byla na valné hromadě konané 11.3. přijata se všeobecným politováním, protože se staral o ústav velmi pečlivě.

14.5. Heyrovský píše řediteli AÚ, že jeho německý kolega profesor P. Frank /18/ jej prosí o doporučení na stipendium od Institute of International Education vedeného dr. Dugganem /19/. Heyrovský tedy žádá ředitele AÚ, aby přiložený doporučující dopis přeposlal do Ameriky. Věc spěchá, americký ústav dokonce žádá, aby doporučující list byl odeslán vzducholodí Hindenburg.

20.5.: Heyrovský píše pražskému americkému konsulovi J. Inglemu, že on a dr. Drbohlav /18a/ doporučují udělit profesorovi Frankovi a jeho paní visum na cestu do USA, kam byl pozván k přednáškám. Uvádí, že Frank, fyzik a filosof, je loajální čs. občan, uznávaný čs. zahraniční vědeckou obcí a je přítelem profesora A. Einsteina. Frankova přednášková činnost má velký význam pro presentaci čs. vědy USA.

3.6. Lewis píše Heyrovskému, že obdržel od dr. Duggana poděkování za Heyrovského list týkající se profesora Franka. Heyrovský by se měl vyjádřit k úrovni Frankovy mluvené angličtiny, ježto hodlá v USA přednášet. V říjnovém čísle ústavního News Bulletinu bude Frankova cesta do USA zmíněna, pokud Heyrovský po dohodě s Frankem nahlásí délku pobytu a témata přednášek. Jako vzor posílá News Bulletin s poznámkami o profesorech na pobytech v USA. Frank by si měl News Bulletin prostudovat.

24.9. se konala mimořádná valná hromada AÚ k úmrtí TGM. Na hromadě byl na Heyrovského návrh zvolen Kose předsedou AÚ.

Rok 1938

18.2. byl Heyrovský na řádné valné hromadě znovuzvolen do výboru AÚ, na jinou funkci nekandidoval.

Rok 1939

Počátek roku: předsednictvo AÚ navštívilo presidenta Háchu a několik ministrů. Všichni navštívení projevíli zájem a uznání pro dosavadní činnost AU.

24.2. byl Heyrovský na řádné valné hromadě znovuzvolen do výboru AÚ.

16.6. výbor AÚ rozhodl o Heyrovského místopředsednictví AÚ.

18.9. se ve zprávě o činnosti AÚ uvádí, že podle nařízení ministerstva vnitra AÚ omezil svoji činnost na poskytování informací českým studentům o studijních pobytech na amerických univerzitách a vzdělávacích ústavech. Činnost AÚ byla pod kontrolou ministerstva školství.

Rok 1940

15.2. na valné hromadě byl za místopředsedu zvolen Heyrovský. Hromada udělila výboru AÚ plnou moc k vyřizování požadavků úřadů. Plnou moc má mít předseda AÚ pro případ, že není možné svolat výbor.

27.4. tajemník AÚ požádal v dopisu Heyrovského, aby uvědomil dr. Nováka/20/, že musí do USA poslat svůj životopis. Heyrovský okamžitě v tom smyslu Novákovi napsal.

19.12. Sum /21/ posílá Heyrovskému blahopřejný dopis k jeho 50. narozeninám.

Rok 1941

21.1. Heyrovský děkuje předsedovi Sumovi za blahopřání k narozeninám. Skromně přiznává, že bylo toho málo, co pro AÚ mohl udělat.

10.5. Sum píše Heyrovskému dopis obsahující podání AÚ zaslané ministerstvu školství a národní osvěty, ministerstvu vnitra a policejnímu ředitelství. Podle rozhodnutí širšího předsednictva AÚ učiněného 30.4. AÚ končí svoji činnost se souhlasem kompetentních činitelů. Vyjadřuje Heyrovskému dík za osobní obětavou spolupráci /22/, /23/.

Pramen: Fond 413-Americký ústav v Praze, Národní archiv, Praha

Poznámky: /1/ pod čarou, /2/ N.M. Butler (1862-1947), prezident americké nadace Carnegie Foundation for Endowment of Peace, laureát Nobelovy ceny míru za rok a Dr.h.c. UK; /3/ Heyrovský se staral o odborný i privátní program Butlera v Praze; /4/ J.Seidel, pokladník AÚ; /5/ M. Randall(1888-1950), americký fyzik. chemik; /6/ Heyrovský organisoval Randallovy přednášky na UK; /7/ B. Lewis, Američan působící v pražské YMCA, ředitel AÚ; /8/ A. Kovařík (1880-1965), americký fyzik českého původu, profesor Yale University; /9/ B. Němec (1873-1966), český botanik, pedagog UK; /10/ J. Herman (1878-1951), americký chemik českého původu, věkem nejstarší žák Heyrovského; /11/ J. Kose (?–1940), v roce 1934 místopředseda AÚ; /12/ O. Vočadlo (1895-1974), český anglista, v roce 1934 pedagog bratislavské univerzity, později pražské UK; /13/ Heyrovský nakonec předsednictví AÚ přijal, byl zvolen předsedou na valné hromadě dne 23. března 1933, odstoupivší předseda Němec čestným předsedou AÚ; /14/ S. Prát (1895-1999), český rostlinný fyziolog, pedagog UK; /15/ M. Bogert (1868-1953), americký chemik, Dr.h.c. UK; /16/ W. Butler Wright, americký vyslanec v Praze v letech 1935-1937; /17/ A. Carnegie (1838-1919), americký průmyslník, založil roku 1911 nadaci Endowment for International Peace; /18/ P. Frank (1884-1966), profesor teoretické fyziky pražské Německé univerzity; /18a/ Drbohlav (1893-1946), český lékař, člen AÚ; /19/ Daggan, ředitel amerického Institute of International Education; /20/ J.V.A Novák (1913-2000), český fyzik. chemik, žák Heyrovského; /21/ A. Sum, předseda AÚ; /22/ Pochopitelně hlavní

příčinou rozpuštění AÚ bylo vyhlášení válečného stavu USA Německu; /23/ Veškerá korespondence byla napsána v Praze, pouze dopis M. Bogerta z 18.1.1935 v New Yorku.

Roger G. BATES (1912–2007)

Pracovník National Bureau of Standards

Rok 1953

Bates v dopisu z 13.12. uvádí, že na kongresu IUPAC byla komise pro fyzikálně chemická data nahrazena třemi novými komisemi. Bates byl požádán, aby zorganizoval novou Komisi pro elektrochemické údaje. Bude velmi rád, když Heyrovský se stane členem této nové komise. Pro Komisi bude velmi cenné, bude-li mít vědce s extensivní zkušeností a vědce – uznávaného polarografistu. Profesor Laitinen /1/ bude se v Komisi nadále věnovat organizační činnosti na poli polarografie. Bates mu dá vědět, zda Heyrovský přijme místo v Komisi. Bates zůstane v Evropě do července 1954 a žádá zasílat mu poštu do Curychu /2/.

Rok 1954

Heyrovský v listu z 13.1. souhlasí s členstvím v Komisi. Být členem Komise považuje za čest. Upozorňuje na novou adresu PU (Vlašská 9, Praha III)

Konec ledna: Bates v dopisu píše, že s potěšením přijal od Heyrovského zprávu, že souhlasí s členstvím v Komisi pro elektrochemické údaje při Sekci analytické chemie IUPAC. Heyrovského jméno s dalšími postoupí IUPAC k formálnímu schválení. Shromažďovat polarografické údaje bude i nadále Laitinen /2/.

19.11. Bates jako předseda Komise oznamuje všem členům Komise její složení: paní Bésier /3/, profesor Charlot /4/, profesor Heyrovský, profesor Kortum /5/, profesor Laitinen a profesor Semerano /6/. Dále Bates členy Komise informuje, že podle rozhodnutí výkonného výboru Unie nebude pro zasedání Komise v Curychu poskytnuta žádná subvence. Očekává se však, že všichni členové skupin, které tvoří Analytickou sekci, se sejdou v roce 1956 v Lisabonu na mezinárodním kongresu analytické chemie. Bates lituje, že jeho Komise se nemůže sejít před rokem 1956, ale doufá, že kompilace elektrochemických údajů bude pokračovat i v příštích měsících /7/.

Rok 1955

2.5. Bates posílá hromadný dopis členům Komise. Uvádí, že Kolthoff /8/ jako předseda Analytické sekce požádal Batese, aby připravil sumář aktivit Komise, který bude včleněn do zprávy Sekce, jež ji postoupí byru Unie. Kolthoff stanovil nejpozdější datum pro dodání sumáře 1.6., a proto Bates prosí členy Komise o podklady k sumáři.

Heyrovský odpovídá na Batesův dopis ze 17.11. (nezachoval se). Oznamuje, že se nezúčastní schůze komise v Lisabonu. Domnívá se, že schůze komise plánovaná na rok 1957 v Paříži bude

užitečnější než schůze lisabonská. Neměl žádné útraty v období 1954-1955 spojené s členstvím v komisi.

Heyrovský 25.5. odpověděl Batesovi, že do výroční zprávy Komise může uvést tabulky půlvlnových potenciálů anorganických depolarizátorů. Tabulky budou publikovány v časopisu Chemické listy (v češtině) a později i v angličtině. Další aktivitou je úplná bibliografie polarografických prací publikovaných v roce 1954. Na anglickém předmětovém rejstříku všech polarografických se pracuje.

Bates 1.6. děkuje Heyrovskému za dopis z 25.5. Dvě nové publikace o polarografických datech, které brzy vyjdou, Bates zmíní ve výroční zprávě Komise.

18.11. Bates v hromadném dopisu členům Komise oznamuje, že zasedání Komise bude v Lisabonu v rámci analytického kongresu plánovaného na 9.-16.9. 1956. Píše, že je dobré, že zasedání komisí, sekce a výboru sekce budou moci probíhat bezprostředně před a po kongresu. Výkonný komitét sekce potřebuje vědět, kolik členů Komise přijede do Lisabonu. Členové mají odpovědět okamžitě, aby se včas podaly žádosti o cestovné účastníků. Ví se, že pro dopravu do Lisabonu a zpět lze počítat maximálně se 400 dolary nebo cestovat letecky 1. třídou.

Rok 1956

29.4. Heyrovský děkuje Batesovi za jeho list z 3.4. (nezachoval se) obsahující agendu a souhrn aktivit komise pro elektrochemické údaje. Jako příspěvek PÚ k této aktivitě posílá Heyrovský separátní poštou články Heyrovského, Zumana /9/ a Vlčka /10/. Vlčkova publikace vyjde jako monografie společně s dalšími dvěma publikacemi Micky /11/. Budou to tabulky půlvlnových potenciálů.

9.5. Bates děkuje Heyrovskému za jeho dopis z 29.4. Velmi rád přijme exemplář tabulek s polarografickými údaji, které byly shromážděny v PÚ. Tabulky předloží na zasedání komise v Lisabonu, bude to důkaz Heyrovského cenných příspěvků k aktivitám analytické sekce IUPAC. Škoda, že Heyrovský nebude přítomen v Lisabonu.

4.8. Bates rozesílá svůj okružní dopis členům komise, který obsahuje revidovanou agendu pro zasedání komise pro elektrochemické údaje v Lisabonu. Dále byla do dopisu vložena kopie výpovědi o aktivitách komise. I tento dokument bude v Lisabonu projednáván. Heyrovský jako titulární člen komise může předložit rozpis cestovního k odsouhlasení komisí. Bates se těší, že přece jenom se s Heyrovským v Lisabonu setká.

28.9. rozeslal Bates okružní dopis členům komise, k němuž přiložil protokol o průběhu lisabonského zasedání komise. Žádá členy komise, aby mu bezprostředně sdělili dodatky či připomínky. Bates byl rád, že se setkal s členy komise a litoval, že profesori Heyrovský a Laitinen/ nebyli přítomni.

29.11. Bates děkuje Heyrovskému za zaslání poslední bibliografie publikací z roku 1955 týkajících se polarografie. Je to podle Batese velmi užitečný souhrn a cenný doplněk k Heyrovského dřívějším publikacím v této sérii. Bates zařadí bibliografii do dokumentů komise.

Rok 1957

Batesův okružní list členům komise ze 4.4. obsahuje upřesnění konání pařížského zasedání komise na 15. a 20.7. Symposium o moderních elektrochemických metodách v analytické chemii bude zorganizováno profesorem Charlotem a bude se konat 23. a 24.7. V Paříži bude též probírána otázka odchodu některých členů komise z funkcí. Současní členové komise se mohou ucházet o prodloužení svého členství v druhém období o 4 roky. Bates však navrhuje místo 4 let jen 2 roky. U Heyrovského přicházejí v úvahu 2 roky (1957-1959).

25.4. Heyrovský odpovídá na Batesův dopis ze 4.4. Lituje, že se nemůže zúčastnit zasedání komise v Paříži. Souhlasí s Batesovým návrhem na znovuzvolení stávajících členů komise na další období. Též souhlasí s členstvím Tanaky /12/ a Delahaye /13/, o kterých se radil s profesorem Laitinenem. Dále souhlasí s kandidáty na post národního představitele Prosztem /14/, Ishibashim /15/, Tanakou a Kemulou /16/.

Rok 1958

6.2. rozesílá Bates jako předseda komise členům komise včetně Heyrovského výzvu, aby uvedli jména ruských expertů pro IUPAC. Ke jménům mají připojit jejich specialisaci a adresy.

Heyrovský přímo na Batesův dopis napsal, že dr. Koryta /17/ nahlásí Frumkina /18/, Krjukovou /19/, Dubinina /20/ a Roginského /21/.

Rok 1959

9.3. Bates obesílá členy komise. Oznamuje, že nepřišly žádné nové návrhy na titulární členství v komisi. Jelikož však neobdržel od všech členů komise odpověď, posílá znovu hlasovací lístky a žádá vrátit je do 1. dubna. Nepřišla také žádná odpověď od profesora Frumkina ohledně jeho členství. Členové komise navrhli, aby byli za nové členy zvoleni českoslovenští vědci. Datum zasedání komise v Mnichově není dosud pevně stanoveno. První zasedání věnované generální diskusi o současné a budoucí činnosti komise bude pravděpodobně 26. nebo 27. srpna a diskuse o elektrochemické terminologii 29. srpna.

Bates v dopisu Heyrovskému ze dne 2.4. uvádí, že Heyrovského členství v komisi končí 1.8. Žádá ho, aby doporučil jednoho nebo dva kvalifikované vědce za členy komise, protože je nutné udržet styk s československou elektroanalýzou. Heyrovský nedávno dostal souhrn aktivit komise a bylo by žádoucí, aby někdo vhodný přispěl k jednomu z uvedených projektů. Bates soudí, že by to mohl být Zuman, jenž by se mohl zapojit k řešení terminologie a nomenklatury. Přidružení členové

komise bohužel nemají nárok na cestovné a nemají volební právo. Bývají to však vhodné kandidáti na titulární členství v komisi.

14.4. odpovídá Heyrovský Batesovi. K udržení kontaktu komise s československou elektrochemií navrhuje dr. P. Zumana z PÚ a dr. J. Doležala /22/ z UK, který je odborníkem v elektroanalýze. Prosí o prominutí, že hlasovací lístek posílá opožděně. Jeho hlas je pro profesora Kumulu. Pokud jde o ruské experty v elektroanalytické chemii, navrhuje kromě Frumkina profesora Vinogradova /23/, profesora Alimarina /24/ a paní Krjukovou. Na zasedání komise v Mnichově nebude moci přijet.

29.10. Bates blahopřeje Heyrovskému k Nobelově ceně. Je si jist, že všichni, kdo znají Heyrovského výtečné příspěvky k mnohým odvětvím chemie, budou souhlasit, že Heyrovský si tuto vysokou poctu bohatě zaslouží /25/

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 181, 3346 a 3768, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ H.A. Laitinen (1915-1991), americký elektrochemik; /2/ Dopis byl odeslán z Curychu; /3/ Paní Bésier, francouzská elektrochemička; /4/ G. Charlott, francouzský fyzik. a analyt. chemik; /5/ G. Kortüm (1904--?), němec fyzik. chemik, profesor Tübingen Universität; /6/ G. Semerano, italský fyzik. chemik, žál Heyrovského; /7/ Dopis odeslán z New Yorku; /8/ I.M. Kolthoff (1894-1993), americký fyzik. a analyt. chemik, profesor University; /9/ P. Zuman (1926), český fyzik. chemik, pracovník PÚ, žák Heyrovského; /10/ A.A. Vlček (1927-1999), český fyzik. chemik, pracovník PÚ, žák Heyrovského; /11/ K. Míčka (1930), český fyzik. chemik, pracovník PÚ, žák Heyrovského a Brdičky; /12/ N. Tanaka, japonský polarografista; /13/ P. Delahay, americký fyzik. chemik; /14/ J. Prosz, maďarský fyzik. chemik, polarografista; /15/ M. Ishibashi, japonský polarografista; /16/ W. Kermula (1902-1985), polský fyzik. chemik, profesor Varšavské univerzity, žák Heyrovského, zakladatel polské polarografické školy; /17/ J. Koryta (1922-1994), český fyzik. chemik, pracovník PÚ, žák Heyrovského; /18/ A.N. Frumkin (1895-1976), ruský fyzik. chemik, profesor Moskevské univerzity, pracovník AV SSSR; /19/ T.A. Krjukova, ruská fyzik. chemička –polarografistka, pracovnice Elektrochemického ústavu AV SSSR; /20/ M.M. Dubinin, ruský fyzik. chemik, pracovník Ústavu fyzik. chemie AV SSSR; /21/ Roginskij, ruský fyzik. chemik (katalýza), pracovník Ústavu fyzik. chemie AV SSSR; /22/ J. Doležal (1923-1981), český elektroanalyt. chemik, pedagog UK; /23/ A.P. Vinogradov (1895-1975), ruský geochemik /24/ I.P. Alimarin (1903- ?), ruský analyt. chemik; /25/ Batesovy dopisy z let 1955-1959 byly odeslány z New Yorku, všechny Heyrovského z Prahy.

Walter G. BERL (1917–1998)

Profesor fyzik.chemie John Hopkins University, Baltimore

Rok 1946

Berl 18.9. píše, že Heyrovský zřejmě ví (asi od Dr. Langerera /1/), že do chystané monografie o fyzik. metodách chemických a metalurgických analýz se počítá s kapitolou o polarografii, kterou by měl napsat Heyrovský.

24.11. Heyrovský odpovídá, že do 30.12. pošle rukopis.

Berl v dopisu z 5.12. děkuje za Heyrovského poslední list. Od Langerera ví, že Heyrovský byl nedávno v Anglii na přednáškovém turné a doufá, že v roce 1947 bude přednášet i v USA. Berl popisuje, jak ve věci knihy udržovat poštovní styk.

Rok 1947

Berl v dopisu z 20.6. lituje, že vzdálenost mezi Washingtonem a Prahou je taková, že neumožňuje přímý kontakt. Podle Heyrovského dopisu z 30.12. čekal na první verzi kapitoly do plánované monografie v únoru, ale nic nepřišlo. Berl chce jet na podzim do Anglie, možná i na kontinent, rád by zavítal i do Prahy.

14.7. Berl vítá zprávu, že Heyrovský bude moci brzy dokončit rukopis do monografie. Kniha vydá nakladatelství Academic Press v New Yorku.

12.11. Berl urguje dodání rukopisu, Heyrovský jej musí poslat do konce roku. Předpokládá, že Heyrovského přednáškové turné ve Švédsku a v Anglii bylo úspěšné. On sám plánuje jednorozční pobyt v Anglii, kde by se mohli příležitostně vidět.

Heyrovský 31.12. vysvětluje, že neměl dost času na dokončení rukopisu, z něhož jsou 2/3 hotové. Všeobecně je přetížen prací. Upozorňuje Berla, že nepodepsal s ním žádnou smlouvu o napsání kapitoly a že tedy neví, jaký je honorář.

Rok 1948

Z Berlova dopisu datovaného 7.1. vyplývá, že Heyrovský stále ještě nedodal kompletní rukopis. Berl stanovuje nový poslední termín 10.2., po něm už není možné včlenit Heyrovského kapitolu do knihy.

Heyrovský 11.1. slibuje, že do 10.2. dodá rukopis. Honorář za něj ať Berl pošle dr. Müllerovi /2/ do Syrakus.

20.2. Berl děkuje za zasláný rukopis. Věří, že brzy dojdou i obrázky.

Ilustrace k rukopisu už došly, píše se v Berlově dopisu z 3.3. Jakmile budou obtahy, hned je pošle Heyrovskému do Prahy.

Berl 27.3. oznamuje, že kniha se už tiskne a děkuje za spolupráci na ní. Přikládá recenzi na dříve vyšlý volume I .

4.9. si Heyrovský stěžuje, že zatím nedostal žádné korektury své kapitoly v monografii.

V uplynulých dvou letech se objevilo několik důležitých příspěvků, které by v kapitole rád zmínil. Žádá Berla o vrácení štočků a o zprávu, kdy se kniha objeví na trhu.

Rok 1950

30.8. Heyrovský rozlobeně píše, že už 2x žádal Berla o vrácení štočků a polarogramů a zaslání korektur. Žádá, aby Berl změnil název jeho kapitoly, která má podle letáku ke knize jiný název. Správně má být „Polarographic Analysis in Metallurgy“ nebo „Polarographic Analysis of Metals“. Upřesňuje dále u autorovy adresy správný název na „Charles University Prague“.

Rok 1956

Heyrovský 26.6. píše, že je natolik zatížen prací, že nemá čas revidovat a rozšířit svůj text v novém vydání monografie o fyzikálních metodách v chemické analýze. Doporučuje k této práci svého spolupracovníka Dr. P Zumana /3/, s nímž se má Berl spojit /4/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 218, Archiv AV ČR Praha

Poznámky: 1/ A. Langer, český fyzik. chemik působící v USA, žák Baborovského; /2/ O.H.Müller (1908- ?), americký fyzik. chemik a fyziolog německého původu, žák Heyrovského; /3/ P. Zuman (1926), český fyzik. chemik-polarografista, do roku 1967 vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /4/ Všechny dopisy Berlovy byly psány ve Silver Spring (Maryland, USA), Heyrovského v Praze.

John O'Mara BOCKRIS (1923–2013)

Americký fyzik. chemik-elektrochemik, profesor University of Pennsylvania, Philadelfie

Rok 1955

3.1. Heyrovský děkuje za vánoční přání. Předpokládá, že Bockris teď sídlí v Pennsylvanii a gratuluje mu k novému postu v Novém Světě.

Rok 1956

Bockris telegraficky 25.10. žádá o citace prací zabývajících se polarografií niobu.

8.12. posílá Heyrovský vyžádané údaje o autorech, kteří se zabývají redukcí pětimocného Nb na čtyřmocný.

Rok 1960

Heyrovský 28.8. potvrzuje příjem Bockrisova dopisu z 15.8. /1/. Bohužel nemá pro Bockrise žádného mladšího pracovníka pod 35 let.

5.10. doporučuje Bockrisovi ke stáži ve Philadelphii J. Volkeho /2/ ,jednoho ze svých nejlepších spolupracovníků. Stručně popisuje Volkeovu vědeckou činnost.

V dopisu z 17.10. Heyrovský doporučuje ke stáži u Bockrise také asistenta PÚ dr. J. Webera /3/ a popisuje jeho zájmy v elektrochemii. Mimo jiné o něm píše, že se politicky neangažuje. Má rozhodně nejlepší kvality pro seriosní vědeckou činnost.

Rok 1961

19.1. Bockris děkuje za Heyrovského list z 10.1. (jeho kopie se nezachovala). Vítá sice Heyrovského návrh na Volkeho, ale bylo by dobré vyslat do Philadelphie nějakého mladého badatele se zkušenostmi a s dobrou angličtinou.

12.5. Heyrovský se v dopisu omlouvá za opožděnou odpověď, byl totiž dva měsíce v Egyptě a dva týdny v Maďarsku. Nabízi Bockrisovi svého spolupracovníka K. Micku /4/, který má zájem o stáž a dlouhodobější výzkum a slušně hovoří anglicky. Žádá Bockrise o bližší podmínky stáže.

Bockris se podle dopisu z 22.5. těší na příjezd dr. Webera. Micku teď není možné přijmout, možná až v roce 1962. Micka by mohl ve Philadelphii jeden rok studovat a přitom částečně působit pedagogicky a potom dva roky pracovat jen ve výzkumu. Mohl by získat od Penn State University doktorát PhD. Druhou variantou pro Micku by bylo výzkumně pracovat u Bockrise. Stipendium pro první variantu činí 2500 dolarů ročně a pro druhou variantu 3000 dolarů ročně. Pokud by měl Micka zájem, muselo by se nejpozději v září začít vyjednávání /5/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 264, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Dopis z 15.8 se nezachoval. V něm Bockris žádal Heyrovského o doporučení mladého vědeckého pracovníka do jeho oddělení; /2/ J. Volke (1926-2012), český fyzik. chemik-elektrochemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /3/ J. Weber (1932), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského a Brdičky; /4/ K. Micka (1930), český fyzik. chemik-elektrochemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /5/ Všechny Heyrovského byly psány v Praze, Bockrisovy z Philadelphie.

Marston T. BOGERT (1868–1953)

Americký organický chemik, profesor Columbia University, New York

Rok 1928

Dopisem z 20.4. děkuje Bogert Heyrovskému za blahopřání k 60. narozeninám. Vrací se k nedávnému udělení hodnosti Dr.h.c., kterou ho odměnila Karlova univerzita a které si velice váží /1/. Píše, že je rád, že konečně po 9 měsících došel do Prahy balíček s knihami. Posílá pozdravy paní Heyrovské, manželům Štěrbovým-Bohmovým, Votočkovým a profesoru Braunerovi a všem dalším dobrým přátelům, s nimiž se mohl v Praze setkat.

Rok 1932

Dne 23.1. píše Heyrovský list Bogertovi o poměrech v ČSR, o své rodině, o poměrech na Karlově univerzitě a o Praze. Jemu a jeho rodině se daří dobře, ale deprese v průmyslu a nezaměstnanost silně doléhají na obyvatelstvo. Týž den píše Heyrovský další dopis, ve kterém uvádí detailní plán své cesty do USA /2/. Chce během pobytu v Americe poznat systém vysokoškolského studia chemie, zejména fyzikální chemie. Uvádí i názvy 12 přednášek o polarografii, které hodlá v USA prezentovat. V současnosti existuje už více než 100 polarografických publikací. Kromě akademických pracovišť by chtěl navštívit prominentní centra průmyslového výzkumu. Jako termín své stáže uvádí zimní semestr (říjen 1932 až únor 1933) nebo letní semestr téhož školního roku. Žádá Bogerta o radu, který termín podle něj by byl vhodnější. Zmiňuje názory profesora Randalla /3/ z Berkeley, který je teď v Praze, na Heyrovského pobyt v USA. V postscriptu uvádí o sobě některé biografické údaje.

Bogertův dopis ze 7.9. je z prázdninového pobytu ve státě Maine. Pisatel se znovu omlouvá, že z dříve uvedených důvodů /4/ nepřispěl do čísla Chemických listů věnovaného Emilu Votočkovi. Ujišťuje Heyrovského, že určitě pošle do CCCC, jakmile bude mít něco vhodného. Těší se na setkání s Heyrovským v USA, je rád, že Heyrovský bude moci cestovat a přednášet po celých Spojených státech. Jistě pro něj bude velmi užitečný pobyt v kalifornských univerzitách, kde se pěstuje výborná fyzikální chemie a kde nalezne vděčné posluchače přednášek o polarografii.

V konceptu dopisu z 30.10. se Heyrovský Bogertovi omlouvá, že včas neodpověděl na dva jeho dopisy/5/. Důvodem byla Heyrovského účast na kongresu v Paříži, pro který musel připravit jako zpravodaj 48 stánkovou zprávu a kde měl 90 minutovou přednášku ve francouzštině.

Heyrovského dopis ze 27.11. obsahuje popis oslav 60. narozenin profesora Votočka. Zmiňuje i úspěšný 13. kongres průmyslové chemie, na kterém se seznámil s Bogertovým přítelem sirem Robertem Mondem, jenž si objednal dva československé polarografy.

Heyrovský vyjadřuje hlubokou vděčnost Bogertovi za jeho péči a pomoc k plánované cestě do USA, která začne v New Yorku, kde na něj bude v přístavu čekat Bogert a snad i někdo z československého konsulátu. V závěru prosí o článek pro CCCC.

V prosinci 1932 došlo k výměně tří dopisů: 6.12. píše Bogert, že se nemohl v Praze bohužel zúčastnit kongresu průmyslové chemie. Jako důvod uvádí nedostatek času a prostředků k financování cesty. Slibuje Heyrovskému, že koncem zimy pošle do CCCC

jeden či více článků. 11.12. Heyrovský oznamuje, že už má lodní lístek na cestu do New Yorku, kam má loď připlout 29.1. 1933. V New Yorku hodlá pobýt tři dny a poté odcestovat do Berkeley, kde má být 6.2. Omlouvá se, že v Praze nemůže sehnat vhodné vánoční a novoroční přání a proto přeje touto cestou Bogertovi mnoho úspěchů, prosperity a dobré zdraví v novém roce. Bogertův dopis z 29.12. je odpovědí na poslední Heyrovského list. Žádá Heyrovského o upřesnění, kterou lodní třídou bude cestovat, aby ho v přístavu našel.

Rok 1933

Ještě před odjezdem do USA píše Heyrovský Bogertovi dopis (zachoval se jen jeho koncept), v němž mj. děkuje za zaslání dvou textů pro CCCC. Jeden z nich byl již otištěn a Bogertovi bylo posláno 100 kusů separátů. Druhá práce vyjde v únorovém čísle, její obsahy měl Bogert obdržet před pár týdny.

V konceptu dopisu z 7.2. vyjadřuje Heyrovský srdečné díky za pohostinnost, s níž se setkal u Bogerta v jeho rodině a o svých dojmech z cesty vlakem napříč Spojenými státy do Kalifornie. Nyní je ubytován ve fakultním klubu. Za 3 týdny se přestěhuje do Menlo Parku, kde bude na Stanford University přednášet. Bogert odpověděl krátkým dopisem z 16.2. K Heyrovského akci v chemickém klubu získat abonenty CCCC se staví skepticky vzhledem k současné hospodářské krizi. To je i případ zrušení předplatného na CCCC knihovnou chemického klubu, jak o tom byl Bogert písemně informován 24.2.

Dne 27.2. Bogert Heyrovskému oznamuje, že právě odeslal do Prahy Votočkovi pro CCCC další svoji práci (společnou s Dr. Conklinem).

11. dubna odpovídá Bogert Heyrovskému na jeho list z 22.3. Bogert je si jist, že jeho kolegové – chemici v Kalifornii se těší z Heyrovského přítomnosti. Američtí chemici jsou všeobecně velmi příjemnou a společenskou skupinou americké společnosti a Heyrovského vlastnosti jej do ní včleňují. Bogert se zmiňuje i o své malé vnučce, která se už teď těší, že opět uvidí toho pána, od kterého dostala prstýnek.

30.5. Heyrovský odpovídá na Bogertův dubnový list a dotazuje se, zda může 26.6. Bogerta navštívit

21.6. odeslal Bogert Heyrovskému dopis s dotazem, kdy a na které newyorské nádraží přijede, aby ho mohl přivítat. Převeze ho do svého letního sídla v Belgrade Lakes ve státě Maine, kde už nebude jeho mladší dcera s dítětem, ale setká se tam s paní Tallmanovou a jejími dvěma dětmi. Je rád, že získal v USA zajímavé zkušenosti a věří, že se Heyrovský vrací do vlasti s nejpříjemnějšími vzpomínkami na Státy a americké přátele.

Heyrovský bezprostředně odpověděl, že přijede poslední červnové pondělí na nádraží Augusta a uvedl i čas příjezdu.

Z konceptu Heyrovského dopisu někdy po návratu z USA se dovídáme, že v CCCC jsou dlouhé termíny od obdržení textu po jeho uveřejnění, za to se jako vydavatel CCCC Bogertovi omlouvá a uvádí i skutečnost, že poslední dobu nebyl v Praze a že druhý vydavatel Votoček je jako obvykle unaven. K tomu přistupují i finanční potíže s vydáváním časopisu.

Rok 1936

Bogert 27.3. oznamuje, že odeslal do Prahy 140 českých korun za separáty článku Cairncrosse a Bogerta.

Rok 1938

V dopise Heyrovského z 20.2. pisatel děkuje za soustrast s úmrtím profesora Štěrbý-Bohma. Jeho syn je nyní na vojně. Ujišťuje Bogerta, že v Praze bude srdečně vítán/6/. Karlova univerzita bude hrdá na to, že její čestný doktor bude jejím hostem a též hostem pražského Amerického ústavu.

A kdyby v Praze pronesl i řeč, byli by mu všichni v Praze víc než zavázáni.

Od Heyrovského cesty do Ameriky uplynulo 5 let, což byla pro něj nesmírně fascinující doba jak z vědeckého, tak turistického hlediska. Četní kolegové jeví zájem o polarografii opakovaně vyjadřují přání diskutovat problémy polarografie a snaží se získat Heyrovského pro přednášky. Jde zejména o kolegy z východního pobřeží USA, z Chicaga a Minneapolis. Proto Heyrovský plánuje novou cestu do USA v letním semestru následujícího roku. Hodlá v této záležitosti oslovit Rockefellerovu nadaci nebo americký Ústav mezinárodního vzdělávání. Prosí Bogerta o radu, jak by měl postupovat, jak zahájit vyjednávání, aby byla efektivní. Uvádí i místa, která by rád navštívil: New York, Yale, Cornell, Princeton, Boston, Philadelphia, Washington, D.C., Columbus, Chicago, Medison a Minneapolis se dvěma delšími zastávkami. Prosí Bogerta o tipy na nejlepší ústavy. O své rodině píše, že je v pořádku, zimní prázdniny že prožili na lyžích v rakouských Alpách.

9. října píše Heyrovský, že před Bogertovými 70. narozeninami proběhly v Československu vzrušující a smutné události. Dozvěděl se, že Bogert byl zvolen v Římě presidentem International Union of Chemistry (IUC), k čemuž Bogertovi se zpožděním gratuluje. Už teď se Heyrovský těší na následující kongres v Londýně. Hned po římském kongresu nastaly v Československu velké potíže s německými rebely. Skončilo to obětováním čs. demokracie nacistickému režimu s účastí Anglie a Francie. Bogert si jistě umí představit, co to pro Československo znamená. Heyrovský dodává, že čs. věda víc než jindy bude potřebovat pomoc a spolupráci s USA. Je zde jeden konkrétní případ, pro který žádá od Bogerta pochopení, a to rozšíření předplatného CCCC v Americe. Pro další existenci časopisu je to velmi důležité, neboť za současných poměrů nemůže časopis počítat s podporou čs. vlády. V USA je maximálně 28 subskribentů CCCC, v New Yorku jsou pouze tři včetně Bogerta. V redakci CCCC je spousta starých ročníků (1929-1938), které se prodávají s 30 % slevou.

Heyrovský prosí o adresy eventuálních zájemců o časopis a o vědecké či průmyslové kruhy, na které by se časopis obrátil s prosbou o podporu. Heyrovského rodina přežila kritické období (září), je v pořádku. V červenci byli všichni Heyrovští ve střední Francii u moře. Obě děti chodí od září do pražské anglické základní školy. Heyrovského žena i děti projeví velkou statečnost během mobilisace a příprav na případné německé letecké nálety. Obyvatelé Československa byli připraveni na válku a mnoho z nich by ji i preferovalo raději než beznadějný boj v ponížení.

Rok 1945

Léto: Heyrovský poslal Bogertovi první dopis po skončení války. Píše v něm (překlad): „Po létech úzkosti jsme v pořádku, třebaže poněkud podvyživeni. Někteří mí kolegové bohužel zemřeli za nejžalostnějších podmínek v německých koncentračních táborech, z nichž je Vám znám profesor Antonín Šimek, fyzikální chemik z Masarykovy university v Brně, který byl popraven. Já jsem naštěstí mohl celou tu dobu pracovat ve své laboratoři /6a/ a dělat čistě vědeckou práci v mém oboru, polarografii. Jsem dychtiv poznat vývoj fyzikální chemie v USA a také říci něco z pokroků mým americkým kolegům, jichž jsme dosáhli. Těším se na příležitost hostující profesury nebo přednáškového turné, které by mi umožnily pobyt v USA na 1 až 2 semestry. Smím požádat o Vaši radu nebo přátelskou podporu tohoto mého záměru? Ve Vaší zemi jsem získal skvělé zkušenosti jako hostující profesor Carnegieovy nadace v roce 1933 právě díky Vaší laskavé nabídce. Americké zkušenosti jsou stálou pobídkou v mém vědeckém snažení a zdrojem nezapomenutelné radosti.“ /7/.

Z Bogertova dopisu z 22.8. se dozvídáme, že už ví, že Heyrovský a jeho rodina je v Československu a že Heyrovský měl dovoleno pracovat po dobu války ve své laboratoři. To bylo podle Bogerta štěstím pro Heyrovského, ale též pro pokrok chemie, zejména v oblasti polarografie, v níž je Heyrovský světovou jedničkou. K Heyrovského dotazu /8/ odpovídá, že s hostující profesurou či přednáškovým turné po USA by měl Heyrovský chvíli počkat, až se stabilizuje situace jak v USA, tak v ČSR. Bogert neví, zda Carnegie pořádá výměnné profesury. Heyrovský svým pobytem ve Státech v roce 1933 zanechal výborný dojem. Bude-li mít Bogert šanci mluvit s prezidentem Butlerem /9/ nebo jinými funkcionáři zabývajícími se zahraničními aktivitami zjistí, jaká je poslední situace. Bogert vyjádřil hlubokou lítost nad smrtí profesora Šimka /10/, kterého nacisté zavraždili. Dotazuje se na syna zemřelého profesora Štěrby-Bohma. Píše, že nyní se silně věnuje práci pro International Union of Chemistry.

Koncept Heyrovského odpovědi je z 18.11. V ní píše o smutném osudu mladého Štěrby-Bohma, který se hodlal v roce 1943 oženit s přítelkyní, jejíž bývalý přítel zdivočil a do soka vystřílel ve vynuceném souboji 8 ran z revolveru a usmrtil ho. Střelce nacisté popravili za nedovolené držení zbraně. Janečkovou smrtí vymřela rodina Štěrby-Bohma. Heyrovský oznamuje, že s profesorem Votočkem obnovují vydávání CCCC po 6 letech zákazu tohoto časopisu. V lednu 1946 by mělo vyjít 1. číslo CCCC. K poměrům v Československu Heyrovský uvádí, že v zemi je nedostatek jídla, hlavně tuků a masa, chleba a brambor je však dostatek.

Rok 1946

Heyrovský se v dopisu z 24.11. obrací na Bogerta jako presidenta IUC s požadavkem přednést v Londýně na kongresu sdělení svá i spolupracovníků z oblasti polarografie.

Heyrovský předpokládá vzhledem k velkému množství nových polarografických prací hlavně z USA, že kongresu se zúčastní mnoho polarografistů z USA a z Anglie a tudíž navrhuje, aby na

kongresu byla zřízena polarografická sekce, na jejíž přípravě je ochoten se podílet. Dále zminuje Bogertův článek o něm uveřejněný v časopisu Science, který vzbudil pozornost. Podle jednání Heyrovského s Americkou chemickou společností (ACS) je jeho cesta do USA nemožná, ACS nemá pro ni finanční krytí. Heyrovského američtí přátelé (profesoři Kolthoff /11/, Lingane /12/, Furman /13/ a další) mu nabídli dostatečnou sumu k uskutečnění cesty. Na tu by se vydal v 2. polovině r. 1947, až splní své povinnosti na univerzitě. Od profesora Votočka /14/ ví, že Bogert je zdravý a je na vrcholu aktivity.

K poměrům v ČSR uvádí, že životní podmínky se stále zlepšují a pokud jde o potraviny, těch nyní je v ČSR více než v Anglii, což je dáno pomocí UNRRA.

Bogertova odpověď přišla poměrně brzy, napsána byla 11.12. Bogert souhlasí s Heyrovského návrhem o založení mezinárodní polarografické komise v rámci Unie.

S Heyrovského pomocí počítá, ví, že Heyrovský zná jména a adresy vynikajících současných polarografistů. Heyrovský by mohl z nich navrhnout i prvního předsedu komise. Žádá Heyrovského o itinetář jeho cesty po USA, aby se mohli na vhodném místě setkat. Pro úplnost uvádí, že konference Unie bude v červenci 1947 v Londýně.

Heyrovský téměř okamžitě Bogertovi odpověděl listem z 25.12. Jako vhodného předsedu komise uvádí profesora I. M. Kolthoffa z USA. Vynikajícími polarografisty v USA jsou dále profesor J.J. Lingane a dr. O.H. Müller /15/, v Anglii dr. Page /16/ a dr. G.W.C. Milner /17/. U všech jmenovaných Heyrovský uvádí i jejich adresy. Heyrovského rodině i Heyrovského kolegům, které Bogert zná, se daří celkem dobře. Ekonomické a politické podmínky v ČSR jsou podle Heyrovského docela uspokojivé.

Rok 1947

Na poslední Heyrovského dopis z 25.12. odpověděl Bogert 13.1. krátkým listem, v němž slibuje, že v nejbližší době se spojí s americkými polarografisty kvůli organizování mezinárodní komise. Je potěšitelné, že rodině Heyrovských i pražským rodinám, které zná, se daří dobře a že i politická a ekonomická situace v ČSR se postupně stabilizuje.

19.3. Heyrovský píše Bogertovi, že by rád na kongres v Londýně vzal sebou dceru Jitku a její přítelkyni slečnu Prauzovou (otce Dr. Prauze Bogert zná). Paní Heyrovská nemůže do Londýna jet, ježto se stará o syna Michaela a o domácnost.

Bogert odpověděl 27.3.: diskutuje se záležitost založení mezinárodní polarografické komise, nic není rozhodnuto. Ptá se, co v budoucnu hodlá dělat Heyrovského syn Michael.

Sděluje, že do Londýna nepojede jeho paní kvůli zdravotním potížím.

V dopisu z 11.6. Heyrovský píše, že oceňuje Bogertovu snahu o založení polarografického komitétu v rámci IUC, on že měl na mysli jen polarografickou sekci pro kongres. Upozorňuje Bogerta na to, že už nyní existuje v Londýně polarografický panel při Společnosti veřejných

analytiků, což bude pro Heyrovského možnost seznámit se s dalšími polarografisty. Heyrovského dcera nepřicestuje v červenci do Anglie, protože nastaly těžkosti se získáním pasu, visa a peněz. Po Vánocích (30.12.) Heyrovský děkuje Bogertovi za balíček, který v pořádku obdrželi.

Rok 1948

3.1. poslal Heyrovský Bogertovi dopis, ve kterém znovu děkuje za balíček. Dále uvádí, že nejen on, ale celá jeho rodina se chystá na jednoroční pobyt v USA. Prvních 6 měsíců od září 1949 chtějí Heyrovští být v Chicagu, kde Heyrovský bude spolupracovat s výrobcem polarografů E. H. Sargentem a kde bude přednášet na blízkých centrech vědy. V březnu 1950 hodlá dělat turné do Kalifornie a Oregonu a skončit v Princetonu, kde chce pracovat v laboratořích a přednášet o polarografii. Dále zmiňuje svůj desetitýdenní pobyt ve Švédsku a v Dánsku. Mj. se setkal s profesorem Ureyem /18/, který velmi podpořil jeho plánovaný pobyt v USA. Lituje, že zemřel Dr.h.c. Butler, který jako president Carnegie fondu Heyrovského podporoval při cestě po USA v roce 1933.

V osudný den pro ČSR (25.2.) odesílá Heyrovský Bogertovi dopis, v němž uvádí, že na univerzitě má spoustu administrativní a pedagogické práce, takže zřídka nalézá čas na experimentování. Po večerech se zabývá překlady článků pro CCCC, s jehož vydáváním jsou stále potíže, zejména s tiskárnou, která preferuje tisk hlavně politické literatury.

Píše dále, že dostává z USA nové a nové pozvánky k přednáškám. Přitom si ovšem uvědomuje, že vycestovat z vlasti může být brzy nemožné vzhledem k politické situaci v ČSR. V Praze se na duben chystají velkolepé oslavy k výročí založení university v roce 1348. Má přijet řada hostů z celého světa.

Ze 7.11. je Heyrovského dopis, ve kterém Bogertovi blahopřeje k udělení Medaile za eminentní dílo v chemii parfémů. Devět posledních uplynulých měsíců žila celá Heyrovského rodina přípravami na pobyt v USA, ovšem nastaly potíže jak z čs., tak americké strany s udělením víz, takže už dvakrát byly stornovány lodní lístky. Heyrovský se tudíž rozhodl odložit pobyt v USA na neurčito, než pomine nedůvěra a podezření. Situaci na pražské univerzitě považuje za dobrou. Dcera Jitka na ní studuje chemii a biologii.

31.12. píše Bogert do Prahy, že s potěšením se dozvěděl, že Heyrovský se stal členem College of Chemistry and Physics na Louisiana State University.

Rok 1949

Heyrovský se v dopisu z 6.2. svěřuje Bogertovi s potížemi se získáním víz na pobyt v USA pro jeho rodinu. Američtí úředníci na pražském konsulátě byli nepřijemní, pochybovali o Heyrovského návratu do vlasti a postoupili záležitost víz do Washingtonu. Tedy i třetí zakoupené lodní lístky zůstanou nevyužity. Navíc dcera nemůže s rodinou odcestovat, jelikož je jí více než 18 let. Takže více než osmiměsíční usilovná příprava na cestu vyšla v niveč. Za zmaření cesty mohou

mezinárodní vztahy, které postrádají důvěru a dobrou vůli. Heyrovský věří, že někdo z českých chemiků se setká s Bogertem v Holandsku při podzimní zasedání IUC, on že to bohužel nebude. Heyrovského práce běží hladce, má nyní mnoho spolupracovníků, ale málo je jich z ciziny. Situace se zásobováním potravinami se v ČSR zlepšuje, ale s textilem je to horší. Bogert v dopisu z 22.2. lituje Heyrovského, že nemůže jet do USA. Pochybuje o tom, že bude moci v září odjet do Evropy na zasedání IUC, ač by si to velmi přál.

Heyrovský v předvánočním dopisu z 11.12. vyjadřuje naději, že v nastávajícím roce selepší poměry v otázce míru a že se budou moci setkat. O profesoru Votočkovi píše, že je zaujat literární prací a hudbou. Heyrovský je spokojen s pilnou prací jeho žáků-polarografistů.

Dne 15.12. se Bogert dotazuje, zda se Heyrovský bude moci zúčastnit konference v Amsterdamu. Když ne, zbývá setkání s ním v New Yorku či ve Washingtonu na konferencích, které budou v roce 1951.

Rok 1950

Heyrovský 22.10. oznamuje Bogertovi, že zemřel profesor Votoček. On sám je nyní ředitelem nového Polarografického ústavu a jeho paní je v něm sekretářkou. Ústav plánuje 1. mezinárodní polarografický kongres v Praze na únor 1951. Všichni pracovníci ústavu jsou plně vytíženi vybavováním ústavu a přípravami na kongres. Dcera Jitka studuje na univerzitě ve 3. ročníku chemii a biologii a syn Michael má maturovat.

V dopisu z 30.10. je vyjádřena Bogertova velká lítost nad úmrtím jeho přítele Votočka, velké osobnosti vědy. Kondolenci už zaslal Votočkově vdově.

Heyrovský v listě z 18.12. uvádí, že se stěží dostane v roce 1951 do USA na konference vzhledem k politické situaci ve světě.

Rok 1951

Heyrovský 15.7. poslal Bogertovi z Banské Štiavnice dopis, ve kterém vzpomíná na pěkné chvíle před 18 lety strávené u Bogerta v Maine. Píše, že celá Heyrovského rodina se nyní vlastně zabývá polarografií, ač dcera je teprve ve 4. ročníku na univerzitě a syn teprve začal studium chemie, taktéž na univerzitě. Heyrovskému je líto, že nemůže jet do USA. Věřící, že Spojené národy uvedou svět v mírový stav a on že bude moci cestovat. Za celou rodinu posílá ty nejsrdečnější pozdravy rodině Bogertově /19/, /20/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 269, Archiv AV ČR, Praha; Science 102, str. 298 (1945)

Poznámky: /1/ Bogert obdržel čestný doktorát v roce 1928. Heyrovský byl pověřen Přírodovědeckou fakultou, aby se staral o amerického hosta během jeho pobytu v ČSR. Bogert jako visiting profesor

přednášel 1 semestr na Přírodovědecké fakultě. Přednášku měl i v Brně na univerzitě; /2/ Heyrovský získal stipendium od Carnegie nadace k půlročnímu hostování v USA; /3/ J.E.B. Randall, americký fyzik. chemik, profesor University of California, Berkeley; /4/ Korespondence se nezachovala, takže důvody neznáme; /5/ Dopisy psané 29.8. a 20.9. se nezachovaly; /6/ V některém ze starších (nezachovaných) dopisů Bogerta je zřejmě zmínka o Bogertově úmyslu cestovat v květnu po Evropě a zavítat i do Prahy; /6a/ Heyrovský neuvádí, proč mohl pracovat ve své laboratoři po celou dobu války; /7/ Dopis byl uveřejněn 21.9.1945 v časopise Science, kam jej poslal Bogert; /8/ V nezachovaném Heyrovského listu byl asi dotaz o možnosti hostující profesury nebo o přednáškovém turné v USA; /9/ N.M. Butler (1862-1947), president Carnegie Endowment for Intern. Peace, laureát Nobelovy ceny za mír v roce 1931; /10/ Antonín Šimek (1887-1945), profesor fyzikální chemie Masarykovy univerzity v Brně, byl na jaře 1942 popraven v koncentračním táboru Mauthausen; /11/ I.M. Kolthoff (1894-1993), americký fyzik. a elektroanalys. chemik; /12/ J.J. Lingane (1909-1994), americký fyzik. chemik; /13/ N.N. Furman, americký fyzik. chemik, profesor Princeton University; /14/ E. Votoček (1872-1950), český chemik, pedagog VŠCHT v Praze; /15/ O.H. Müller, americký fyzik. chemik a fyziolog; /16/ J.E. Page, britský fyzik. chemik- polarografista; /17/ G.W.C. Milner, britský fyzik. chemik-polarografista; /18/ H.C. Urey (1893-1981), americký chemik, objevitel těžkého vodíku, laureát Nobelovy ceny v roce 1934; /19/ Heyrovského dopis datovaný 5.7.1951 je poslední zachovalý dopis adresovaný Bogertovi, který zemřel někdy v roce 1953. Bogert byl v posledních letech života v nedobré zdravotním stavu. Ještě na podzim 1951, kdy mu bylo 83 let, se však zúčastnil akcí pořádaných při jubileu společnosti Diamond, jak o tom informoval Heyrovského profesor N.H. Furman – viz Furmanův dopis z 21.1.1953; /20/ Heyrovského dopisy z let 1928, 1932, 1936 a 1945-1951 byly odeslány z Prahy, z roku 1933 z různých míst Kalifornie a dopis z 25.7.1951 z Banské Štiavnice. Bogert psal z New Yorku a z Belgrave Lakes.

William C. BRAY (1879–1946)

Americký fyzik. chemik, profesor University of California, Berkeley

Rok 1933

8.4. Bray žádá Heyrovského o posouzení textu publikace o existenci čtyřmocného železa.

4.6. píše Heyrovský Brayovi, že odjíždí na východ USA a lituje, že nemohl provést provést analogický výzkum s manganistanem a chromanem. Pustí se do něj po návratu do Prahy. Do Evropy odjíždí lodí 30.6.

10.6. Bray znovu píše o své publikaci, která je nyní u Heyrovského. Heyrovský přímo na dopis připsal, že diskusi provede až v Praze a to Brayovi oznámil.

Rok 1934

10.6. píše Bray ze své cesty autem s rodinou po Evropě, že se chce zastavit také v Praze a že už má zajištěno ubytování v pensionu na Smíchově. Uvádí své adresy ve Vídni a v Berlíně. Na Brayův dopis Heyrovský připsal, že mu poslal dopisy 18.6. 30.7. a že 19.8. nebude v Praze.

Z Brayova dopisu z 2.8. plyne, že už ví, že Heyrovský nebude v srpnu v Praze. Přesto informuje o svých plánovaných cestách po Evropě (Drážďany, Praha, Vídeň a další).

Heyrovský 3.11. píše, že po návratu z SSSR na něj dolehla výuka a ediční práce. Volného času má tedy pomálu. V dopisu slibuje, že prohlédne polarogramy, které Bray zanechal v ústavu na univerzitě /1/. Vyjadřuje se též k chování železitých iontů na rtuťové elektrodě, jak je popisuje Bray.

Bray 8.11. posílá Heyrovskému oxidační potenciály trojmocného železa na rtuťové elektrodě a čeká na komentář Heyrovského ještě před uveřejněním práce o polarografickém chování železa /2/.

Pramen: Fond J.Heyrovského, korespondence, inv. č. 314 , Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Bray Prahu navštívil, byl ve Fyzikálně chemickém ústavu UK, Heyrovského však nezastihl; /2/ Heyrovského dopisy byly psány v Praze (3.11.1934) a v Pasadeně (4.6.1933), Brayovy v Berkeley (8.4. a 10.6. 1933), v Brémách (2.8. 1934) a ve Vídni (8.11. 1934).

Nicolas Murray BUTLER (1862–1947)

President Nadace Carnegie Endowment for International Peace, profesor filosofie, etiky a psychologie a president Columbia University, laureát Nobelovy ceny a Dr.h.c. University Karlovy

Rok 1932

5.4. Butler vysvětluje Heyrovskému, čím se Carnegie Endowment zabývá, mj. i hostujícími profesurami cizinců, kteří mají přispět k upevnění vazeb mezi intelektuály a vědci různých zemí. Popisuje, jak se Carnegie spojuje s neamerickými universitami, které vyzývá, aby poslaly do USA k přednáškám profesory a graduované studenty. S potěšením vítá Heyrovského jako hostujícího profesora na letní semestr 1932/33 pro dvě i více univerzit na Západě USA. Honorář za přednášení činí 4500 dolarů. Očekává od Heyrovského zprávu, zda posici hostujícího profesora přijímá. Butler už se dotázal University of California a California Institute of Technology, jestli jsou ochotny Heyrovského přijmout a obě školy odpověděly kladně.

24.4. Heyrovský píše, že velmi rád přijímá nabídku na hostující profesuru se všemi s tím náležejícími povinnostmi. V Praze dostal sedmiměsíční dovolenou od výuky na období leden až červenec 1933.

Heyrovský 27.11. děkuje Butlerovi za doporučující dopis, který poslal čs. úřadům kvůli jeho visu pro USA .

Rok 1945

Prosinec: Butler rozeslal mezi jinými i Heyrovskému své tištěné memorandum nazvané „Spojené státy musí vést“. Spojil je s vánočními a novoročními pozdravy.

Rok 1946

30.1. děkuje Heyrovský za zaslání memorandum, které přišlo i do pražského Amerického ústavu. Upřímně děkuje za obnovený blahodárný vliv Butlera a Cornegie Endowment na české vědce. Oznamuje, že už není prezidentem Amerického ústavu v Praze, tím je nyní profesor J. B. Kozák /1/. On nadále je horlivým vědcem-fyzikálním chemikem. V roce 1933 ho Státy velice podpořily jako hostujícího profesora a umožnily mu seznámit se s americkými novinkami v oboru. Prosí Butlera, aby se o něm zmínil přátelům M. T. Bogertovi /2/ a manželům Haskellovým /3/, /4/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2571 a 2571, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ J.B. Kozák (1888-1974), český filosof, pedagog UK; /2/ M.T. Bogert (1868-1953), americký chemik, čestný doktor UK; /3/ H.S. Haskell, Butlerův asistent; /4/ Butler psal dopisy v New Yorku, Heyrovský v Praze.

Tenney L. DAVIS (1890–1949)

Profesor chemie MIT, Cambridge (USA)

Rok 1932

16.10. píše Davis první (zachovalý) dopis Heyrovskému před jeho půlroční cestou do USA. Už nyní se těší, že v červnu 1933 ho uvítá v Norwellu, kde bydlí. Ukáže mu Boston, Cambridge, Harvard a vůbec vše, co bude chtít vidět. Ví, že před Cambridge bude Heyrovský mít za sebou pobyt v Kalifornii. Uvádí, že Nová Anglie je úplně jiná než Kalifornie. Od Heyrovského čeká na zprávu, kdy dorazí do Bostonu. Zmiňuje své laboratoře a dva doktorandy, brzy přijdou jistě další studenti /1/.

Heyrovský v dopise z 9.12. děkuje za blahopřání k narození syna a za úsilí o zorganizování jeho pobytu v Bostonu. Uvádí, že z Prahy odjede 17.ledna 1933. Bude cestovat přes oceán lodí do New Yorku a pak přímo do Berkeley, kam snad dorazí 6. února. Dotazuje se, zda Davis či jeho žena nechtějí přivést něco ze starého světa. Zatím nesehnal žádané knihy o alchymii od Zachara. Uvádí svoji adresu v USA (na Dr. Tamele /2/ v Berkeley).

Rok 1933

Davis v dopisu z 13.3. nabízí Heyrovskému pobyt u něj v Norwellu na 4-5 dnů. Věří, že se setká na MIT/ 3/ profesory a studenty zajímající se o polarografii.

7.4. Davis píše o tom, že bude Heyrovského 22.6. očekávat na bostonském nádraží. Zajímá ho, zda Heyrovský bude moci v Bostonu předvést polarograf, pokud už není zabalen pro transport do Prahy.

5.5. sdělil Heyrovský, že polarograf už je na cestě z Kalifornie do ČSR a že do Bostonu přijede nikoli 22., ale 23.6.

Davis v dopisu z 13.6. rozepisuje nejlepší vlaková spojení z Ithaky do Syrakus. Detailně instruuje Heyrovského, kde má vyjít z nádraží v Bostonu. Připravuje pro něj výlet do Belgrave ve státě Maine (asi za Bogertem /3/).

Rok 1945

Davis píše 21.6., že pošťáka dělá jistý seržant, protože regulární pošta funguje špatně.

Z Heyrovského dopisu z 2.6. se dozvěděl, že všichni Heyrovští přežili válku a jsou v pořádku, což ho velmi těší. V lednu 1941 měl srdeční záchvat a na radu lékařů resignoval na svoji profesuru. Je teď na venkově a v blízké továrně řídí výzkum. Ještě předtím publikoval pár prací. Přivítal by však oddechový čas. Zajímá se o Heyrovského výzkumy. Těší se on i jeho paní na další Heyrovského zprávy.

Chemik konsultant Davis v dopisu z 22.10. ví a nejen on ale i další američtí profesori, že Heyrovský by rád získal v USA posici visiting profesora. Zabavuje se mj. studiem historie ohňostrojí v Evropě podle starých čínských návodů.

Rok 1946

Heyrovský 14.1. děkuje Davisovi za asistenci v záležitosti jeho plánovaného turné v USA.

Zmiňuje obvinění z kolaborace s Němci za války a o vývoji této aféry.

Davis píše 24.10. o novém časopisu Chymia určeném pro dějiny chemie. Časopis vyjde prvně v lednu 1948. Žádá Heyrovského o tipy na české vědce, kteří se dějinami chemie zabývají, aby je redakce Chymie oslovila. Vítání jsou odborníci z Polska, Ruska a ostatních slovanských zemí.

Rok 1949

Heyrovský posílá 13.3. kondolenční list paní Davisové k úmrtí manžela. Omluvně uvádí, že neodpověděl Davisovi o tipech na slovanské historiky chemie, protože měl mnoho starostí s plánovanou cestou do USA s celou rodinou, k níž nakonec nedošlo. Stále vzpomíná na pohostinnost, kterou mu poskytli manželé Davisovi v roce 1933 v Norwellu / 4/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 445, Archiv AVČR, Praha

Poznámky: /1/ Byl říjen, Heyrovský v Praze a Davis už plánuje Heyrovského návštěvu u něj v červnu 1933. Svědčí to o velkém zájmu o Heyrovského ze strany Davise; /2/ M.Tamele (1899-?), český fyzik.chemik, žák Heyrovského, který přesídlil po studiích do USA; /3/ M.T. Bogert (1868-1953), americký organický

chemik, odborník na parfémy, Dr.h.c. Univerzity Karlovy; /4/ Předválečné Davisovy dopisy byly psány v Cambridge, poválečné v Norwell, Heyrovského v Praze.

Paul DELAHAY (1922–?)

Profesor chemie na Louisiana State University, Baton Rouge

Rok 1950

Delahay posílá Heyrovskému různé polarografické práce včetně prací z oscilografické polarografie.

Rok 1953

Heyrovský 20.9. velice děkuje za dopis odeslaný ze stockholmského kongresu, jenž podepsali nejznámější polarografisté celého světa. Dopis je pro něj velkou vzpruhou po hořké ráně, jíž bylo zadržení jeho cestovního pasu těsně před odletem do Stockholmu.

Aféra se teď vyšetřuje, protože neúčast ve Stockholmu považuje Heyrovský za diskriminaci. Je to už podruhé, kdy nedošlo k osobnímu setkání Heyrovského s Delahayem. Prvně to bylo v roce 1948, když nemohl přijet na konferenci do Baton Rouge. Na Heyrovského kolokviích v PÚ se sledují Delahayovy publikace s velkým zájmem. Heyrovský doufá, že bude pokračovat trvalá výměna reprintů prací z obou pracovišť.

Delahaye 11.10. zajímá historie polarografie, např. jak s ní začal Heyrovský, jak byla odvozena Ilkovičova /1/ rovnice atd.

3.11. Heyrovský posílá Delahayovi články o počátcích polarografie a odvození Ilkovičovy rovnice. Později že pošle další historky. Přikládá též několik fotografií-momentek.

Delahay 2.12. děkuje za zaslání fotografií Heyrovského, Brdičky /2/ a Ilkoviče. Delahayovi studenti znají jména českých polarografistů včetně Kouteckého /3/ ze seminářů pořádaných v Baton Rouge. Delahay začlenil Kouteckého práce do své nové plánované knihy o elektrochemických metodách.

Rok 1954

Delahay děkuje 10.3. za zaslání separátů. Má několik návrhů na publikace ze svých výzkumů.

21.9. Delahay oznamuje, že získal Cenu Americké chemické společnosti za čistou chemii, na niž ho doporučil Heyrovský, kterému za to velmi děkuje.

Delahay 29.11. píše o svých pracech, jejichž reprints odesílá separátní poštou. Doufá, že Heyrovskému už došla jeho nová kniha. Žádá Heyrovského a Brdičku o práce jejich žáků a spolupracovníků.

22.12. Heyrovský děkuje za Delahayovu pozoruhodnou knihu „The Instrumental Methods in Electrochemistry“, kterou s potěšením čte. Rád gratuluje Delahayovi k získání Ceny Americké

chemické společnosti. Vyjadřuje se k obsahu voltametrie a polarografie. Podle Heyrovského polarografie je metoda používající kapkovou (nebo tryskovou) rtuťovou elektrodu ke studiu polarizačních jevů, zatímco slovo voltametrie neznamená nějakou speciální metodu, ale pouze diagram proud-napětí (I – E). Tudíž fyzikální měření elektrického odporu, např. stanovení charakteristik elektronek nebo měření odporu vodičů nebo polovodičů přes diagram I – E by byla voltametrie. Polarografie však nemůže být označována za voltametrii, protože v polarografických výzkumech se často používají i křivky proud – čas (I – t). Použití jiných mikroelektrod, např. rotačních platinových, se také někdy označuje za polarografickou metodu. Heyrovský však nedá dopustit na perfektní rtuťové elektrody.

Rok 1955

Delahay 5.1. děkuje Heyrovskému za blahopřání k Ceně Americké chemické společnosti a též za Heyrovského komentář k pojmům „polarografie“ a „voltametrie“. On sám-podobně jako Heyrovský- slovo „polarografie“ užívá opatrněji než jak se v současnosti často děje.

9.3. psaný Delahayův dopis obsahuje dík za zasláné reprinty.

Rok 1958

Delahay jako předseda teoretické divize americké Elektrochemické společnosti zve Heyrovského v dopisu z 16.6. na symposium o elektrodových procesech, které má být v květnu 1959 a uvádí i finanční podmínky. Zmiňuje také dohodu mezi ČSR a USA o reciproční výměně čs. a amerických vědců.

4.7. Heyrovský děkuje za pozvání na symposium v roce 1959 ve Philadelphii. Ví, že z čs. strany zřejmě nezíská finance na cestu a pobyt v USA. Zbývá tedy jen možnost, že by americká strana vše uhradila, a to bude jasné až ke konci léta. Do té doby – dokud Heyrovský neobdrží Delahayovu zprávu – se Heyrovský nemůže přihlásit. Píše, že se na Akademii dotazoval na reciproční výměny. Podle činitelů ČSAV žádná podobná smlouva nebyla podepsána. Ve světle tohoto faktu Heyrovského účast na symposiu ve Philadelphii je ještě pochybnější. – Heyrovský se spolupracovníky doktory Korytou /4 / a Zumanem /5/ diskutovali Delahayovy návrhy na nomenklaturu elektroanalytických metod. Výsledkem jsou poznámky, které tvoří přílohu dopisu. Delahay odpovídá na poslední Heyrovského dopis až 17.9. Píše, že nejsou ještě dokončena jednání s vládou ohledně symposia. Je reálná šance k financování Heyrovského pobytu ve Philadelphii. Jakmile budou jednání s vládou k podpoře symposia ukončena, okamžitě podá Heyrovskému zprávu. Děkuje za poznámky k materiálu o nomenklatuře elektroanalytických metod. Teď je na něm poznámky z Prahy i odjinud zpracovat. Doplněný materiál poté pošle znovu do Prahy.

1.11. Delahay oznamuje, že vládní orgány udělí symposiu, na kterém je Heyrovský ochoten přednést příspěvek, podporu. Zavčas uvádí pokyny pro autory příspěvků, kteří musí do 20-12. dodat krátký maximálně 75 slovní abstrakt, nutný k sestavování programu symposia.

Heyrovský má uvést, že jeho příspěvek je vyžádaný. Organizátoři symposia preferují příspěvky ve formě referátu o nových pracích, hlavně zatím nepublikovaných. Rozšířený abstrakt nutno zaslat do 25.2. 1959. Tento abstrakt má mít 1000-1500 slov a bude otištěn v brožůře o symposiu.

Příspěvky budou publikovány po symposiu co nejdříve ve sborníku, jehož editorem bude profesor E. Yeager /6/ z Clevelandu.

Rok 1959

18.3. posílá Delahay rozšířená abstrakta příspěvků ze zasedání teoretické divize Elektrochemické společnosti, které se bude konat na jaře ve Philadelphii. Uvádí, že články ze symposia o elektrodových procesech (ne obecného charakteru) včetně diskusí k nim budou otištěny v monografii, která vyjde nejpozději po konání symposia. Organizátoři symposia vítají příspěvky do diskuse, které je třeba poslat editoru monografie profesorovi E. Yeagerovi do 10.5.

Delahay 28.10. telegraficky blahopřeje Heyrovskému k Nobelově ceně.

Rok 1960

23.1. Delahay děkuje za novou polarografickou bibliografii. Ještě jednou gratuluje k udělení Nobelovy ceny za chemii jako uznání Heyrovského díla.

Rok 1961

16.3. Heyrovský děkuje Delahayovi za článek, který k jeho životnímu jubileu publikoval v CCCC.

Delahay 4.4. píše, že napsat článek k 70. narozeninám Heyrovského bylo pro něj ctí.

13.12. žádá Delahay Heyrovského o zaslání vybraných polarografických prací (separátů).

Rok 1962

16.3. Delahay děkuje za zaslání separátů prací.

25.5. Delahay oznamuje, že posílá Heyrovskému separátní poštou jeden reprint své práce z knihy Progress in Polarography, víc jich nemůže poskytnout, dochází mu jejich zásoba a musí něco zbýt i pro další polarografisty. Zájem o tuto práci je totiž neobyčejný.

10.7. píše Heyrovský o dr. Weberovi /7/, vědeckém pracovníkovi PÚ, toho času na stáži u profesora Bockrise ve Philadelphii. Weber, kterého Heyrovský vřele doporučuje, by v létě rád navštívil Delahayovu laboratoř. Delahay má odpovědět přímo Weberovi na adresu jeho amerického působiště.

Už 17.7. posílá Delahay zvací dopis Weberovi a jeho kopii Heyrovskému. Věří, že Weber najde způsob, jak se dostat do Baton Rouge.

Rok 1963

4.4. Heyrovský Delahayovi oznamuje, že dostane od ČSAV pozvání k návštěvě Československa na 21.-26.6. Od 21.6. bude mít rezervováno ubytování v hotelu.

S velkým potěšením přijímá 18.4. Delahay pozvání do Prahy, kam by vzal s sebou i svoji ženu. Nyní si musí obstarat čs. vízum na pařížském konsulátu. V Praze by mohl anglicky přednášet o adsorpci a elektrodoových procesech.

Dopisem z 30.5. oznamuje Delahay den a hodinu příletu letadla do Prahy.

V dopisu ze dne 16.6. Delahay oznamuje, že musel zrušit cestu do Prahy kvůli vážnému a náhlému onemocnění ženy. Mění všechny plány na léto, ale zůstává nadále ve Francii. Velice se Heyrovskému omlouvá, že nepřijede do Prahy a tedy nenavštíví ani jeho, ani se neseznámí s Heyrovského kolegy.

20.6. v dopisu Delahayovi potvrzuje Heyrovský příjem telegramu se zprávou, že onemocněla paní Delahayová a že tudíž ve sjednaném termínu Delahay nepřicestuje do Prahy.

Paní Heyrovská z pověření manžela píše 28.6. Delahayovi a potvrzuje příjem Delahayova dopisu z 16.6. o zrušení cesty do Prahy. Příkládá dopis, který Delahayovi přišel do PÚ.

29.6. Delahay oznamuje, že jeho paní se pomalu uzdravuje.

Delahay 8.7. děkuje za poslední listy z Prahy. Uzdravování jeho paní úspěšně pokračuje.

26.7. píše Heyrovský Delahayovi, že celá Heyrovského rodina se těší z úspěšného uzdravování paní Delahayové, což dává naději, že by Delahayovi mohli přijet do Prahy, když už jsou v Evropě. Pozvání od ČSAV platí do konce roku. Heyrovského spolupracovníci doktoři Koryta, Kůta /8/ a Zuman se zúčastní zasedání CITCE v Moskvě v srpnu t.r. Počátkem září už budou opět v Praze. Pokud by Delahay uvažoval o cestě do Prahy, ať vezme v úvahu i tento fakt.

Jinak celý PÚ je do konce roku připraven přivítat Delahaye.

Rok 1965

8.4. Heyrovský odpovídá na podzimní Delahayův dopis. Od Dr. Vlčka /9/, který je nyní v USA na jeden rok se dozvěděl, že mu Delahay účinně pomáhá při organizování jeho přednáškového turné, za což Delahayovi srdečně děkuje. Jelikož zdravotní stav nedovoluje Heyrovskému delší cestování, těší se na setkání s Delahayem, až bude opět v Evropě.

Delahay 17.12. oznamuje, že profesor Koutecký mu předal minulý týden Heyrovského medaili ČSAV při ceremonii. Delahay je velmi vděčný ČSAV, že ocenila jeho práci. Pořád vzpomíná na návštěvu Prahy v roce 1964 a velkou pohostinnost českých kolegů.

Rok 1966

17.1. Delahay děkuje za anglickou Heyrovského učebnici polarografie /10/ Považuje ji za velmi užitečnou i pro budoucnost /11/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 451 a 3346, Archiv AV ČR Praha

Poznámky: /1/ D. Ilkovič (1907-1980), slovenský fyzik. chemik a fyzik, pedagog SVŠT a Uko v Bratislavě, žák Heyrovského; /2/ R. Brdička (1906-1970), český fyzik. chemik, pedagog UK, žák Heyrovského; /3/ J.

Koutecký (1922-2005), český fyzik. chemik, vědecký pracovník ÚFCH ČSAV, žák Brdičkův a Heyrovského; /4/ J. Koryta (1922-1994), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /5/ P. Zuman (1926), český fyzik. chemik-polarografista, do roku 1967 vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /6/ E. Yeager (1924-2002), americký elektrochemik, profesor Western Reserve University, Cleveland; /7/ J. Weber (1932), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /8/ J. Kůta (1924-1981), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /9/ A.A. Vlček (1927-1999), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského, pozdější ředitel PÚ; /10/ Všechny Heyrovského dopisy byly psány v Praze. Dopisy Delahaye byly v letech 1950-1963 psány v Baton Rouge (Louisiana, USA), v Paříži 18.4. a 30.5.1963, v Lyonu 16.6. 1963, v Megéve 29.6. a 8.7. 1963 a v New Yorku 17.12.1965 a 17.1.1966. Delahay strávil několik měsíců v roce 1965 v Paříži na Sorbonně jako hostující profesor.

H. R. DICKOW

Tajemník firmy Sargent /1/

Rok 1945

22.10.: Dickow oznamuje, že pan Mints seznámil firmu o rozhovoru, který měl s Heyrovským v druhém týdnu října v Praze. Pan Mints vysvětlil Heyrovskému, že v současnosti je nemožné exportovat československé polarografy do USA, nejen kvůli vysokým daním a poplatkům za dopravu a pojištění, ale pro doporučení vlády USA neimportovat cizí vědecké přístroje. Americké instituce a vědci preferují americké přístroje vyrobené podle amerických předpisů. Případné opravy přístrojů se musí provádět v USA. Ve světle těchto podmínek vyvolaných za války firma Sargent ruší dohodu datovanou 24.3.1939 týkající se zařízení k záznamu elektrolýzy /2/-

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 3045, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Sargent, stará americká firma vyrábějící laboratorní přístroje sídlící v Chicagu; /2/ Prezident firmy Mints přenechal sdělení nepříjemné zprávy o vypovězení dohody na tajemníkovi firmy.

S. P. DODD

Pracovník firmy Sargent

Rok 1945

23.12. Dodd oznamuje Heyrovskému, že mu posílají sbírku publikací o polarografii. Tento materiál obsahuje také čísla magazínu vydávaného firmou, které obsahují i články o polarografii. Posílají Heyrovskému dále bulletin k modelu XXI (záznamový polarograf). Firma Sargent přivítá

další separáty poslední sekce Heyrovského bibliografie. A vůbec – vítány jsou všechny separáty o polarografii.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 3045, Archiv AV ČR, Praha

Philip J. ELVING (1913–1984)

Profesor chemie, The University of Michigan, Ann Arbor (Mich.)

Rok 1951

Elving 26.6. opožděně gratuluje Heyrovskému k 60. narozeninám. Připojuje dva separáty prací o polarografii z jeho departementu.

13.8. Heyrovský děkuje Elvingovi za přání k narozeninám a za zasláné separáty. Separáty prací z PÚ pošle příští měsíc po návratu do Prahy. A jakmile vyjde sborník prací z pražského polarografického kongresu, hned mu jej pošle.

Rok 1957

4.9. píše Elving o výměně separátů polarografických prací. Začíná plánovat, jak využije subbatical. Prvních osm měsíců chce strávit v Evropě a při té příležitosti navštívit PÚ.

Heyrovský v dopisu z 30.9. vítá zprávu o úmyslu Elvinga navštívit PÚ. Kdyby hodlal pobýt v Československu asi týden, Heyrovský navrhne ČSAV, aby ho oficiálně pozvala na jednu nebo dvě přednášky o polarografii a tím by měl zajištěno ubytování v Praze. Je však dost času na sestavení jeho programu pro tento vědecký výlet.

Rok 1958

Elving 24.9. uvádí, že minulý podzim Heyrovský mu nabídl týdenní pobyt v PÚ. Nyní se připravuje na cestu do Evropy. Od února do května 1959 bude v Paříži. V srpnu chce se zúčastnit polarografické konference v Padově.

3.12. se Heyrovský vyjadřuje k Elvingově návštěvě Prahy. Navrhuje mu, aby přijel kdykoli před 1.5. 1959, protože v květnu má být Heyrovský v Lipsku a Moskvě. Od 24. do 31. srpna bude mezinárodní polarografický kongres v Cambridge, kde by se Heyrovský mohl setkat s profesorem Semerano /1/. Bude-li se Elving zajímat o uvedený kongres, necht' napíše do Londýna na vloženou adresu. – Před 2 týdny byl v PÚ Dr. B. Brayer /2/ ze Sydney.

Rok 1959

Elving toho času v Paříži (16.2.) navrhuje termín návštěvy Prahy.

s.d. (asi březen) Heyrovský píše o Elvingově návštěvě Prahy, kam je pozván ČSAV na týden s tím, že bude mít 1-2 přednášky o polarografii. Jako termín doporučuje příjezd 27.4. Koncem dubna už bývá v Praze slušné počasí. V ČSR může zůstat i déle než týden, ovšem na vlastní náklady. Uvádí,

že Praha je plná historických a kulturních památek. Velmi se těší na setkání s Elvingem, s nímž se zná z roku 1933, kdy měl v Princetonu přednášku.

23.10. Elving znovu děkuje za pohostinnost v Praze. Jeho návštěva PÚ a Prahy je pro něj památnou zkušeností. Přikládá fotografie z pražského pobytu. Slibuje poslat separátně reprinty prací z jeho laboratoře.

26.10. Heyrovský blahopřeje Elvingovi k udělení Fisherovy ceny.

27.10. posílá Elving Heyrovskému telegrafické blahopřání k Nobelově ceně.

Elving 13.11. děkuje za gratulaci k Fisherově ceně. Oceňuje ji mj. i proto, že ji Heyrovský napsal v den, kdy bylo oznámeno, že Heyrovský získal Nobelovu cenu. Toho dne (26.10.) se konala v Detroitu velká analytická konference, jejíž účastníci, když se o Heyrovského Nobelově ceně dozvěděli, byli zprávou přímo vzrušeni. Američtí analytici považují polarografii za nejdůležitější analytickou metodu a za hlavní oblast výzkumu. Tudiž američtí analytici jsou hrdí na to, že Heyrovský získal Nobelovu cenu. Před pár dny měl Elving zahajovací projev na ještě větší konferenci v New Yorku, na které připomněl Heyrovského pobyt v USA v roce 1933. Také přítomný profesor Furman /3/ vzpomínal na Heyrovského.

Rok 1960

2.6. Heyrovský děkuje za dopis z 20.5., v němž Elving projevil zájem o film o polarografii, který by rád předvedl na kolokviu. Film by mohl PÚ zapůjčit, musel by být poslán do USA diplomatickou cestou. Kopie filmu je poněkud poškozená, často se v PÚ používá při výuce cizích studentů a nemůže dlouho chybět v PÚ. Druhou možností je zápůjčka filmu přes Filmexport, což se zdá jednodušší. Uvádí adresu Filmexportu. Cena filmů je 320 dolarů bez poštovného. Oba filmy mají anglický zvukový komentář. Černobílý film „Polarography“ trvá 2 hodiny a je rozdělen do 3 dílů. Je na úrovni univerzitní přednášky. Barevný film „Oscillographic Polarography“ trvá 20 minut. Oba filmy jsou v PÚ připraveny k odeslání a Heyrovský čeká na Elvingovu odpověď. Elving 28.6. potvrzuje příjem Heyrovského dopisu z 2.6. týkajícího se filmů o polarografii, o nichž bude informovat kolegy z univerzity. V dohledné době zpraví Heyrovského, jak se o filmech v Ann Arbor rozhodli /4/.

Rok 1961

Heyrovský žádá 22.3. Elvinga, aby vrátil 50 separátů práce dedikované Heyrovskému k sedmdesátinám, které mu omylem poslala Ediční rada ČSAV.

9.7. oznamuje Heyrovský Elvingovi, že J. Koryta /5/, jeho žák a specialista v polarografické kinetice, získal povolení zúčastnit se v září v Chicago symposia o palivových člancích. Koryta chce strávit v USA 2 týdny, během nichž by mohl přednášet o polarografii, aby pokryl cestovní náklady. Heyrovský tedy žádá Elvinga o podporu pro Korytu formou zvacích dopisů od amerických univerzit nebo vědeckých společností /6/.

Elving se 18.7. dotazuje, zda má Heyrovský v úmyslu zúčastnit se v Montrealu kongresu IUPAC nebo Penn State Microchemistry Symposia. Na zmíněném symposiu bude Elving předsedat sekci o polarografii. Velmi rád by se s Heyrovským v USA setkal. Plánuje, že se s ženou v létě 1962 znovu podívají do Prahy. Žádá o posláni několika reprintů novějších prací.

20.11. posílá Elving další žádost o reprinty.

Rok 1967

5.4. Elving a jeho paní píše paní Heyrovské kondolenční dopis k úmrtí profesora Heyrovského. Oba byli šokováni, když se dozvěděli o smrti Heyrovského. Prosí, aby osobně ona a její syn přijali jejich žal při této nešťastné události a slova útěchy.

Elving ocenil Heyrovského jako příkladného přítele a chemika. Všichni v Americe uznávali Heyrovského hloubavost a uvážlivost jakož i jeho důležitý příspěvek chemii, vědě a humanitě. Heyrovský byl obdivován všemi, kdo ho znali. Elving si trvale zapamatoval Heyrovského laskavost a zdvořilost od své návštěvy Prahy v roce 1954. Doufá, že se mu podaří přesněji vyjádřit, co pro něj Heyrovský znamenal. Čs. společnost pro vědu a umění působící v USA ho totiž požádala, aby napsal esej o Heyrovském, která bude publikována v říjnu 1968 ve sborníku k 50. výročí založení ČSR /7/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 540, 3346 a 4332, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ G.Semerano, italský fyzik.chemik-polarografista, žák Heyrovského, zakladatel italské polarografické školy; /2/ B. Breyer, australský fyzik. chemik německého původu; /3/ N. Furman (1892-1965), americký chemik; /4/ Korespondence kolem filmů jistě pokračovala, ale dopisy se nezachovaly; /5/ J. Koryta (1922-1994), český fyzik.chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Brdičkův a Heyrovského; /6/ Korytova cesta do USA se uskutečnila; /7/ Téměř všechny dopisy psal Heyrovský v Praze, pouze dopis z 13.8. v Banské Štiavnici. Elving psal dopisy z Ann Arbor (Michigan, USA), dopis datovaný 26.6.1951 ze State College (Pennsylvania, USA) a dopis z 16.2. 1959 z Paříže.

C. W. FOULK

Americký chemik, pracovník Ohio State University, Columbus

Rok 1933

12.5. píše Foulk Heyrovskému, že ho chtěl pozvat do Columbusu, když v tom přišel Heyrovského dopis /1/, že by se Heyrovský rád v Columbusu zastavil 16.6. Tento termín je vhodný pro Heyrovského návštěvu. Univerzita už nebude v plném provozu, ale Foulk zařídí, aby přišli profesori a studenti na přednášku. Bude k dispozici i polarograf. Heyrovský bude hostem manželů

Foulkových. Foulk pro Heyrovského přijede na nádraží a odveze ho k nim domů. Potřebuje však znát den a hodinu příjezdu.

Heyrovský 17.5. odpověděl, že přijede vlakem z Chicaga ráno 16.6.

11.6. Heyrovský upřesňuje hodinu příjezdu do Columbusu /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 621, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Koncept dopisu se nezachoval; /2/ Heyrovský psal z Pasadeny (Kalifornie, USA) a z Chicaga, Foulkův dopis byl napsán v Columbusu (Ohio, USA).

Philipp FRANK (1884–1966)

Profesor teoretické fyziky na Německé univerzitě v Praze, roku 1938 odjel do Anglie a později do USA, kam emigroval a kde žil do smrti

Rok 1938

31.10.: Frank píše Heyrovskému, že je v Chicagu na skok, jinak je v Institute of International Education (IIE) v New Yorku. Děkuje Heyrovskému za jeho přímluvu u profesora Duggana, která byla velmi užitečná. Píše, že v létě byl v Anglii, tam se s ženou rozhodli kvůli politické situaci nevracet se do ČSR. Popisuje necitlivé náhledy Francouzů a Angličanů k posici ČSR po uzavření mnichovské dohody a naopak oceňuje názory Američanů. Informuje Heyrovského o své situaci v USA. IIE zařídil Frankovi přednáškové turné po 14 amerických univerzitách, které má skončit v polovině prosince. Brzy poté chce se vrátit do Prahy. Ví, že v Praze shledá smutné a zcela změněné poměry. Myslí si, že univerzita stěží bude ještě existovat. Velmi rád by zvěděl, jaká je nyní situace. Pokud je v Praze nějaká pracovní možnost, rád by v ní zůstal, zvláště paní Franková je na ni silně poutána. Dovede si však představit, v jak těžké posici je vedení univerzity Praze.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 628, Archiv AV ČR, Praha

N. H. FURMAN (1892–1965)

Americký fyzikální chemik, profesor Princeton University.

Rok 1933

28.2. Furman v listu poslaném Heyrovskému do Pasadeny zmiňuje rozhovor s žákem Heyrovského dr. Sanigarem o polarografii, která jej velmi zajímá. Navrhuje Heyrovskému, aby měl pro princetonskou pobočku Americké chemické společnosti přednášku, čímž ho pověřil tajemník pobočky prof. Eyring /1/.

12.3. Heyrovský odpovídá Furmanovi, že v Pasadeně je do 11.6. Do Princetonu by přijel 20.6. Rád by si prohlédl chemický department a hovořil s prof. Eyringem.

21.3. Furman píše, že termín 20.6. není k přednášce vhodný, ale jeho návštěvu velmi vítají.

Rok 1948

14.1. Heyrovský píše Furmanovi do Princetonu, že má v úmyslu navštívit opět Spojené státy a dovoluje si požádat jej o pomoc, přičemž se odvolává na Furmanův dopis z r. 1946/2/. Seznamuje ho s plánem cesty, kterou by zahájil v Chicagu v září 1948 prací na rekonstrukci polarografu u firmy Sargent. Z Chicaga by vyrážel na přednáškové turné po středu USA. V jarních měsících by se přesunul do Kalifornie a Oregonu. Koncem května by mohl přijet za ním do Princetonu, kde by se mohl zdržet 4 týdny. Prosí o zaslání oficiálního dopisu k jeho návštěvě a pobytu v Princetonu, který potřebuje pro čs. úřady i pro udělení víza. K dopisu Heyrovský přiložil několik separátů svých prací.

16.3. Furman odpovídá, že s plány Heyrovského a jeho eventuální návštěvou v Princetonu seznámil prof. Taylora /2/. Květen a červen nejsou vhodné měsíce pro přednášky, studenti se připravují na zkoušky, končí semestr. Lépe by bylo přijet do Princetonu dřív. Dále Heyrovského informuje o své rodině. Polarografickou metodu používají na fakultě od r. 1940 hlavně pro analytické účely.

20.4. Heyrovský v odpovědi upozorňuje, že jeho přednášková turné nejsou definitivní, protože např. teď obdržel pozvání z Louisiana University na celý rok, což by znamenalo, že jeho vědecké a přednáškové výlety by byly kratší. Dále gratuluje Furmanovi k dědečkovství, zmiňuje se o svých dětech, které by s ním a paní Heyrovskou do USA jely.

12.9. Heyrovský oznamuje Furmanovi, že po průtazích s odjezdem byl stanoven termín odjezdu na 22.12. Přijede lodí tak, aby 1.1.49 byl v Chicagu. Bude tedy cestovat do Baton Rouge, kde chce polarografii přednášet do léta. Do Princetonu by mohl přijet v září či říjnu 1949. Oznamuje, že prof. P. W. West /4/ organizuje polarografické sympozium v Baton Rouge od 9. do 12.3.

26.9. Heyrovský píše o tom, že mu americký konzulát nechce dát vízum, protože není krytí pobytu v USA. Prosí tedy Furmana, aby mu poslal zvací dopis na 4–6 týdnů pobytu s uvedením, jaký honorář obdrží od univerzity za přednášky, diskuse a praktická cvičení se studenty.

27.10.: Furman oznamuje Heyrovskému, že oficiální zvací dopis odeslal prof. Taylor do Prahy a že ví, že už došel.

7.11. Heyrovský oznamuje Furmanovi, že americký konzulát v Praze mu neudělil víza a tudíž nemůže odjet do USA. V posledních 3 týdnech došlo k podivným změnám v postoji amerického konzulátu k návštěvníkům USA. Je to zřejmě politická záležitost. Heyrovský velice lituje, že se nebude moci seznámit s Furmanem a jeho rodinou a prosí ho, aby ho omluvil u prof. Taylora.

Rok 1949

11.12. Heyrovský vyjadřuje vděčnost Furmanovi a Taylorovi za jejich snahu pomoci s cestou do USA. Heyrovský provozuje polarografii v různých směrech včetně oscilografie. Bibliografie prací zabývajících se polarografií má dosud už více než 2000 záznamů, ve světě se narodí každý den jedna polarografická publikace, takže není možné všechny znát, i když se v každotýdenním ústavním kolokviu snaží držet krok s pokrokem v polarografii.

21.12. Furman uvádí, že ve Státech je mnoho lidí zklamáno tím, že Heyrovský nemohl uskutečnit plánovanou cestu. V USA se polarografie stále víc extenzivně používá. U nich v ústavu mají teď nový polarograf fy Leeds/ Northrup – výjimečně skvělé zařízení.

Rok 1952

12.2. Furman děkuje Heyrovskému za bibliografii polarografických prací a na oplátku mu posílá jejich nedávné práce. Píše o své dceři Carol, provdané za dr. Kirkwooda do Kanady. Má již tři děti. Uvádí, že mnoho Heyrovského přátel v USA stále vzpomíná na to, jak nevyšla Heyrovského cesta do Ameriky, čehož doteď litují.

Rok 1953

2.1. Heyrovský se na oplátku zmiňuje o členech své rodiny. O PÚ ČSAV uvedl, že nyní má 30 zaměstnanců, z toho 20 vědeckých pracovníků. V ústavu bojují s místem. K Furmanovi má tři žádosti: aby mu sdělil, co je s prof. Bogertem /5/, který se už rok neozval, že by se rád stal členem American Chemical Society, ale nemá formulář přihlášky (blahopřeje opožděně Furmanovi ke zvolení prezidentem největší a nejdůležitější chemické společnosti na světě) a konečně aby mu poslal separát jisté práce, k níž v ČSR nemá přístup. V současnosti se Heyrovský nejvíce věnuje oscilografické polarografii a uvádí proč, a že stačí přečíst jen 1/10 světové produkce polarografické literatury.

21.1. Furman odpovídá na tři Heyrovského přání. K Bogertovi uvádí, že byl v posledních letech nedobrého zdraví, ale přesto se účastnil akcí pořádaných při jubileu společnosti Diamond na podzim 1951. Přihlášku do Americké chemické společnosti nemá po ruce, ale určitě bude Heyrovskému zaslána. Upřesnil, že prezidentem Americké chemické společnosti byl v roce 1951, nyní už není ve funkci, ale je doživotním členem rady této instituce. Žádaný separát mu pošle přímo jeden z autorů práce.

Praha, 6.9. Heyrovský gratuluje Furmanovi k udělení Palladium Medal. Ví o Furmanově přednášce při udělení medaile a těší se na její obsah. Jednou větou si postěžoval na zmarněnou cestu do Stockholmu na kongres /6/.

Pramen: Fond Jaroslava Heyrovského, korespondence, inv. č. 651, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ H. Eyring, americký fyzik. chemik, děkan chem. departmentu Princeton University; /2/

Dopis se nezachoval; /3/ H.S. Taylor (1890-1974), profesor teoretické a fyzik. chemie Princeton University;

/4/ P.H. West, americký fyzik. chemik, profesor Louisiana State University; /5/ M. T. Bogert (1868-1953), americký organ. chemik, profesor Columbia University; /6/ Všechny Heyrovského dopisy byly odeslány z Prahy, Furmanovy z Princetonu.

H. HACK

Profesor chemie na College of Physicians and Surgeons, School of Dentistry, San Francisco

Rok 1935

5.2. Hack píše Heyrovskému, že neměl čas se věnovat ferrátům. Nyní jej zajímá, jak měřit polymeraci vody. Má speciální zařízení umožňující měření při nízkých teplotách. Měření difuze vody skrz keramické filtry jsou však zatížena velkými chybami. Hackovou nevýhodou je, že učí budoucí dentisty a ne chemiky, z čehož vyplývá, že nemá správné možnosti experimentování. Difuze vody skrz keramické filtry by možná byla dobrá tematika pro Heyrovského studenty /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č.748, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Dopis byl napsán v San Francisku.

H. S. HASKELL

Asistent ředitele (presidenta) nadace Carnegie Endowment for International Peace

Rok 1932

9.3. píše Haskell Heyrovskému o své korespondenci s Bogertem /1/, který Heyrovského označil jako perspektivního kandidáta na hostujícího profesora, o čemž rozhodne nejbližší schůze výboru Carnegie. Od Bogerta ví, že Heyrovský hodlá strávit v USA jen půl roku, ať tedy napíše, zda od října 1932 do ledna 1933 či od února do června 1933. Podle pravidel Carnegie má být hostující profesor jen na jedné nebo dvou univerzitách a tudíž stěží stihne Heyrovský navštívit více univerzit či průmyslových zařízení.

Heyrovský 21.3. děkuje Haskellovi za všechny důležité návrhy týkající se jeho pobytu v USA.

Program, který tam chce absolvovat, posílá Buttlerovi /2/. V USA by rád pobyl na jednom či dvou místech, např. na Columbia University nebo na Cambridge University nebo i jinde – podle Haskellova uvážení.

Haskell 5.4. upozorňuje Heyrovského, že jeho přítel profesor Schulze z Columbia University, bude v blízké v Praze a Heyrovský by se ho měl ujmut.

24.4. Heyrovský bere na vědomí, že do Prahy přijede profesor Schulze s manželkou. Jako předseda vědecké sekce Amerického ústavu v Praze připraví pro ně vhodný program a poskytne jim veškeré informace.

6.5. Haskell oznamuje Heyrovskému, že mu byla schválena hostující profesura na letní semestr studijního roku 1932/33. Přikládá dopisy z Universty of California a California Institute of Technology (CIT) o termínech, kdy by tam Heyrovský účinkoval. Radí Heyrovskému, aby se spojil s prezidenty obou vysokých škol a domluvil detailně svoji akademickou aktivitu na školách. Potvrzuje příjem Heyrovského dopisu z 24.4. Carnegie nic nenamítá, aby se Heyrovský zastavil na University of Michigan a University of Chicago. Columbia University v New Yorku je připravena Heyrovské ho přijmout. Pro Harvard ať počítá se 2-3 dny. Návštěva Washingtonu nemusí být tak dlouhá.

Haskell 2.6. žádá Heyrovského o jeho fotografie pro tisk, který oznámí Heyrovského hostující profesuru.

19.6. oznamují manželé Heyrovští radostnou novinu, že se jim narodil 29.5. syn Michael, který tak vytvořil sourozeneckou dvojici s tříletou sestřičkou.

Heyrovský 19.6. děkuje za kopie dopisů Butlera /3/ autoritám CIT a University of California o hostujícím profesoru Heyrovském. V Praze mu skončil semestr, takže bude mít čas připravit se na cestu do USA po odborné stránce. Zatím nic neslyšel o profesoru Schulzovi. Je stále připraven na jeho příjezd. Děkuje Haskellovi za péči, kterou vynakládá s jeho cestou do USA.

22.6. posílá Heyrovský kopie dopisů, které posílá představitelům CIT a University of California.

Haskell 1.7. potvrzuje příjem Heyrovského fotografií. Předpokládá, že manželé Schulzovi dorazili už do Prahy. Gratuluje k narození syna Michaela.

8.7. Haskell děkuje za dopis obsahující kopie Heyrovského listů presidentům západoamerických vysokých škol. Upozorňuje Heyrovského na svoji funkci: je asistentem presidenta (ředitele) nadace.

Heyrovský 22.10. uvádí v dopisu definitivní program pobytu v USA. Prahu hodlá opustit 18.1.1933, do New Yorku dorazí kolem 25.1. Tam se chce pozdržet 2-3 dny, navštívit pana Butlera a některé kolegy. Kolem 30.1. vyrazí na cestu na Západ, v Berkeley chce být 7.2. a o dva dny později začít s přednáškami. V Berkeley zůstane do počátku dubna, poté se přemístí do Pasadeny. Začátkem července chce při zpáteční cestě na Východ navštívit některé další univerzity, kde hodlá přednášet. Může být při nich označován jako Carnegie Visiting Professor? Dotazuje se dále, zda může dostat zálohu od Carnegie Endowment, protože teď bude mít výdaje za visa, lodní lístek atd. K vystavení amerického visa by uvítal od Carnegie potvrzení o hostující profesuře. Manželé Schulzovi se Heyrovskému neohlásili – škoda!

Podle Haskellova dopisu z 10.11. Heyrovský po splnění povinností přednášek může klidně při svém návratu přednášet i na jiných vysokých školách. Příkládá pověřující list podepsaný prezidentem nadace Butlerem. Lituje, že nedošlo k setkání s manželů Schulzových s Heyrovským, může k němu dojít v New Yorku. Informuje, že na cestě je šek na 1000 dolarů jako záloha. Heyrovský 27.11. děkuje za šek na 1000 dolarů. Navrhuje, že další peníze by mohl dostat po příjezdu do New Yorku, další v Pasadeně a zbytek v červnu po ukončení přednášek. Haskell souhlasí 6.12. s Heyrovského návrhem, jak vypořádat honorář za přednášky. 11.12. Heyrovský oznamuje, že už má lodní lístek. Loď vypluje z Rotterdamu a v New Yorku má být 29.1. 1933. Bude cestovat 1. třídou. V Berkeley chce být 6.2. Z Prahy odjede 17.1. Haskell z Heyrovského dopisu ví, že do New Yorku dorazí 29.1., ale on bohužel bude ten den mimo New York, ale 30. 1. už bude opět v úřadu, kde Heyrovského rád přivítá. To píše do Prahy 29.12. Obstará mu hotel poblíž sídla Carnegie Endowment.

Rok 1933

14.1. Heyrovský prosí Haskella, aby mu zamluvil pokoj v hotelu King's Crown. Dozvěděl se, že loď, jíž měl plout do USA, odpluje kvůli nedostatku pasažérů o 2 týdny později a proto si zajistil kabinu 2. třídy na jiné lodi vyplouvající z Brém 24.1., která dorazí do New Yorku za 4-6 dnů. Haskell 3.2. posílá Heyrovskému do Berkeley dopis doporučující Heyrovského přízni profesora Barrowa, bývalého presidenta University of California a nyní profesora politických věd, který je také ve správní radě Carnegie Endowment. Barrow jistě rád Heyrovskému napomůže. Týž den posílá Haskell Heyrovskému dva poslední dopisy, v nichž se Američané zajímají o polarograf.

Únor: Heyrovský píše Haskellovi o srdečném přivítání na univerzitě, o skvělém ubytování v Universitním klubu, kde obývá jednu komfortně vybavenou místnost. Jeho první dojmy jsou tedy velmi příznivé. Hned začne s přednáškami na biochemickém ústavu. Bude si vést deník z pobytu v USA pro Carnegie, v něm popíše své aktivity. Nebo má psát čas od času Carnegie zpráv?

14.2. Haskell je potěšen Heyrovského zprávou, že jeho nástup na University of California byl bez problémů. Vítá Heyrovského nápad vést si deník z pobytu v USA i to, že hodlá poslat po absolvování stáže zprávu Carnegie.

Haskell 10.3. vložil do dopisu výstřižek z Indiananopolis News týkající se polarografu. Carnegie dostala už hodně žádostí o informace o polarografu, a proto Heyrovského žádá o zaslání asi tuctu prospektů o přístroji.

Už 27.3. Haskell děkuje za zaslání prospektů. Po 8.4. bude Heyrovskému psát na c/o CIT.

Paní Haskellová se pídí po knihách Franze Kafky. Proto Haskell Heyrovského žádá, aby se po nich v Praze podíval /3/.

8.5. Haskell píše Heyrovskému do Pasadeny, děkuje za zprávu, že paní Heyrovská má pro paní Haskellovou tři Kafkovy knihy. Pošle do 20.5. Heyrovskému šek-honorář za přednášky. Těší se na setkání s Heyrovským v New Yorku. Uvádí skutečnost, že Heyrovským oznámené posláni 40 prospektů o polarografu zatím do New Yorku nedošlo. Jeden prospekt by měl Heyrovský rozhodně poslat profesoru Willardovi z University of Michigan.

Heyrovský 17.5. potvrzuje dva Haskellovy dopisy včetně toho s šekem na 1500 dolarů jako vyrovnání za činnost hostujícího profesora. Navíc bude mít v Pasadeně ještě dvě přednášky a v červnu jednu veřejnou v Los Angeles. 4. června odjede z Pasadeny a nastoupí cestu na severozápad a východ USA. Hodlá publikovat své americké přednášky.

19.5. Haskell v dopisu obdivuje seznam Heyrovského přednášek, které dosud v USA měl. Doufá, že přednášky se neopotřebují. Lituje, že Heyrovský se v New Yorku zdrží pouze 1 den, navrhuje schůzku na 30.6., v ten den bude doma i jeho paní. Potěšitelná je novinka, že Academy of Arts and Sciences Heyrovského zařadila mezi své zahraniční členy. Také Heyrovského členství v Sigma Xi Fraternity z Kalifornie jistě pomohlo navázat Heyrovskému přátelství s kolegy pro budoucnost. Jako vhodné nakladatelství pro Heyrovského knihu doporučuje Macmillan Co. Carnegie je však jen málo napojena na toto nakladatelství /4/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2571, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ M.T. Bogert, americký chemik, odborník v chemii parfémů, Dr.h.c. UK; /2/ N.M. Butler, president Carnegie Endowment, laureát Nobelovy ceny míru z roku 1931, Dr.h.c. UK; /3/ Heyrovský tím pověřil v dopise domů svoji manželku; /4/ Haskell všechny své dopisy psal z New Yorku, Heyrovský dopisy z roku 1932 z Prahy, únorový z roku 1933 z Berkeley a květnový (17.5.) z Pasadeny.

Alan HAUK

Profesor na Midland College, Department of Philosophy, Frémont, Nebraska

Rok 1965

5.5. píše Hauk Heyrovskému jako laureátu Nobelovy ceny a pokládá mu dvě otázky

9.6. Heyrovský odpovídá na Haukovy otázky takto: k eliminování válek a zajištění světového míru na Zemi může přispět OSN. K problému, jak zajistit potraviny je třeba zavést kooperaci mezi lékaři a novými zdroje energie. Lékařům je zapotřebí pomoci při hledání účinných prostředků ke kontrole porodnosti /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 799, Archiv AV ČR, Praha

Poznámka: /1/ Haukův dopis byl odeslán z Frémontu, Heyrovského z Prahy.

Felix HAUROWITZ (1896–1986)

Pražský Němec, emigroval do USA v roce 1938, profesor biochemie Indiana University

Rok 1959

Haurowitz 7.12. píše Heyrovskému, jak byl potěšen zprávou z tisku, že Heyrovskému bude udělena Nobelova cena, k níž mu posílá srdečné a upřímné blahopřání, byť poněkud opožděně, protože teprve nedávno se vrátil do Bloomingtonu. Vzpomíná na Heyrovského a Brdičkovy zajímavé semináře v Praze na univerzitě. Škoda, že se s Heyrovským nesešel na mezinárodních kongresech. Ty se však nyní tak specialisují, že to bylo prakticky nemožné. Heyrovského kolegové Šorm /1/, Šterzl /2/ a další ho pozvali do Prahy, zlatou Prahu by znovu rád viděl, ale trpké vzpomínky zatím převažují /3/. Doufá však, že Heyrovský by mohl přijet do USA a navštívit Indiana University v Bloomingtonu, kde on jako předseda Colloquium Committee má v referátě zvaní cizích vědců, takže toto pozvání může Heyrovský považovat za oficiální. Rádi by v Bloomingtonu vyslechli Heyrovského přednášky. Univerzita může Heyrovskému zaplatit cestovné z jiného místa v USA a vyplatit za přednášky příslušný honorář. Prosí Heyrovského o včasnou zprávu o eventuálním příjezdu do USA. Omlouvá se za nesprávnou češtinu, má málo příležitostí česky hovořit, jen s manžely Hlavatými /4/, s nimiž dělá různé výlety.

Rok 1966

30.9. žádá Haurowitz Heyrovského, aby přijal v PÚ profesora Guckera/5/, který bude na podzim v Československu. Má se tam zúčastnit symposia o aerosolech. Ubytován bude v Liblicích. Rád by navštívil Heyrovského, kterého může seznámit s životem v Bloomingtonu. Haurowitz se dotazuje, zda A. Heyrovský /6/ je profesorův příbuzný, četl totiž v poslední době některé jeho práce. Heyrovský v dopisu z 2.11. lituje, že se nesešel s profesorem Guckerem, protože byl právě hospitalizován. Teprve zítra bude z nemocnice propuštěn. Paní Heyrovská spolu s profesorem Brdičkou /3/ doprovodila manžele Guckerovy na letiště. Heyrovský si velmi váží Guckerovy návštěvy v PÚ. K A. Heyrovskému uvádí, že ho promoval, ale nezjistil, že by byl jeho příbuzným. Dále píše o kariéře syna Michaela a dcery Jitky.

Rok 1967

9.4. píše Haurowitz paní Heyrovské vzpomínku na jejího manžela. Jistě slyšela z mnoha stran, že Heyrovského smrt znamená velikou ztrátu pro vědu a zvláště pro chemii. Haurowitz píše ne jako kolega Heyrovského, ale jako dobrý přítel Heyrovského. Paní Heyrovská asi ví, že založili utrakvistickou Societas Microchimica a měli schůze buď na německé univerzitě nebo v Heyrovského ústavu na české univerzitě, kde se Haurowitz často se účastnil na seminářích tam pořádaných. Když Haurowitz převzal stolicí biochemie v Istanbulu, zjistil, že tamní profesura

fyzikální chemie je volná, neobsazená, o čemž informoval Heyrovského. Rektor istanbulské univerzity Haurowitze požádal, aby pozval Heyrovského do Istanbulu, což on rád učinil. Heyrovský tehdy odpověděl, že Československo neopustí v těžké době a zůstane v Praze. Haurowitz neví, zda o této záležitosti paní Heyrovská ví a myslí si, že by ji to mohlo zajímat. Vloni, když byli manželé Guckerovi v Praze, po návratu vyprávěli, jak vzorně se o ně starala paní Heyrovská /8/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 802, 3346, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ F. Šorm (1913-1980), český organický chemik; /2/ J.Šterzl (1925), český mikrobiolog a imunolog; /3/ Haurowitz naráží na nucený odchod do emigrace z rasových z rasových důvodů v roce 1938; Psal Heyrovskému hned po skončení 2. světové války z Istanbulu, kam z ČSR emigroval. Na tamní univerzitě byl šéfem katedry fyziologie až do roku 1946, potom se přestěhoval do USA. V dopisech z Istanbulu uvedl, že nabídl své služby československému ministerstvu školství, což by znamenalo jeho návrat do vlasti, ale československé úřady neměly o něj zájem – byl to Němec, ač hovořil česky jako rodilý Pražan. Odpovědi Heyrovského do Istanbulu se nezachovaly, ani předválečné, ani poválečné; /4/ V. Hlavatý (1894-1969), český matematik, emigroval v roce 1948 do USA; /5/ F.T. Gucker, Jr, americký fyzik. chemik; /6/ A. Heyrovský (1923), český analytický chemik, žák profesora O. Tomička; /7/ R. Brdička (1906-1970), český fyzik. chemik, pedagog UK, žák Heyrovského; /8/ Všechny Haurowitzovy dopisy byly odeslány z Bloomingtonu (Indiana, USA) a byly napsány slušnou češtinu. Dopisy Heyrovského byly odeslány.

A. L. HENNE

Americký chemik, pedagog Ohio State University, Columbus

Rok 1955

Henne 26.4. píše Heyrovskému, že je nyní na Americké univerzitě v Bejrutu v chemickém departmentu jako hostující profesor. Popisuje poměry na pracovišti a o možnostech vědecky pracovat. Dotazuje se na difusní koeficienty v Ilkovičově rovnici dvou organických sloučenin. 13.5. odpovídá Heyrovský na Hennův dotaz.

Rok 1958

13.6. Henne přeje Heyrovskému příjemný pobyt v Číně a těší se na shledanou buď v Praze, nebo ve Státech.

Z Hennova dopisu z 29.7. se Heyrovský dovídá, že Henne po návratu do USA zjistil, že univerzita, ve které pracuje, má jisté fondy k pozvání vynikajících vědců na několikaměsíční až roční stáže. Univerzita věří, že hosté, kteří přijdou, budou učit, cítí-li se na to, provádět výzkum nebo psát vědecké statě do knih, které univerzita vydává. Hlavní účel je získat lidi, kteří by mohli být

inspirací studentům a univerzitnímu sboru. Henne se dotazuje, zda by Heyrovský neuvažoval přijmout pozvání od univerzity. Má zjistit, jaké by byly Heyrovského požadavky. Univerzita je připravena Heyrovského co nejdříve oficiálně pozvat. Proto prosí o urychlenou odpověď.

Heyrovský odpovídá až 3.9. Je potěšen, že je zván do Columbusu k přednášení a k výzkumu. Bojí se však, že úřady jak americké, tak československé jeho cestu neschválí.

Navíc se cítí přetížen prací v PÚ. Oznamuje, že zítra letí se synem do Číny, kde bude přednášet. Po návratu chce zůstat doma celý příští rok. Je velmi polichocen skvělou nabídkou z Columbusu, ale z uvedených důvodů už rezignoval na cestu do Nového světa a spokojí se se Starým světem /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 828, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Heyrovský své dopisy psal v Praze, Henne v Bejrutu (Libanon) a v Columbusu.

Anna HERASYMENKO

Vdova po Polykarpu Herasymenkovi, který byl Heyrovského žákem a který emigroval do USA

Rok 1959

23.1. paní Herasymenko s velkým zpožděním oznamuje, že 6.11.1958 zemřel její manžel Polykarp. Prosí Heyrovského o krátké zhodnocení manželovy vědecké práce.

Heyrovský 26.4. píše paní Herasymenko, že zprávu o smrti jejího muže dostal už dříve od amerických přátel. Obdivně popisuje činnost Herasymenka v Praze. Jako cennou památku na něho má plaketu-měděnou medaili s Heyrovského profilem, kterou mu Herasymenko dal v roce 1932.

3.11. Herasymenková co nejsrdčněji blahopřeje Heyrovskému k Nobelově ceně. O tom, že mu náleží, byl přesvědčen její zesnulý manžel. Herasymenkovou velmi potěšil Heyrovského dopis z 26.4., v němž chválí Herasymenka /1/

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 833, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Heyrovského dopis byl odeslán z Prahy, Herasymenkové z New Yorku.

John HERMAN (1878–1951)

Americký chemik českého původu, žák Heyrovského, RNDr. (Univerzita Karlova)

Rok 1933

5.6. Herman Heyrovskému sděluje, že písáčka, která měla zaznamenávat Heyrovského přednášku, si zlomila ruku.

Herman píše česky 14.7., že Heyrovského dopis obdržel /1/ a čeká na polarograf. Těší se na Brdičkovu návštěvu. Doufá, že bude mít čas v srpnu na zkoušku z polarografie. Přípravuje se na cestu do Prahy. Píše o Dr. Dominovi /2/, který je přítelem Havlasových, o Američanovi panu Spirkovi, který ztrácí beznadějně zrak. Herman by mu rád pomohl, ale to by nemohl jet do Prahy. Doufá, že Heyrovský brzy uvidí Hermanovu neteř ve Francii, kam občas zajíždí.

Rok 1937

11.8. Herman doufá, že O. Müller /3/ získal polarograf vyrobený v Pasadeně. Zmiňuje se o výrobcích polarografů v Americe. Američtí lékaři se zajímají o diagnosu rakoviny podle Brdičky. Žádá Heyrovského, aby Brdička /4/ detailně popsal testy na rakovinu, aby je mohli provést v USA. Uvádí, že nyní on sám používá polarografii omezeně.

Rok 1939

14.4. Heyrovský vysvětluje, jak to bylo se 100 dolary, které Herman poslal jako předplatné na Collection.

Herman píše 27.5., že dostal peníze za prodaný polarograf a že něco z nich poslal Müllerovi. Oznamuje, že americká Mineralogická společnost bude v Los Angeles v roce 1940 pořádat výstavu a on bude jejím vedoucím. Popisuje, co bude na výstavě k vidění.

Rok 1945

Herman 7.10. se zmiňuje o jistém Dr. Viktoru Heřmanovi, vzdáleném příbuzném. V Londýně zaplatil předplatné na Collection.

6.12. Herman děkuje Heyrovskému, že zavolal Hedvice Heřmanové. Dotazuje se, zda manželé Koutští přežili válku. Doufá, že přemluví manželku k cestě do Prahy na oslavy 600. výročí založení Univerzity Karlovy. Zmiňuje se o svém domě, který prodává. Z domu si ponechá na výzkum jen místnost s polarografem a spektrografem.

Rok 1946

12.12. informuje, že na jedné konferenci se potkal s profesorem Mc Bainem /5/, který zná Heyrovského z jeho pobytu v USA v roce 1933. Psal sestřenicí a zval ji k sobě. Ví, že nyní vycestovat do Ameriky není snadné.

Rok 1947

Herman se v dopisu z 10.3. diví, že dosud nedošel Heyrovským jeho balík. Doufá, že Herasymenko /6/ je na svobodě /7/.

4.9. Hermana potěšilo, že Heyrovský bude v Americe někdy v roce 1948 či 1949. Myslí si, že se ještě před tím uvidí.

V dopisu z 13.11. Herman píše, že dělá pro kalifornský Báňský úřad zprávu. Úřadu dal k dispozici polarograf a půjčil mu spektrograf. V příštím roce počítá Jihokarolinská akademie věd s přednáškou Heyrovského, uvádí jména Forest /8/ a Mulliken /9/, s nimiž se setkal.

14. 11. Herman oznamuje, že odeslal balík, který má být v Praze před Novým rokem. Také již poslal poplatek 100 dolarů k oslavám Univerzity Karlovy.

Rok 1948

Podle listu z 10.1. začal Herman shánět vízum k cestě do ČSR. Peníze, které poslal Heyrovskému, má příjemce podle svého uvážení užít.

23.3. Herman píše, že dostal k oslavám Univerzity Karlovy pozvání od prorektora univerzity i z ministerstva informací, ale nepřijede, protože jeho žena vážně onemocněla a mohla by i zemřít, než by se z Prahy vrátil. Proto zrušil všechny rezervace. Doufá, že Heyrovského rodina je v pořádku. Těší se setkání s Heyrovským v USA.

V Hermanově dopisu z 12.4. je stručná zmínka o tom, že už ví, proč Heyrovský nemůže přijet do USA /10/. Oznamuje, že zdravotní stav jeho ženy se lepší.

Heyrovský 16.5. mj. píše o 100 dolarech, které mu Herman poslal a co za ně pořídil. Též se zmiňuje o 10 dolarech jako subskripci na Collection, kterou Američané mají však dělat přímo v USA a ne v ČSR. Peníze by mohl předat slečně Hedvice Heřmanové. V současné době se Heyrovský snaží získat cestovní pas.

Herman v dopisu z 10.9. věří, že se Heyrovský do USA se v roce 1949 přece jen dostane.

Vše je připraveno k přednáškám na pobřeží – spektrograf i polarograf ke stanovení stopových prvků v rostlinách i živočiších. Paní Hermanová se uzdravila.

29.12. píše Heyrovský o zklamání, které mu připravil americký konsulat v Praze, když mu odmítl dát vízum k cestě do USA. Líčí kroky, které ve věci jeho víza činili američtí profesori – vše marně. Je to zřejmě věc politiky. Ze zaslanych 100 dolarů uhradil 1600 Kč za paleontologické obrazy, se zbytkem 3600 korun neví co dělat, když je nemůže použít k cestě do USA. Mohl by je věnovat na odměny Heyrovského soutěže o nejlepší polarogramy- nazvalo by se to Cena Dr. Hermana. Za 1. místo v soutěži by byla odměna 2000, za 2. místo 1000 a za 3. místo 600 Kč. Heyrovský by udělal Ceně Dr. Hermana náležitou reklamu. V roce 1948 Heyrovský nedostal povolení přednášet v cizině, ale potíže ve výzkumu že nemá. Předplatné Collection ať Herman platí v USA, nikoli jemu.

Rok 1949

27.2. Heyrovský líčí, jak to bylo vloni s jeho vízem na americkém konsulátu. Navíc dcera Jitka nemohla jako dospělá jet s rodinou atd. atd. Rozhodně děkuje Hermanovi a dalším americkým profesorům za jejich snahu dostat Heyrovského do USA. Cenu J. Hermana (3600 Kč) rozdělí – se svolením Hermanovým – čs. polarografistům. Heyrovského vědecká práce běží bez obtíží. Ve škole mají 22 doktorandů, takže mají s Brdičkou dost co dělat. Polarografie stále nabývá na objemu, počet polarografických publikací dosáhl čísla 1800. Situace s jídlem se v ČSR lepší, ale s textilem je to horší. Heyrovského rodina je v pořádku.

Herman 6.7. předpokládá, že Heyrovskému už došla kniha o stopových minerálech v rostlinách. Píše, že ho otázka, jak přispívají minerálie k růstu rostlin, velice zajímá. Jako příklad uvádí „zinkové fialky“.

V dopisu z 16.8. je popis Hermanových pokusů –analýz popele z rostlin. Zabarvení rostlin je závislé na obsahu olova, stříbra či mědi, event. manganu nebo zinku.

Podle dopisu z 29.9. Herman zjistil, že „zinkové fialky“ rostou ve Vestfálsku, ovšem získat je v USA je obtížné. Prosí Heyrovského o radu, kde a kdy je možné tyto fialky získat, touží po nich.

11.12. Heyrovský vysvětluje Hermanovi, že vůbec není snadné získat ze západního Německa zprávy o vestfálských fialkách. Poštovní styk se západním Německem je omezený. Uvádí příklad: v roce 1948 mu vyšla v západním Berlíně kniha a on ji dostal až po 8 měsících přes Londýn. Nelze se potom divit, že nemůže jet na Západ na kongresy, symposia a další vědecká setkání. Věří, že vše se v tomto ohledulepší v roce 1950. V ústavu mají teď 22 doktorandů a dostatečné množství polarografů.

Rok 1950

21.2. Herman znovu píše o fialkách, je jimi skoro posedlý. Od firmy Sargent dostal polarograf, který věnoval Jihokarolinské univerzitě. Chytil chřipku a ležel s ní celý měsíc. Jeho žena je už téměř zdravá. Rozhodl se prodat dům i firmu. Příjmy manželů Hermanových jsou dostatečné k slušnému životu a mohla by je ohrozit jen velká inflace. Zajímá se o Brdičku, co nyní dělá.

Heyrovský 5.4. si píše Hermanovi o dva reprinty prací z časopisů v ČSR nedostupných. Oznamuje, že je ředitelem nového Polarografického ústavu (PÚ). Žádá Hermana a americké polarografisty, aby PÚ věnovali co nejvíc svých reprintů. Na fialky nezapomněl, čeští botanici se je snaží sehnat.

Herman 27.6. píše Heyrovskému, jak musel na jisté americké univerzitě vysvětlovat rozdíl mezi DSc. a RNDr.

Rok 1951

13.11. Heyrovský kondoluje paní Hermanové k úmrtí manžela. O jeho smrti ho informovala neteř slečna Heřmanová. Prosí paní Hermanovou, aby mu event. napsala o posledních dnech manžela / 11/.

Pramen: Fond J.Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 838, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Koncept dopisu se nezachoval; /2/ K. Domin (1883-1953), český botanik, pedagog UK; /3/ O.H. Müller (1908-?), americký fyzik. chemik a fyziolog německého původu, polarografista, žák Heyrovského; /4/ R. Brdička (1906-1970), český fyzik. chemik, pedagog UK, žák Heyrovského; /5/ J.W. Mc Bain, americký fyzik. chemik; /6/ P. Herasymenko (1900-1958), fyzik. chemik ukrajinského původu, polarografista, žák Heyrovského; /7/ Herasymenko žil od roku 1939 v USA, což Herman asi nevěděl; /8/ L. de Forest (1873-1961), americký elektrotechnik; /9/ R.S. Mulliken (1896-1986), americký fyzik. chemik,

laureát Nobelovy ceny v roce 1966; /10/ Je podivné, že už 12. dubna Herman věděl, že Heyrovský se stěží dostane do USA; /11/ Všechny dopisy psal Herman z Los Angeles, Heyrovský z Prahy.

B. J. HOEL

Redaktor The Christian Science Monitor, Boston

Rok 1964

5.6. Hoel píše, že redakci bostonského žurnálu zaujali dva laureáti Nobelových cen Sumner /1/ a Theorell /2/, kteří volají po fluorizaci pitné vody. Od Heyrovského redakce žádá vyjádření k tomuto tématu.

2.7. Heyrovský odpovídá, že problém konsultoval se známým českým stomatologem Bažantem /3/. V Československu byla před 6 lety vybrána dvě města (Tábor a Písek), kde se zkoušely účinky fluoru ve vodě na člověka. V Táboře, kde byla voda fluorizována, se poškození zubů u dětí snížilo o 60% oproti Písku, kde fluorizace nebyla prováděna. Po těchto zkušenostech se fluorizace vodovodní vody zavedla v ostatních regionech republiky. Heyrovský si osobně myslí, že pro konečné rozhodnutí budou důležité výsledky i biochemických zkoušek.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 868, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ J.B. Sumner (1887-1955), americký chemik, pedagog Cornell University v Ithace, laureát Nobelovy ceny v roce 1946; /2/ A.H.T. Theorell (1903-1982), švédský fyziolog, pedagog Karolinska Institutet, laureát Nobelovy ceny za rok 1955; /3/ V. Bažant (1905-1994), český stomatolog, pedagog UK.

R. HOLMAN

český přistěhovalec žijící v kalifornské Pasadeně

Rok 1933

16.5. Holman zve Heyrovského na 18.5. na pravou českou večeři s pivem k nim domů. Prosí o potvrzení, zda přijde /1/, /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 863, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Heyrovského odpověď se nezachovala, takže nevíme, zda pozvaný byl na večeři; /2/ Dopis psaný česky byl odeslán z Pasadeny.

R. P. CHAPMAN

Tajemník analytické sekce IUPAC

Rok 1951

15.1. Chapman zve Heyrovského na 12. kongres IUPAC, který má být v září v New Yorku a žádá ho o jeden či více sdělení v analytické sekci. Kongres bohužel nemá fondy na úhradu nákladů účastníků. Přesto Chapman věří, že se Heyrovský kongresu zúčastní /1/, /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 945, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Heyrovský se kongresu nezúčastnil; /2/ Chapmanův dopis byl odeslán ze Stanfordu

A. R. CHOPPIN

Profesor a děkan Louisiana State University, Baton Rouge

Rok 1948

18.10. Choppin nesmírně lituje, že někdo z pražského amerického konsulátu si neuvědomuje, že hostující lektor je vždy osoba s vynikajícími znalostmi, na niž je kterákoli americká univerzita hrdá, že ji má ve svém učitelském sboru. To si v Praze neuvědomili. Posílá Heyrovskému kopii notářsky ověřeného prohlášení, které bylo odesláno do Prahy na konsulát.

22.11. Choppin s nefalšovaným pocitem mimořádného zklamání se dovídá, že Heyrovský nemůže přijet do USA. Přitom byl už připraven program pobytu Heyrovského v Baton Rouge. Choppin se vrátil z Chicaga, kde diskutoval nastalou situaci s panem Mintsem /1/ z firmy Sargent. Také poobědval s dr. Summerbellem z Northwestern /2/ a vysvětlil mu situaci. Všichni jsou zklamáni faktem, že Heyrovský nepřijede. V blízké budoucnosti snad dojde k uspokojivým.

dohodám (myslí se vlád). Choppin však cítí, že k tomu jen tak brzy nedojde. On i celá univerzita budou šťastni, podaří-li se Heyrovskému uskutečnit pobyt v USA. Univerzita i on sám jsou připraveni pobyt připravit /3/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2882, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ T.M. Mints, prezident firmy Sargent se sídlem v Chicagu; /2/ Summerbell, profesor Western Reserve University, Cleveland; /3/ Dopisy byly odeslány z Baton Rouge

K. JAKOBY

Academic Press, Inc., Publishers, New York

Rok 1950

11.9. Jakoby ujišťuje Heyrovského, že název knihy bude upraven přesně podle Heyrovského návrhu /1/.

3. 10. Heyrovský potvrzuje, že leteckou poštou mu byly doručeny stránkové korektury. Ani po třech dopisech Berlovi /2/ mu od něj nepřišla odpověď. Posílá zpět do New Yorku opravené korektury a žádá o novou sadu vysázených korektur po opravách. Také žádá o vrácení zapůjčených obrázků a diagramů /3/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2509, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Heyrovský navrhl pro Berlovu knihu název „Physical Methods in Chemical Analysis“, která vyšla v roce 1951. Heyrovský do knihy napsal kapitolu s názvem „Metallurgical Polarographic Analysis, Polarographic Titrations“; /2/ W.G.Berl, americký chemik, pedagog Maryland University; /3/ Jakobyho dopis byl napsán v New Yorku, Heyrovského v Praze.

F. W. JAMES

Vedoucí Chemical Dep., Mercer University, Macon, Georgia USA

Rok 1968

29.10. James píše Heyrovskému /1/, že v létě se jeho department přestěhoval do nového objektu, v jehož seminární místnosti plánuje rozmístit portréty osob, které se mimořádně zasloužily o chemii. Prosí proto Heyrovského o jeho podepsaný portrét.

6.11 paní Heyrovská posílá poslední Heyrovského fotografii a kartičku s jeho podpisem, který mohou k fotografii vmontovat /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1006, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ James zřejmě nevěděl, že Heyrovský před 18 měsíci zemřel; /2/ Jamesův dopis byl napsán v Maconu, dopis paní Heyrovské v Praze.

Joseph JORDAN

Profesor chemie na The Penn State University, University Park, Pennsylvania

Rok 1966

18.7. Jordan v dopise vzpomíná na návštěvu PÚJH a pohostinnost paní Heyrovské. Michal /1/ že ho provedl ústavem i noční Prahou. Michalovi posílá poštou vyžádaný separát a ústavu separáty polarografických prací vzniklých na Penn State University /2/

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1063, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Michalem je Heyrovského syn, vědecký pracovník PÚJH; /2/ Jordan napsal dopis v University Park

The JOURNAL OF THE ELECTROCHEMICAL SOCIETY, New York

Rok 1955

3.1. Heyrovský doporučuje editoru Journalu k otištění krátké sdělení jeho spolupracovníka dr. Vlčka /1/, který je reakcí na článek E. H. Lyonse „Electronic configuration in electrodeposition from aqueous solutions“ otištěný nedávno v Journalu /2/.

Rok 1958

22.8. posílá editoru Journalu své doporučení k otištění diskusního příspěvku jeho spolupracovníka dr. Zumana /3/ k článku autorů Kabasanalina a Mc Glottena. Heyrovský považuje Zumanovu kritiku za korektní. Zuman je zkušený polarografista v oblasti steroidů a je větším odborníkem než autoři článku uveřejněném v Journalu.

9.9. paní Michalski /4/ děkuje za Heyrovského dopis z 22.8. s kopií diskusního příspěvku Zumana k článku Kabasanalina a McGlottena. Zumanův příspěvek redakce postoupila editoru Journalu dr. Kingovi /5/.

18.9. Michalski oznamuje Heyrovskému, že postoupila Zumanův příspěvek autorům kritizovaného článku. Pokud oni odpoví do 3.10., objeví se jak Zumanův příspěvek, tak odpověď na něj v prosincovém čísle Journalu, když termín nestihnou, budou oba materiály otištěny v následující diskusní rubrice Journalu v červnu 1959.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2792, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky. /1/ A.A. Vlček (1927-1999), vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /2/ Vlčkův článek byl otištěn v červnovém čísle Journalu v roce 1955; /3/ P. Zuman (1926), vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /4/ N. Michalski, asistentka editora Journalu; /5/ C.W. King, editor Journal.

Edith M. JURKA

Americká stipendistka, studovala ve 30. letech na Přírodovědecké fakultě UK u profesora Heyrovského, později lékařka

Rok 1939

31.5. Jurková se omlouvá, že nepsala. Čs. konsul jí totiž řekl, že dopisy adresované do Československa nebudou asi doručeny. Nechtěla na obálku napsat Německo, takže raději nepsala. Dr. Bayne-Jones /1/ psal panu docentovi (asi Brdičkovi /2/), takže se rozhodla napsat

Heyrovskému. Prohlížela všechny fotografie, které má z Prahy. Představuje si, jak rostou Míša a Jitka. Podle Brdičkových publikací je zřejmé, že FCHÚ UK je aktivní i přes hrozné poměry v Praze. Chválí Brdičku, že jí posílá separáty prací. Zajímá ji vše kolem výzkumu rakoviny.

13.8. píše z lodi plující do USA. Vysvětluje, proč byla v Praze jen dva dny, po které se nesetkala s Heyrovským. V ústavu na Albertově našla Dr. Nováka /3/, později přišli Brdička a Klumpar /4/, kteří ji informovali, co je nového v ústavu. V Praze byla též na americkém konsulátu, kde se řeší žádosti o vízum čtených čs. občanů do USA. Přimlouvala se za kolegu Strubla /5/. Kvůli zaměstnání v Americe nemohla se v Praze zdržet déle, lodí to jen tak tak stihne být v New Yorku 15. srpna. Líčí, jaké to bylo v ústavu: Novák ji vybavil všemi novými separáty, cítila, že všichni v ústavu ji mají rádi. Doufá, že její příští výlet do Evropy, do Prahy nebude tak špatně zorganizován, jako tento srpnový.

Rok 1945

Jurka první poválečný dopis posílá 28.9. z Washingtonu, kde pracuje v městské nemocnici.

Byla velice šťastná, když dostala dopis od Heyrovských /6/. Vzpomíná, že prvně viděla Brdičkova syna Ivana několik dnů po jeho narození a teď se dozvěděla, že Ivan má mladšího bratra.

Z Heyrovského dopisu se zřejmě dovídá, že Heyrovský m TBC. Doufá, že nikdo z Heyrovského rodiny se nenakazil. Vzhledem k nedostatku textilií v Československu hodlá poslat Jitce /7/nějaké oblečení, třeba něco z umělého hedvábí. Musí zjistit, jak je to s posíláním balíčků do ČSR. Píše, že nyní se v USA dosti diskutuje o tom, zda bylo správné použít v Japonsku atomové bomby. Jurka se chystá na cestu do Prahy, přijela by asi v létě 1947. Teď má různé povinnosti v nemocnicích na pediatrii a oftalmologii. Čeká ji rok na psychiatrii. Díky vývoji atomové bomby se objevily nové přístroje, které lze kombinovat i s polarografem.

Heyrovský v dopise z 19.10. potvrzuje příjem dopisu z 28.9. poslaného z Washingtonu. Jurkové doporučuje, aby se věnovala očnímu léknřství. V ČSR se nyní aplikuje polarografie v analýze vitaminů a alkaloidů, studují se jí reakční rychlosti a účinky katalysátorů. Uvádí, že v roce 1941 vydal v němčině učebnici polarografie, která byla brzy vyprodaná. V angličtině by kniha měla mít 2 díly. Informuje ji, že Brdička byl po celou dobu války v nemocnici na Bulovce v oddělení radioterapie.

Další dopis Jurkové je z 13.12. Heyrovského list z 21.10. /8/ je tak plný novinek, že neví na co se dřív optat. Ona i Češi ve Washingtonu si myslí, že vydání učebnice polarografie ve Vídni za války bylo od Heyrovského správné. Česká ambasáda poslala univerzitě řadu periodik s Heyrovského pracemi o oscilografické polarografii a o polarografii s tryskavou elektrodou, které vzbudily velkou pozornost. Škoda, že Brdičkova reakce na rakovinu se ukázala jako nespecifická.

Z Heyrovského dopisu pochopila, že je ovlivněna patologickými a fyziologickými podmínkami jako je rychlost sedimentace erytrocytů. Vysvětluje Heyrovskému své pojetí psychiatrie. V červnu

1946 bude působit v psychiatrickém ústavu, kde se provádí výzkum a výuka. Tento ústav nemá ani vlastní pacienty, ty mu dodávají různé nemocnice. Heyrovského kolegy (myslí tím profesory na fakultě) považuje za malicherné, když v současné době osočují Heyrovského. Před několika měsíci psala dr. Nováková do ústavu na Albertově, ale zatím nedostala od něj žádnou odpověď. 14. listopadu poslala Heyrovským balíček s čokoládou, cigaretami, žiletkami, čajem a s jedním číslem Times a věří, že v pořádku do Vánoc dojde do Prahy. Vzpomíná na časy před válkou, kdy shlédla v Praze Nebe na zemi. Když byli Voskovec a Werich za války v USA, několikrát byla na jejich představeních. Z doslechu ví, že Werich po návratu do vlasti měl velký úspěch s vyprávěním v Lucerně o Americe.

Rok 1946

Jurka píše 12.6. z New Yorku. Uvádí, že v lednu poslala do Prahy balíček s podvazkovými pásy. Doufá, že se balíček neztratil. Heyrovský musí být hrdý, že je na světě už 1300 polarografických prací. Věří, že je pan profesor zpět na Albertově a že pan docent pokračuje ve výzkumu a ve výuce. Krásné vzpomínky na Prahu jsou tak silné, že využije nabídky československé ambasády ve Washingtonu a zaskočí letecky tento víkend do Čech. Přiznává, že před dvěma roky získala doktorát z medicíny, ač doktorkou mohla být teoreticky už před 7 lety. Věří, že Heyrovský bude moci brzy přijet do USA, kde je polarografie hodně rozšířená hlavně v praxi. Základní výzkum je v menšině. Je ráda, že získala místo v newyorském Psychiatrickém ústavu. V konkursu měla velkou konkurenci ve vysloužilých lékařích z armády a námořnictva, kteří teď mají přednost při obsazování míst na klinikách a v ústavech.

Hned po první větě v dopisu z 8.9. se Jurka ptá, zda Heyrovský přijede ještě tento podzim do USA. Těší se na nové vydání Heyrovského polarografické učebnice v angličtině, kterou považuje za univerzální vědecký jazyk. S nadšením píše o ústavu, kde nyní pracuje. Zabývá se hlavně schizofrenií. Na jednoho lékaře v ústavu připadá jen deset pacientů, kdežto v terénu mají psychiatři 200-500 pacientů. Znamená to, že ústavním pacientům v New Yorku je věnována zvláštní pozornost. Uvádí, že v USA má většina mentálně nemocných pacientů diagnostikovanu právě schizofrenii. Dále píše o své rodině, matce a bratru.

Rok 1948

Heyrovský píše 29.2. velmi kladné doporučení Jurky na místo v newyorském Psychiatrickém ústavu. Podle dopisu Jurky z 2.7. je ráda, že rodina Heyrovských přijede do USA. Žádá Heyrovského o zprávu, kdy připluje do New Yorku Jitka s bratrem, zda chtějí hned pokračovat v cestě do Syrakus či zůstat pár dnů v New Yorku, kde by se jim ráda věnovala. Píše dále o svých plánech ohledně psychiatrie a psychoanalýzy. V New Yorku žije Jurčini příbuzní, matka a bratr. Uvádí, že pečlivě sleduje současnou situaci v ČSR.

16.7. Jurka píše, že je velmi spokojená v New Yorku, kde teď bydlí a pracuje výlučně s dětmi. Velmi lituje, že kvůli rezervaci nemohou Heyrovští připlout do USA lodí. Ráda by oplatila Heyrovskému péči, kterou jí věnoval, když byla v Praze. Potřebuje vědět, kdy Jitka a Michael přiletí do New Yorku, aby se jich ujala. Na podzim jí začnou přednášky z psychoanalýzy, ze 180 přihlášených vzali jich 18 a ji mezi nimi. Vloni byla v USA bývalá Heyrovského žačka H. D. Stočesová /9/, mluvila s ní tehdy.

28.7. se Heyrovský ozývá z Děčínského Sněžníku, kde je na dovolené. Za týden se vrací do Prahy, aby připravili děti na cestu do USA. Mladí mají letenky na 24.8., v New Yorku budou 25.8. Jurka by jim mohla ukázat zoologickou zahradu a Museum of fine arts. Uvádí ovšem i potíže, které se vyskytly kolem jeho cesty do Ameriky. Heyrovští jsou udiveni velkými plány Jurky, měla by též brát ohled na své zdraví.

Heyrovský 13.8. píše, že americký konsulat odmítl vydat Jitce vízum, jelikož je jí víc než 18 let. Mezi tím Jurka v dopisu ze 17.8. plánuje, co všechno s Heyrovského dětmi absolvuje v New Yorku.

Podle dopisu z 25.8. Jurka stále čeká na Jitku a Michaela.

Heyrovský 7.11. oznamuje Jurkové, že jeho pobyt v USA definitivně padá.

Rok 1959

27.10. píše Jurková Heyrovskému gratulační dopis k Heyrovského Nobelově ceně. Cena podle ní není jen oceněním Heyrovského práce, ale i vyplněním hesla Pravda vítězí. Jelikož se domnívá, že dopisy z USA jsou pro Heyrovského a přátele Jurkové v ČSR nebezpečné, dlouho mlčela.

Rok 1960

Heyrovský 3.2. píše, že obdržel už v říjnu 1959 od Jurkové telegram i milý dopis k udělení Nobelovy ceny, na který odpovídá až teď. Měl totiž mnoho povinností, takže se omlouvá za opožděnou odpověď. Za obojí – telegram i dopis – srdečně děkuje. Heyrovští se často divili, že Jurka mlčí, snad z obav, aby jim u režimu nepřitížila. Řeči o tom, že obyvatelé ČSR jsou hlídáni a censurováni, jsou podle Heyrovského pouhé povídačky. On si často píše s USA, zcela volně a svobodně a nikdy neměl potíže. Všichni Heyrovští se radují z kariéry Jurkové a jejího zanícení pro vědu a přejí jí další úspěchy. Posílají jí lednové číslo časopisu „Im Herzen Europas“, v němž je její fotografie. Většina dřívějších Jurčiných kolegů má dobré postavení až na Tomeše /10/, který si vzal život. Heyrovský ví, že Tomeš se zajímal o Jurkovou. Jistě by byl šťastný po jejím boku.

Heyrovský si stále myslí, že Jurková udělala chybu, že se za Tomeše neprovdala. Heyrovského děti se mají dobře: Jitka je vdaná, ale nemá děti. Michael je svobodný a velmi pomáhá otci. Před dvěma roky spolu cestovali po Číně a teď v únoru (24.) odlétají na 6 týdnů do Caira. V Egyptě bude mít přednáškové turné /11/. Heyrovský věří, že Egypt vyléčí konečně jeho bronchitidu. Vysoký krevní

tlak léčí léky na bázi Rauwolfia, po nich však cítí deprese a závratě a snadno se unaví. Proto je rád, že Michael je s ním.

Ve Stockholmu /12/ byl pouze se svojí paní. Bylo tam mnoho ceremonií a noblesy kolem krále. Ke psaní připojuje několik fotografií včetně své a věří, že od Jurkové dostane její.

Rok 1961

3.4. se Jurka omlouvá Heyrovskému, že mu způsobila těžkosti s jejím vízem pro Československo. Jelikož dosud nemá čs. vízum, je její itinerář cesty po Evropě otevřený. Chtěla by zajet do Edinburgu, Vídně a Prahy.

Jurka 17.8. uvádí časový rozvrh cesty po Evropě v srpnu a v září /13/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 1071, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ S. Bayne-Jones (1888-1970), americký bakteriolog; /2/ R. Brdička (1906-1970), český fyzik. chemik, pedagog UK, žák Heyrovského; /3/ J. Novák (1913-2000), český fyzik. chemik, vědecký pracovník FCHÚ UK a PŮ, žák Heyrovského; /4/ J. Klumpar (1909- ?), český fyzik. chemik-polarografista, žák Heyrovského; /5/ R. Strubl (1914- ?), český fyzik. chemik žák Heyrovského; /6/ Koncept dopisu se nezachoval; /7/ J. Heyrovská (1929), dcera Heyrovského; /8/ Koncept dopisu se nezachoval; /9/ D. Stočesová, česká fyzik. chemička, žačka Heyrovského; /10/ J. Tomeš (1915- 1942), český fyzik. chemik, žák Heyrovského; /11/ O přednáškové turné v Egyptě se zasloužil Heyrovského žák G.H. Habashy; /12/ K převzetí Nobelovy ceny ve Stockholmu mohla jet z Heyrovského rodiny jen Heyrovského manželka; /13/ Dopisy E. Jurky byly odeslány z Pleasantville (31.5.1939), Washingtonu (28.9. a 13.12.1946) a z New Yorku všechny ostatní, Heyrovského dopisy byly odeslány většinou z Prahy s výjimkou dvou poslaných z Děčína (20. a 28.7.1948).

T. G. KOENIG

Americký chemik, Stanford University, Dep. of Chemistry, Palo Alto, Calif.

Rok 1933

Koenig posílá Heyrovskému na jeho žádost článek, o kterém píše, že neobsahuje nic z polarografie, ale možná že mu něco řekne. Těší se, že znovu uvidí Heyrovského, až bude projíždět městem Palo Alto /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1177, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Dopis byl napsán v Palo Alto.

H. J. KOCH

Koordinátor symposia

Rok 1955

12.8. Koch srdečně zve Heyrovského na symposium o stopové analýze, která se bude konat v New Yorku v listopadu 1955. Jelikož budou pozváni v omezeném počtu jen špičkoví odborníci, potřebuje co nejdřív vědět, zda má Heyrovský o symposium zájem.

31.8. děkuje Heyrovský za pozvání a sděluje, že bohužel ve stejném termínu bude na přednáškovém turné v Anglii. Lituje, že tak přijde o setkání s vynikajícími odborníky jeho oboru /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1183, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Kochův dopis byl napsán v New Yorku, Heyrovského v Praze.

Isaac M. KOLTHOFF (1894–1993)

Americký fyzik, chemik a analytik holandského původu, profesor Minnesota State University, Minneapolis

Rok 1937

V dopisu Kolthoffa Heyrovskému z 9.10. pisatel uvádí, že už v létě 1936, kdy byl v Praze /1/, informoval české kolegy, že bude v USA zorganizováno symposium o užití polarisovaných elektrod v analytické chemii. Symposium bude pořádat Americká chemická společnost (ACS) v dubnu 1938 v Dallasu. Podle Kolthoffa by bylo dobré, aby se symposia zúčastnil Brdička /2/ (bude-li v USA), který by se mohl zapojit do diskuse o separaci vodíku na rtuťové kapkové elektrodě. Přijal by Brdička pozvání? Na symposiu bude jistě O. H. Müller /3/, jenž promluví o použití polarografie v organické chemii.

Rok 1938

V úvodu dopisu z 26.3. se Kolthoff zabývá politickou situací v Evropě po anšlusu Rakouska. Přeje ČSR, aby obstála v evropské politické krizi. Plánuje s Linganem /4/ napsat obsáhlý asi 100 stránkový článek do časopisu Chemical Reviews o polarisovaných elektrodách. Ve stejném čísle Chemical Reviews bude též Müllerův článek o užití polarografie v organické chemii. Bude v témže čísle i Heyrovského článek? Kolthoffův a Linganův článek se bude týkat teoretických základů polarografie. On i Lingane chtějí napsat článek potvrzující plně Heyrovského a jeho školu. Největší problém bude s výkladem maxim, o nich spolu hovořili v létě 1936 v Karlových Varech. Pro Kolthoffa je těžko pochopitelné uvěřit, že množství elektroredukce schopného materiálu může

být větší než odpovídá rychlosti difuze, ba jestliže elektrické pole zasahuje relativně daleko v roztoku. Frumkin /5/ že má jiný výklad, ale on nikdy jej nepublikoval. Jiná potíž ve spojitosti s maximy je to, že thalium a olovo poskytují velmi výrazná maxima dokonce v 0,1 N KCl. Kolthoff si přeje, aby se Heyrovský vyjádřil k uvedeným problémům ještě před psaním výše uvedeného článku. Kolthoff uvádí další připomínky odborného rázu k Heyrovského polarogramům.

Po návratu Kolthoffa ze symposia v Dallasu referuje 22.4. Heyrovskému o průběhu symposia, na němž mj. měl přednášku on a Müller. Uvádí podrobně obsahy obou přednášek. Dostal se tam do sporu s Mac Gillarym /6/. Na sympoziu se probírala i Ilkovičova rovnice /7/.

Rok 1946

Dopisy z roku 1945 chybí, takže první poválečný je Kolthoffův z 27.3., němž píše Heyrovskému, že tajemník Americké chemické společnosti (ACS) odmítl Heyrovského nabídku přednášet v USA pod hlavičkou ACS. Když mu Kolthoff vysvětlil, že o Heyrovského se přetahují četné americké univerzity, tajemník přislíbil, že o Heyrovském se bude jednat na jarním zasedání ACS v dubnu v Atlantic City.

Heyrovský 20.5. píše Kolthoffovi, že nemá žádnou zprávu od tajemníka ACS, ač je již po jarním zasedání ACS. Oznamuje, že znovu začne vycházet časopis CCCC. Z vědeckého hlediska je nynějším zájmem Heyrovského oscilografická polarografie. Stěžuje si na potíže, které má s obviněním z kolaborace s Němci během války. Vysvětluje, jak mu tehdy profesor Böhm /8/ pomohl. Informuje dále o osudu pražských německých profesorů.

14.6. Kolthoff oznamuje Heyrovskému, že bude několik týdnů mimo USA, chce zajet do Holandska a do Německa. Část dopisu se týká vztahu Heyrovského k americkému výrobcí polarografů Sargentovi. Žádá Heyrovského o separáty prací z období války a po ní.

Heyrovský si v dopisu z 9.9. stěžuje, že dosud nemá žádnou zprávu ani od tajemníka ACS ani od firmy Sargent, která by mohla hradit Heyrovskému cestovní výdaje v USA, ovšem na úkor honorářů za přednášky. Uvádí, že dostal pozvání od British Council k přednáškám v Anglii, které rád akceptoval. Děkuje za balík separátů, které mu Kolthoff poslal. Popisuje své nové pokusy a vysvětlení „vodní vlny“.

Kolthoff 2.10. oznamuje, že rozeslal americkým fyzikálním chemikům (Furmanovi /9/, Laitinenovi /10/, Linganeovi a dalším) dopis, v němž je žádá o vyjádření, zda jsou ochotni napomoci Heyrovskému k přednáškové cestě po USA. Až na dva všichni odpověděli kladně. Dali by dohromady asi 1000 dolarů, ovšem Kolthoff neví, zda by to Heyrovskému stačilo. Žádá ho proto o sdělení jeho finančních požadavků, potřebuje též vědět, kdy by Heyrovský mohl přijet a na jak dlouho.

12.11. posílá Kolthoff kopii dopisu, který rozeslal americkým kolegům o cestě Heyrovského do USA. V létě 1947 by se rád podíval do Prahy a do rodného Holandska. V Praze by mohl přednášet o kinetice a mechanismu emulsní polymerace a o analytických výzkumných metodách. Je potěšen, že znovu vychází CCCC a hlásí se k předplatnému.

Rok 1947

17.2. Kolthoff oznamuje, že požádal Tomička /12/, aby zařídil jeho pozvání k přednáškám v Praze a v Brně na červen t.r. Může se stát, že bude mít potíže s leteckou přepravou do Evropy. Rád by se zúčastnil jako delegát National Research Council konference Mezinárodní unie pro chemii (IUC) v Londýně. Hammet /13/ mu napsal, aby si uvedl předsednictví sekce v National Research Council a členství v National Academy. Možná, že by ho Heyrovský mohl navrhnout dr. Bogertovi /14// jako předsedu polarografické sekce pro londýnské zasedání. Předsednictví polarografické sekce IUC by mělo patřit Heyrovskému jako otci polarografie a pionýru v tomto oboru. Kolthoff přiznává, že za války se polarografii příliš nevěnoval, musel se soustředit na válečný výzkum. Kolthoff 5.3. děkuje Heyrovskému za dopis z 27.2. (nezachoval se ani koncept) s potěšitelnými zprávami. Kolthoff by rád v červnu navštívil ČSR a v Praze a v Brně přednášel. Není však snadné se dostat do Evropy letecky, ale snad to půjde a podaří se mu zúčastnit se kongresu v Londýně. Děkuje Heyrovskému, že se za něj přimluvil u Bogerta. Znovu blahopřeje Heyrovskému k obnovení CCCC.

21.4. píše Kolthoff, že američtí delegáti na kongres v Londýně nejsou příliš nadšeni myšlenkou ustanovit polarografický komitét při IUC. Zjistil, že firma Sargent možná přispěje na cestu Heyrovského do Londýna. Urguje zvací dopis k návštěvě Prahy, má jej poslat Tomiček, ale ten zatím mlčí. Kolthoff potřebuje oficiální pozvání kvůli čs. vízu.

Korespondenčním lístkem odeslaným 24.6. z nizozemského Almelo žádá Kolthoff Heyrovského o zaslání separátu práce K. Wiesnera /15/ z roku 1943 do Almelo, kde hodlá být ještě několik týdnů. 29.6. Heyrovský projevuje obavy, že nové termíny pro elektrochemické přednášky naruší zájem o ně /16/. Je rád, že Kolthoff s Dickem v pořádku dojeli z Prahy domů. Slibuje brzké odeslání separátu Wiesnerovy práce.

V Kolthoffově dopise z 1.10. je zpráva, že Heyrovskému má dojít balík s kávou, o níž se má podělit s paní Trudou /17/. Pokud Heyrovský či paní Truda něco dalšího potřebují, ať napíší. Na minnesotské univerzitě je velký přívál studentů, ale jejich kvalita je menší než studentů předválečných. To je nepříjemné, protože chudší studenti vyžadují více času od profesorů. Heyrovského může zajímat, že italský student z Říma Aroldo Liberti pracoval v minulých letech v polarografii, již studoval fenylnitrosohydroxyl amin. Stanovil vlny pro široký obor pH. Jeho výsledky byly obtížně interpretovány, ale při dalších pokusech se ukázalo, že je co do činění s prací Brdičky a Wiesnera o redukčních vlnách kyseliny a jejího mesomerického aniontu. Slečna

Stočesová /18 /začala práci před týdnem. Dostala za úkol řešit problém týkající se kyselých vlastností pozitivně nabitého jódu v chloridu jedném a rozdělení basickeho pyridinu mezi Bronstedovu kyselinu trichloroctovou a Lewisovu kyselinu ICl. K experimentům použije spektrofotometrii ve viditelném a ultrafialovém spektru. Slečna Stočesová je velmi inteligentní a navíc milá a okouzující dívka. Jistě se Heyrovskému ozve.

Rok 1948

Kolthoff 5.1. děkuje za Heyrovského list ze 27.12, z něhož se dovídá, že Heyrovský se bezpečně vrátil ze studijního a přednáškového pobytu ve Skandinávii. Zejména Kolthoffa těší zpráva o Heyrovského plánované cestě do USA. Zmiňuje se o Danice Stočesové, která je u něj v oddělení. Stočesová se rozhodla věnovat jako asistentka výuce. Ušetřené peníze posílá domů rodině.

Kolthoff je s ní spokojen. Z Heyrovského dopisu ví, že balíček s kávou došel do Prahy. Heyrovský se nemá ostýchat a napsat si o to, co potřebuje, Kolthoff rád jeho přání vyhoví.

Podle Heyrovského dopisu z 19.8. jeho pisatel s radostí připravuje Kolthoffovu návštěvu Prahy. Těší se na jeho přednášku a milou společnost. V současnosti prakticky veškerý čas věnuje vyřizování pasu pro cestu do USA. Jeho žena a děti už pasy dostaly, byla už objednána lodní kabina, ale rezervaci museli zrušit, protože Heyrovský zatím pas nemá. Do USA asi napřed odjedou děti. Uvádí další podrobnosti k cestě do USA. Heyrovský chce strávit leden v Chicagu a v blízkém okolí včetně Minneapolis-pokud se to bude Kolthoffovi hodit. Od února do července chce být jako hostující profesor v Baton Rouge, tam bude též symposium, na kterém se setká s většinou polarografistů. Velmi se těší na USA a diskuse s Kolthoffem v Praze.

Kolthoff 4.10. v dopisu předpokládá, že Heyrovského plánovaná cesta do USA se zdárně připravuje. Píše, že hovořil s předsedou programového výboru minnesotské pobočky Americké chemické společnosti (ACS) a též s děkanem minnesotské univerzity ohledně Heyrovského přednášek. Odbočka ACS navrhuje jako termíny přednášek 6. či 13.1.1949.

Zaplatí Heyrovskému cestu z Chicaga do Minneapolis. Kolthoff by přivítal, kdyby se při té příležitosti u nich ve škole zúčastnil kolokvia. Dostal by za to 50 dolarů. Žádá Heyrovského, aby se vyjádřil co nejdříve k jeho návrhům.

17.10. si Heyrovský postěžovává na postoj amerického konsulátu v Praze, stále nemá americké vízum. Nedávno dostal pozvání od chicagské pobočky ACS k přednášce na 26.1.1949. Do 5.11. má odpovědět, zda pozvání přijímá, ale není vůbec jasné, bude-li v tu dobu v USA.

Kolthoff se v dopisu z 25.10. diví, proč má Heyrovský potíže s vízem z americké strany. Vůbec nechápe, jaké jsou důvody, které brání Heyrovského cestě do USA. Píše, že dostává od amerických analytických chemiků dopisy plných nadšení, že Heyrovský bude v USA. Heyrovského žádá, zda mu mohou nějak pomoci. Kolthoff chce napsat přímo do Washingtonu v Heyrovského záležitosti. Konstatuje, že Furman je velmi pomalý s odpověďmi na došlé dopisy. V posledním semestru se

necítil navíc zdrav, avšak v novém školním roce už bude opět plně aktivní. Kolthoff se chlubí, že byl vybrán mezi kandidáty na prestižní ocenění – Nicholsovu medaili.

V Heyrovského dopisu z 2.11. je zpráva, že definitivně nepojede do USA a uvádí skutečnosti, které k tomu přispěly. Podle Heyrovského bude možné svobodné cestování, až svět nebude rozdělen do dvou částí. Srdečně blahopřeje Kolthoffovi k Nicholsově medaili. Do dopisu přiložil separáty nových prací a jeden starší o rheniu.

Podle Kolthoffova dopisu z 8.11. jsou američtí chemici zklamáni zprávou, že Heyrovský ruší cestu do USA. Pokud by mohl Heyrovský přijet třeba za rok, je Kolthoff připraven pomoci. Děkuje Heyrovskému za gratulaci k Nicholsově medaili a za separáty.

Rok 1949

8.2. Kolthoff lituje, že dosud nedostal od Heyrovského odpověď na otázku, zda má Heyrovský vůbec ještě chuť jet do USA v příštím akademickém roce. Kolthoff korespondoval s Louisiana State University, která by poskytla Heyrovskému hostující profesuru. Znovu opakuje, že v USA se na Heyrovského těšili na četných univerzitách. Rozhodně potřebuje vědět, zda Heyrovský uvažuje o cestě do Ameriky v příštím roce.

Heyrovského dopis z 6.3. je odpovědí na Kolthoffův z 8.11.1948. Protože do USA nemohla jet celá rodina, Heyrovský nejel také, nechtěl nechat rodinu dlouhou dobu samotnou v Praze. Posunul svůj pobyt v USA na pozdější dobu, kdy budou moci občané ČSR cestovat do Ameriky tak jako Američané do Evropy. Heyrovský je vděčen Kolthoffovi za pomoc na budoucí přednáškové turné, ale obává se, že to nebude možné v brzké době. Heyrovští dostali balík, za který moc děkují. Byl ve výborném stavu plný užitečných věcí, o které se podělil s paní Trudou. Všichni jsou zdraví, i ostatní Kolthoffovi přátelé v Praze. Učitelství a pokročilý výzkum Heyrovského plně vytěžují, takže stěží zbude čas na sepisování ukončených prací. Stále jej zajímá diferenciální a derivační metoda. V ústavu má Heyrovský 22 studentů-doktorandů, kteří připravují disertace s polarografickou tematikou. K dispozici mají 16 polarografů.

V dopisu z 24.10. děkuje Heyrovský za balík, o jehož obsah se podělil s paní Trudou. Ani se příliš nediví, že Kolthoffův výlet do Prahy se neuskutečnil, důvody jsou stejné nebo obdobné jako u Heyrovského, když chtěl jet do Kodaně a na výměnu profesorů do Belgie. Musí se věřit, že mračná politická atmosféra se vyjasní do skutečného míru, v němž bude možná potřebná vědecká integrace. Slibuje Kolthoffovi separáty nových prací. Oznamuje, že profesoru Tomíčkoví a dalším Kolthoffovým přátelům v Československu se daří dobře.

Pro Kolthoffa bylo velkým zklamáním, že nemohl v létě navštívit Heyrovského a další přátele, píše 28.10. Za současných podmínek se zdá, že Heyrovského plán jet do USA k přednáškám je v nedohledu. Kolthoff děkuje za zaslání separátů, zvláště za ty, které se týkají Heyrovského současných prací o automatickém derivování křivek proud-napětí. Informuje o zářijovém kongresu

v Amsterdamu. Podařilo se tam ustavit sekci analytické chemie, jejímž záměrem je zřídit komitét pro fyzikálně chemické konstanty se vztahem k analytické chemii. Tento komitét by měl mít podle Kolthoffa podkomisi pro polarografii, která by shromažďovala naměřené půlvlnové potenciály. Za předsedu této podkomise chce Kolthoff navrhnout Heyrovského, kterého se neoficiálně dotazuje, zda by předsednictví přijal.

Heyrovský 27.11. považuje Kolthoffovu myšlenku vytvořit subkomisi při IUC za velmi dobrou a návrh, aby byl jejím předsedou, za velký kompliment. Oznamuje, že se právě tiskne polarografická bibliografie za rok 1948. Obsahuje nyní přes 2000 položek, za loňský rok jich přibylo 240. Pro dr. Edanna z Göttingen potřebuje vědět, zda existuje nějaký článek publikovaný v USA o polarografickém stanovení prolanu v moči těhotných žen.

9.12. je Kolthoff potěšen, že jeho balíček došel v pořádku. Je připraven poslat věci, o které si Heyrovský napíše. Oznamuje, že nová komise pro fyzikálně chemické konstanty ještě nebyla založena. Kolthoff neví, zda bude mít nějakou úlohu v komisi, ale když ano, rád by zřídil subkomisi pro polarografické údaje. Subkomisi by tvořili Heyrovský, Lingane a nějaký Francouz. To vše je možné vyřídit korespondenčně a netřeba se scházet.

Rok 1950

Heyrovský 9.4. oznamuje Kolthoffovi, že vláda zřídila Polarografický ústav (PÚ) /19/. Znamená to reorganisovat práci, více ji směřovat na výzkum. Pro nový ústav potřebuje literaturu-knihy, separáty atd. Heyrovský je nyní velice zaměstnán. Má jet do Polska přednášet a jet si do Varšavy pro čestný doktorát Varšavské univerzity. O něco později ho čeká konference v Bratislavě a v Brně.

Kolthoff se podle dopisu z 17.4. zaradoval ze zprávy, že Heyrovský má Polarografický ústav. Je to uznání jeho pionýrské práce na poli polarografie. Svět už uznal Heyrovského polarografii, ale je ještě dobré, že to nyní učinila i čs. vláda. Ustavení ústavu má i mezinárodní důležitost. Je potěšitelné, že polarografií se zajímají v Polsku a v Rumunsku. Minulý rok měl Kolthoff pozvání do Polska, oficiální zvací dopis však přišel pozdě, takže z cesty sešlo. Kemula /20/ se snaží o nové pozvání na léto tr. V té době má být v Helsinkách kongres skandinávských chemiků, na který chce jet. Kolthoff obeslal Linganea, Laitinena, Wawzonka /21/, Elvinga /22/ a Delahaye /23/ s žádostí, aby poslali Heyrovskému separáty všech svých polarografických prací. Doufá, že je Heyrovský v dohledné době obdrží. S Linganem teď tvrdě pracuje na revisi jejich monografie o polarografii a doufá, že práci ukončí před koncem roku. Ví, že von Stacklebergovi / 24/ vyšla nová kniha o polarografii a teď čeká, zda mu ji autor pošle na oplátku za knihy, které mu před časem poslal. Delahay je nyní na Louisiana State University, tam kde měl před rokem a půl působit Heyrovský. Kolthoff se chlubí, že dostal v Houstonu Fisherovu cenu.

O novém PÚ se Kolthoff doví z kopie listu zasláního Jorissenovi /25/ pro Chem. Weekblad, píše Heyrovský 3.7. Recensoval pro Österreich. Chem. Zeitung Stackelbergovu novou knihu, kterou považuje za hodnotnou pro praxi. Má nyní mnoho povinností, takže musel odložit revisi své polarografie vydané za války v němčině. Zatím slouží v obou institucích – PÚ a na univerzitě. Je zavalen spoustou nových polarografických sdělení. Když teď má za sekretářku svoji paní, která převezme starost o literaturu a korespondenci, vše poběží rychleji. Je Kolthoffovi zavázán za soubory separátů, které dostává do ústavní bibliografické sbírky. Blahopřeje Kolthoffovi k získání Fisherovy ceny a děkuje za čestné pozvání do Finska na kongres.

10.7. píše Kolthoff, že poslal kopii Heyrovského listu určeného Jorinssenovi, editoru časopisu Analytical Chemistry, s poznámkou, že čtenáři by se mohli zajímat o nový PÚ v Praze, který vede Heyrovský. Podle Kolthoffa by zpráva v Analytical Chemistry přispěla k publicitě ústavu.

Oznamuje, že za pár týdnů odcestuje do Holandska, kde chce být asi 3 týdny před cestou do Finska. V současnosti usilovně pracuje spolu s Linganem na revisi jejich monografie o polarografii. Kolthoff napsal všechny kapitoly týkající se organické chemie a dal je posoudit Wawrozekovi. Dále v dopisu uvádí, že se dočkal Stackelbergovy knihy, jež se mu jeví jako velmi atraktivní. Stackelberg odevzdal excelentní práci, dal dohromady mnoho materiálů. Oznamuje, že přeposílá Brdičkův dopis Elvingovi do Pennsylvanie. Kolthoff se dozvěděl, že od 1.7. nelze už posílat do Prahy balíky. Mohl by je však posílat na jiné adresy, ale neví, na které.

Heyrovský 22.10. uvádí, že v ČSR se natolik zlepšily podmínky, že už netřeba dalších balíků CARE. Od Brdičky se dozvěděl, že Kolthoff poslal do CCCC článek do Heyrovského čísla CCCC, který je teď v tisku. 1. polarografický sjezd v Praze je naplánován na 4.-8.2.1951. Není rozhodnuto, kdo z cizích polarografistů bude hostem sjezdu, protože je nepříznivá mezinárodní situace. Přesto jméno Kolthoff je na prvním místě seznamu delegátů, kteří by podle organizátorů sjezdu měli přijet ze Západu. S lítostí oznamuje, že 11.10. zemřel profesor Votoček /26/.

30.10. Kolthoff píše, že mu Brdička nenapsal přesné datum narození Heyrovského. Je to zřejmě značně brzo, ale nechce se opozdit s gratulací k Heyrovského jubileu. Uvádí, že Heyrovský byl, je a zůstane první osobou polarografie. Kolthoff by se rád v únoru zúčastnil pražského polarografického sjezdu, ale asi to z různých důvodů nepůjde, a to nejen kvůli současné mezinárodní situaci. Kolthoff děkuje Heyrovskému za jeho podíl k jmenování čestným členem Čs. společnosti chemické. Z Tomíčkovy dopisu ví, že Heyrovský byl člen emnominační komise.

Dotazuje se, zda z titulu čestného člena Čs. společnosti chemické nemá nárok na časopis CCCC. Má posoudit text W. Strickse o polarografických testech proteinů v mléce. Článek není příliš přínosný, přináší výsledky získané Brdičkovým postupem. Vloni tento text byl poslán do časopisu Journal of Dairy Sciences. Rok se nic nedělo, až teď přišla odpověď, že článek neotisknou.

Kolthoff si s ním neví rady, proto text posílá Heyrovskému. A protože CCCC se specializuje na

polarografickou tematiku, mohl by eventuálně tam být otištěn, i když neobsahuje nic originálního. Vyhovělo by se však americkým odborníkům na mléko, kteří věří na polarografické testy mléka. Se žalem se dozvěděl o úmrtí Votočka, se kterým se znal osobně i vědecky. Prosí Heyrovského, aby předal kondolenci Čs. společnosti chemické.

V Kolthoffově dopisu z 11.12. se píše, že Kolthoff by rád poslal balíček CARE ve spojitosti s vánočními svátky a zejména s narozeninami Heyrovského, ale už to není možné. Zbývá mu tudíž co nejsrdečněji Heyrovskému blahopřát k šedesátinám.

Heyrovský podle dopisu z 28.12. je rád, že je už po jeho narozeninách, chlubí se, od koho dostal gratulace atd. Je teď velmi zaměstnán přípravami na polarografický sjezd, na němž bohužel budou chybět cizinci ze Západu. Po sjezdu pošle Kolthoffovi podrobnou zprávu o průběhu sjezdu.

Kolthoff 29.1. žádá o zaslání Vavruchovy knihy /27/. Program 1. mezinárodního polarografického kongresu (Praha, únor 1951) se mu jeví jako extrémně zajímavý. Doufá, že z kongresu vyjde sborník příspěvků a diskusí. Lituje, že se kongresu nezúčastní, prostě to nejde.

14.3. Kolthoff děkuje za Heyrovského dopis ze 4.3., který se nezachoval. Obsahoval Heyrovským slíbenou zprávu o průběhu úspěšného kongresu. Tuto zprávu poslal Murphymu k otištění v *Analytical Chemistry*. Je si jist, že sborník z kongresu bude mít uznání na celém světě. Navrhuje Heyrovskému, aby sborník poslal k recenzím hlavním mezinárodním časopisům. Vítá, že brzy obdrží korektury 1. dílu sborníku, ve kterém je i jeho práce. Těší se na 12. číslo CCCC, které je věnováno Heyrovskému. Diví se, že se neuvažuje o organizování mezinárodního polarografického symposia sponsorovaného komisi fyzikálně chemických údajů analytické sekce IUPAC. Doslechl se, že Heyrovský přijal členství ve Smithově subkomisi pro polarografii. Myslí si, že Heyrovský by byl nejlepší osobou k organizaci symposia. V roce 1952 budou angličtí analytici pořádat analytické symposium pod hlavičkou IUPAC. Vítá, že Vavruchova kniha je už na cestě do Minneapolis. Spolu s Linganem pracují na novém vydání monografie „Polarography“, má vyjít do konce roku. Bude mít o 400 stran více než 1. vydání. V budoucnu je podle Kolthoffa nemožné pokrýt celou polarografii v jedné knize. Něco se s tím musí udělat. V novém vydání část o organické polarografii pojednal Wawzozek. Organická polarografie stále narůstá, bude muset mít v budoucnu vlastní svazek.

Kolthoff podle dopisu z 26.3. posílá opravené korektury, ačkoli s nimi do Minneapolis nedošly žádné pokyny. Rád by dostal 50-100 separátů své práce, nejméně 50.

3.5. Kolthoff sděluje, že v dubnovém čísle *Analytical Chemistry* vyšla zpráva o polarografickém kongresu konaném v únoru v Praze.

Heyrovský 7.5. potvrzuje příjem korektur zaslanych Kolthoffem, který obdrží 50 separátů. První svazek sborníku vyjde v červenci, za to 12. číslo CCCC ještě nevyšlo! Kolthoffův návrh na mezinárodní symposium o polarografii je jistě dobrý a vítaný. Ale obstrukce v mezinárodních

vyjednáváních jsou velké a navíc jsou prakticky eliminovány osobní kontakty. Snad se zlepší v příštím roce. Kolthoff zřejmě od Tomíčka ví, že na kongres IUPAC nikdo z ČSR nepojede. Gratuluje Kolthoffovi k ukončení nového rozšířeného vydání knihy „Polarography“. On by také rád rozšířil svoji „Polarographie“, ale nemá na to čas, ježto se plně věnuje PÚ. Navíc mu lékaři zjistili vysoký krevní tlak a doporučili nejen dietu, ale i omezit pracovní činnost. Omezil tedy přednášení a práci doma. Za těchto okolností nemůže psát knihu. Nestihá ani prostudovat novou polarografickou literaturu, i jejím studiem mu stoupá krevní tlak.

Stejně zdravotní potíže – vysoký krevní tlak – má i Kolthoff, jak uvádí v dopisu z 11.5. Doporučuje Heyrovskému více volného času, ale též připravovat rukopis o oscilografické polarografii, která je velice žádaná. Požádal Delahaye, aby napsal krátkou knihu o moderních metodách elektroanalýzy do Series on Analytical Chemistry vydávanou nakladatelstvím Interscience. V knize by měla být i oscilografická polarografie, tu snad zpracuje Delahay. Kolthoff je rád, že Heyrovský souhlasí s jeho návrhem na mezinárodní symposium a uznává Heyrovského názor počkat s tím, jak se vyvine mezinárodní situace a vztahy mezi Východem a Západem. Ránou pro vědu je, že kontakty mezi vědci trpí z neutěšené politické situace ve světě. Novým nápadem Kolthoffovým je založit polarografický časopis s Heyrovským jako šéfredaktorem. Zatím o této myšlence nikomu neřekl, ale obává se, že je nyní neuskutečnitelná vzhledem k mezinárodním vztahům. Kolthoff žádá kolegu v Praze, aby se k jeho nápadu vyjádřil. Děkuje za 50 žádaných separátů a rezervuje si jeden výtisk sborníku. Kolik bude stát? Zajímalo by to i Murphyho. Kolthoff píše, že v jejich ústavní knihovně už četl nejnovější číslo CCCC, ale diví se, že jako čestný člen Čs. společnosti chemické nedostává CCCC zdarma. Už teď se rozhodl, že letos v létě nepojede do Holandska, protože synovec je nyní v New Yorku a s ním chce strávit v USA prázdniny. Na Vánoce a Nový rok chce být v Holandsku. Dále píše, že už dlouho neslyšel nic o Semeranovi /28/. Asi před dvěma lety se Semerano snažil získat vízum pro USA, ale zřejmě neuspěl. Teď mu Kolthoff napsal několik dopisů, že jeho vědecký výlet do USA by byl možný vzhledem k jeho politické spolehlivosti.

14.11. Kolthoff urguje zasílání separátů Heyrovského prací a jeho školy. Uvádí, že před rokem zaslali z Minneapolis dva příspěvky k publikování v Československu. Kolthoff doufá, že alespoň jeden byl publikován ve sborníku z polarografického kongresu, který však také nedostal. Opakuje, že Vánoce hodlá strávit v Holandsku. Po svátcích chce odletět do Izraele a tam přednášet. Podle okolností by navštívil Heyrovského a přátele v Praze.

Kolthoff 13.12. děkuje za bibliografii polarografických prací z let 1922-1950. Je to podle něho nejlepší úplná dosud publikovaná bibliografie. Znovu se ptá po osudu dvou prací poslaných do Prahy víc než před rokem – zda byly publikovány a kde. Z cest po Evropě a do Izraele by se měl do USA vrátit koncem ledna 1952.

Heyrovský reaguje 14.12. na Kolthoffovy dopisy z 11.5. a 14.11. Vysvětluje, jak to bylo se separáty, které dostal z USA a své odeslal Kolthoffovi včetně 12 čísel CCCC z roku 1950 a dvou dílů sborníku z kongresu a příslušných separátů ze sborníku. Heyrovský se těší na nové rozšířené vydání Kolthoffovy a Linganeovy polarografie a žádá o posláni 5 výtisků na účet dr. Müllera. Vítá Kolthoffovu ideu o založení speciálního časopisu pro polarografii, ale skepticky dodává, že nyní je to vzhledem k politické situaci nemožné. Musí se s tím počkat, až svět bude rozumnější. Pošle Kolthoffovi CCCC z let 1947-1950, které má jako čestný člen Čs. společnosti chemické. Od roku 1951 vydavatelem CCCC už Čs. společnost chemická není, takže nárok na CCCC padá. Zmiňuje se svým vysokém krevním tlaku, o rodině a práci v PÚ. Lituje, že při cestě do Izraele se nezastaví v Praze.

Rok 1952

Kolthoffův dopis z 28.1. je už z USA. O cestě do Izraele píše, že byla velmi zajímavá, ale též extrémně náročná. Po návratu do Holandska ještě před cestou do USA jej postihl jistý typ úplavice, takže musel ulehnout. Nyní je opět zdrav. Děkuje za separát s Heyrovského prací otištěnou v Berlově knize. Uvádí, že zásilka z Prahy došla, ale nebyly v ní všechna čísla CCCC, ale naopak dva svazky sborníku z polarografického kongresu s 50 separáty každé jeho práce ve sborníku uveřejněné. Nové vydání jeho „Polarography“ bude mít dva díly, 1. vyjde na jaře, 2. v srpnu. Interscience zašle Heyrovskému žádaných 5 výtisků. Kolthoff píše, že je šance, že by se do Evropy vrátil ještě v srpnu- chce se zúčastnit mezinárodního kongresu analytických chemiků v Oxfordu. Přitom by si odskočil do Prahy. Sděluje, že zatím nedostal Zumanovy /29/ tabulky půlvalnových potenciálů. Poslal by je také Linganeovi, jenž by je porovnal s tabulkami, které sestavil pro jejich novou knihu o polarografii.

10.6. Kolthoff uvádí, že dostal z Prahy řadu separátů prací v českém jazyce a jen s krátkým anglickým summary. Doporučuje summary rozšířit hlavně u prací uveřejněných v češtině či ruštině. Během pár týdnů vyjde 1. díl jeho „Polarography“ a nakladatelství jej hned pošle do Prahy. 2. díl má vyjít v září. Bohužel obsahuje polarografickou literaturu zpracovanou jen do roku 1950. Separátně posílá Heyrovskému soubor reprintů prací z Kolthoffovy laboratoře publikované v roce 1951. V Analytical Chemistry četl, že v PÚ byla v únoru předneseny nové polarografické práce. Několik abstraktů Kolthoffa zaujalo a on věří, že plné znění prací vyjde v angličtině.

Heyrovský 16.7. oznamuje, že právě dostal poštou knihu Kolthoffa a Linganea s autorským věnováním a 4 další podle objednávky. Za knihy Heyrovský velice děkuje. Zatím do knihy stačil jen nahlédnout a knihu chválí. Důkladně ji prostuduje o prázdninách. Krevní tlak se mu umoudřil, ovšem za cenu, že chodí brzo spát. Též odpočívá po obědě. Diví se, že Kolthoff dosud nedostal tabulky půlvalnových potenciálů. Vyzývá Kolthoffa, aby sdělil, která čísla CCCC mu chybí, rád je dodá. Separáty, o kterých se zmiňuje Kolthoff 10.6. zatím nedošly. S názorem Kolthoffovým, že

polarografické práce by se měly uveřejňovat ve světových jazycích, se plně ztotožňuje. Oznamuje, že CCCC byly na rok zastaveny, od roku 1953 mají být reorganizovány. Ujišťuje Kolthoffa, že důležité inovace v polarografii z Československa budou publikovány v angličtině nebo němčině. Heyrovský po odborné stránce se stále zabývá oscilografickou polarografií a teď se spolupracovníkem J. Forejtem /30/, fyzikem, dokončil rukopis knihy „Oscilografická polarografie“, která vyjde v češtině a která má 180 stran. Počítá se i s anglickou verzí. Jak asi ví, profesor Tomíček se podrobil operaci a rychle se zotavuje. Nyní ho čekají dlouhé prázdniny. Oznamuje svoji novou privátní adresu: Na Valech 32, Praha IV.

21.7. Kolthoff děkuje Heyrovskému za laskavá slova o jeho nové monografii o polarografii. Potěšila ho zpráva, že Heyrovského vysoký krevní tlak poklesl téměř k normálu a že se snad u normálu udrží. Došly mu konečně Zumanovy tabulky potenciálů, ale při posledním výletu do Oklahomy o ně přišel, zůstaly v letadle. Proto znovu prosí o jejich zaslání. Obdržel poštou číslo CCCC věnované Heyrovskému, ale ostatní nepřišla. Potěšitelné je, že CCCC budou vydávány i v dalších letech. Kolthoff navrhuje, aby Heyrovský nebo některý jeho spolupracovník sepsali v angličtině referát o polarografických pracích publikovaných v češtině, polštině a ruštině.

Kolthoff si je jist, že Murphy, editor Analytical Chemistry, by takový referát otiskl.

Heyrovský 2.11. děkuje za 2. díl knihy „Polarography“. Kniha se zdá imposantní. Zasláné výtisky rozdělili mezi 6-8 polarografistů, kteří vypracují posudky, které mohou napomoci při dalším vydání knihy. Heyrovský vyhověl pozvání bulharských kolegů a v létě byl v Bulharsku u Černého moře s celou rodinou a v Sofii uspořádal 3 přednášky o oscilografické polarografii. Brzy začne fungovat Československá akademie věd (ČSAV) a PÚ se stane jedním z jejích ústavů. Minulý týden byl v Praze kongres čs. analytických chemiků, na kterém Heyrovský přednášel o analýze plynů v průmyslové atmosféře pomocí oscilografické polarografie. Kongres měl vysokou úroveň, hlavní zásluhu na úspěchu má Tomíček. Uvědomuje Kolthoffa, že požádal o povolení zúčastnit se v červenci 1953 kongresu fyzikální chemie ve Stockholmu. Heyrovského zdraví se značně zlepšilo díky pobytu u Černého moře. Upozorňuje Kolthoffa, že nyní publikující Antonín Heyrovský není žádným jeho blízkým příbuzným, jen prapradědové byli bratři. Syn Michael nyní studující na univerzitě asistuje mu při veřejných přednáškách. Psaní rozšířených anglických abstrakt českých, ruských a polských prací by bylo únavné. Navíc, české polarografické práce jsou uveřejňovány v CCCC v angličtině nebo v německých a anglických časopisech. Knihu „Oscilografická polarografie“ přeloží do angličtiny sám, kniha má vyjít v nakladatelství Pergamon Press London. V USA jsou pro cizince vysoké daně (až 50 procent), takže americké nakladatelství nepřichází v úvahu. Do PÚ nedošla várka Kolthoffových separátů ohlašovaná v červnu tr. Z PÚ odešla zásilka s CCCC č. 1,2,3-4 z roku 1951 a Zumanovy tabulky s půlvolnými potenciály. Balík byl odeslán čs. úřadem Intern. Exchange Service of Scientific Literature a Heyrovského zajímá, zda tento balík

už došel Kolthoffovi. Z dopisu profesora Tachiho /31/ se dozvěděl, že v Kolthoffově laboratoři teď pracují Dr. Tanaka /32/ a Dr. Tamamushi /33/ z Kyota.

10.11. Kolthoff s radostí kvituje zlepšení Heyrovského zdravotního stavu. Děkuje za 2. díl sborníku z pražského polarografického kongresu. Konstruktivní kritiku své nové knihy a případné komentáře k ní vítá. Konstatuje, že expandující polarografie spojená se jménem Heyrovský se stává postupně obtížně sledovatelná. Kolthoff věnuje nyní polarografii jen malou část svého času, více se věnuje možnostem rotační platinové elektrody, zvláště pro určení anodických vln, které nikdy nešly měřit rtuťovou elektrodou. Právě teď dokončil krátkou studii o velmi rychlém stanovení olova pomocí Pt rotující elektrody, když měřil anodický difusní proud při tvorbě oxidu olovičitého. Přivítal zprávu o připravovaném vydání „Oscillographic Polarography“. I Kolthoff se těší z úspěchu kongresu čs. analytiků. Jistě je to hlavně práce Tomíčková, ale i Heyrovského. Tomička a Heyrovského bohužel neměli možnost přivítat na oxfordské konferenci. Při té příležitosti byl Kolthoff 2 týdny v Holandsku a 12 dnů v Oxfordu. Už teď se těší na prázdniny, které má už řadu let jen dvoutýdenní. Plánuje svoji účast ve Stockholmu na fyzikálně chemické konferenci, kde se setká po letech s Heyrovským.

Rok 1953

3.1. žádá Heyrovský Kolthoffa, aby napsal pro Analytical Chemistry recenzi 3. dílu sborníku z mezinárodního polarografického kongresu, tak jak už recensoval 1. díl. Oznamuje, že 17.11.1952 byla založena Československá akademie věd (ČSAV) a o včlenění ÚÚP do ní. Šéfem chemické sekce je Brdička, jeho zástupcem Tomíček. Též vysvětluje titulaturu členů ČSAV. Dále uvádí, že kromě „Oscillographic Polarography“ (Heyrovský + Forejt), která bude vydána nakladatelstvím Pergamon Press London, ale tištěna v Praze, zamýšlí PÚ vydat v němčině knihu Březiny /34/ a Zumana „Polarographie in der Medizin“ a velký „Polarographic Subject Index“ v angličtině (zhruba 400 stran). Dále je naplánováno natočení asi jednohodinového filmu o polarografii. Sděluje cenu čs. polaroskopu pro oscilografickou polarografii. Spolu s Brdičkou zažádal o povolení cesty do Švédska na kongres o fyzikální chemii. Oznamuje, že v PÚ je jako písařka zaměstnána paní Truda Valouchová.

Kolthoffův dopis ze 7.1. je odpovědí na poslední dopis Heyrovského: rád zrecenzuje 3. díl sborníku a k celému sborníku uvádí, že jde o monumentální dílo. Když byl v roce 1945 v Moskvě, zajímal se o organizaci sovětské vědy, ví tedy o Akademii věd SSSR. Teď se zdá, že ČSAV se jí velmi podobá. K vydání „Oscillographic Polarography“ v Londýně má Heyrovský špatné informace: daně v USA jsou nižší, než v Anglii. Docela rád by získal slovní doprovod k filmu o polarografii. Rád by si koupil i nový čs. polarograf, ale nemá na něj peníze, ač je poměrně laciný. Informuje Heyrovského, čím se zabývají v jeho laboratoři: je to emulsní polymerisace, výzkum rakoviny, práce s rotačními drátkovými elektrodami a klasická polarografie. Pracuje nyní u něho

jeden šikovný student, který se zabývá odchylkou křivky proud-napětí od Ilkovičovy rovnice. Heyrovského rodinu považuje za šťastnou vědeckou rodinu, vždyť i obě děti se zapojují do vědeckého výzkumu.

Kolthoff 13.2. posílá Heyrovskému kopii recenze 3. dílu sborníku, kterou vypracoval pro Analytical Chemistry. Současně děkuje za zaslání všech čísel CCCC z roku 1951. Kolthoff navrhl nakladatelství Interscience anglický překlad knihy Březiny a Zumana. Nakladatelství kontaktovalo Dr. Wawzoneka, aby převzal dozor nad překladem. Interscience hodlá autorům vyplatit jako honorář po 500 dolarech. Kolthoff prosí Heyrovského, aby oba autory seznámil s těmito podmínkami. Jejich rychlá odpověď je vítaná.

8.4. Heyrovský děkuje Kolthoffovi za kladnou recenzi 3. dílu sborníku a též za návrh, aby Březina a Zuman publikovali svou knihu v angličtině, čímž by se stala mezinárodně známou. Polarografisté PÚ pilně kompilují pod vedením Heyrovského velký Polarographic Subject Index. Je to několikaletá práce několika lidí a budoucí kniha má už teď 500 stran. Pro polarografisty by Index byl velmi užitečný, leč Pergamon Press London má pro knihu malé pochopení. Bylo by možné ji vydat v USA? Když ano, mohou o tom diskutovat ve Stockholmu.

V březnovém čísle Analytical Chemistry byla otištěna recenze 3. dílu sborníku, oznamuje 15.4. Kolthoff Heyrovskému. K Indexu uvádí, že Interscience chce mít k dispozici rukopis nebo více detailů o knize, případně pár stránek rukopisu. Dokud nakladatelství nebude mít žádané podklady, nebude o vydání knihy jednat. Do Stockholmu na kongres bude Kolthoffa doprovázet jeho neteř z Holandska. Kolthoff se těší na setkání s Heyrovským ve Stockholmu po 4 letech, kdy byl v Praze.

14.8. si Heyrovský stěžuje, že mu bylo na poslední chvíli zabráněno čs. orgány odletět do Stockholmu. Dále uvádí detaily k Indexu a píše, že Kolthoffovi přátelé Tomíček, Příbil /35/, paní Truda a rodina Heyrovských jsou v pořádku a jsou zdraví. 27.8. odjíždějí Heyrovští na dovolenou na Slovensko na zámek Smolenice.

Kolthoff podle dopisu ze 14.9. chápe, že pro Heyrovského muselo být ohromným zklamáním, že nemohl odletět do Stockholmu, řekl mu o tom i Brdička na kongresu. Heyrovského přihláška do Americké chemické společnosti (ACS), kterou doporučil i Furman, je nyní v sekretariátu ACS. Dotazuje se, zda Heyrovský oznámil nakladatelství Elsevier, že účet za separáty za něj zaplatí Kolthoff. S velkým zájmem četl Heyrovského referát určený pro stockholmský kongres, jakož i vzorek z Indexu, který bude cenným doplňkem k polarografické literatuře. Zajímá ho, v jakém ohledu lze Index srovnat s bibliografií od Leedse a Northropa, k níž se nikdy nedostal, takže nemá žádnou informaci z první ruky. V příloze posílá kopii velmi krátkého sdělení o konvenční elektrodě, které je určeno pro Journal of American Chemical Society. Dodává, že práce

s konvenční rtuťovou elektrodou je teprve v počátcích, ale přesto si myslí, že to může Heyrovského zajímat.

Heyrovský 27.9. děkuje Kolthoffovi za pochopení k jeho zmařené cestě do Stockholmu. V příloze posílá vzorek z Indexu, který teď má 700-800 stran, který vzhledem k malé zemi jakou je ČSR není možné vydat v Praze. Zbývá tedy některé americké nakladatelství. Kniha „Oscillographic Polarography“ bude s velkou pravděpodobností vydána v nakladatelství Pergamon Press London, které si na Index netroufá. Pan Alexander/36/, vydavatel časopisu Colloids, žádá Heyrovského o článek k úloze želatiny v polarografii.

6.10. Kolthoff děkuje za zaslání české knihy (Oscilografickou polarografií a Úvod do praktické polarografie). Škoda, že Heyrovský svěřil vydání anglické verze knihy o oscilografické polarografii nakladatelství Pergamon Press. Ameické nakladatelství Interscience se velmi angažuje ve vydávání polarografické literatury a jistě by vydalo i „Oscillographic Polarography“. Žádá Heyrovského, aby sdělil v jaké fázi je vydání knihy v Pergamon. Mohl by požádat Interscience o vydání „Polarographic Subject Index“. Prosí Heyrovského o srovnání Indexu s bibliografií Leed and Northrop. Zajímá jej též, jaká opatření Heyrovský učinil kolem anglického vydání „Úvodu do praktické polarografie“. Jestliže zatím žádné, mohl by tuto knihu také nabídnout Interscience, i když nakladatelství hodlá vydat brzy knihu o polarografii se stejným zaměřením, jaké má Heyrovského kniha. Velmi Kolthoffa zaujalo, že Heyrovský plánuje polarografický kongres na červen 1954 na Slovensku. On by měl o účast enormní zájem, ale ve stejnou dobu bude v Minneapolisu výroční analytické symposium, na něž slíbil mít hlavní i přednášku. Dále dostal pozvání Brazílské chemické společnosti na první tři týdny v červenci. Kdyby kongres na Slovensku byl až v srpnu, asi by na něj přijel.

Dne 23.10. Heyrovský oznamuje, že zemřel Oldřich Tomíček na sepsi po operaci močových kamenů. Pro případ, že by chtěl Kolthoff napsat nekrolog na Tomíčka, přikládá Tomíčkův stručný životopis.

Asi před 10 dny se Kolthoff dozvěděl od Přibila, že přítel Tomíček zemřel, napsal Kolthoff 10.11. Pro něj to byl šok. Hned přes Přibila poslal paní Tomíčkové kondolenci. Napsal nekrology o Tomíčkově do Chemical and Engineering News a do Analytical Chemistry a poslal je Murphymu, editoru obou časopisů. Kolthoff vzpomíná na krásné chvíle, prožité s Tomíčkem a Heyrovským. Tomíček byl Kolthoffovi věrným přítelem a stěží lze uvěřit, že už není mezi živými. Jeho smrt je velkou ztrátou pro analytickou chemii. Heyrovského účet za 50 separátů je zaplacen. Kolthoff znovu opakuje, že nakladatelství Interscience je nejvhodnější pro vydávání knih o polarografii.

28.11. Kolthoff sděluje, že mu došly dvě Heyrovského knihy v češtině, za které už podruhé děkuje. Z obrázku na monografii má představu o obsahu knihy. Prosí o sdělení, zda Heyrovský má v úmyslu vydat je i v angličtině a němčině. Jeho a Linganeova kniha je příliš rozsáhlá pro většinu

lidí, kteří chtějí použít polarografii v laboratoři. Je velká potřeba chemické veřejnosti mít anglické vydání malého polarografického manuálu a tím je Heyrovského knížka. Píše dále, že dnes dostal poslední číslo Analytical Chemistry, v němž je velmi krátký nekrolog Tomíčkův. Delší nekrolog bude v New Edition. Brazílie není jistá, Feigl /38a/ se neozval. Pokud nebude návštěva v Brazílii do února či do počátku března 1954 potvrzena, Kolthoff změní svůj letní program a přijel by na polarografické symposium do ČSR.

Kolthoff žádá 18.12. o sdělení, zda se v Praze před lety setkal s jistým Jaroslavem Staňkem /37/, kterého má doporučit k členství v ACS.

Rok 1954

Heyrovský 6.2. uvádí k úmrtí Tomíčka, že měl velmi důstojný pohřeb s projevy, hudbou atd. , jehož se zúčastnilo velké množství Tomíčkových přátel. Vydavatel časopisu Nature požádal Heyrovského o krátký nekrolog na Tomíčka, který nejen že napsal, ale viděl už i korektury. ČSAV naznačila, že na polarografický kongres budou zváni jen vědci z východních demokracií a ani to není jisté. K svému krevnímu tlaku uvádí, že je vysoký a lékaři mu doporučují silně omezit duševní práci jako přednášky a schůze. Když mu tlak neklesne, nebude se moci zúčastnit kongresu na Slovensku, čímž se kongres stává nejistou akcí, ježto je presidentem kongresu. Heyrovský se domnívá, že americké vydání jeho „Oscillographic Polarography“ nebo knížky „Úvod do praktické polarografie“ se spoluautorem Zumanem by bylo pro Heyrovského nevýhodné a bylo by ztrátou času (překlady, korektury atd.). Pergamon Press dovoluje tisknout publikace v Československu, slibuje Heyrovskému slušný honorář a postará se o distribuci knih. Váhá však vydat rozsáhlý Index. Předmětový rejstřík byl připraven už před dvěma lety, ale nadále se na něm pracuje: čtyři zkušení polarografisté z PÚ stále prohlížejí všechny dostupné časopisy a abstrahují polarografické práce. Rejstřík je abecední a obsahuje 5000 abstrahovaných publikací. Není-li v USA nakladatelství ochotné Index publikovat, požádá Heyrovský Leyboldovy Polarographische Berichte nebo časopis firmy Radiometer o pomoc. Mimochodem uvádí, že Japonci začnou vydávat referáty z polarografie. Nakonec v dopisu oznamuje, že přesídlil z Opletalovy ulice na Malou Stranu do menší barokní budovy ve Vlašské ulici. Cítí se v novém prostředí velmi spokojený.

12.2. Kolthoff potvrzuje příjem Heyrovského telegramu se zprávou, že Jaroslav Staňk /37/ je zeť Tomíčkův.

Kolthoff 24.2. píše, že nad psacím stolem má pověšenu Tomíčkovu fotografii, takže ho má celodenně na očích. Vzpomíná na něj jako na velmi laskavého muže, který byl výborným vědcem a výzkumníkem. Očekává nedočkavě na Tomíčkův nekrolog v Nature z pera Heyrovského. Nadále popisuje možnosti publikovat v nakladatelství Interscience a daně v USA a v Anglii. Přitom Interscience New York i Interscience London jsou ochotny publikovat Heyrovského knihy a je na Heyrovském, na kterou pobočku se obrátí. U Subject Indexu se diví, že se Heyrovský neobrátil na

Dr. Rogera Batese /38/, jenž je předsedou komise pro elektrochemická data, v níž je Heyrovský členem. Bates je letos ve Švýcarsku u Schwarzenbacha /39/ v Curychu. Heyrovský by mohl navrhnout Batesovi, aby Index vyšel pod patronací IUPAC. Pokud by to Batesova komise schválila, záležitost by přešla do Executive Committee analytické sekce a nakonec do Executive Committee IUPAC. - Reaguje na Heyrovského zprávu o jeho krevním tlaku. Podle amerických lékařů může krevní tlak fluktuovat v širokém rozmezí. Kolthoff věří, že pro polarografický kongres na Slovensku bude v pořádku. Lituje, že na něm budou zastoupeny pouze východní evropské země. Účastníky kongresu bude jistě zajímat, jaké nové práce dělají na Západě.

Heyrovský v dopisu z 15.3. děkuje za vysvětlení, co je konvenční elektroda a těší se na článek o ní v J. Amer. Chem. Soc. Uvádí, že v současnosti pomáhá v redakci Chemických listů. Ježto nová redakce se učí, jak vést dobrý vědecký časopis, bude Kolthoffovi vděčen za informace o praxi, jak nejlépe připravovat rukopisy do tisku, jaké požadovat recenze a o styku redakce s autory. Vzorem Čechům je J. Amer. Chem. Soc. a Analytical Chemistry.

17. 6. děkuje Kolthoff za pozdrav účastníků polarografického symposia konaného na Slovensku, o kterém předpokládá, že bylo úspěšné. Mnoho jmen na pohledu zná osobně. Na výroční schůzi analytiků v Minneapolis bude Kolthoff referovat o Heyrovském a jeho ústavu. Sděluje, že obdržel z Brazílie pozvání na chemický kongres.

V Kolthoffově laboratoři v Minneapolis není nic významně nového, píše se v dopisu z 21.12. Snad jen to, že Kolthoffův spolupracovník Dr. Stricks chce vyvinout rotační kapkovou rtuťovou elektrodu, která má být 10 x citlivější než běžná kapková elektroda. Chicagská univerzita ocenila Kolthoffa čestným doktorátem.

Rok 1955

27.10. Kolthoff píše, že se dozvěděl o prezidentví Heyrovského v anglické Polarographic Society, ke kterému mu upřímně blahopřeje. Kolthoff by rád znal členy této společnosti. Předpokládá, že Heyrovský je stále v centru polarografických výzkumů. Uvádí, že on rozděluje svůj čas mezi různé náměty. Např. s dr. Strickem vyvinuli rotační kapkovou rtuťovou elektrodu, která je 10 x citlivější než Heyrovského typ elektrody a která má řadu velmi zajímavých charakteristik. Pracovali na vývoji této elektrody téměř dva roky a plánují připravit v brzké době první sdělení. Jeden z Kolthoffových studentů končí práci na disertaci o polarografii v acetonitrilu jako rozpustidlu. Heyrovského bude jistě zajímat, že kobalt a nikl v acetonitrilu poskytují perfektně reprodukovatelné vlny při mnohem pozitivnějším potenciálu než ve vodě. Zvláštní poštou posílá pár novějších reprintů.

Rok 1956

Kolthoff 3.12. přivítal Heyrovského pozdrav z Vídně, což svědčí o jeho dobrém zdravotním stavu. Pokud to světová situace dovolí, navštíví Československo. U něj v laboratoři probíhají další práce

zaměřené na základy (teorii) rotační kapkové rtuťové elektrody. Kolthoff má nyní u sebe velmi schopné spolupracovníky z Japonska, kteří výtečně chápou problém. Právě nyní ukončili sepisování rukopisů k polarografii v acetonitrilu. Po otištění hned pošle Heyrovskému separáty. Další projekty, které teď dělají, zejména emulsní polymerizace, jsou časově náročné, ale velmi zajímavé.

Rok 1957

Heyrovský se 26.6. nepřímo omlouvá, že kvůli nedostatku času odpovídá na Kolthoffův list až teď. Na experimentování (oscilografickou polarografií s konstantním proudem) mu zbývá málo času. Oznamuje, že syn Michael dostudoval a bude mu asistentem, žena že je sekretářkou ústavu, takže PÚ je skoro rodinným podnikem. Zanedbával korespondenci, protože ústav se připravoval třídní polarografické kolokvium organizované profesorem Schwabem /40/ v Drážďanech. Kolokvium mělo mezinárodní charakter, přítomni byli profesori von Stackelberg, Holleck /41/, Kemula, Levič /42/, Krjukova /43/, Breyer /44/ a Semerano, z nichž řadu Heyrovský před symposiem osobně neznal. Breyer se na 8 dnů zastavil v Praze, kde byl hostem ČSAV. Nyní připravují se v PÚ na polarografickou konferenci s maďarskými kolegy (prof. Prosztem /45/, dr. Cielezskym /46/ a 18 dalšími.) Konference bude 2.-4. září ve Veszpremu. To důvod, proč se nemůže zúčastnit kongresu IUPAC v Paříži. Čtyři jeho spolupracovníci a Brdička věří, že se jim podaří dostat na kongres. – Heyrovského trápí krevní tlak. Přesto plánuje letět do Číny, (18 hodinový let), kam byl pozván Čínskou akademií věd k přednáškám v Chang Chunu (tam byl Shikata /47/ 10 let), Šanghaji a Pekingu. Doprovázet ho má syn Michael.

Rok 1958

Heyrovský 6.3. děkuje za zaslání Kolthoffovy knihy „Volumetric Analysis III. Titration Methods“, k níž mu gratuluje. Byl potěšen pozdravy z Moskvy, které mu předali kolegové. V PÚ je nyní napilno, připravují se polarografy a polaroskop pro bruselskou světovou výstavu. Později chce uskutečnit přednáškové turné v Číně, ale stále má potíže s krevním tlakem, takže není plně v pořádku. Od loňského června, kdy syn graduoval na univerzitě, je Michael zaměstnán v PÚ a pomáhá otci ve výzkumu a při přednáškách. Paní Heyrovská /48/ je v ústavu sekretářkou a paní Truda pracuje jako knihovnice. Heyrovského dcera Jitka pracuje v potravinářské chemii. Provdala se za biochemika Dr. K. Černého /49/.

12.3. píše Kolthoff, že od kolegů z Prahy se v Moskvě dozvěděl, že Heyrovský se těší dobrému zdraví. S radostí konstatuje, že Heyrovského vedoucí role v polarografii je neotřesitelná. Škoda, že v minulých letech neměli oni dva možnost se scházet, aby diskutovali záležitosti zajímavější oba dva. Věřící, že pro Heyrovského je velkou satisfakcí, že jeho metoda se nyní stala univerzální užitou metodou jak pro teoretické, tak analytické studie. Podle Kolthoffa si Heyrovský zaslouží Nobelovu

cenu. Od půlky července do půli srpna bude Kolthoff v Holandsku. Pojede Heyrovský do Bruselu? On sám do Bruselu na výstavu nepojede, ale bude-li tam Heyrovský, zajel by za ním.

Rok 1959

Již 26.10. gratuluje telegraficky Kolthoff Heyrovskému k Nobelově ceně. Na sebe prozrazuje, že byl jedním z navrhovatelů Heyrovského na tuto cenu. Věří, že nobelista bude ještě dlouhá léta pokračovat v polarografických bádáních a že zůstane v čele oboru.

29.10. elektrochemická skupina z University of Minnesota vedená Kolthoffem blahopřeje Heyrovskému k získání Nobelovy ceny.

Rok 1960

9.2. Heyrovský píše Kolthoffovi, že už uplynulo $\frac{1}{4}$ roku, co mu přišel nejdříve telegram, potom dopis s gratulací k jeho Nobelově ceně. Pro přemíru různých povinností spojených s Nobelovou cenou děkuje teprve nyní za blahopřání. Je Kolthoffovi vděčen za jeho návrh k udělení ceny, který zaslal Nobelovu komitétu, s čímž měl jistě plno práce. Kolthoffovy publikace a publikace jeho polarografické školy zvláště Linganeovy práce výtečně pojednávající o polarografii, dostatečně vzbudily pozornost Nobelova komitétu při úvahách udělit Nobelovu cenu za polarografickou metodu.

Kolem 10. prosince měli (manželé Heyrovští) ve Stockholmu velmi bohatý a náročný program spojený s nobelovskými oslavami. Heyrovský přikládá několik fotografií z ceremonií, které byly vskutku nádherné. Zdravotní potíže, které Heyrovského běžně provázejí (vysoký krevní tlak, zlobivá slinivka), ve Švédsku jakoby neexistovaly. Kromě Stockholmu navštívili Uppsalu, Lund a Kodaň. Všude tam byli laskavě častováni. Nyní je Heyrovský rušen novináři: vysoká vědecká cena ruší vědeckou práci. Za dva týdny odjíždí do Cairu, kde bude přednášet a kde doufá, že se zotaví z bronchitidy. Na cestě ho bude doprovázet syn, který mu bude pomáhat při experimentech jako asistent. Celkově se bude syn o otce starat. Smutně dodává, že když je člověk starý a jemu bude sedmdesát, život už není radostný, ale těžký.

Kolthoff 17.2. děkuje Heyrovskému za fotografie z udělování Nobelových cen. Nabídl editoru Analytical Chemistry případné otištění jedné či více z nich. Jelikož už snad restriktce s cestováním z Československa pominuly, velice rád by přivítal Heyrovského v USA. Zřejmě budou nějaké peníze na honoráře pro cizí přednášející, Heyrovský by se mohl v Americe zdržet 4 i více týdnů. Ví, že termín k přípravě cesty i k přípravě přednášek je krátký. Minnesotská univerzita má nyní fondy pro Heyrovského. Prosí proto Heyrovského o brzkou odpověď na tuto nabídku. On mezitím ještě promluví s děkanem chemické fakulty. A pokud bude Heyrovský s pobytem souhlasit, budou učiněny všechny oficiální kroky /50/.

Rok 1961

Kolthoff se 1.3. omlouvá, že gratuluje k Heyrovského narozeninám s velkým zpožděním, neznal datum, kdy se Heyrovský narodil, až se je dověděl z prosincového čísla CCCC. To číslo je velmi působivé, proto o ně požádal Zumana. Rád by přispěl článkem k Heyrovskému jubileu, ale má teď rozdělanou práci pro *Advances in Polarography*.

11.8. je Kolthoff překvapen, že Koryta /51/ mu neodpověděl. Znovu mu posílá pozvání, prvně mu je poslal z Holandska.

Rok 1962

V dopisu z 11.10. děkuje za zaslání dvojčísla *Chemické zvesti* s Heyrovského článkem o oscilografické polarografii. Kolthoffův žák Laitinen ho informoval o pohostinnosti věnované mu při návštěvě PÚ. V červnu byl Kolthoff pensionován, ale může nadále pokračovat na univerzitě ve výzkumu, takže jeho penzionování neznamena změnu v jeho životě. Na podzim ho čeká cesta do SSSR v rámci výměny vědců Americké a Sovětské akademie věd. Přijal též pozvání od Japonské chemické společnosti být jejím hostem v dubnu 1963. A v příštím školním roce chce znovu navštívit Prahu.

11.11. Heyrovský děkuje Kolthoffovi za práci, kterou měl s vydáním knihy „*Progress in Polarography*“ vydanou k Heyrovského sedmdesátinám. Svěřuje se Kolthoffovi, že letošní rok byl pro něj z hlediska zdravotního špatný. Na jaře strávil 3 týdny v německých lázních Bad Pyrmont, kde mu léčili hypertenzi. Tamní suché lázně s oxidem uhličitým byly pro něj tak vyčerpávající, že se vrátil předčasně do Prahy a nezúčastnil se v Lindavě setkání nobelistů. V Praze pak onemocněl bronchopneumonií a po ní thromboflebitou spojenou se srdečními potížemi. Celý ten čas – až do 3.listopadu – strávil v nemocnici. Nyní stále ještě dostává injekce heparinu a jeho rekonvalescence probíhá pomalu. Heyrovský je potěšen, že Kolthoff se zbavil povinností učit a může se naplno věnovat vědě a cestování. Těší se, že v příštím roce přijede do Prahy. Jaké že má kromě Prahy plány?

Kolthoff se právě vrátil z krátkého přednáškového turné v SSSR, píše 11.12. Na stole měl Heyrovského listopadový dopis se zprávami o Heyrovského nemocech. Drží mu palce, aby se plně uzdravil. V SSSR byl naposledy před 5 lety a nezaznamenal tam nějaké radikální změny. Teď po Rusku ho čeká 3-4 týdenní pobyt v Japonsku, kam odletí někdy v březnu či dubnu 1963.

Rok 1964

26.6. blahopřeje Heyrovský za české polarografisty Kolthoffovi ke Gibbsově medaili. Jsou mu všichni vděční za šíření polarografie. Těší je též, že Kolthoff připravuje 3. vydání monografie „*Polarography*“. Heyrovský se ztotožňuje s Kolthoffem, že lepší je věnovat se vědeckým problémům než administrativním povinnostem. Uvádí, že jeho zdravotní stav se zdá stabilisovaný, ale na delší výlety to není, ještě tak autem. Proto resignoval na účast v Southamptonu na kongresu,

kterého se zúčastní Zuman, Kůta /52/, Kalvoda 53/ a syn Michael /54/, který je teď v Cambridge u profesora Norrishe /55/.

Rok 1966

Kolthoff děkuje 5.4. Heyrovskému a Kůtovi za jejich „Principles of Polarography“ a blahopřeje jim. Ač je nyní pracovně plně vytížen, stačil si přečíst několik sekcí knihy a byl obsahem velmi osloven. Heyrovský s Kůtou napsali knihu, v níž vyčerpávajícím způsobem zpracovali základy polarografie. – Shodou okolností se podařilo Kolthoffovi sehnat autory, kteří jsou ochotni revidovat knihu (1. volume) Kolthoffa a Linganea. Kolthoff by se možná mohl v létě t.r. objevit v Praze /56/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 1192 a 3346, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Kolthoff byl prvně v Československu v roce 1936; /2/ R. Brdička (1906-1970), český fyzik. chemik, pedagog UK, žák Heyrovského; /3/ O.H. Müller (1908- ?), americký fyzik. chemik a fyziolog německého původu, žák Heyrovského; /4/ J.J. Lingane (1909-1994), americký fyzik. chemik; /5/ A.N. Frumkin (1895-1976), ruský fyzik. chemik; /6/ D. Mac Gillary, britský fyzik. chemik; /7/ D. Ilkovič (1907-1980), slovenský fyzik. chemik a fyzik, pedagog SVŠT a UKo, žák Heyrovského; /8/ J Bohm (1895-1952), německočeský fyzik. chemik, pedagog Německé univerzity v Praze; /9/ N.H. Furman (1892-1965), americký chemik; /10/ H.A. Laitinen (1915-1991), americký elektrochemik; /12/ O. Tomíček (1891-1953), český analyt. chemik, pedagog UK; /13/ L.P. Hammett (1894-1987), americký fyzik. chemik; /14/ M. Bogert (1868- 1953), americký organický chemik; /15/ K. Wiesner (1919-1986), do r. 1948 asistent Fyzik.chem. ústavu UK, žák Brdičkův a Heyrovského; /16/ Není jasné, které přednášky Heyrovský myslí; /17/ G. Valouchová (1908-1993), knihovnice PÚ, manželka prof. M. Valoucha; /18/ D. Stočesová, asistentka minnesotské univerzity; /19/ Ústřední ústav polarografický byl jedním ze sedmi, které čs. vláda zřídila. Dalšími byly ústavy pro biologii, chemii, astronomii, matematiku, historii a archeologii; /20/ W. Kemula (1902-1985), polský fyzik. chemik, žák Heyrovského, zakladatel polské polarografické školy; /21/ S. Wawzonek, americký organický chemik, polarografista; /22/ P.J. Elving (1913-1984), americký organický elektrochemik; /23/ P. Delahay (1922-2011), americký elektrochemik, profesor Louisiana State University, později New York University; /24/ M. von Stackelberg (1896-1971), německý fyzik. chemik, profesor bonnské univerzity; /25/ W.P. Jorissen (1869-1959), holandský fyzik. chemik; /26/ E. Votoček (1872-1950), český chemik a pedagog VŠCHTI; /27/ I. Vavruch (1919-2006), český cukrovar. chemik, polarografista, žák Heyrovského; /28/ G. Semerano, italský fyzik. chemik, žák Heyrovského, zakladatel italské polarografické školy; /29/ P. Zuman (1926), český fyzik. chemik, pracovník PÚ do r. 1967, žák Heyrovského; /30/ J. Forejt (1915-1991), český elektrotechnik a fyzik. chemik, žák Heyrovského; /31/ I. Tachi, japonský polarografista; /32/ N. Tanaka, japonský polarografista; /33/ R. Tamamushi, japonský polarografista; /34/ M. Březina (1924-1999), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák

Heyrovského; /35/ R. Přibil (1910-1986), český analytický chemik; /36/ J. Alexander (1876-1959), americký koloidní chemik; /36a/ F. Feigl (1891-1971), rakouský chemik, emigroval do Švýcarska a později do Braskilie; /37/ J. Staněk (1919-2003), český organický chemik; /38/ R.C. Bates, americký elektrochemik; /39/ G. Schwarzenbach (1904-1978), švýcarský analytický chemik; /40/ K. Schwabe (1905-1983), německý fyzik. chemik; /41/ L. Holleck (1904- ?), německý fyzik. chemik; /42/ B.G. Levič (1917-1987), ruský elektrochemik; /43/ T.A. Krjukova, ruská polarografistka; /44/ B. Breyer (1900-1960), australský fyzik. chemik němec. původu; /45/ J. Proszk, maďarský fyzik. chemik, polarografista; /46/ V. Cielezsky, maďarský fyzik. chemik; /47/ M. Shikata (1895-1964), japonský fyzik. chemik-polarografista, spoluautor polarografu, žák Heyrovského, zakladatel japonské a čínské polarografické školy; /48/ M. Heyrovská (1903-1983), choť J. Heyrovského; /49/ K. Černý (1925-2005), český biochemik, zeť Heyrovského; /50/ K cestě do USA nedošlo; /51/ J. Koryta (1922-1994), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Brdičkův a Heyrovského; /52/ J. Kůta (1924-1981), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /53/ R. Kalvoda (1926-2011), český fyzik. a analyt. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /54/ M. Heyrovský (1932), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, syn a žák Heyrovského; /55/ R.G.W. Norrish (1897-1978), britský chemik, laureát Nobelovy ceny za rok 1967; /56/ Všechny Heyrovského dopisy byly odeslány z Prahy, dopisy Kolthoffovy z Minneapolis, ojedinele z Holandska.

Alois F. KOVARIK (1880–1965)

Americký fyzik českého původu, profesor Yale University v New Havenu, Conn., čestný doktor Univerzity Karlovy

Rok 1932

Prosinec: Kovařík sděluje Heyrovskému, že nedávno hovořil o Heyrovského plánované cestě do USA s vedoucím chemického ústavu a dalšími členy tohoto ústavu Yale University a všichni by rádi Heyrovského pozvali k přednášce. Univerzita a její chemický odbor nejsou nyní v dobré finanční situaci, tudíž nemá na slušný honorář za přednášku, který dříve dávala. Mohou však poskytnout cestovné z New Yorku do New Havenu, kde by Heyrovský byl privátním hostem Kovaříka. Kovařík píše o těchto podmínkách v podstatě za chemický odbor univerzity. Pokud by Heyrovský přistoupil na uvedené podmínky, univerzitě by se hodil jako termín přednášky i konec února či březen 1933. Chemický odbor potřebuje znát Heyrovského adresu v USA, aby se mohl s ním spojit. Z rozhovoru s Heyrovským Kovařík v /1/, že Heyrovský má být většinu času v New Yorku na Columbia University a že má do USA přijet někdy v únoru. Prosí tedy o zprávu, zda mohou v New Havenu s ním počítat, on že o tom musí informovat vedoucího chemického odboru

profesora Hilla. V česky psaném dopise nabízí Heyrovskému případnou pomoc během jeho pobytu v USA /1/-/3/.

Rok 1933

17.3. Kovařík píše Heyrovskému na Stanford University v Kalifornii, že právě obdržel Heyrovského pohled s pozdravem. Uvádí, že v New Havenu litují, že Heyrovského program nezahrnuje návštěvu Yale University. Pokud by přesto došlo k přednášce, mohla by být před 1. červnem a to je podle Heyrovského plánů nemožné. Je zde možnost navštívit Kovaříka v New Havenu později a pobýt u něj pár dnů před odplutím do Evropy /4/.

Rok 1937

28.10. Heyrovský píše Kovaříkovi vzhledem k jeho přátelství k české vědě a univerzitě o následujícím plánu. Čechoslováci jako malý národ jsou prakticky vyloučeni z benefitů výměnných profesur, jejichž důležitost oceňuje Heyrovský od doby, kdy přišel do styku s americkou vědou. Snaha o zavedení výměnných profesur na Karlově univerzitě byla marná pro nedostatek českých vědců, kteří by mohli v USA učit v angličtině a v USA pro potíže nalézt americké profesory znalé český jazyk (ale i ti existují). Heyrovský žádá Kovaříka o pomoc k ujednání výměnných půlročních profesur v letních semestrech, zejména na Přírodovědecké fakultě UK. Kovařík by mohl učit teoretickou radioaktivitu a Heyrovský na Yale University polarografii. Dále uvádí, že od roku 1933, kdy byl v USA jako hostující profesor, je ve stálém styku s americkými univerzitami, od kterých obdržel několik pozvání k další spolupráci. Vývoj polarografie, která se rozšířila v Německu, USA a v Rusku a o níž Heyrovský publikoval v knihách, činí tuto spolupráci s americkými kolegy žádoucí. Heyrovský v tom vidí určitou cestu k pakované návštěvě USA, hlavně východu Států, a to v blízké budoucnosti. Příležitost, že Kovařík navštíví UK, je pro Heyrovského velmi přitažlivá. Uspořádání výměny si vyžaduje jistý čas. Heyrovský tedy navrhuje časné jaro, např. únor 1939. Heyrovský preferuje letní období, které je příznivější pro cestování. Ježto si Heyrovský chce vzít sebou celou rodinu (ženu a děti), může Kovaříkovi a jeho dceři nabídnout svůj byt v Praze. O způsobu, jak uspořádat výměnu, bude Kovařík zřejmě zkušenější. Heyrovský předpokládá, že Kovařík by mohl mít stejný plat jako má on teď, stejně by to bylo s platem Heyrovského v New Havenu. Prostředky na cestu by mohl získat od Carnegie Endowment a nebo od Rockefellerovy nadace, kde má přátele. Finanční prostředky lze získat i jinak, ale v chudém Československu by šlo jen o malé peníze. Podle Kovaříkovy odpovědi a jeho návrhů mohou vypracovat společný plán, jak dále postupovat /5/6/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, inv. č. 1233, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Heyrovský se s Kovaříkem seznámil při některé z Kovaříkových přednášek v Praze v roce 1925 nebo 1932; /2/ K rozhovoru muselo dojít někdy v květnu, kdy Kovařík přednášel ve Fyzikálním

ústavu UK nebo na společenské večeri v pražském Obecním domě; /3/ Heyrovský již v průběhu roku 1932 poněkud změnil program své návštěvy USA, ale Kovařík o tom zřejmě neinformoval; /4/ Přímou na dopis si Heyrovský poznamenal, že Kovaříkovi odpověděl 29.3, že odjede z USA 30.6. a že bude projíždět státem Iowa 14.6.; /5/ Odpověď Kovaříkova se nezachovala, k výměně profesur nedošlo; /6/ Kovaříkovi dopisy byly odeslány z New Havenu, Heyrovského z Prahy a ze Stanford University

H. A. LAITINEN (1915–1991)

Americký fyzik, chemik a elektrochemik, profesor University of Illinois, Urbana

Rok 1950

9.11. posílá Laitinen jako tajemník komise pro fyzik.-chemické údaje, již vede Kolthoff /1/, dopis Heyrovskému, Linganeovi /2/, Semeranovi /3/ a Taylorovi /4/, kteří jsou navrženi za členy subkomise pro polarografii při IUPAC /5/. Mají se vyjádřit, zda jsou v subkomisi ochotni pracovat. Laitinen ještě 29.12. nedostal Heyrovského vyjádření, zda chce být členem subkomise. Pokud by jím nechtěl být, bude osloven Brdička /6/. Je důležité, aby pražská polarografická škola měla v subkomisi zastoupení. Věřící, že Heyrovský se do komise přihlásí.

Rok 1951

Heyrovský se 18.1. omlouvá Laitinenovi, že dosud neodpověděl na jeho dotaz k členství v subkomisi. Ano, souhlasí být členem subkomise.

19.1. Laitinen oznamuje Heyrovskému, Semeranovi, Taylorovi a Wawzonekovi /6a/, že se stal předsedou subkomise. Členové subkomise se mají vyjádřit, co by se mělo shromažďovat, které údaje. Do kongresu IUPAC ve Stockholmu v roce 1953 je třeba mít v té věci jasno.

Rok 1953

Laitinen píše 8.1. několika významným polarografistům, mezi nimi i Heyrovskému o tom, jak by měly být zpracovány polarografické údaje pro různé sloučeniny. Heyrovský by měl zpracovat anodické depolarizační křivky, halogenidy a další. Na kongresu IUPAC ve Stockholmu bude diskuse o formě prezentace a publikování údajů – vše v rámci subkomise pro polarografii.

2.2. se Heyrovský vyjadřuje k úloze, kterou má mít v subkomisi.

15.2. Heyrovský souhlasí s Laitinenovými návrhy k činnosti subkomise. Uvádí, že v tabulkách by neměly být „diffusion current constant“, protože ty jsou odvislé na více parametrech. Podobně uvažuje i o dalších polarografických údajích. Je připraven napsat údaje o anorganických depolarizačních křivkách chloridů, bromidů, jodidů atd. Stockholmského kongresu se chce zúčastnit, zahájil přípravy (pas, vízum a ostatní náležitosti).

Leitinen jako předseda subkomise píše 20.5. členům subkomise, že se musí ujasnit, které údaje se budou kompilovat, rozhodně ne konstanty difusního proudu, protože u nich záleží na parametrech kapiláry. V tabulkách by měly být: složení roztoku, teplota a další. Do 29.6. mají mu členové subkomise poslat údaje.

Heyrovský 18.6. komentuje poslední Leitinenův dopis. Do tabulek by podle něj patřilo: koncentrace depolarisátoru, teplota, údaje se vztahem k půlvlnovému potenciálu, vlastní půlvlnový potenciál a literární reference.

21.9. Heyrovský trpce sděluje, že na poslední chvíli nemohl odcestovat do Stockholmu. Velice děkuje za pozdravný dopis od účastníků kongresu podepsaný Delahayem /7/. O průběhu byl podrobně informován Brdičkou. Rád by se seznámil s PhD thesemi tří studentů University of Illinois z let 1950-1952, které napsali s polarografickou tematikou.

Laitinen 9.10. velmi lituje, že Heyrovský nemohl být ve Stockholmu, ještě že tam byl Brdička, s nímž se potěšil v rozhovorech. Nepřítomného Heyrovského na kongresu zvolili čestným předsedou sekce. Znovu děkuje za zaslání sborníků příspěvků z pražského mezinárodního polarografického kongresu.

Rok 1954

Heyrovský 21.2. žádá od Laitinena dva separáty jeho prací ze symposia ve Wrigville Bear, které se konalo v září 1953. Má jít o práce týkající se elektronové konfigurace při elektrodeposici.

18.3. Laitinen informuje Heyrovského o obsahu prací věnovaných účinku elektronové konfigurace v elektrodeposici prováděné polarograficky na komplexech s kovovými ionty.

Laitinen 3.11. sděluje, že R. Bates /8/ se nabídl jako zapisovatel Komise pro elektrochemické děje. Co na to říká Heyrovský? Příslušná komise bude zasedat někdy v červnu 1955 v Curychu. Není však jisté, zda budou peníze na toto setkání. Táže se Heyrovského, bude-li žádat o krytí výdajů spojených se shromažďováním polarografických údajů.

9.12. se Heyrovský omlouvá za opoždění v korespondenci, byl totiž několik týdnů v cizině.

Děkuje za veškeré informace o komisi pro elektrochemická data.

Rok 1955

Podle Laitinena hromadného dopisu z 10.11. členům Komise profesor Kolthoff upozornil, že výdaje na činnost Komise ve fiskálním roce 1954/1955 potřebuje znát co nejdřív, aby je mohl do konce listopadu předložit pokladníku IUPAC. Členové Komise mohou nárokovat náklady na pomoc sekretáře, technickou asistenci, poštovné a papír. Komisi bylo na vše schváleno celkem 300 dolarů. Zájemci o zaplacení nákladů musí své požadavky okamžitě nahlásit předsedovi Komise Batesovi.

V dalším hromadném dopisu ze 17.11. Laitinen žádá členy Komise, aby dr. Batesovi sdělili, zda plánují zúčastnit se zasedání Komise v Lisabonu. Náklady na cestovné budou jim hrazeny

maximálně do 400 dolarů. Dále oznamuje, že analytický kongres v Lisabonu bude zahájen 9.9. a ukončen 12.9. Táže se, zda si členové Komise přejí zasedat před či po kongresu. Dotazuje se dále, zda považují budoucí zasedání Komise v Paříži v roce 1957 za užitečnější než zasedání v Lisabonu. Odpovědět mají členové Komise promptně Batesovi, aby ten mohl informovat výkonný výbor Sekce.

Rok 1957

Heyrovský se 23.4. připojuje ke Kolthoffovu návrhu, aby dalšími členy komise pro elektrochemické údaje se stali profesori Tanaka /9/ a Delahay.

Rok 1961

17.4. Laitinen oznamuje, že posílá Heyrovskému žádané separáty. Dodatečně gratuluje k jeho 70. narozeninám i k Nobelově ceně. Lituje, že se nikdy osobně nesetkali. Považuje se za Kolthoffova žáka, u něj začal bádát v polovině 30. let. Při příležitostných návštěvách Evropy nikdy neměl příležitost zajet do Prahy. Možná se to podaří v březnu 1962. Byl by to pro Heyrovského vhodný termín?

Rok 1962

8.1. Heyrovský ví, že Laitinen bude od února do července v Evropě. Heyrovský i další čs. polarografisté by Laitinena rádi přivítali v Praze nejlépe v květnu.

Laitinen 22.1. děkuje za pozvání do Prahy. Uvádí cestovní plán svého pobytu v Evropě a na Prahu mu vychází týden od 18. do 22. května. V PÚ může přednášet buď přehled prací o roztavených solích, nebo poslední své elektroanalytické práce.

V dopisu z 1.8. Laitinen děkuje za vlídné přijetí v Praze, kde byl hostem jak ČSAV, tak PÚ. Velice děkuje paní Heyrovské /10/ za doprovod na balet a též za signovanou Heyrovského nobelovskou přednášku. Pokud někdo z Heyrovského kolegů bude cestovat do USA, bude v Urbaně vítán /11/.

Pramen: Fond J.Heyrovského, korespondence, inv. č.1315, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ I.M. Kolthoff (1894-1993), americký fyzik. chemik; /2/ J.J. Lingane (1909-1994), americký fyzik. chemik; /3/ G. Semerano, italský fyzik. chemik, polarografista, žák Heyrovského; /4/ H.S. Taylor, americký elektrochemik; /5/ IUPAC = Internat. Union of Pure and Applied Chemistry (Mezinárodní unie pro čistou a užitou chemii); /6/ R. Brdička (1906-1970), český fyzik. chemik, pedagog UK, žák Heyrovského; /6a/ S. Wawzonek, americký fyzik. a organ. chemik; /7/ P. Delahay, americký elektrochemik; /8/ J. Bates (1884-1946), americký elektrochemik; /9/ N.Tanaka, japonský polarografista; /10/ M. Heyrovská (1903-1983), manželka J. Heyrovského; /11/ Všechny Laitinenovy dopisy byly až na jednu výjimku (dopis z 9.10. 1959 z Birminghamu) odeslány z Urbany, Heyrovského dopisy z Prahy.

J. I. LAUB

Majitel firmy International Art and Science Book, Co., New York

Rok 1945

14.9. Laub oznamuje, že jeho firma obnovuje svoji distributorskou činnost včetně časopisu CCCC přerušenu válkou a navazuje na ni /1/ .

15.10. Heyrovský je rád, že Laubova firma se bude i nadále zabývat distribucí CCCC. Dotazuje se, která čísla z ročníku 1939 nedostali. V Praze jsou k dispozici ročníky z let 1929-1939, které by Heyrovský mohl poslat a uvádí jejich cenu. Píše, že vybrané předplatné za rok 1939 by se mohlo převést abonentům na první poválečný ročník /2/.

Rok 1946

27.7. Laub oznamuje Heyrovskému, že balík se starými ročníky CCCC, o kterém Heyrovský psal 3.6. (dopis se nezachoval) , zatím nedošel.

7.9. Laub oznamuje, že balík už došel, že však mají potíže s proclením, chybí totiž účet za časopis, o který tedy žádá

s.d.: Heyrovský se v dopisu zabývá otázkou distribuce CCCC v USA a upozorňuje, že české vydavatelství Práce má též vlastní představu, jak CCCC v USA prodávat. Zmiňuje , že v balíku poslal 11.6. čísla CCCC, která Laub může prodávat /2/, /3/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2778, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Je to reakce na nezachovaný dopis Heyrovského z léta 1945, v němž pisatel žádal o distribuci CCCC v USA; /2/ Jde o koncept dopisu; /3/ Laubovy dopisy odešly z New Yorku, Heyrovského z Prahy.

H. B. LINFORD

Tajemník Electrochemical Society

Rok 1950

Tajemník Linford 20.2. sděluje Heyrovskému, že byl přijat za člena Elektrochemické společnosti a že spolu s více než 2000 členy Společnost bude mít z členství jak radost, tak užitek. Články, diskuse a osobní seznámení se členy Společnosti budou jistě nejen neformální a stimulující, ale budou mít pro Heyrovského i praktickou hodnotu. Nejlépe je zúčastňovat se konferencí Společnosti, kde jsou možnosti osobního styku s členy. Velmi vítány budou Heyrovského příspěvky v diskusích ať při jeho osobní účasti nebo písemnou formou.

19.3. Heyrovský děkuje Linfordovi za laskavý dopis se zprávou o jeho přijetí do Elektrochemické společnosti. Kvůli vzdálenosti mezi Evropou a Amerikou a potížemi s cestováním nemůže se osobně aktivně podílet na činnosti Společnosti, ale bude se snažit být v písemném kontaktu s výborem a členy Společnosti. Těší se na sdělení a preprinty ze Společnosti.

Rok 1956

31.10. posílá osobní údaje do přihlášky za člena Elektrochemické společnosti. Jeho členství (z roku 1950) bylo přerušeno pro potíže s platbou členských příspěvků. Členský příspěvek na rok 1957 zaplatí přes Státní banku československou, jakmile dostane účet /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2687, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Linfordův dopis byl odeslán z New Yorku, Heyrovského z Prahy.

J. J. LINGANE (1909–1994)

Profesor fyzikální chemie a elektrochemie Harvard University v Cambridge. žák Kolthoffa a spoluautor (s Kolthoffem) monografie Polarography

Rok 1946

14.2. Lingane děkuje za Heyrovského dopis z 5.2. (kopie se nezachovala). Píše, že bylo dobré, že Heyrovský mohl pracovat v polarografii i za války. Omlouvá Kolthoffa /1/, že se Heyrovskému neozval. Heyrovskému posílá reprinty posledních prací. Píše, že v USA se polarografie v posledních letech stala velmi populární. Firma Sargent teď vyrábí dva typy polarografů. Jeden z typů stojí 1500 dolarů. Polarografické křivky jsou u těchto typů zaznamenávány písátkovým inkoustovým zapisovačem. Když Lingane přišel před 4 roky do Harvardu, měl k dispozici dobrý polarograf a několik studentů, kteří se polarografii věnovali.

Rok 1952

Lingane 12.5. odpovídá na Heyrovského dopis z 26.4. (kopie se nezachovala).

Diskutuje Heyrovského důvody k originalitě metody derivace polarografických křivek podle Říhy /2/ a Vogela /3/, ale nakonec prioritu Čechů uznává.

26.6. Heyrovský sumarizuje vývoj metody derivace polarografických křivek, kterou vypracovali jeho žáci Říha a Vogel a kterou též publikovali. Mají tedy bezesporu v tomto ohledu prioritu /4/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1377, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ I.M. Kolthoff (1894-1993), americký fyzikální a analytický chemik holandského původu; /2/ J. Říha (1924), český fyzik, chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského a Brdičky; /3/ J. Vogel (1924-

1970), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /4/ Linganeovy dopisy byly odeslány z Cambridge (USA), Heyrovského z Prahy.

Frank MARESH

Americký chemik českého původu

Rok 1936

Mareš v blíže nedatovaném česky psaném dopisu děkuje Heyrovskému za „Přehled chemie organické a anorganické“, kniha mu velmi pomohla. Pokud se polarografie osvědčí při určování rychlostních konstant organických reakcí, zakoupí chemické oddělení místní univerzity ještě jeden polarograf. Pro dr. Melocka /1/ přeložil několik českých článků V. Majera /2/. Děkuje Heyrovskému za nabídku pracovat v Praze v Heyrovského ústavu – větší uznání mu Heyrovský nemohl učinit. Před lety chtěl jet do Prahy na studia, ale nedostal stipendium od nadace. Píše, že si všiml v CCCC, že u článků pocházejících z pražské univerzity je uvedeno Charles University, s čímž on nesouhlasí: má se podle něj užít Karlova universita, aby si cizinci nemyslili, že pražská universita vznikla na památku Francouze nebo francouzské kultury/3/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 1446, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Melock, americký chemik; /2/ V. Majer (1903-199), český jaderný a fyzik. chemik, pedagog ČVUT, žák Heyrovského; /3/ Dopis byl napsán v Madisonu (Wisconsin USA). Heyrovský se seznámil s Marešem během svého pobytu v USA v roce 1933.

J. W. McBAIN (1882–1953)

Profesor fyzik. chemie Stanford University

Rok 1933

24.2. Heyrovský děkuje za vše, co pro něj dosud McBain udělal k jeho pobytu v Berkeley. Sděluje profesorovi téma své první přednášky „Polarizace rtuťové katody“, v níž uvede základy polarografie. Den a hodinu příjezdu McBainovi sdělí telefonicky.

McBain 25.2. informuje Heyrovského o ubytování. Za téma první přednášky doporučuje výklad o původu elektrodového potenciálu.

Rok 1934

11.1. McBain děkuje Heyrovskému za novoroční pozdrav, který opětuje. Sděluje Heyrovskému, že v létě bude v Anglii asi od půli července. V září má se zúčastnit konference Britské asociace v Aberdeenu. A později i oslav Mendělejeva v Leningradě. Možná by se mohl zastavit i v Praze.

Pro účastníky oslav se připravuje exkurze po ruských elektrárnách a továrnách na náklady sovětské vlády. S Heyrovským by se mohl v Rusku setkat, pokud na oslavy pojedje /1/, /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, inv. č. 1418, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ K setkání v Leningradě skutečně došlo; /2/ Heyrovského dopis byl odeslán z Berkeley (Calif., USA), McBainovy ze Stanford University (Calif., USA).

Robert A. MILLIKAN (1868–1953)

Profesor fyziky na CIT, laureát Nobelovy ceny za fyziku za rok 1923

Rok 1932

20.6. se Heyrovský hlásí jako budoucí hostující profesor California Institute of Technology (CIT), kde má na jaře 1933 přednášet. Připomíná jejich vzájemná setkání: na Německé univerzitě v Praze a na Maxwellových oslavách v Cambridge v říjnu 1931. Od Butlerova tajemníka Haskella /1/ se dozvěděl, že president Butler /2/ už informoval o hostující profesuře Heyrovského na CIT a že Millikan je s přednáškami Heyrovského srozuměn. Heyrovský píše, že nyní je čas komunikovat přímo s CIT o jeho akademické službě v Pasadeně v období od dubna do konce května 1933 (8 týdnů celkem). Prosí Millikana o vyjádření, zda tento termín je vhodný. Týdně chce mít dvě jednogodinové přednášky a dvě kolokvia. K tomu by rád přiřadil laboratorní cvičení z elektroanalytických metod, které chce propagovat mezi chemiky a fysiology. Materiál pro přednášky a vyučování zašle později spolu s dosud publikovanými pracemi, jen co se dozví, zda jeho plány v Pasadeně jsou realizovatelné. Žádá Millikana, aby se nerozpakoval – pokud uzná za vhodné – kritizovat cokoliv z Heyrovského návrhu. Heyrovský si velmi cení CIT a bude mu ctí poznat a seznámit se se světově věhlasnými vědci působícími na CIT /3/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence s úřady a institucemi, inv. č. 1518, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ H.S. Haskell, tajemník presidenta Carnegie Endowment for International Peace N.M. Butlera; 2/ N.M. Butler (1862–1947), president Carnegie Endowment, mírový činitel, laureát Nobelovy ceny míru za rok 1931, Dr.h.c. UK; /3/ Millikan odeslal dopis z Pasadeny, Heyrovský z Prahy.

T. M. MINTS

Viceprezident, později prezident staré americké firmy Sargent vyrábějící vědecké přístroje

Léta 1938-1940

V tomto období se korespondence mezi Heyrovským a Mintsem týkala hlavně Heyrovského mikropolarografu, jeho patentování, podmínek dovozu do USA, event. výroby v USA atd., tedy obchodní stránky problému. V roce 1939 byla uzavřena dohoda o spolupráci v oboru polarografie a výrobě polarografů. Mints odeslal Heyrovskému z Chicaga do Prahy 17 dopisů, Heyrovský Mintsovi z Prahy do Chicaga 15 dopisů. Po válce řadu dopisů adresovaných Heyrovskému psali za firmu Mintsovi spolupracovníci.

Rok 1948

1.7. Mints s potěšením se z dopisu Heyrovského datovaného 27.6. dovídá, že Heyrovského děti získaly pasy k cestě do USA. Naopak velmi lituje, že paní Heyrovská zatím pas nemá.

Z Heyrovského dopisu vyplývá, že Heyrovského děti by měly přicestovat počátkem září, aby stihly začátek školního roku. V USA zůstanou pravděpodobně do ledna 1949.

12.9. Heyrovský děkuje za dopis z 1.7. Píše, že vzhledem k americkým předpisům nemohou odjet najednou obě děti (syn 16 let, dcera 19 let) do USA. Vycestovat s Heyrovským může jen jeho žena a syn, dcera samostatně později. Cestu do USA Heyrovský hodlá nastoupit 22.12. v Cherbourgu, do Chicaga dorazí 1.1.1949 a zůstane tam celý měsíc. Týden chce věnovat přednáškám v Minneapolis a v Madisonu. V termínu 9.-23.1. plánuje přednášet na Western University v Evanstonu buď teoretickou polarografií nebo mít tam praktický kurz s předvedením přístroje či experimentální třídu polarografie v laboratoři s mnoha polarografy. Jelikož zatím neuvedl svůj honorář za tuto činnost na Western University, proto prosí o návrh, kolik by měl požadovat. Myslí si, že za kurz by mohl žádat 400 dolarů a za experimentální kurzy 600 dolarů. Pozvání k přednášce dostal také od profesora Ureye /1/. Přiveze do USA některé inovace polarografie, s nimiž seznámí Minuse a o nich bude hovořit i na přednáškách. Asi bude nejlepší poslat Mintsovi náčrtky inovací před příjezdem do USA, aby byly včas připraveny pomůcky, jde hlavně o dvoupraprkový oscilograf včetně speciálního adaptéru. Heyrovský by si rád vše vyzkoušel v laboratořích firmy Sargent ještě před zahájením přednášek.

24.9. Heyrovský píše o jednání s americkým vicekonzulem ohledně víz. Vicekonzul žádal předložit potvrzení, že Heyrovský bude členem fakulty v Baton Rouge a jakou tam bude mít mzdu. Též se dotazoval, kolik peněz má Heyrovský v USA. Heyrovský tedy žádá Mintse, aby napsal vicekonzulovi, že u Sargent má honoráře ve výši 4240 dolarů, nichž je 1500 jako záloha uloženo u firmy Cook, takže zbývající hotovost je k dispozici Heyrovského rodině. Dále by měl Mints napsat, že firma Sargent zaplatí Heyrovskému cestu do Chicaga a zpět do Prahy (520 dolarů), že vyplatí Heyrovskému mzdu za leden 1949 a měsíční mzdu po skončení jeho hostující profesury v Baton Rouge. Do Prahy se vrátí po 10 měsících, tam na něj čekají pedagogické povinnosti. Vicekonzul nic neví o účelu Heyrovského cesty do USA, a proto Heyrovský žádá Mintse, aby zdůraznil důležitost pobytu Heyrovského v USA včetně jeho účasti na polarografickém kongresu v Baton

Rouge. Měl by také zdůraznit, kolik práce na Heyrovského čeká v USA, že jeho korespondenci vyřizuje paní Heyrovská, oficiální Heyrovského sekretářka. Mints má uvést, že Heyrovský se snažil opakovaně dostat do USA k získání těsnější spolupráce v oblasti polarografie. Již první Heyrovského návštěva v USA v roce 1933 se ukázala výjimečně plodná. Ať též uvede, že si je jist, že mnoho dalších univerzit (Harvard, Yale, Ohio, New York, Ann Arbor, North Western) pozve Heyrovského k přednáškám, až se Heyrovský objeví v USA. Heyrovský prosí Mintse, aby zavolal či telegrafoval děkanovi Choppinovi, aby letecky poslal kontrakt k Heyrovského engagement v Baton Rouge, o který jej už žádal 12.9.

12.10. Heyrovský odpovídá na Mintsovy dopisy z 22. a 29.9. Děkuje mu za jeho doporučení poslané vicekonsulovi v záležitosti jeho víza. Děkan Choppin z Baton Rouge poslal Heyrovskému poněkud urážlivou nabídku na místo lektora namísto hostujícího profesora, čehož se chytil vicekonsul, když prohlásil, že Heyrovský nemá kvality hostujícího profesora. Přitom Heyrovský může žádat o hostující profesuru v Princetonu, na Harvardu a dalších východoamerických univerzitách. Mezitím profesor Kolthoff /3/ požádal Heyrovského o přednášku na zasedání sekce ACS. Také chicagská sekce ACS žádá Heyrovského o přednášku plánovanou na 28.1.1949. To vše odpadá, protože v uvedené termíny Heyrovský zřejmě nebude v USA.

16.11. Z Heyrovského dopisu datovaného 7.11. se Mints dovídá o Heyrovského těžkém jednání s pražským americkým vicekonsulem. Přitom všechna opatření k realizaci Heyrovského návštěvy v USA byla již splněna, ale vízum Heyrovský stále nemá. Firma Sargent velmi lituje, že Heyrovský nemůže s rodinou příští měsíc odplout do USA. Všichni Heyrovského příznivci věří, že v brzkém budoucnu se zlepší poměry a budou lepší podmínky k uskutečnění Heyrovského cesty do USA. Dr. Choppin je právě ve firmě a ví už o zmařené Heyrovského cestě. Mints bude informovat Dr. Summerbella /4/ z Western University o změně Heyrovského plánů. Firma Sargent by ráda získala první opci k posouzení a marketingu na novinky z polarografie vytvořené v ČSR, o kterých se v dopise zmiňuje.

30.11. Heyrovský píše, že v uplynulých týdnech neměl příležitost zabývat se záležitostmi se Zbrojovkou Brno /5/ o dalších ujednáních. Pokusí se získat od Zbrojovky její názor. Prosí Mintse, aby poslal 200dolarů slečně Aleně Frausové, dceři dobrého Heyrovského přítele. Frausová /6/ potřebuje peníze na studium v USA. Zbytek peněz žádá poslat dr. Müllerovi, který se stará o Heyrovského záležitosti v USA.

Rok 1949

18.12. Heyrovský posílá vánoční a novoroční pozdrav. Uvádí, že jeho výzkum probíhá normálně, bez překážek. Posílá Mintsovi novou polarografickou bibliografii za rok 1948, který byl bohatý na polarografické práce, jichž je zatím přes 2000. Heyrovského bývalý spolupracovník dr. Nejedlý /7/ se pokusí asi s Minusem vyjednávat. K tomu Heyrovský dodává, že nemá k Nejedlému žádné

závazky a že mu nedá žádné doporučení. Důvěrně žádá Mintse, aby neinformoval Nejedlého o dřívější spolupráci.

23.12. Mintse potěšil Heyrovského dopis z 18.12. Mints je rád, že Heyrovský pokračuje v polarografických studiích. Děkuje za zasloupanou bibliografii za rok 1948. Pokud jde o dr. Nejedlého, Mints se bude řídit podle pokynů Heyrovského, které zůstanou důvěrné. Rozhodně firma Sargent hodlá i nadále spolupracovat s Heyrovským.

Rok 1950

17.2. Heyrovský děkuje za Mintsův dopis z 23.12. a za časopis vydávaný firmou Sargent s výbornými články s polarografickou tematikou. Už teď se Heyrovský a jeho spolupracovníci se těší na další čísla časopisu potěšením Heyrovský konstatuje, že firma Sargent bude brzy slavit výročí založení firmy před 100 lety, což je ojedinělé v USA. Heyrovský se dotazuje, zda Mints dostal od Semerana /8/ „Bibliografia Polarografica 1922-1949“. Oznamuje, že mu vyšla nová kniha už v roce 1948 v nakladatelství Springer Berlin a pojednání o polarografii v novém vydání Böttgerovy monografie vydané v nakladatelství Akademische Verlagsgesellschaft Leipzig. Heyrovský bohužel nemůže Mintsovi poslat separát, protože spojení na nakladatelství chybí.

22.4. Mints je rád, že Heyrovský už obdržel dva výtisky jejich bibliografie, jak to zmiňuje v dopisu z 16.4.

Rok 1958

21.1. Mints děkuje Heyrovskému za dodatek ke Collection vol. 22 (1957), který právě mu došel poštou. Dodatek poslouží firmě jako zdroj informací .

Rok 1962

17. 5. Mints přikládá bulletin, který může Heyrovského zajímat, protože je v něm o nejposlednějších přístrojích Sargent. Mezi jiným o rychlém sweep polarografu s jednoduchou visící kapkovou elektrodou, umožňující např. stripping polarografii. Používají postup pro formování elektrody vypracovaný dr. Shainem z University of Wisconsin /9/. V dalším je použití podobné Kemulovým nedávným pracem /10 /, /11/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 3045, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ H.C. Urey (1893-1981), americký chemik, pedagog Columbia University, laureát Nobelovy ceny v roce 1934; /2/ A.R. Choppin , americký chemik, děkan Louisiana State University; /3/ I.M. Kolthoff (1894-1993), americký fyzik. a analyt. chemik, pedagog Minnesota University; /4/ Summerbell, americký chemik, pedagog Western Reserve University; /5/ Poválečný výrobce čs. polarografů; /6/ A. Prauzová, dcera Heyrovského spolupracovníka a člena výboru Amerického ústavu v Praze; /7/ V. Nejedlý (1896-?), český fyzik. chemik , výrobce čs. polarografů v letech 1928-1948, žák Heyrovského; /8/ G. Semerano, italský fyzik. chemik, zakladatel italské polarografické školy, vydavatel polarografické bibliografie, žák

Heyrovského; /9/ Shein, americký elektrochemik, pedagog University of Wisconsin; /10/ W. Kemula (1902-1985), polský fyzik. chemik-polarografista, žák Heyrovského, zakladatel polské polarografické školy; /11/ Mintsovy dopisy byly odesílány z Chicaga, Heyrovského z Prahy.

Otto H. MÜLLER (1908–?)

Americký fyzikální chemik německého původu, Heyrovského žák. Doktorát RNDr. získal na UK r. 1934. V USA provozoval polarografii ve fyziologickém výzkumu na několika univerzitách, nejprve jako asistent, později jako docent a posléze jako profesor. Blízký přítel Heyrovského a jeho rodiny

Rok 1937

19.7. Müller působící v departmentu fyziologie Stanfordské univerzity reaguje na poštu od Heyrovského. Hodlá Heyrovskému poslat dva své články připravené k přednesení ve Philadelphii. Tiskem mají vyjít za dva měsíce po konferenci. Bude rád, když je Heyrovský kriticky zhodnotí. Třetí článek bude teoretický a bude se zabývat omezeními měření. Müller píše o svém zapojení do obchodování (zprostředkování) s čs. polarografy v USA, do kterého někdy nevhodně zasahuje výrobce z Prahy dr. Nejedlý. Zmiňuje se též o krocích s uvedením Čútova a Kámenova indikátoru v USA. Obšrně popisuje, že polarografie není u některých amerických chemiků příznivě přijímána, ale spoléhá na prof. Kolthoffa, který jistou nedůvěrou k metodě zlomí.

12.10. posílá Müller Heyrovskému, Brdičkovi a Ilkovičovi /1/ otisky svých prací nedávno vyšlých a čeká reakce na ně. Článek o keto-enol sloučeninách a redukčních potenciálech v reversibilních elektrodoých procesech je hotov. Prof. Baumberger, Müllerův šéf, doporučil jej zaslat do Journal of General Physiology a ne do Collection. Zásilky z Prahy mají mu být adresovány na Chemistry Dep., Stanford University a ne na Dep. of Plant Physiology, jinak hrozí ztráta zásilek. Müller se právě přesouvá do Chemistry Departmentu.

Rok 1938

New York, 30.9. Müller, už pracovník Biochemical Departmentu, píše o svém novém šéfovi dr. Vigneaudovi /2/ jako o velmi schopném mladším muži zajímavícím se o polarografii. Čeká dodávku čs. polarografu, ale Nejedlý má s ní neustálé potíže. Mj. žádá Heyrovského o zásah u Nejedlého. Šéf hodlá studovat insulin a některé thiokyseliny. Jelikož dr. Swain /3/ nezískal peníze na pokračování bádání ve Stanfordu, poslal Müller polarograf do New Yorku a doufá, že Swain tematiku polarografie neopustí. V New Yorku byl pěkně přijat, má k dispozici laboratoř a kancelář. K použití katodového oscilografu má Müller zatím neujasněný názor. Velice rád by Heyrovského přivítal v USA při krátkém vědeckém výletu.

New York, 16.12. Müllerova práce v novém ústavu v NY je fascinující a velmi se jí věnuje. Píše o svých nových člancích, které prezentoval v Dallasu a Milwaukee. Zklamal ho článek Strublov /4/ uveřejněný v Collection, v němž autor vůbec nezmínil, že Heyrovský se zabývá stejnou problematikou. Pokud by s tím Heyrovský souhlasil, napsal by Müller malou poznámku ke Strublově článku. Oznamuje, že z Československa dorazil dr. Rosenthal /5/ a že mu Müller sehnal dobře placené místo v Dental School v Chicagu. Na Müllera se o pomoc obracel další emigranti z Evropy, pražský dr. Heller a němečtí studenti z Esslingenu.

Rok 1939

New York, 30.4. Müller píše, že v uplynulém půlroku byl silně zaměstnán. Seznámil se nejen s technikami biochemickými a fyziologickými, ale též chirurgickými. K tomu se věnoval i polarografii. V New Yorku navštěvuje Metropolitní operu, divadla na Broadwayi a kina. Lze tu provozovat jachting, hrát bridge v klubech atd. V dubnu se zúčastnil konference Americké chemické společnosti (ACS) v Baltimoru, ale nic tam nepřednesl. Ještě v dubnu však přednášel v místní pobočce ACS o polarografii. V létě má přednášet mimo New York na symposiu o biologických oxidacích. Zvláštní poštou posílá Heyrovskému články otištěné v Chemical Review a Journal of American Chemical Society.

New York, 15.12. Müller píše o tom, že v současnosti polarografická metoda slaví své základy v USA. Zesměšňující řeči lidí od Leeds and Northrup /6/ o Heyrovského polarografu už nikdo nebere vážně. Zmiňuje se o své letní odborné činnosti – o polarografování. Prezentoval své výsledky v New York Academy of Sciences, brzy budou i separáty této práce. Odvodil rovnici, která popisuje přepětíové křivky pro každý bod. Müllera potěšilo, že Heyrovský i Spálenka /7/ v jejich publikacích uznali Müllerovu a Baumbergerovu práci. On se opírá v publikacích o Heyrovského práce.

Rok 1945

25.12. Müller popisuje léta 1940 až 1945. Má rodinu, dvě dcerky a už není na Cornwell University, ale v Omaze, kde je dost obyvatel pocházejících z Čech. Zaměstnán je v oddělení fyziologie a farmakologie a právě teď dokončuje semestrální instrukce z fyziologie. Příští semestr nebude mít žádné pedagogické činnosti a začne něco dělat do výzkumu. Neví, jak Heyrovský mohl sledovat během války časopisy vycházející v zemích spojenců. Naopak v Americe byli dobře informováni o tom, co se dělalo v Německu a okupovaných zemích. Pracuje jako abstraktor pro Chemical Abstracts, takže má k dispozici články včetně článků Heyrovského a Brdičky. Přesto by rád přivítal separáty všech těchto a dalších prací z období války. Pošle na oplátku všechny své práce z té doby.

Rok 1946

14.1. Müller potvrzuje příjem Heyrovského dopisu ze 7.1., těší se z něj. Nerad čte o Heyrovského potížích se Sargentem, distributorem čs. polarografů v USA. Slyšel o znárodnění Zbrojovky, kde

se polarografy vyrábějí. Těší se na otisky a první korektury z Collection. Heyrovského tchán psal Müllerovi, děkuje za dopis a pošle tchánovi nějaké cigarety místo tabáku.

21.2. Müller píše o své rodině v Německu, která celá přežila válku. Je dobře informován o Heyrovského pracech z válečných let, zmiňuje i práce s aplikací oscilografu a o tryskové rtuťové elektrodě. Ukazuje se, že jeho a Brdičkovy práce jsou si blízké, ačkoli každý pracoval s jinými sloučeninami. Dotýká se i Heyrovského údajné kolaborace s Němci, o čemž ho Heyrovský informoval. Píše dále o tom, že Heyrovského dopis dr. Bogartovi /9/ byl publikován v Science a Müller z něj seznal, že Heyrovský by mohl přijet na přednáškové turné do USA. Že Kolthoff /10/ ignoruje Heyrovského, lze považovat podle Müllera částečně za kompliment, protože bezpochyby je to způsobeno Kolthoffovým strachem z konkurence. Má shromážděno asi 350 citací polarografických prací z let 1944 a 1945. Vyzývá Heyrovského, aby on mu poslal jeho rešerši. Dotazuje se, jaké jsou plány s Collection. Rád by byl jedním z prvních přispěvatelů. Je pochopitelné, že vzhledem k nenávisti ke všemu německému články v Collection teď nebudou v němčině. Bude to škoda, protože tím Collection ztratí mezinárodní charakter, jaký mají např. švýcarské či holandské publikace. V Omaze Müller prakticky pokračuje v pracech, které dělal v New Yorku. Stále pracuje na proteinech a na proteinovém indexu.

15.4. Müller je velmi poctěn Heyrovského návrhem, aby byl spoluautorem nové knihy o polarografii. Spojil se písemně s nakladatelstvím Academic Press v New Yorku, s nímž byl v kontaktu už dříve. Nakladatelství se velice zajímá o knihu o polarografické metodě. Chtělo by vědět víc o obsahu knihy – jak se bude lišit od textu již publikovaného, kolik bude kniha mít stran a kdy bude hotov rukopis. Müller odpověděl nakladatelství, že zatím nemůže otázky přesně zodpovědět, že nemá dostatek korespondence s Heyrovským. Uvedl ovšem, že v knize nebudou analytické předpisy a že by mohla mít 300–500 stran. Prosí Heyrovského, aby se k tomu všemu vyjádřil. Müller se vyjadřuje i k Heyrovského návrhu na název nové knihy. Termín polarografie je v USA dobře znám, stejně jako kapková rtuťová elektroda. Jestliže se nyní objeví nové sousloví rtuťová kapilární elektroda, může utrpět publicita. Myslí si, že vhodný titul by byl Polarografie a polarometrie, takže by v knize byly i partie nejen o kapilárních elektrodách, ale též o stacionárních a rotačních elektrodách z různých kovů. Pokud jde o určení knihy čtenářům, Müller se domnívá, že striktně teoretické zpracování by nebylo dobré. Lituje, že zatím nemá kopie kapitoly o polarografii, kterou napsal pro Weissbergerovu knihu „Physical Methods in Organic Chemistry“. Až je bude mít, určitě kapitolu pošle Heyrovskému. V New Yorku má šanci na místo s lepším platem než v Omaze. Uvažuje tedy o přestěhování. Má však nabídky i z jiných univerzit.

6.5. Konečně jsou na světě otisky Müllerovy práce o anomální vlně. Heyrovský obdrží separáty z Cornellovy univerzity. Není zcela jisté, zda Heyrovský obdržel Paulingovu knihu /11/, kterou mu Müller poslal těsně před válkou. Potěšilo ho, že Heyrovský shledal Müllerovu práci o proteinech

zajímavou, která může Brdičku stimulovat v jeho bádání. Nemůže však s Brdičkou souhlasit v záležitosti adsorpce a aplikaci Langmuirovy isotermy. Poměrně detailně popisuje situaci v USA s elektrochemickou terminologií (amperometrie, voltametrie atd.). Rád se z Heyrovského dopisu dočetl, že Heyrovský hodlá přednášet v Anglii a později i v USA. Tam bude překvapen, jak se polarografická technika stala populární a v USA určitě budou Heyrovského přednášky mít úspěch. Müller dostal z Německa dopis od matky, která v pořádku přežila válku a že dokonce bydlí ve starém bytě.

8.6. Müller oznamuje Heyrovskému, že poštou došla jedna roztrhaná obálka se 79 citacemi do bibliografie místo Heyrovským anoncovaných 500 citací. Zbytek – více než 400 citací – se tedy ztratil cestou. Plány Müllera na příští rok se vyřešily – Müller musí v Omaze zůstat. Müllerova žena čeká třetí dítě, má se narodit koncem měsíce. Dále uvádí, co by rád studoval: proteinový index a detailní studium pohlavních hormonů a steroidů obecně. Při výzkumu rakoviny se stále používá Brdičkova reakce, a to i v National Cancer Research Institute v Bethesdě. Müller by mohl poslat Heyrovskému kontrakt na knihu o polarografii s autorským honorářem 10 % z prodaných knih. Weissbergerova kniha, v níž je Müllerova kapitola o polarografii, konečně vychází, ale separáty zatím nejsou. Proto separátně Müller posílá Heyrovskému zatím stránkové korektury, aby Heyrovský měl představu o obsahu kapitoly, kterou by Müller rád zařadil i do plánované společné polarografické monografie s určitými škrty. Müllera velice zajímají současné politické poměry v Československu, ale nejlépe je o nich nepsat.

8.7. Müller uvádí, že zatím mu nedošly obtahy Heyrovského bibliografie za léta 1939–45. Jakmile dojdou, ihned se jim věnuje a pošle seznam oprav a doplňků. Z četby separátů Heyrovského a Brdičkových prací si Müller uvědomuje jejich nejvyšší důležitost a u některých i to, jak se hodí i pro jeho práce. Posílá Heyrovskému otisky své kapitoly z Weissbergerovy knihy a rád by slyšel Heyrovského komentáře. Vyjadřuje se též k nejasnostem kolem polarografu a vůbec polarografie, které Heyrovský řešil písemně s Kolthoffem. Müller se domnívá, že Heyrovský se dopustil nespravedlivého soudu o Furmanovi /12/, který polarograf sice nevynalezl, ale kopíroval Nejedlého model. Poukázal na detaily, které třeba při konstrukci hlídat a doporučil materiály, které třeba použít. Furman prakticky po celou dobu války pracoval s polarografem a vždy přátelsky se o Heyrovském vyjadřoval. Je podle Müllera jeden z mála, kteří zdůrazňovali Heyrovského příspěvky více než Kolthoffovy. Kolthoff přispěl tím, že prezentoval Heyrovského práce, opakoval je a dal jim souhrnnou formu. V USA se ozývá kritika Collection: chybí prý pevný editorský pokyn, týkající se citací, které jsou někdy uváděny na konci článku, někdy jako poznámky na příslušné straně, někdy přímo v textu (v závorkách) a někde smíšeně. Též psaní termínu „katoda“ s písmenem k či c je problematické, Heyrovský že užívá podle řečtiny k místo c užívaného v angličtině. Dále že některé články mají souhrny a jiné ne a ještě další výhrady. Na zasedání

v Chicagu se probrala elektrochemická terminologie, hlavně názvy metod (polarografie, voltametrie, polarometrie a amperometrie). Kritizována byla polarografie, toto označení má být omezeno jen na případy, kdy je používán polarograf, jehož jméno je patentováno. V Chicagu Müller viděl Jacobiho /13/ z Academic Press. Ten chce mít knihu hotovou co možná nejdříve a má k tomu pádné důvody.

24.8. Müller pyšně oznamuje, že se stal otcem syna Otto Helmutha. V dopise uvádí poznámky k obtahům bibliografie a 25 nových citací.

12.9. Müller referuje Heyrovskému o podzimním zasedání Americké chemické společnosti, které bylo v Chicagu. Proběhlo tam speciální symposium o polarografii, elektrolýze a přepětí. Zúčastnilo se jej 300–400 chemiků. Müller referoval o polarografii s mikroelektrodou, kolem níž protéká elektrolyt, a vysvětluje, k čemu je takové uspořádání dobré při jeho fyziologických studiích krve. Pár dní před symposiem Müller konečně získal finanční podporu pro studium steroidů. V Chicagu hledal pro tento projekt organického chemika, ale neuspěl. Organičtí chemici jsou velmi vzácní a vhodní jsou drazí. Uvažuje proto zaměstnat několik studentů na částečný úvazek. Ví, že Furmanovi došel Heyrovského dopis, ze kterého měl radost. Znovu se vrací k bibliografii, k níž má nejen konkrétní připomínky, ale též obecný komentář doplněný vybranými případy nedokonalých citací.

Rok 1947

15.3. Převážná část dopisu je věnována kritickým poznámkám k polarografické bibliografii, hlavně neúplným citacím českých, ale i jiných prací.

29.4. Müller oznamuje, že přijal místo asistenta v oddělení fyziologie lékařské fakulty v Syrakusách. Prosí Heyrovského o zaslání separátů Šantavého /14/ prací z let 1942–1944. V příloze (třístránkové) je seznam titulů českých a polských prací, které žádá přeložit. Heyrovského se dotazuje, zda začal psát knihu. On sám zatím nezačal. Čeká od Heyrovského kostru knihy, z níž by bylo jasné, co by měl do ní napsat. V Syrakusách začne pracovat 1. července, během června proběhne stěhování.

24.5. Müller děkuje Heyrovskému za kostru knihy a vrací mu upravenou verzi k odsouhlasení. Navrhuje slučování kapitol, zkracování tabulek atd. Upravit by se měly i reference (citace). Müllerovy úpravy by vedly k redukci textu o desítky stran. S Jacobim se Müller už domluvil i o obrázcích v knize. Za 2 týdny se mají stěhovat, nejprve do Baltimoru k příbuzným. Tam zanechá rodinu a on sám se přestěhuje do Syrakus koncem června.

14.7. Prvně se Müller Heyrovskému ozývá ze Syrakus, kde usilovně hledá byt pro rodinu, což je vzhledem k její početnosti obtížné. Asi nezbyde než koupit dům za přiměřenou a nepřehnanou cenu. Na Heyrovského přání poslal do Německa balík dr. Böttgerovi /15/. Müller posílá Heyrovskému dopis do Londýna, kde má být a kde je jistě plně zaměstnán. Müllerovi se těší na Heyrovského návštěvu, u nich bude přijat s otevřenou náručí. Děkuje za zaslání separáty

Šantavého prací a korektury kapitoly o polarografii pro 2. vydání Böttgerovy edice. Podle Heyrovského přání posílá též polarografickou bibliografii za rok 1946 a doufá, že Heyrovskému poslouží.

15.10. Müller posílá Heyrovskému dopis do Stockholmu. Rád by se něco dozvěděl o Kolthoffově návštěvě a o polarografickém panelu na kongresu. Müllerova rodina se usazuje v Syrakusech, kde koupili dům, který je třeba poněkud renovovat. Dům je dostatečně velký pro jeho rodinu a je v něm místo i pro návštěvy. Je blízko univerzity. Syrakusy samy o sobě nejsou příliš pěkné město, ale v blízkosti jejich domu je vše potřebné. Nedaleko je Finger Lake, jedno z nejkrásnějších míst USA. Na univerzitě pomalu vybavuje laboratoř přístroji. V současnosti se soustředil na stanovení CO₂ rtuťovou kapkovou elektrodou, i když byla publikována k tomuto tématu řada van

Rysselberghových /16/ prací, k nimž přiřadí své vlastní. Navštívil ho dr. Fiala, poněkud divný člověk. Müller předpokládal, že Fiala mu pomůže s překlady různých českých článků. On si s nimi však nevěděl rady. Pomohl však s články Brdičkovými o keto-enol tautomerii kyseliny hroznové.

17.12. Müllerův předvánoční dopis je téměř celý věnován jeho rodině. Přesto zmiňuje i práce ve své laboratoři. Pokračují práce se stanovením CO₂ v různých roztocích a též začínají práce kolem diagnostiky rakoviny u myši.

Rok 1948

16.1. Müller oznamuje, že koncem června čekají v rodině čtvrtý přírůstek. A v srpnu že očekávají rodinu Heyrovských. Müller hovořil s kolegy z chemického oddělení a ti jsou už teď lačni na Heyrovského přednášky. Do dopisu vložil kopii dopisu, který poslal Deanu Burkovi o Heyrovského potížích ve Švédsku /17/. Müller popisuje Heyrovskému své vztahy k Burkovi a Winzleru. O své práci píše, že postupuje velmi uspokojivě a domnívá se, že má úplnou rovnici pro nepufrovanou vlnu reversibilního oxidačně-redukčního systému.

17.2. Müller komentuje Burkovu odpověď, kterou přikládá v opisu. Vnucuje Heyrovskému svým způsobem svůj výklad dopisu, který je v podstatě diplomatickou odpovědí /18/. K debatě Heyrovského s firmou Sargent ohledně Heyrovského platu píše, že by mělo dojít k rozumné dohodě s tím, že Heyrovský bude mít volnost pohybu, tedy mít od Sargentu fixní příjem a mít možnost přednášek, čímž by doplnil příjem. Jelikož se počítá s ročním pobytem Heyrovského v USA /19/, Müller uvažuje, co by po tuto dobu měla dělat Jitka Heyrovská a Michael Heyrovský. Jitce by doporučoval studovat chemii na Stanfordské univerzitě a bydlet ve studentské koleji, Michaelovi střední školu spíše technického zaměření.

21.4. Müller píše, že hovořil osobně v Atlantic City s Burkem dlouze o Sylvenově případu. Pokud Burke mluví pravdu, on žádný inkriminovaný dopis Sylvenovi nepsal. Burk je velmi žhavý seznámit se se základními pracemi o reakci proteinů a bude podporovat granty k tomuto výzkumu. Müller hovořil též s panem Jacobi z nakladatelství Academic Press, který na něho tlačil

v záležitosti knihy. Müller slíbil dokončit psaní knihy v létě. O Heyrovského cestu do USA se zajímal Paul Sherrick z firmy Sargent. Těší se na seznam citací pro bibliografii 1947, který doplní o chybějící citace.

27.5. Müller zmiňuje Heyrovského dopis s bibliografií, v níž učinil několik korekcí. Dále píše o osudu balíčku s cigaretami určenými Heyrovského tchánovi. Místo aby došel do Prahy, znovu se ocitl u něj jako nedoručitelný. Američtí pošťáci chybovali a balíček bude odeslán znovu do Prahy. Müller si umí představit Heyrovského před jeho pobytem v USA. U nich doma dělají různé úpravy, očekávají narození dalšího dítěte. Bude tím trpět dočasně polarografie.

29.6. Müller doufá, že na rozdíl od cest Heyrovského do Švýcarska a do Utrechtu, k nimž Heyrovský nedostal souhlas čs. vlády (vízum), cesta do USA se uskuteční. S radostí oznamuje, že se jim narodilo čtvrté dítě, syn Carl Günter. Pokud jde o narozeniny, blahopřeje pí Heyrovské k jejímu výročí (9.7.). K Heyrovského poznámce o Delahayovi /20/ píše, že se pobavil, protože van Rysselberghe, který publikoval spoustu brakových prací, které Müller posuzoval pro Journal of American Chemical Society označil Delahaye za autoritu v polarografii. Posílá Heyrovskému žádané reference do bibliografie.

30.6. Zpráva Heyrovského, že pí Heyrovská nemá pas pro cestu do USA, Müllera zklamala, ale on věří, že čs. úřady uznají nutnost jejího doprovodu na misi Heyrovského po USA. Znamená to poslat napřed do USA (do Syrakus) Heyrovského děti. Müller uvažuje, jak nejlépe je umístit na amerických školách, kde výuka začíná obvykle 1. září, takže kvůli aklimatizaci atp. by měly přijet v 2. polovině srpna. Do dopisu uvedl další 4 reference pro bibliografii. S radostí Heyrovskému oznamuje, že pro svůj výzkum získal jednoroční grant na polarografické práce o proteinech s velkou nadějí, že grant bude prodloužen na další roky. Jen se obává, že mu nezbude čas k psaní knihy.

11.7. Heyrovský reaguje na poslední dva Müllerovy listy, z nichž se Heyrovský dozvěděl o narození Carla Güntera a o tom, že Müllerovi jsou ochotni ubytovat Heyrovského dceru a syna v jejich domě. Heyrovský se tedy rozepisuje o devatenáctileté dceři i o šestnáctiletém synovi.

25.7. Heyrovský detailně píše o synovi, o jeho zálibách, prospěchu na gymnáziu atd. i o tom, co by mohl Michael v USA studovat kromě zdokonalení se v angličtině (snad průmyslovku). Obě děti se těší, že budou bydlet u Müllerů. Poněkud šířeji se Heyrovský rozepsal o dceři Jitce i o tom, co by mohla v Syrakusách dělat. Pro obě děti má Heyrovský už letenky s odletem z Prahy 24.8. Úředník na americkém konzulátu Heyrovského ujistil, že děti dostanou víza na 1 rok.

18.7. Müllera zajímá, jaká víza – zda studentská či návštěvnická – mají Heyrovského děti. Opět má starost o to, jaké školy by pro ně byly nejvhodnější. Po příjezdu do New Yorku se o děti postarají Müllerovi přátelé. Z New Yorku ať jedou vlakem do Syrakus, kde na ně bude Müller čekat.

V rodině Müllerově budou přijati, jako by byli vlastní.

4.8. Heyrovský oznamuje Müllerovi, že do USA by mohla jet jen sama dcera, ježto je jí více než 18 let, ale syn že musí cestovat s ním. Cesta do USA se odkládá na prosinec. Nová bibliografie je už v tisku, Müller brzy obdrží korektury /5/. Heyrovského přítel – lékař tuberkolog – potřebuje vědět, jak je v USA dostupný a jak drahý je streptomycin.

11.8. Müller obširně popisuje, jak v minulých týdnech prováděli v domě různé opravy a úpravy, kterých se aktivně účastnil. Na práci v laboratoři nezbyl čas. Dostal pozvání k aktivní účasti na symposiu o analytických metodách, které má být v březnu 1949 v Baton Rouge. Toho se má zúčastnit i Heyrovský. Müller provedl četné opravy v zasláné společné bibliografii a vrací ji společně s několika dalšími citacemi.

Syracuse, 18.8. Pro Müllerovy to byla velká rána, když se dozvěděli, že Jitka a Michael nebudou u nich. Zejména Müllerovy děti se na ně těšily, dělaly se už plány. Ještě zbývá pro Jitku možnost získat stipendium a být v USA jako výměnný student. Bibliografii před pár dny odeslal do Prahy a doufá, že teď už je u adresáta. Müller se informoval na poště, je-li možné poslat z USA streptomycin do Československa, ano, lze, ale není jisté, zda Československo dovoz dovolí.

Müllerovi kolegové pochybují, zda léčba streptomycinem bude účinná. Heyrovský a jeho přítel se mají k tomu vyjádřit. Streptomycin je přitom velmi drahý, prodává se za 600–1000 dolarů.

27.9. Müller odpovídá na Heyrovského dopis z 1.9., obsahující dobré zprávy. Müllerovi věří, že Heyrovským vše vyjde. Škoda, že nemohou přijet o něco dříve, mohli by u Müllerů strávit Vánoce. Heyrovského žádost o zaslání obleku pro Michaela splní snadno, ovšem žádosti o knihy – ty zatím z Chemical Edition Office nedošly. Malý syn Otto pěkně roste. Často u Müllerů vzpomínají, jak by to bylo dobré, kdyby Jitka byla v Syrakusách. Dcera Mirtie začala chodit do školy, zatímco její sestra Ann do školky. Doma je jen malý Otto. Müllerova práce v laboratoři nejde, jak by si představoval. Je téměř nemožné získat síly do výzkumu, v USA je nyní mnoho možností pracovat mimo výzkum s dobrým platem. Přesto i pro výzkum se hlásí uchazeči, leč bez praxe. Některé dívky nedovedou ani připravit roztok KCl.

20.10. Ze dvou posledních Heyrovského dopisů se Müller dovídá o potížích, které má Heyrovský s cestou do USA. Upozorňuje Heyrovského na skutečnost, že profesor West /21/ ze State University v Baton Rouge chce zřejmě využít renomé Heyrovského ke zvýšení vlastní autority v analytické chemii. Též Heyrovského upozorňuje, že nabízený honorář je malý. Westova univerzita je dosti chudá. Přítomnosti Heyrovského v USA hodlají využít i další američtí profesori. Plat pro Heyrovského ve výši 1000 dolarů je malý vzhledem k očekávaným vydáním na ubytování, stravování atd. Müllerovi jsou potěšeni tím, že všichni Heyrovští už konečně mají cestovní pasy a tudíž že budou moci odjet do USA. Knihu, kterou Heyrovský chce, totiž Colloid Chemistry, Müller nedoporučuje, charakterizuje jejího autora J. Alexandra /22/ jako náfuku, který píše hlavně dopisy vydavatelům časopisů a o to méně seriózní články. Tachi o Shikatovi ví, že je stále na území Číny.

Müller poslal Heyrovskému dva balíky s oblečením i knihami, uvádí, kolik co stálo. Zaplaceno vše bylo z konta Berlova. Pokud jde o Müllerovu rodinu, sděluje, že mnozí členové rodiny trpí nachlazením, Ottovy mandle musí ven a Annin strobismus asi bude operován. Ale jinak všichni jsou šťastni a relativně zdraví.

9.11. V Heyrovského dopisu z 2.11. bylo oznámení, že Heyrovský do USA nemůže jet, což mnohé vědce v Americe rozlítostnilo, ale pro některé to bylo příznivé, neboť ubyl vynikající konkurent a autorita v polarografii. Zmiňuje zejména I. Kolthoffa. Upozorňuje Heyrovského, aby nebyl překvapen Alexandrovou odpovědí na Heyrovského nabídku – hlavně pokud jde o honorář. Uvádí vlastní zkušenost. Ve Weissbergerově *Technique in Organic Chemistry* je jeho stostránková polarografie. Za každou prodanou knihu dostává 10 centů, takže velmi záleží na prodejnosti knihy. Heyrovský bude mít s knihou konkurenci v Kolthoffově a Linganeově *Polarography*. Nadšení pro konferenci v Baton Rouge u něj upadá, spíše se těší na federální zasedání v Detroitu v dubnu příštího roku.

15.12. Müller prohlédl zasláný text článku J. Homolky /23/. Je přesvědčen, že kterýkoli americký časopis jej přijme. Příprava článku je však ubohá. Obrázky jsou nedostatečně reprodukovatelné a žádný časopis tabulky v uvedené formě nepřijme. Výhrady budou také k referencím. Později, až bude mít chvíli volného času, napíše Heyrovskému své kritické poznámky k textu. V závěru dopisu blahopřeje Heyrovskému k nastávajícím narozeninám a celé rodině přeje vše nejlepší v novém roce a veselé Vánoce.

Rok 1949

10.3. Müller se vyjadřuje k Heyrovského přáním o zaslání balíčku. Posílání gramodesek leteckou poštou je neobyčejně drahé. V USA je plno nerozbitných gramodesek, ale většinou jsou pro děti. Müller má poznámku i k zásilce tabáku. Müllerovy děti měly velkou radost z balíčku z Prahy. Malý Otto si hned přivlastnil malého koníčka a pojmenoval ho Knocky, a děvčata si rozdělila překrásné panenky. Děti měly druhé vánoce. K sympoziu v Baton Rouge Müller uvádí, že jím byl příjemně překvapen. Přítomno bylo asi 300 účastníků, z toho 1/3 polarografistů. Müller vzbudil značný zájem, když diskutoval o diferenciální a derivační metodě. K jejich zamýšlené knize o polarografii píše, že je málo pravděpodobné, že by Kolthoff a Lingane v dohledné době přepsali a vydali jejich *Polarography* a tudíž by kniha o polarografii autorů Heyrovský–Müller mohla být mezitím dokončena. V případě vydání knihy je třeba počítat až 30 % daní. Müller se vyjadřuje k obsahu článku J. Homolky hlavně k aplikaci techniky, k níž má několik připomínek.

27.3. Heyrovský píše, že pokud Kolthoff připravuje revidované vydání své knihy, měli by oni počkat a potom hned napsat monografii odlišnou od Kolthoffovy.

19.4. Heyrovský děkuje za látku trenčkot pro syna. Informuje o novince v Praze – obchodu Darex, kde lze nakoupit za dolary nedostupné zboží. Müller by měl z peněz, které pro Heyrovského na

jeho návštěvu USA shromáždili američtí profesori, poslat přes Živnostenskou banku 250 dolarů na paní Heyrovskou. Heyrovský má jet na měsíc do Belgie v rámci výměny profesorů. Bude přednášet po celé Belgii. Kontaktní adresu bude mít na univerzitě v Liege. Dostal jako autorské výtisky 11 exemplářů svého Polarographisches Praktikum vydaného nově v r. 1948. Letecky Müllerovi posílá jejich Bibliografii za rok 1948 s žádostí, aby ji prohlédl, opravil, příp. doplnil a co nejdřív ji vrátil do Prahy nebo po 1.5. poslal do Belgie. Na léto má plán zajet (pokud možno se ženou) do Dánska a tam se zúčastnit zasedání dánské národní badatelské rady.

26.4. Müller odpovídá se zpožděním, jeho děti jsou nemocné, mají spalničky. Zjistil podrobnosti o léku oreton, o jeho složení, formě (injekce i tablety) atd. Heyrovského žádost o 3 gramy tohoto léku se mu zdají přehnané a diví se, že pražští lékaři doporučují takové množství, ač vědí o následcích předávkování. Přesto, přeje si Heyrovský injekce či tablety?

3.5. Müller píše o nemocech svých dětí, některé budou muset jít na různé operace. Vrací se k starší poště od Heyrovského a vysvětluje, jak na ni reagoval, pro případ, že dopisy Heyrovskému nedošly. Před jistým časem i napsal Tachi /24/ z Japonska, že by rád dostával Collection.

5.5. Heyrovský reaguje na Müllerovu poznámku o spalničkách dětí, které však mohou být nebezpečné pro rodiče. Heyrovský děkuje za informace o oretonu, který je určen mladému Posejpalovi /25/, o kterého pečuje docent Šilink /26/. Prosí o zaslání 1 gramu léku ve formě tablet, který má být poslán na Šilinkovu interní kliniku. S cestou do Belgie to nevypadá dobře.

19.8. Müller se rozepisuje o personálních změnách na syrakuské univerzitě. Jeho šéf přijal místo na Cornell University a vyzval Müllera, aby šel s ním. Müller vše zvážil, v Syrakusách má pěknou laboratoř nyní i s Tiseliovým aparátem (na elektroforézu), grant na výzkum a další okolnosti, které všechny rozhodly zůstat v Syrakusách. K záležitosti společné knihy pro Academic Press: může Heyrovského návrh předložit Academic Press a čekat na reakci. Müller teď přepisuje svoji malou monografii. Ta stará je opět vyprodaná a její další vydání bez revize odmítá. V září bude výroční zasedání Americké chemické společnosti. V rámci zasedání poprvé bude organizován kulatý stůl s moderátorem a dvěma experty. Organizátoři zasedání požádali Müllera, aby byl jedním expertem pro polarografii v organické chemii.

22.11. Ke společné knize Müller uvádí Jacobiho podmínku, že maximálně 10 % textu z dřívějších Heyrovského knih může být přeloženo nebo okopírováno. Müller má několik zajímavých výsledků analýz míšních tekutin pacientů s poliomyelitidou a hodlá je publikovat. To však vyvolává otázku, co udělat s článkem Homolky a Krupičky. Vážně pochybuje, že současná forma článku je přijatelná v americkém časopisu. Definitivně se rozhodl zůstat v Syrakusách. Povýšil na docenta (Associate Professor), jeho plat bude stejný, ne-li vyšší než v New Yorku na Cornell University. Uvedl ještě další důvody, proč zůstává v Syrakusách. Müllerovi výlet do Atlantic City přinesl nový

neočekávaný směr dalšího výzkumu iniciovaný setkáním s dr. Cohnem /27/ z Harvardovy laboratoře. Nové pokusy s frakcionací plasmových proteinů bude napříště provádět jinak.

30.11. Heyrovský gratuluje Müllerovi k jeho povýšení na docenta, čímž je rozřešeno dilema, zda zůstat či odejít ze Syrakus. Opravené korektury došly, právě se bibliografie tiskne a za pár dnů po svázání bude připravena k distribuci. Dotazuje se, kolik výtisků má Heyrovský Müllerovi poslat. Náklad bibliografie činí 1200 výtisků. Na skladě je ještě pár výtisků od r. 1939. Nemá snad o ně Müller zájem? Pokud si Müller přeje, mohou mu v Collection otisknout jeho poslední zaslanou práci. Heyrovský se vzdal vydavatelské práce v Collection, ale má tam stále velký vliv. Pro nedostatek času nestačí překládat mnoho článků, mezi nimiž jsou disertace jeho žáků. Dotazuje se, zda něco neví o mladém Berlovi /28/. Ten před 2 roky vymámil z Heyrovského pro svoji Metallurgical Polarography řadu obrázků a polarogramů, které ani po urgenci nevrátil a ani nic nenapsal. Heyrovský se obrací na Müllera s prosbou o pomoc při získání členství v Americké elektrochemické společnosti. V dopise vloženou přihlášku prosí podepsat a poslat dr. Finkovi /29/ .
Rok 1950

22.1. Heyrovský si trochu stěžuje, že nemá od Müllera žádné zprávy, i když ví, že Müller je přetížen prací. Neví, zda do Ameriky došly zásilky knih, separátů atd. Oznamuje, že prof. Böttger /30/ náhle zemřel v říjnu 1949 ve věku 79 let. Brdička byl jmenován řádným profesorem UK s účinností od října 1948.

29.1. Müller potvrzuje příjem 3 dopisů a dalších písemností. Oznamuje, že Heyrovskému poslal v balíčku 50 mg žádané chemikálie. Na začátek bude Müllerovi stačit 25 otisků jejich společné bibliografie polarografických prací. Je znepokojen faktem, že Heyrovský nedostal poštou 3. část Protein Index s dopisem obsahujícím několik důležitých zpráv. Potěšila ho zpráva, že Brdička byl jmenován řádným profesorem. Práce v Müllerově laboratoři jdou pomalu kupředu. V laboratoři jsou na začátku s odkrýváním povahy proteinů, které jsou odpovědné za proteinový index. Je třeba být opatrný se závěry bádání látek tak labilních, jako jsou proteiny. Počátkem února začínají Müllerovi přednášky, což znamená málo času na výzkum. Müller chce na federálním zasedání v dubnu v Atlantě přednést výsledky z jeho pracoviště o poliomyelitidě. V ústavu, kde pracuje, se hledá nový profesor a vedoucí departmentu. Už aby byl, protože se buduje nová budova ústavu, v níž Müller nárokuje pro sebe kancelář a laboratoř spojenou s temnou komorou a speciální laboratoř s air condition s možností udržet v ní požadovanou teplotu. Potřebuje též místnost pro polarografii, elektroforézu a další metody používané pro studium proteinů.

21.3. Müller informuje Heyrovského, že jím navržené oslavy 25 let polarografu a 60. Heyrovského narozenin nebudou, protože Electrochemical Society má už kalendář událostí na rok 1950 naplněn. Uvádí asi už Heyrovskému zřejmou novinku, že Heyrovský byl zvolen za člena Electrochemical Society. Zmiňuje i nového šéfa departmentu dr. G. Moe, který přišel z Ann Arbor. Třetí článek o

indexu proteinu, který Heyrovský nabídl otisknout v Collection, byl mezitím přijat časopisem Journal of Medical Science a brzy vyjde. Od prací věnovaných poliomyelitidě si hodně slibuje, bude o nich v dubnu referovat na konferenci v Atlantic City.

23.4. Heyrovský žádá Müllera, aby mu poslal knihu o izotopech uhlíku. V pořádku obdržel kvartérní soli, které byly deklarovány jako léky. Müllerův rukopis o indexu proteinů byl shledán jako neočekávaný a je připraven pro Collection. Tento časopis prakticky umírá poté, co jej on a Votoček předali Čs. společnosti chemické. Současní editoři nejsou právě schopní, distribuce časopisu vážne, časopis se nemůže posílat do ciziny a finančně je na tom časopis moc špatně. Heyrovský si myslí, že Proceedings from the Polarographie Institute by Collection nahradily. Heyrovský teď dokončuje seznam bibliografie za rok 1949 a pošle jej hned letecky Müllerovi. Po přehlednutí prosí jej vrátit letecky do Prahy. Heyrovského čekají přednášky v Bratislavě na univerzitě, potom má jet do Polska, mj. pro čestný doktorát Varšavské univerzity, ale zatím nemá vyřízený pas.

19.6. Heyrovský informuje Müllera o vybavování ÚÚP přístroji. Nejvíce ústav potřebuje polarografy. I když čs. výrobce jich ročně vyrobí 200 ks, ty jsou už předem objednány – ještě před započtím jejich výroby. Ještě horší je to s cizími polarografy. Ústav nemá prakticky žádné dolary, aby mohl koupit americké přístroje. Je tu jediná možnost, požádat cizí výrobce (Sargent, Leeds-Northrup aj.), aby přístroj darovali novému Polarografickému ústavu u příležitosti nastávajících narozenin ředitele ústavu. Jejich nové modely by jistě zvýšily publicitu firem. I účast firem na polarografickém kongresu v Praze by pomohla. Je ovšem nejisté, zda kongres bude skutečně mezinárodní, ale napsané příspěvky z celého světa budou velmi vítané. Brdička obeslal nejprominentnější polarografisty s žádostí o rukopisy jejich prací. Příspěvky se shromáždí do dvou dílů: v prvním budou zaslané příspěvky, v 2. dílu odpřednášené. Heyrovský děkuje za knihu o izotopickém uhlíku, která poslouží českým studentům při konstrukci hmotového spektrometru pro izotopy. Heyrovský oznamuje, že separátní poštou poslal Müllerovi hrubý nárys k bibliografii za rok 1949. Dále Heyrovský blahopřeje k získání grantu od National Foundation for Infantile Paralysis, což je výborné. Jedna česká pacientka, 22letá, trpí nemocí 3 roky se zhoubnými účinky na játra. Podle polarografického testu ve filtrátu nemá žádnou proteinovou vlnu. Projevuje se u ní velký deficit glukózy. To dobře souhlasí s předpokladem, že látka nesrážená kyselinou sulfosalicylovou je cukr obsahující mukoidní peptid. Pan Vopička /31/ chtěl poslat Heyrovskému honorář, ale narazil na obtíže v amerických bankách. Povoleno je poslat jen 400 (na nákupy v Darexu. Heyrovský potřebuje peníze na zaplacení daně z příjmu. Prosí Müllera, aby vysvětlil Vopičkovi Heyrovského situaci. Prosí o zaslání separátů prací Baumbergera a Müllera. Informuje dále, jak bude rodina Heyrovských prožívat dovolenou a prázdniny.

7.7. K nedostatku polarografů v PÚ Müller uvádí, že PÚ by měl mít přednost ve vybavování ústavu přístroji. Není pro výrobce dobrou vizitkou, když nevyhovují požadavkům ústavu ani s inovací přístroje. Müller lituje, že pražský polarografický kongres asi nebude mezinárodní. Brdička že jej pozval, aby se zúčastnil článkem, což on rád učiní. Dříve než za 2 týdny nevrátí revidovaný návrh bibliografie za rok 1949, je silně zaměstnán přepisem jeho malé monografie, kterou měl odevzdat do 30.6., ale nestihl to. Analyzoval řadu případů onemocnění jater: filtrátová vlna a trojmocný kobalt byly negativní. Není však přesvědčen, že mukoprotein je jediný, který by řešil problém. Analyzoval též čištěný materiál a našel, že se chová odlišně od materiálů normálně obsažených ve filtrátě.

4.8. Müller konstatuje, že bibliografie za rok 1949 je hotova a že ji posílá Heyrovskému spolu se seznamem návrhů k ní. U britských publikací uveřejněných v Industrial Chemistry Journal si není jistý, zda do bibliografie patří. Nejsou v ní též různá abstrakta článků z meetingů tištěných Americkou chemickou společností.

28.8. Heyrovský potvrzuje, že peníze poslané panem Vopičkou už má k dispozici. Vysvětluje, jak to bylo s jeho brýlemi. Nešťastně si sedl na krásné americké brýle, na které byl velmi pyšný, jež koupil r. 1947 ve Stockholmu. Uvádí parametry skel a údaje o svém astigmatismu. Prosí Müllera, aby objednal bifokální skla u nejlepší firmy podle uvedených parametrů a poslal je na adresu Ústavu fyzikální chemie UK. Děkuje za příspěvky na polarografický kongres. Zda bude mezinárodní, není jisté, záleží na situaci (politické). Organizátorům není známo, zda východní vědci budou moci přijet. Obdržel od Americké elektrochemické společnosti pozvání zúčastnit se jejího jarního zasedání ve Washingtonu na téma elektrodová kinetika. Je však malá pravděpodobnost, že by mohl do USA jet. Heyrovského těší, že vyjde nové vydání Müllerovy knížky o polarografii v nákladu 3000 výtisků. Uvádí, že von Stackelbergovy Polarographische Arbeitsmethoden /32/ je vynikající učebnice. Též Kolthoff vydává nové vydání knihy věnované polarografii. Heyrovského Polarographisches Praktikum je rozšířeno a ve slovenském překladu vyjde v nákladu 3000 výtisků v Bratislavě. A připravují se překlady do rumunštiny a maďarštiny. Heyrovský píše o tom, jak strávili prázdniny, co dělají jejich děti. Předpokládá, že Müllerovi byli na chatě u jezera a s autem mohli dělat výlety.

11.9. Müller oznamuje, že posílá v balíčku letecky dvě bifokální skla. Ještě nezačal s přípravou příspěvku na polarografický kongres. Podle Heyrovského přání s ohledem na studie van Rysselberghe a Delahaye chtěl by něco publikovat o CO₂. Je zajímavé, že Müller se spolupracovníky našli katalytickou vlnu CO₂ na hydroperoxid současně nebo i o něco dřív než van Rysselberghe. Bylo to už v roce 1936 v Baumbergerově laboratoři, ale tehdy tomu nerozuměli. Našli tuto vlnu a nazvali ji „halitosis“. Vlnu nenalezli v pufrech a mořské vodě, a proto tyto roztoky použili spíše než roztoky neutrálních solí pro analýzy na kyslík, které je zajímaly. Když

Müller přišel do Syrakus, koncentroval se na problém polarografického stanovení CO₂ vedle kyslíku ve vzduchu a našel tuto zvláštní vlnu v přítomnosti peroxidu vodíku.

24.9. Heyrovský co nejsrdečněji děkuje za bifokální skla, která došla v pořádku a za která ani nemusel platit clo. Optik je nasadil do rámečku a teď po třítydenní pauze opět se těší z kouzelných brýlí. Heyrovský je nadmíru spokojen s příslibem Müllera, že dodá do Festschriftu příspěvek o efektu CO₂ v krvi. Text by měl poslat co nejdřív, protože tiskárna chce mít celý Festschrift hotov do 10.10. Japonští přátelé jsou v tomto ohledu velice pilní. Největší novinkou je, že sovětští polarografisté mohou přijet na kongres (bude od 5. do 12.2. 1951) a tudíž organizátoři kongresu pozvou kolegy z ostatních zemí. Bohužel naše pohostinnost bude omezená, cestovní náklady budou cizincům hrazeny jen v rámci Československa a je malá naděje, že za těchto podmínek přijedou návštěvníci ze zámoří. Vědci z lidově demokratických zemí jsou dobře podporováni k účasti na takových kongresech, takže ti zřejmě přijedou. Heyrovský sám je přirozeně velmi zaujatý editorskými úpravami Festschriftu, protože Brdička je přetížen povinnostmi a navíc píše učebnici fyzikální chemie. Pisatel si stěžuje Müllerovi, že podle letáku vydavatelství Academie Press se má brzy objevit Berlova kniha Physical Methods, part II, v níž bude Heyrovského článek o polarografii a amperometrických titracích. Berl před 3 roky si vyžádal od Heyrovského článek o metalurgické polarografii pro plánované Physical Methods in Metallurgical Analysis. Nyní s metalurgií přestal úplně a vydává místo toho jeho polarometrické – podle Berla amperometrické – titrace. Ačkoli Heyrovský dvakrát žádal Berla o korektury, Berl vůbec neodpověděl. Také Heyrovskému nevrátil jeho polarogramy a obrázky. Postěžoval si o tom Jacobimu a napsal znovu Berlovi. Zatímco Jacobi do týdne odpověděl, Berl mlčí! V Berlově knize bude tedy Heyrovského kapitola, jejíž konečný text nemohl přehlédnout. Považuje to za sprostotu.

2.10. Müller píše Heyrovskému, že poslal Brdičkovi svůj článek do oslavného čísla Collection k Heyrovského výročí a že doufá, že jej odsouhlasí. Poněkud se liší od van Rysselberghovy ideje přímé redukce oxidu uhličitého. Vkládá do dopisu také dva dopisy – od Tachiho a Ishibashiho /33/, které má Heyrovskému doručit. Od článku, který zaslal do oslavného čísla, žádá 50 až 100 otisků.

5.12. K zaslání bibliografii 1949 má jen málo připomínek, uvádí je v příloze. Přidal do bibliografie ještě 19 dalších referencí. Byl doteď zaneprázdněn korekturami své knihy, která v novém vydání vyjde buď ještě v prosinci, či lednu 1951. V závěru listu dopředu blahopřeje Heyrovskému k 60. narozeninám.

11.12. (koncept dopisu): Heyrovský potvrzuje, že poštou přišel Müllerův článek o proteinech. V Praze ovšem nedočkavě čekají na korektury příloh I zaslanych do USA před jistým časem letecky. Pokud nemá Müller korektury hotové, ať je přesto letecky vrátí, protože bibliografie má vyjít v prosincovém čísle Collection.

18.12.: Heyrovský děkuje za blahopřání k narozeninám, které teprve budou. Píše, že zřejmě v den narozenin dostane dárek v podobě své a Zumanovy knihy vydané na Slovensku /34/.

Rok 1951

s.d. (koncept) Heyrovský ujišťuje Müllera, že jeho příspěvek jakož i příspěvky 14 Japonců byly zařazeny do tisku. Müller obdrží dost separátů jakož i Sborník příspěvků ze sjezdu, který bude od 4. do 8.2. Je už hotov i seznam účastníků sjezdu.

19.2. V dopisu Heyrovský naráží na řadu problémů, zejména spojených s Brdičkovou reakcí. Penicilinový muž dr. Chin /35/, který řídí výrobu čs. penicilinu, byl velmi spokojen s oscilografickými křivkami penicilinu, jimiž lze kontrolovat čistotu penicilinu, v ÚÚP využívají též tryskavou elodou. Ukazuje se, že záleží na stupni adheze elektrolytu k rtuťovému trysku. Množství roztoku neseného tryskem rtuti je funkcí potenciálu. Poblíž nuly, trysk nese žádnou vodu, trysk je zcela suchý a Helmholtzova dvojvrstva zůstává v roztoku. To je důvod, proč nabíjecí proud prakticky vymizí.

6.3. Heyrovský děkuje Müllerovi za zaslání jeho výtečné knížky. Žádá Müllera, aby poslal na účet ÚÚP dalších 6 výtisků, ostatní že se pokusí objednat přes knihkupce. Polarografický sjezd proběhl dobře. Do dopisu vložil Heyrovský kopii zprávy, kterou poslal do Nature, další Kolthoffovi, Shikatovi /36/, Tachimu, Verdierovi /37/, Jörisseovi /38/ a Scholanderovi /39/. Ze známých polarografistů byl na sjezdu jen Kemula /40/ mezi dalšími asi 400 účastníky. Ukázalo se, že příští sjezd se musí konat v paralelních sekcích, tak jak se organizují kongresy IUPAC. XIII. kongresu IUPAC pořádaného v New Yorku na podzim se neúčastní ani Brdička ani on. Festschrift Collection o asi 500 stranách k 60. narozeninám Heyrovského vyjde asi v červnu. Kromě toho má vyjít třídílný sborník prací z polarografického sjezdu (jsou na něj peníze!). Sjezd byl podporován příslušným čs. ministerstvem.

27.3. Müller se rád dozvěděl z posledního Heyrovského dopisu, že oslavy Heyrovského narozenin a hlavně polarografický sjezd byly úspěšné. Před jistým časem poslal Heyrovskému svoji knihu a zařídil u nakladatele, aby dalších šest poslali přímo Heyrovskému. Prosí Heyrovského o zaslání článků z Collection a dalších českých časopisů z oblasti polarografie za poslední léta.

6.6. Heyrovskému zabírá veškerý čas čtení korektur ze Sborníku 1. polarografického sjezdu (asi 1000 stran). Články jsou v 6 jazycích. Děkuje za Müllerovu novou knihu s velmi přátelským věnováním. Před pár dny zaslal Heyrovský Müllerovi bibliografii 1950, kterou žádá posoudit a eventuálně doplnit. Bibliografie 1949 ještě nevyšla. Syn Michael úspěšně odmaturoval a po prázdninách půjde na přírodovědeckou fakultu, dcera Jitka tvrdě studuje k závěrečné zkoušce z fyzikální chemie a má velký vítr před zkouškou z termodynamiky u Brdičky. Celé dva měsíce chce Heyrovský s rodinou strávit na Slovensku.

9.7. Müller je v současnosti zaměstnán řadou povinností rodinného charakteru (delší návštěva Müllerových rodičů v Syrakusách). V jeho laboratoři se budou dělat úpravy. Musí sepsat zprávu o činnosti pro National Foundation for Infantile Paralysis, od níž má grant. K budově, kde má laboratoř, se bude přistavovat nové křídlo. Žádané separáty už došly a těší se na další várku. Zabýval se se spolupracovníky Brdičkovým vysvětlením redukce kyseliny pyrohroznové a potvrdil znovu jejich staré interpretace, proti kterým Brdička protestoval. Tato práce a práce o polio budou sepsány a publikovány.

9.8. Müller píše, že dost dobře nerozumí Heyrovského dopisu psanému dr. Smithovi /41/. Pokud jde o Müllera, pokračoval by v ročním publikování polarografické bibliografie. U předmětového rejstříku by se rád soustředil na biochemickou tematiku. Má nyní velké množství kartiček o ní a mohl by ji rozšířit na všechny tematiky. Z celkových 2700 referencí má předmětově zachyceny dvě třetiny. Do dopisu přiložil 8 stránek referencí, které nejsou v bibliografii 1950 a 1 stránku položek, v nichž se údaje Heyrovského a jeho liší.

29.8. Posílá Heyrovskému další reference do bibliografie 1950. Spěchá s přípravou příspěvku pro symposium o elektrochemických konstantách pořádané v rámci oslav 50. výročí National Bureau of Standards. Též se věnuje práci o ketokyselinách, kterou dělal společně se stipendistou dr. Neishem.

11.12. Müller upozorňuje Heyrovského, že ve výtisku sdělení z polarografického sjezdu jemu zasláném chybí některé stránky, které by rád získal, jakož i další výtisky bibliografie 1949. V létě a na podzim toho mnoho po odborné stránce neudělal vzhledem k návštěvě rodičů z Německa.

Praha, 14.12. Heyrovský informuje o změně privátní adresy. Píše o potížích s tiskem Collection a jiných publikací. Místo přílohy v Collection by jejich polarografická bibliografie mohla vycházet jako zvláštní tisk Ústředního ústavu polarografického, podobně jak je to s italskou bibliografií Semeranovou. Prvních pár výtisků Sborníku (2 díly) z 1. mezinárodního polarografického sjezdu je už na světě, firma Orbis Export poslala 15.11. Müllerovi Sborník a separáty a Heyrovský prosí o potvrzení příjmu.

Rok 1952

4.1. Müller potvrzuje příjem zásilky obsahující 2 díly sborníku z pražského polarografického sjezdu a separáty jeho práce. Lituje, že Collection prožívá krizi s vydáváním. Rozhodně může Heyrovský počítat s Müllerovou účastí na další polarografické bibliografii. Učinil opatření, aby Heyrovský dostal 5 exemplářů jeho Polarografie vydané u Springeru z Ann Arbor. Jacobi z nakladatelství University Press mlčí. Neví také nic o Berlovi.

10.1: Müller cituje z dopisu japonského polarografisty dr. Tachiho, který se zmínil o oslavě 25 let polarografie v Japonsku a o úmyslu Tachiho napsat knihu věnovanou polarografii, do níž potřebuje fotografie Heyrovského a Müllera. Müller píše o prožívání Vánoc v rodině a provozu jeho domu.

3.4. Před pár dny Heyrovskému došlo z USA – díky Müllerově ochotě – 5 exemplářů knihy Polarography. Mnohem více by však v ÚÚP potřebovali Steckelbergovu knihu, kterou nejde z Československa přímo objednat. Mohl by Müller zařídít posláni či objednání 5 kusů této učebnice? Přes čs. mezinárodní výměnnou službu dostane všechna čísla Collection od r. 1947. Heyrovský je rád, že Jacobi mlčí. Heyrovský a ani zřejmě Müller nemají čas psát knihu a dále daně z honoráře jsou velmi vysoké. V únoru ÚÚP zorganizoval kongres o praktické polarografii. Souhrny referátů byly zaslány do časopisu Analytical Chemistry. Heyrovský pošle Müllerovi program kongresu v češtině. V příloze dopisu je 15 stránek bibliografie 1951 připravené pro zvláštní publikaci, které musí být v tiskárně do konce května. Druhou část bibliografie pošle Heyrovský do týdne letecky. Müller má přidat poznámky a vrátit zpět nejpozději v 2. půli května. V současné době v ústavu studují penicilin polarograficky a oscilopolarograficky. Je-li penicilin absolutně čistý, nedává žádný efekt (kromě vlivu kapacity), ale při změně na penicilinové kyseliny a v konečné fázi na cysteinové deriváty efekty jsou velké. Pro nedostatek času Heyrovský se věnuje penicilinu oscilopolarograficky a jeho syn polarograficky. Dcera Jitka pracuje na výzkumu vitamínu B14. Pokud by se objevily nějaké novinky kolem B14, Heyrovský žádá o jejich sdělení. Syracuse, 20.5. Müller píše, že nemůže začít s kontrolou bibliografických údajů, dokud nebude mít vše pohromadě. Müllerův systém rejstříkování je zcela odlišný od systému Heyrovského, bude se muset ujednotit. Poslední dva týdny byl pedagogicky značně přetížen přednáškami a cvičeními, nemohl se tedy výše zmíněné činnosti věnovat. Příkládá bibliografii zpracovanou Heyrovským, v níž vyznačil místa, která třeba objasnit. Posílá též 6 stránek dodatečných referencí a dvě stránky referencí týkajících se 75. výročí Americké chemické společnosti a mezinárodního kongresu v New Yorku z roku 1951. Müller se bude snažit získat von Stackelbergovu knihu (5 výtisků) a hned ji pošle Heyrovskému. Běžnou poštou mu přišel svazek ze semináře z praktické polarografie a lodní poštou separáty bibliografie 1949. Nedostal zatím separáty bibliografie 1950 a potřeboval by dodatečně též bibliografii 1947. Heyrovský je jistě šťastný, že mu s bibliografií pomáhá syn a manželka a určitě i dcera. Jitce vzkazuje, že nikdy neslyšel o vitamínu B14 a tudíž jí nemůže poskytnout informace o něm. Lituje, že četl o Heyrovského potížích s krevním tlakem, což by neměl brát na lehkou váhu.

11.6. Heyrovský potvrzuje příjem Müllerova dopisu s dalšími referencemi do bibliografie 1951, které budou do ní zahrnuty. Jen čtyři z nich jsou nejisté, patří-li do polarografické bibliografie.

18.6. Müller vysvětluje Heyrovskému, proč ve společné bibliografii uvedl 4 reference, které Heyrovský navrhuje vyškrtnout. Müller se těší, až mu přijde balík se separáty a jubilejním číslem Collection. Dotazuje se, zda Heyrovští mají některá přání k nákupům v Darexu, protože on už má Certificate Application a seznam dáreků a jejich ceny z Darexu a může dárkové certifikáty poslat.

11.8. Heyrovský se omlouvá za delší odmlku: dokončoval s Forejtem/ 42/ učebnici o oscilografické polarografii a byl 2 týdny s rodinou na Slovensku na dovolené v Malé Fatře. Kupodivu mu krevní tlak klesl na téměř normální, ač se pohyboval i v nadmořské výšce 1700 m. Od bulharských vědců obdržel pozvání na čtyřtýdenní pobyt – 3 týdny u moře v Balčiku a týden v Sofii na přednášky. Děkuje za laskavost, s jakou zorganizoval zaslání dolarů na nákupy v Darexu. Nemocný prof. Böhlm /43/ by potřeboval lék Cortison. Pokud je cenově dostupný, necht' je zaslán do Státní fakultní nemocnice na Vinohradech pro pacienta dr. Böhma. Korektury bibliografie 1951 nejsou ještě hotové. Na splátky mu pošlou více exemplářů bibliografie 1950 kromě těch, které už má. Několik Heyrovského kolegů dává dohromady tematický polarografický rejstřík, což bude kniha o 400–500 stranách. Bude v angličtině jako dodatek k 2. dílu Sborníku prací z 1. mezinárodního polarografického sjezdu v Praze.

20.8. Müller nadšeně píše o týdnech volna strávených s celou rodinou na cestách po USA a Kanadě. Příští rok musí cestování omezit, v lednu 1953 očekávají další přírůstek do rodiny. Ještě že mají velký dům. Müller doufá, že Heyrovskému už došly 4 knihy Kolthoffa a Linganea. Přes rodiče Müller objednal požadované knihy von Stackelberga a doufá, že je Heyrovský bez potíží dostane. Müller by přivítal další separáty ze semináře praktické polarografie. Pokud jde o lék Cortison, ten lze snadno získat, ovšem k odeslání bude muset mít licenci k exportu, kterou může, ale také nemusí získat, což se uvidí. Mnohokrát děkuje za došlé jubilejní číslo Collection a za další separáty. Müller má všechna čísla Collection vyšla do prosince 1939, z dalších let jen separáty polarografických prací.

5.10. Heyrovský mj. uvádí, že hodlá se zúčastnit XIII. kongresu IUPAC i jeho fyzikálně chemické sekce koncem července příštího roku a táže se, zda i Müller přijede do Švédska. Navštívil v nemocnici prof. Böhma, jehož zdravotní stav není dobrý, a píše o lécích, které mu v nemocnici podávají. Collection bude od příště vydávat ČSAV, budou v nich články ve francouzštině, němčině, angličtině a v ruštině a budou to většinou překlady prací z časopisu Chemické listy. Heyrovský slíbil Müllerovi, že mu postupně pošle všechna čísla Collection od r. 1947, kdy časopis začal znovu vycházet.

17.10. Müller píše o XIII. mezinárodním kongresu, který bude v příštím roce a na který zřejmě Heyrovský pojede. S jeho účastí je to nejisté vzhledem k tomu, že v lednu se jim má narodit dítě. S posláním Cortisonu jsou potíže, stejně i se Stackelbergovými knihami, které však může poslat Heyrovskému z USA. Nedávno dostal knihu Březiny a Zumana /44/, kterou považuje za excelentní kus práce a je autorům velmi povděčen. Rád by jim napsal, ale nezná jejich adresy. Škoda, že Müllerova znalost češtiny je nyní tak malá. Čeká hlavně na německé vydání této knihy. 2. díl Kolthoffovy a Linganeovy knihy je už hotov a Heyrovskému bude zaslán. Heyrovskému bude

zasílán též Journal of the Electrochemical Society. Pokud jde o odbornou laboratorní práci, pokračují ve studii o polio. Našli, že aby mohli dělat specifičtější testy, musí zředit míšni tekutinu. 29.11. Heyrovský oznamuje smutnou novinu, že prof. Böhm zemřel 27.11. Předpokládá, že Müller ho znal. Pro Böhma potřeboval cortison a AGTH, ale ty preparáty by byly asi neúčinné, protože Böhm zemřel na astma. Pokud jde o obnovu odběru časopisu Journal of Electrochemical Society sděluje, že čs. poměry se zlepšily a časopis bude placen oficiálně přes Čs. státní banku, takže Heyrovský prosí, aby Müller zrušil subskripci na tento časopis. Heyrovský je plně zaujat novým čs. polaroskopem, jednoduchým přenosným oscilografem, který umožňuje poskytovat dV/dt -V křivky pro analytické účely a testuje reversibilitu a kapacitní jevy. Pomocí tohoto přístroje lze analyzovat stopy jedů v atmosféře. Upozorňuje Müllera, že začaly vycházet Leyboldovy Polarographische Berichte a lze napsat do nakladatelství v Kolíně nad Rýnem o Probenummer. Od 17.11. je Heyrovského ústav začleněn do ČSAV, kde má též Brdička svoji laboratoř fyzikální chemie. Počítalo se s prof. Böhem, ale ten pár dnů po zvolení za člena korespondenta AV zemřel. Aby si zajistil subskripce na časopisy vydávané Americkou chemickou společností, rozhodl se Heyrovský stát členem této společnosti. Požádal tedy prof. Furmana o přihlášku a žádá, aby se Müller za něj zaručil (spolu s Kolthoffem).

11.12. Müllera rozlítostnila zpráva o úmrtí prof. Böhma. Osobně Böhma neznal, ale ví o pomoci, kterou mu Heyrovský poskytl před válkou. Poštou Müllerovi došla polarografická bibliografie 1951 a Heyrovského žádosti o posláním Berlovy knihy (1. díl) dr. Trifonovovi /45/ a o objednání 2. a 3. dílu Annual Reviews to Physical Chemistry pro Heyrovského. Vypisuje, jak koresponduje s Leyboldovými Polarographische Berichte. Müllera velice zaujala Heyrovského zpráva o reorganizaci české akademie věd a Heyrovského práce s polaroskopem. Müller slíbil napsat kapitolu do 3. dílu Weissbergerovy /46/ edice a měl by ji odevzdat do února, ale se spisováním ještě ani nezačal pro spoustu jiné práce.

Rok 1953

18.2. Müller oznamuje, že 16.1. porodila jeho žena dvojčata – syny. Péče o ně vyžaduje hodně úsilí a času celé rodiny. Děkuje za došlý 3. díl sdělení z polarografického sjezdu. Odeslal Heyrovskému knihu von Stackelberga. Müllerova kapitola pro Weissbergerovu knihu není dokončena. K tomu začíná kurz fyziologie. Uvázal se též příspěvkem na symposiu o aplikaci elektrochemie v biologii a medicíně, které bude v dubnu v New Yorku. Setká se tam se starými přáteli.

5.3. Heyrovský gratuluje Müllerovi k přírůstku v rodině – k chlapcům dvojčatům. Píše dále, co v současnosti dělají Heyrovského děti. On sám ve volném čase se baví polaroskopem a připravuje si dvě přednášky o oscilografické polarografii ve Stockholmu, kam má jet s Brdičkou jako delegát ČSAV. Jeho a Forejtova kniha o oscilografické polarografii je hotova a začíná se překládat do angličtiny. Londýnský Pergamon Press ji vydá v Praze a bude ji prodávat v Anglii. Mnoho práce

pracovníkům PÚ dalo sestavování věcného polarografického rejstříku, kniha má téměř 500 stran tiskových. Bude se snad dobře prodávat. Rejstřík zahrnuje stav polarografických prací do konce r. 1952. Autorský rejstřík za r. 1952 je téměř hotov. Během pár týdnů mu bude poslán, aby doplnil chybějící údaje. Mimochodem napsal, že v ruštině vycházející český časopis Chimija skončil a Collection vychází dál. Teď tam vycházejí články v angličtině, němčině či ruštině. Zašlou mu dvojčíslí 5-6 Collection z r. 1951, které vyšlo s osmiměsíčním zpožděním. Heyrovský potvrzuje poštou došlé dva svazky Annual Reviews a 2 knihy Stackelbergovy, přivítali by však v Praze i více exemplářů Stackelbergovy monografie.

8.5.: 4.2. Heyrovský utrpěl slabý záchvat mrtvice jako následek vysokého krevního tlaku. Po 4 dnech symptomy mrtvice vymizely, ale lékaři ho drželi na lůžku ještě měsíc. Teď už nemá žádné potíže. S bibliografií jsou určité těžkosti způsobené zřejmě finanční stránkou věci. Heyrovský se rozhodl, že další bibliografie bude vydávat jen on sám za PÚ. Lituje, že porušuje tradici, ale okolnosti je třeba respektovat. Nic nebrání tomu, aby Müller publikoval svoji vlastní bibliografii v USA. Prosí Müllera, aby za něj u Americké chemické společnosti zaplatil poplatek 1 dolar, aby se dostal do divize chemické literatury. Dotazuje se, zda už obdržel letecky 3 exempláře Bibliografie 1952 a 25 výtisků obyčejnou poštou. A kolik dalších exemplářů potřebuje?

18.5. Müllerovi přišel rukopis bibliografie 1952. Projde ji, zkontroluje a brzy vrátí, aby Heyrovského zastihla ještě před jeho cestou do Stockholmu. V Syrakusách je dr. Tachi, má stále ještě těžkosti s angličtinou, ale do konce června bude hovořit anglicky plynně. Chce být ve Stockholmu na kongresu a těší se, že se tam uvidí s Heyrovským. Müller končí přednášky z fyziologie a doufá, že se bude moci vrátit k současné práci v polarografii. Dvojčatům se daří dobře, přibývají slušně na váze, ale vyžadují velkou péči.

28.5. Müller posílá Heyrovskému opravený rukopis bibliografie 1952 a vznáší k ní některé připomínky, zejména co do bibliografie nepatří.

26.6. Müllera znepokojily dva Heyrovského telegramy, z nichž vyplývá, že bibliografie odeslaná 28.5. se asi ztratila. Doufá, že Heyrovský má její průklep. V tom případě by ji znovu opravil. Dr. Tachi odcestoval do Evropy a chystá se na stockholmský kongres, který bohužel Müller nemůže z rodinných důvodů absolvovat. Lituje, že přijde o setkání s četnými známými polarografisty.

26.7. Müller píše Heyrovskému do Stockholmu v domnění, že je tam na kongresu. Je rád, že bibliografie, kterou Heyrovskému v květnu poslal, nakonec našla adresáta a došla v pořádku. O dr. Tachim píše, že jeho angličtina je poněkud prostá, ale stačí ke konverzaci. Tachi bude Heyrovskému vyprávět o Müllerově rodině, o okolí Syrakus atd., prostě o všem, co zažil u Müllerů. Zmiňuje, jak tráví prázdniny jeho děti – na táborech pořádaných YMCA. Uvádí adresu svých rodičů v Německu, které by potěšilo, kdyby je Heyrovský navštívil.

30.7. Heyrovský doslova napsal, že se cítí jako Napoleon po bitvě u Waterloo, protože v poslední chvíli byla jeho cesta do Švédska, na kterou se pečlivě připravoval, zrušena. Brdička právě teď přednáší v polarografické sekci o rychlosti rekombinace iontů kyselin. Nabízí obsah sdělení, které tam měl přednést, Müllerovi a jeho spolupracovníkům, pokud by o ně měli zájem. Jinak je bude publikovat v Collection a v časopisu Colloids. Poprvé v životě se cítí jako někdo, kdo nic neudělal. Píše dále o tom, jak tráví či bude trávit jeho rodina dovolenou a prázdniny. Bibliografie je už v tisku, brzy budou obtahy, které mu Heyrovský zašle s tím, aby je prohlédl a vrátil s poznámkami, které zahrne do zlomených korektur. Upozorňuje na některé nejasnosti v bibliografii. Nakonec se ještě dotazuje, zda by nezaranžoval výměnu časopisu Journal of the American Pharmaceutical Association za Collection.

12.8. Heyrovského dopis ze 30.7. Müllera zarmoutil. Jako kdyby to tušil, že se Heyrovskému nepodaří zúčastnit se kongresu, na kterém byl Tachi. Brdička jistě bude o kongresu detailně referovat. Müller psal redakci časopisu Journal of the American Pharm. Association žádost o výměnu časopisů, čeká na odpověď, kterou může dostat Heyrovský přímo z redakce. Upřesnit požadovanou referenci nemůže, pomůže mu s tím dr. Neish /47/ z Anglie. Najali si k dětem paní (10 dolarů denně), takže snad bude moci Müller s paní odjet na mezinárodní fyziologický kongres pořádaný v Montrealu.

8.11. Heyrovský potvrzuje, že dostal separáty od dr. Neishe a 5 separátů Müllerovy práce k Ilkovičovým korekcím. O nich bude diskuse na ústavním kolokviu. Píše si o některé odborné knihy od Paulinga /48/, Martell-Calvina /49/, a Linganea /50/. Radí Müllerovi, jak by šla uskutečnit výměna Journal of the American Pharmaceutical Association za Collection, který má nyní 700 cizích abonentů. Ročník Collection tvoří 1200 stran. Nedávno utrpěla česká chemie velkou ztrátu – ve věku 62 let zemřel prof. Tomíček /51/, mistr v potenciometrii a výborný analytický chemik. Zemřel po neúspěšné operaci močového měchýře. Pro nedostatek času se do laboratoře dostane velmi zřídka k oscilografickým analýzám. Malá skupina spolupracovníků kompiluje předmětový polarografický rejstřík, který bude v angličtině, ale nakladatelství o něj nemají zájem. Dále v ústavu připravují instruktážní film o základech polarografie a její aplikaci. Heyrovský stále neví, zda velký Alexander z časopisu Colloids přijme k otištění Heyrovského práci Colloids in polarography, na které mu hodně záleží /52/.

24.11. Müller se bude těšit na Heyrovského komentář k Müllerově korekci Ilkovičovy rovnice /53/, o níž se bude jednat na kolokviu. Obzvláště dychtí po Heyrovského názoru na jeho grafické znázornění údajů. S lítostí se dozvěděl o smrti profesora Tomíčka. Dvojčata pěkně rostou a stala se definitivně částí rodinného kruhu.

Rok 1954

3.2. Publikace posílané poštou jdou velmi pomalu, zejména z Austrálie, ale Paulingova kniha pro Michaela už došla, děkuje za ni Heyrovský. Z Prahy už odeslali Müllerovi jejich společnou bibliografii 1952. Zdržení ve vydávání způsobuje i to, že než bibliografie vyjde, putuje rukopis do USA, pak zpět do Prahy, pak vypuknou prázdniny a pak se spustí tisk s různými nesnáze. Heyrovský oznamuje Müllerovi, že část polarografického ústavu včetně jeho a paní Heyrovské se přestěhovala na Malou Stranu do Vlašské ulice do malého starého paláce, kde je mj. božský klid. Vzhledem k přestěhování nejsou v PÚ nyní schopni organizovat kolokvium, které má být věnováno Müllerovu sdělení k Ilkovičově rovnici.

13.5. Müller se omlouvá Heyrovskému, že od listopadu 1953 se neozval, napraví to. Měl tolik různých povinností, že nenašel čas na korespondenci s Heyrovským, jen poslal žádané knihy. Došly mu z Prahy různé polarografické bibliografie, za něž velmi děkuje, rovněž za Heyrovského nekrolog k Tomíčkoví. Zpráva o Heyrovského hypertenzi jej znepokojila. Heyrovského zpráva o bibliografii je pro Müllera v jistém ohledu úlevou. Byl jistě hrdý a šťastný, že může na ní s Heyrovským spolupracovat a publikovat ji jako spoluautor, ale cítí, jak jej povinnosti k bibliografii zatěžovaly. Je rád, že bibliografie bude nadále vycházet i bez jeho spoluautorství. Oznamuje, že obdržel prvních 6 čísel Collection. Práce v Müllerově laboratoři jdou pomalu, protože Müller má nyní hlavně povinnosti ke studentům (přednášky z fyziologie). V současnosti sepisuje výsledky získané při studiu poliomyelitidy. Proteiny v míšni tekutině se liší koncentrací s věkem pacienta a tato diference je markantní pro poliomyelitidu. Tato studie byla vedlejším produktem polarografické práce v tomto oboru a předčila významem polarografické nálezy. Na konferenci v Atlantic City prezentoval údaje získané různými metodami. Všechny však rezultovaly k proteinové dvojvlňě. Navrhl myšlenku, že tyto vlny nejsou vyvolány sulfhydrylovými skupinami, ale lysinovými nebo argininovými skupinami. Určitě tyto výsledky budou zajímat Brdičku, kterému pošle úplnou historii tohoto výzkumu formou separátu. Referuje Heyrovskému o pestrém životě své rodiny.

14.9. Müller sděluje, že koupil asi 170 km od Syrakus 6 akrů půdy mezi 2 jezery. Na pozemku je chata, mnoho stromů a dosti divoká příroda. Chata je v ubohém stavu, Müllera čeká mnoho práce dát vše do pořádku. Děti si místo hned oblíbily, mohou se tam koupat, chytat ryby a jezdit na člunu. Široko daleko nejsou lidé, takže jezero jako by patřilo jen jim. Hlavní činností Müllera v létě byly práce kolem chaty, čímž pochopitelně trpěla práce v laboratoři. Ztratil šikovnou asistentku, která odešla do průmyslu za větším výdělkem. Není snadné najít za ni vhodnou náhradu. Opět získal grant od US Public Health na pět let na polarografická studia proteinů.

10.11. Heyrovský oznamuje, že jeho dcera Jitka se v červnu vdala, že o prázdninách byli Heyrovští u Černého moře v Bulharsku. Na podzim ho čeká cesta do Maďarska, kde bude přednášet. Zmiňuje se o Kemulově chromatopolarografii. Kouteckého matematické zpracování polarografie /54/ se mu

zdá příliš abstraktní a nic to neříká k reálné polarografii; vzorce jsou obtížně verifikovatelné. Zuman /55/ sleduje konstituci organických látek pomocí Hammettovy funkce. Heyrovskému se nelíbí ani Butlerovy a Eyringovy vzorce k reakční rychlosti. Delahay vydal nedávno knihu *New Instrumental Methods*, v níž nejsou prakticky respektovány Heyrovského práce. Též se objevuje místo polarografie termín voltametrie, hloupé označení metod, které poskytují křivky proud vs. napětí. Křivky skutečně nejsou vhodné pro termín. Cílem je ukázat, že polarografie s obnovovanou rtuťovou elektrodou není správné slovo pro speciální název. Delahay ve své knize zmiňuje pouze derivaci dE/dt do oscilografie, ale nic dalšího. Heyrovský musí záležitost uvést do pořádku v anglickém překladu Oscilografické polarografie (Heyrovský – Forejt). Také Němci mají zájem o německý překlad. Heyrovský dostává pozvání k přednáškám do ciziny, např. prof. Bonhoeffer z Göttingen /56/ ho pozval na výroční zasedání Bunsengesellschaft s tím, že vše platí. Ale Heyrovský by se podivil, kdyby mu dovolili jet. Také nově založený Centrální elektrochemický výzkumný ústav v indickém Karaikudi má o Heyrovského zájem, nabízí mu půlroční pobyt. Nejtatraktivnější pro Heyrovského je nabídka Royal Technical College v Salfordu u Manchesteru vést tam týdenní výcvik v polarografii. ČSAV Heyrovského ujistňuje, že do Salfordu může jet. V závěru dopisu urguje zaslání už vyžádané publikace.

Rok 1955

5.3. Heyrovský píše Müllerovi o nemoci dr. Šilinkové /57/, manželky jeho lékaře, který ho léčí na hypertenzi. Paní Šilinková už víc než rok marodí, léčí ji vším možným, byla i operována. Heyrovský popisuje, které léky na ní zkoušeli – leč bez valného úspěchu. Prosí Müllera, aby se spojil s dr. Šilinkem a poradil mu, jaká léčba by mohla být účinná.

25.3. Müller oznamuje Heyrovskému, že u firmy Merck s žádostí o cortisone neuspěl, doporučili mu, aby lék koupil v místní lékárně. Už teď se jeví, že s odesláním léku budou potíže, k tomu musí získat povolení až z Washingtonu. V dohadách mezi Heyrovským a Delahayem ohledně terminologie sympatizuje s Heyrovským, ale též uvádí, že v českých časopisech se amperometrické titrace označují jako polarometrické titrace, což není výstižné. Müller doufá, že Heyrovskému došla kniha *Electrochemical Constants* a že dr. Šilink dostává pravidelně *Nature*. Prosí Heyrovského o zaslání náhradního čísla 3 *Chemických listů*, z Prahy poslané se ztratilo. Müller hovořil s řadou lékařů-specialistů o nemoci dr. Šilinkové a ti doporučují hydrocortison. Připravil si příspěvek na konferenci, která bude po Velikonocích v San Francisco. Podívá se tedy znovu do Kalifornie, kde byl naposledy v roce 1938.

8.4. Müller oznamuje Heyrovskému, že získal povolení k poslání léku pro dr. Šilinkovou a že hydrocortison okamžitě poslal dr. Šilinkovi. K otokům dr. Šilinkové doporučuje účinné diuretikum.

27.4. Heyrovský potvrzuje, že hydrocortison pro pí Šilinkovou v pořádku došel a všichni kolem ní jsou za zasilku velmi vděční. Dále uvádí, že už má v rukou Electrochemical Constants a děkuje za ně. Současně s tímto dopisem posílá Heyrovský Müllerovi jím žádané číslo Chemických listů. Tlak krve se Heyrovskému upravil po práscích Serpasil. V laboratoři ve volných chvílích koná pokusy s oscilografickým zařízením. Teď sleduje rychlosti depolarizací u ireverzibilních procesů. Též se věnuje i bibliografii, aby vyšla dřív než ta minulá. Plánovaný výlet do Anglie je přesunut do příštího roku, protože šéf Technical College v Salfordu odešel a nový šéf ještě není stanoven. Též sen o Indii (Karaikudi) se rozplynul, ježto předseda Rady ústavu sir Bhatnagar /58/ náhle zemřel a ředitel ústavu prof. Day /59/ odešel na jiné místo. Právě on Heyrovskému nabídl uvolněné místo, což je však pro Heyrovského nepřijatelné.

27.5. Müller píše o vědeckém výletu do San Francisco, které shledal rozrostlé a s enormním vzrůstem počtu obyvatel. Zůstal mu však charakter svěžího města. Píše o úspěšné výměně publikací mezi PÚ a jím. Lituje, že Heyrovského zájezd do Anglie byl posunut. Müller plánuje odjet na týden do Atlantic City, kde se chce setkat s lidmi od farmacie, kteří chtějí jisté polarografické studie o rtuťových sloučeninách. Do Atlantic City vezme manželku, aby si trochu oddychla od dětí. Těší se na prázdniny, které rodina bude trávit na chatě u břehu jezera Sixberry.

12.9: Heyrovský děkuje za druhý balíček s hydrocortisonem pro pí Šilinkovou, který přišel už před 2 týdny. Dr. Šilink píše Müllerovi, že v Československu jsou velké potíže s dovozem důležitých léků, které mohou pomoci zachránit život nemocných. Dále popisuje, jak prožili Heyrovských prázdniny. Absolvovali třídenní čs.-maďarskou polarografickou konferenci, na které bylo 15 polarografistů většinou z PÚ. Další 2 týdny byli na univerzitě ve Veszprému, u Balatonu a nakonec v Budapešti. Heyrovský o konferenci napsal do Nature. Příspěvky z konference budou publikovány v němčině ve sborníku, který vydá Maďarská akademie věd. Dalším důležitým bodem je povolení jet do Anglie na přednášky a tam mj. oslavit 30. výročí polarografu. První přednášku bude mít 16.11. a poslední 28.11. V PÚ byla minulý týden rakovinová lékařka dr. Balle /60/, která shledává dobré indikace na 2. Brdičkově vlně a zdůrazňuje důležitou reakci cystaminu, která poskytuje též dvě vlny. Paní Balle byla nadšená Müllerovou malou knihou, která by měla být přeložena do francouzštiny. Ostatně o tom sama Müllerovi napíše.

26.9. Müller je rád, že Heyrovského cesta do Anglie se uskuteční a věří, že jeho přednášky budou mít velký úspěch. Pokud bude dr. Balleová z Bruselu mít přání přeložit jeho knihu, nebude mít námítky. Dr. Šilinkovi posílá 200 tablet nového léku Meticorten. V oblasti vědy Müller nyní má mladého japonského pediatra jako asistenta. Zajímal se už dříve o polarografii, jí studoval thiamin. Bude u něj v laboratoři jeden rok. Müller nedávno znovu se věnoval problému polarografie kyseliny hroznové. Už před lety nepřijal Brdičkovu hypotézu o dissociaci kyseliny. Nyní zastává myšlenku keto-enol mechanismu. Jak Brdičkovy experimenty s fenylglyoxylovou kyselinou

nedokázaly keto-enol myšlenku, chce Müller vyvrátit Brdičkovu hypotézu. O tom hodlá referovat v Pittsburgu na schůzi Elektrochemické společnosti. Z rodinných událostí uvádí návštěvu bratra, kterého neviděl 20 let. Při kácení stromu u chaty utrpěl úraz na paži (malá fraktura), nyní je už paže v pořádku.

10.10. Heyrovský děkuje za Müllerovy separáty a spolu s dr. Šilinkovou za lék Meticorten pro ni. Heyrovský se silně zajímá o Müllerův nový výklad 1. vlny kyseliny fenylglyoxylové a těší se, až si přečte Müllerovy komentáře před publikováním. Proto žádá o zaslání výtahu nebo celého strojopisného rukopisu. Bude to jen pro jeho privátní informaci, nechce dělat Brdičkovu potíže před uveřejněním Müllerovy práce. Problém je pro Heyrovského aktuální, neboť dr. Hanuš /61/ předložil disertaci k získání nového typu doktorátu. V disertaci Hanuš počítá rychlost rekombinace iontů kyseliny fenylglyoxylové podle Brdičky. A protože Heyrovský je jedním z posuzovatelů disertace, zaslání Müllerovy zamýšlené publikace by velice přivítal. Dále uvádí, že Heyrovského pas je prakticky připraven, za 4 týdny že poletí přímo do Londýna.

17.10. Müller se domnívá, že jeho příspěvek přednesený na zasedání v Pittsburgu byl dobře přijat. Uvádí tři hlavní body příspěvku: zřeknutí se keto-enol hypotézy, důkazy, které vyvracejí aniontovou teorii a novou hypotézu vysvětlující získané dvě vlny. Tyto hlavní body Müller sepsal a přiložil k dopisu. Rád by znal Heyrovského názor. Preferoval by příležitost diskutovat problém s Brdičkou, který má na problém jiný názor.

31.10. Heyrovský referuje Müllerovi o studijní cestě do Vídně, kde přednášel na univerzitě pro Spolek rakouských chemiků a na Vysoké škole technické. Ve Vídni byl na prvotřídních operách. Jeho hostitelem byl prof. Hohn /62/, autor první německé knihy o praktické polarografii. Hohnovi studenti jistě práce v oblasti polarografie sice dělají, ale mnohem více dělá do ní slečna Nelly Konopik /63/ na univerzitě, která se zabývá hlavně titracemi. Celkově je však Rakousko v polarografii nevyvinutou zemí. Vídeň potřebuje na začátek série přednášek nebo praktických kurzů, ale všechna spojení jsou přerušena. Za dva týdny je Heyrovský očekáván v Drážďanech na Vysoké škole technické, kde bude přednášet o oscilopolarografii. Asistovat při přednášce by měl jeho syn. Na Heyrovského vysoký krevní tlak má teď účinná léčiva. Potřetí se obrací na Müllera s žádostí o lék pro pí Šilinkovou, které je lépe.

5.11. Heyrovský děkuje za Müllerův dopis a za balíček s Meticortem pro pí Šilinkovou. Upozorňuje, že tento lék bude zapotřebí posílat v dalších měsících na Šilinkovu kliniku v Praze. Děkuje též za Müllerovy názory na vlnu slabé kyseliny, ale teď že nemá čas k diskusi, protože se blíží den odletu do Londýna a s tím spojené přípravy. Už k cestě má vše potřebné: pas, vízum, výjezdní doložku a letenky. V Anglii bude 3 týdny. Po návratu z Anglie bude spolu s dr. Kůtou /64/, odborníkem na rekombinace, řešit Müllerův problém.

Rok 1956

5.3. Pro zaneprázdněnost Heyrovského píše pí Heyrovská. Po šťastném návratu z Anglie se Heyrovský připravoval na únorovou polarografickou konferenci ve Varšavě, kde byl též Brdička, Novák /65/ a Zuman a vrátil se jako Dr.h.c. Varšavské univerzity. Nyní má tři externí aspiranty a připravuje se na další studijní cestu do NDR – do Drážďan, Berlína, Halle/S. a Jeny, která bude koncem dubna. Jeho krevní tlak se drží v normě (92/160) díky serpasilu, někdy však je velmi deprimován, pravděpodobně kvůli vedlejším účinkům serpasilu. V příloze posílá receptis na léky cortizone a meticortene pro paní Šilinkovou, které zaplatí Šilinkův bratr v Austrálii. Rodinní biochemici dcera Jitka a její manžel touží po moderních knihách o biochemii (vitamíny, metabolismus, proteiny). Jsou uvedeny dva tituly.

17.5. Müllerova práce v laboratoři se soustřeďuje na stanovení excretion produktů po aplikaci rtuťových diuretik. Polarografická metoda byla zvláště užitečná při zjišťování některých z těchto rtuťových přípravků se sloučeninami obsahujícími sulfhydryl buď acetylovaných, nebo volných před jejich vyloučením do moči. Dalším tématem je stanovení látky či látek pro 1. proteinovou vlnu.

18.5. Pí Heyrovská píše místo prací přetíženého manžela. Posílá receptis na lék arlidin pro pí Šilinkovou. Její křeče, které měla až 3x denně, zmizely, je nyní schopná pracovat ve své domácnosti. Má pouze změněný vzhled – má oteklou hlavu. Krevní tlak Heyrovského díky serpasilu je nyní 82/128, ovšem obtěžuje ho slabost a závratě. Přesto však nadále přednáší na univerzitě a zbytek času tráví v laboratoři. Půl hodiny denně chodí s ní na procházku, což je úspěch.

19.8. Heyrovský píše své názory na různé polarografické školy. Čínská škola založená Shikatou, když byl zajatcem 10 let v Chang-Chunu, poslední dobou rychle roste. Číňané se pustili nejprve do anglo-čínského věcného rejstříku, práce vedl prof. J. E. S. Han /66/ v Šanghaji. Ubohý Shikata po svém návratu do Japonska byl stížen apoplexií, jeho zdravotní stav je špatný. Kemula zorganizoval v únoru ve Varšavě velký čtyřdenní polarografický kongres. Ve Varšavě byla příšerná zima (-38 stupňů C), takže rtuť skoro přestala kapat. V PÚ ČSAV se střídá mnoho návštěv, některé zůstanou na stáž i několik týdnů – přišli se zdokonalit v polarografii. Rozhovory, dopisy, publikace, čtení rukopisů, disertací, oponentury (dokonce indických a australských) disertací vyplňují Heyrovského čas natolik, že má málo času k vlastní vědecké práci. Velmi zřídka se dostane k oscilografickému výzkumu, ač záznam jedné křivky trvá pouze 0,02 sekundy.

27.8. Müller píše o svých prázdninových aktivitách: dělal kompletní revizi své kapitoly ve Weissbergerově knize, též trošku opravil svoji malou knížku, která má znovu vyjít, a další. Zmiňuje se o aktivitách dětí, z nichž ti nejstarší byli na táborech YMCA.

19.11. Müller oznamuje Heyrovskému, že lék pro pí Šilinkovou už poslal letecky do Prahy a Heyrovskému obnovil předplatné na Nature. Uvádí, že jejich práce v laboratoři postupují dosti

pomalou, protože proteinové a enzymové studie, které provádějí, jsou značně pracné a ne právě vždy reprodukovatelné, jak by bylo třeba. U budovy, v níž pracují, se budují křídla, v nichž bude Müller mít krásné laboratoře, část z nich klimatizované s možností regulovat velikost a teplotu. Müller věří, že v takových laboratořích budou experimenty zcela reprodukovatelné. Budova se staví už 2 roky, což znamená, že ve stávajících laboratořích je prach a špína. Předpokládali, že stavba skončí v červnu, ale budou rádi, bude-li hotova v červnu příštího roku. Lituje, že mezinárodní situace je taková, že nedovoluje volné cestování obyvatel východoevropského bloku.

Rok 1957

9.3: Müller je rád, že se Heyrovskému líbí Sargentova bibliografie /67/. Sargent mu poskytl 3 kopie navíc, z nichž 2 poslal Heyrovskému. Časopis Collection si dal svázat, ale některá čísla mu chybí, o ně Heyrovského žádá. V laboratořích fyziologie se zabývají trypsinem, ale nikoli polarograficky, nýbrž elektroforetickou analýzou prováděnou za různých podmínek. Kromě objevu podmínek, za kterých enzym trypsin je zcela stálý, práce byla spíše zklamáním. Müllera zaujala zpráva, že PÚ plánuje vystavovat v Bruselu na světové výstavě polarografy a polaroskop. Výstavu v Bruselu by rád navštívil. Dotazuje se, zda manželé Heyrovští pojedou do Bruselu. Müllerovi se těší na setkání s Heyrovskými v r. 1959. Paní Müllerová je obzvláště dychtivá vidět Prahu a místa, kde Müller prožil báječná léta. Na ta místa se těší pochopitelně i Müller. Problém je, kdo se bude během cesty do Evropy starat o děti. Müller obdržel pozvání k účasti na polarografickém kongresu, který bude v anglické Cambridge na podzim 1959. Zatím na pozvání nereagoval, ale pozvání zřejmě přijme. Mohl by tam hovořit buď o polarografických katalytických vlnách, nebo o rychlosti řídicích reakcích, doložené vhodným příkladem. Müllera zvláště potěšilo, že Heyrovský bude mít zahajovací přednášku a ani si Heyrovský neumí představit, jak se těší na setkání na kongresu. A že se konečně uvidí i jejich manželky.

2.6. V dopise děkuje Heyrovský za lék Arlidin, Müllerovy separáty a 2 výtisky Sargentovy Bibliografie. Na Müllerovu adresu byly odeslány celé ročníky Collection. Heyrovský odjíždí se spolupracovníky do Drážďan, kde bude na Vysoké škole technické pětidenní polarografické kolokvium. Volné chvíle se snaží využít ke psaní německého vydání Oscilografické polarografie a pí Heyrovská dokončuje bibliografii 1956.

14.6.: Müllerův dopis je plný událostí v Müllerově rodině. Mj. též píše, že mu končí přednášky fyziologie a že v rámci Medical School se přestěhoval a musel vše reorganizovat, přemístit aparatury atd. Zbývá vybavit novou hlavní laboratoř zařízením na stálou teplotu.

29.7. Heyrovský uvažuje nad tím, proč americké, ale i anglické děti z původně neamerických (smíšených) rodin mají předně lepší vzdělání, ale i lepší výslovnost neanglosaských slov, protože znají jejich filologický původ. Ale i u vědců: američtí polarografisté akceptují adjektivum amperometrický v domnění, že je to analogické adjektivum potenciometrický nebo

konduktometrický. Slované mající málo slov cizího původu dovedou všechna cizí slova foneticky hláskovat, takže nemají potíže při jejich psaní. To samé je i v případě němčiny. V PÚ se střídají často návštěvy. Jednou z nich byl Bruno Zdenko Breyer /68/ pocházející z Moravy, nyní profesor v Sydney, s nímž se vedla diskuse o jeho tensometrii. S Breyerem se Heyrovský seznámil v Drážďanech na polarografickém kolokviu, které bylo velmi úspěšné. Bylo to místo setkání polarografistů ze západu i východu Evropy. Byli na něm např. von Stackelberg, Holleck /69/, Semerano /70/, Kemula, Levič /71/ a mnoho dalších. Hostitelem byl K. Schwabe /72/.

18.12.: Müller blahopřeje Heyrovskému k narozeninám. Navíc uvádí, že v září 1959 přijede s manželkou do Evropy, aby oslavil s bratrem jeho padesátiny a setkal se s Heyrovskými.

Rok 1958

23.2. Heyrovský udává, že slíbil připravit k publikování tři rukopisy: Polarographisches Praktikum pro Springerovo nakladatelství, Einführung in die Polarographie (se Zumanem) pro Akad. Verlagsgesellschaft v Lipsku a Oszillographische Polarographie (s Kalvodou /73/) pro Akademie Verlag Berlin. Má však zpoždění na všech frontách. Do dopisu byl vložen recept na lék pro pí Šilinkovou napsaný prof. Šilinkem z pražského Endokrinologického ústavu.

3.5. Prakticky celý dopis je o životě Müllerovy rodiny: čím se baví děti, které hudební nástroje studují atd. Všechny 4 starší děti jsou ve škole úspěšné a už mají i představu, co budou dělat, až jim skončí povinná školní docházka. Mírně si Müller stěžuje, že plat univerzitního profesora v USA nestačí na to, aby poslal všech 6 dětí na vysoké školy. V roce 1959 by Müller rád navštívil kontinentální Evropu včetně Československa a ženě konečně ukázal Prahu, o které básní. Přitom by se konečně setkali po x letech s Heyrovským. Zřejmě přijme pozvání do Cambridge na polarografický kongres 1959 a už má jasno, o čem by tam přednášel. A tam se setká s Heyrovským, který bude mít úvodní přednášku.

27.6. Müller píše Heyrovskému o úmrtí Polykarpa Herasymenka /74/ v dubnu 1958. Příčinu smrti nezná. Ví o Herasymenkovi, že byl Heyrovského žákem. Příkládá několik separátů své práce, kterou přednesl na jaře ve Philadelphii. Je přesvědčen, že první vlna proteinové dvojvlny není v proteinu způsobena sloučeninou obsahující síru. Má podezření na něco jako lysin nebo arginin.

22.10. Müller pro cestu do Prahy nemá žádnou finanční podporu a uvažuje o nákladnosti cesty a výdajích s ní spojených. Také uvažuje o mzdě pečovatelky o děti, která u nich činí 15 dolarů za den, což by omezilo cestu jen na pár dnů. V ČSR by pochopitelně rád navštívil PÚ i ostatní polarografická pracoviště, ale též ústavy fyziologické. Müller s láskou se rozepisuje o svých dětech. Popisuje, co všechno se s rodinou událo v létě. Mj. měli na návštěvě Müllerovu matku z Esslingen, s níž mj. oslavil své padesátiny.

Rok 1959

12.1.: Müller líčí v dopise, co všechno se událo v rodině v prosinci m.r. (operace synů, Vánoce, dárky atd.). Uvádí plán cesty po Evropě. Na ni získal grant od Wellcome Trust z Anglie. Po kongresu v Cambridge se přesune (s manželkou) na evropský kontinent, navštíví příbuzné v Esslingen a zřejmě s bratrovým autem navštíví Prahu, Vídeň, Benátky, Padovu a Bonn, aby si prohlédl polarografické a fyziologické laboratoře.

19.2.: Müller už jako řádný profesor děkuje Heyrovskému za zaslání posledního čísla Collection a Bibliografie 1957. K evropskému výletu: Müllerovi musí najít pro dvojčata vhodnou baby-sitter. Zatím není jasný termín cesty po Evropě. Na kongresu v Cambridge hodlá přednést příspěvek o reakčních rychlostech, spěchá ho napsat, neboť mu brzy začnou přednášky z fyziologie a dozor v laboratořích.

20.3.: Müller se mírně rozčiluje, že zásilka Collection odeslaná z Prahy 30.9.1958 došla mu teprve teď. Příspěvek pro kongres v Cambridge předělává, protože ve světle nových materiálů některé jeho myšlenky nejsou tak dobré, jak doufal.

29.3.: Heyrovského dopis obsahuje pozvání k týdennímu pobytu Müllera v PÚ. Ústav by si přál, aby Müller měl jednu či dvě přednášky o zkušenostech v oblasti polarografie. Během pobytu bude Müller hostem chemické sekce ČSAV na její náklady. Zahraniční odbor ČSAV zašle konzulárnímu oddělení čs. velvyslanectví ve Washingtonu doporučení k udělení čs. víza pro něj a jeho ženu.

20.5.: Müller se těší na setkání se starými přáteli z Československa (Brdička, Heyrovský), Japonska (Tachi) a dosud mu osobně neznámým von Stackelbergem) na kongresu v Cambridge. Zatím nemají vízum pro Československo a oficiální pozvání od ČSAV dosud nepřišlo.

V Cambridge budou mít manželky možnost se setkat. Pro návštěvu Československa počítají Müllerovi s termínem po 20. září.

9.6.: Müller potvrzuje příjem Heyrovského formálního pozvání jménem ČSAV i osobního Heyrovského dopisu. Obojí poslouží k získání čs. víza. Pořád nemá hotov definitivní cestovní plán pro ČSR, ani neví přesné datum příjezdu. Kromě Prahy by rád zajel na Karlštejn a do Plzně (pivovary).

23.6.: Heyrovský se dozvěděl, že čs. víza se udělují nejdříve 4 týdny před cestou. Doporučuje proto Müllerovi, aby si o víza zažádali s tím, že by si je vyzvedli v Londýně. Heyrovští se připravují na cestu do Bulharska k Černému moři, kde pobudou 6 týdnů.

29.6.: Müller upřesňuje cestovní plán na Československo: přiletěl by 19.9. ze Stuttgartu do Prahy. Bude vděčen, když mu Heyrovský zamluví letenky. Po Československu chce navštívit Semerana v Padově a von Stackelberga v Bonnu a fyziologa Stämpfliho /75/.

20.7.: Müller oznamuje, že už má on i jeho paní čs. víza. Těší se, že se uvidí v srpnu v Cambridge a posléze v Praze.

27.8.: Müller lituje, že se nesetkal s Heyrovským, který kvůli nemoci se nemohl zúčastnit kongresu. Chválí Heyrovského syna Michaela, který odvedl dobrou práci, když za Heyrovského přednesl přednášku. Stejně dobrý byl, když přednášel svůj vlastní příspěvek. Kongres byl úspěšný až na to, že nezbyl čas na diskuse o hlavních příspěvcích. Michael a další čs. účastníci kongresu Müllera ujistili, že jeho návštěva v Praze Heyrovského jen potěší.

1.9.: Na dlouhý dopis Müllerův z Cambridge odpovídá pí Heyrovská. Celá Heyrovského rodina se těší na Müllerovu návštěvu. Zdraví prof. Heyrovského se pomalu vrací, je už z nemocnice doma a 4.9. budou známy výsledky vyšetření.

Rok 1960

Heyrovského dopis Müllerovi z 31.1. je převážně rodinného charakteru. Heyrovský vyjmenovává poslední Müllerovu korespondenci od října 1959 včetně zaslání vánočního dárku. Heyrovští jsou šťastní, že Müllerovi se bezpečně vrátili domů do USA z cesty po Evropě. Heyrovští se pomalu vzpamatovávají z velké události, jíž byla Nobelova cena. Heyrovského zdraví se poněkud zlepšilo nepochybně i díky radostným zážitkům spojených s cenou. Postupně se snaží odpovědět na dopisy od přátel a přitom dostát povinnostem v PÚ. To je také důvod opožděné odpovědi na Müllerovy dopisy. To se týká i dopisu z 13.11. doprovázejícího zásilku chemikálií pro Karla a Jitku /76/, za které mnohokrát děkují. Oba by ještě potřebovali další vzorky speciálních chemikálií, o které prosí, pokud nebudou potíže s jejich odesláním. Měly by být adresovány na PÚ ve Vlašské. Podle nákresu, který letecky posílají spolu s fotografiemi ze Stockholmu, se dá zlepšit elektrický kontakt u starého typu polarografu. Vylepšení je dílem ing. Šeráka /77/, který s ním pracuje už delší dobu. Heyrovský posílá fotografie z předávání Nobelových cen ve Stockholmu 10.12.1959. Vysvětlivky k fotografiím: 1/ Koncertní sál ve Stockholmu 10.12.1959. Heyrovský právě dostává Nobelovu medaili a diplom od švédského krále Gustava VI. Adolfa. 2/ U večerní tabule ve Zlatém sále stockholmské radnice 10.12. 1959. M. Heyrovská sedí vedle švédské královny. 3/ Laureáti Nobelových cen v roce 1959: zleva E. Segré /78/, S. Ochoa /79/, J. Heyrovský, O. Chamberlain /80/, Ekeberg /81/, H. Kornberg /82/ a S. Quasimodo /83/. 4/ Heyrovského nobelovská přednáška 11.12. 1959. 5/ Z přijetí na čs. ambasádě ve Stockholmu 14.12. 1959 : manželé Heyrovští, paní Havelková, manželka čs. ambasadora a ambasador pan Nučič.

19.2.: Müller se vyjadřuje k Nobelově ceně pro Heyrovského, z níž má radost. Heyrovský ví, že Müller byl už dlouho přesvědčen o tom, že Heyrovský si cenu zaslouží, ale trochu se obával v posledních letech, vzhledem k četným publikacím z oblasti polarografie pocházejícím z Kolthoffovy laboratoře, že bude-li cena udělena za polarografii, bude rozdělena mezi Heyrovského a Kolthoffa. Nikdy však nepochyboval o nižší úrovni prací Kolthoffových ve srovnání s Heyrovského pracemi. Zmiňuje se o úpravách klouzajících kontaktů u polarografu podle Heyrovského a Šerákova návrhu. Uvědomuje si, že tento dopis zřejmě nezastihne Heyrovského

v Praze, ví o Heyrovského cestě do Egypta. Neopomněl napsat o svých dětech. Pro zajímavost uvedl, že kdyby dopřál všem dětem studium na amerických univerzitách, stálo by to tolik, kolik činí Heyrovského Nobelova cena (60 000 dolarů).

28.6.: Heyrovský děkuje za únorový dopis s fotografiemi z Cambridge a za výstřižky z časopisu Chemistry and Engineering News týkající se nobelistů. Děkuje též za vzorky karotenů a za Scientific American zasílaný synovi. Koncem února se Heyrovský se synem vrátili z osmítýdenního pobytu v Egyptě a líčí některé zážitky z cest po Egyptě.

5.7.: Müller děkuje Heyrovskému za zasláné knihy (německé překlady Úvodu do praktické polarografie a Oscilopolarografická polarografie a nové vydání Polarographisches Praktikum). V Cambridge se Müller setkal s Kemulou plným života. Ptá se, jaký je vlastně Frumkin /84/, myslí si o něm, že se zřídka usměje. Podrobně popisuje, co které z jeho dětí bude dělat o prázdninách, jak se ty starší děti snaží vydělat nějaký ten dolar a ušetřit jej atd. Nejstarší dcera na podzim začne studovat na univerzitě v Rochestru. O prázdninách bude pracovat jako chůva za 1,05 dolaru na hodinu. Už předtím si ušetřila 1000 dolarů za práci ve veřejné knihovně. Na univerzitě bude mít státní stipendium pouhých 250 dolarů za rok. Heyrovský si zřejmě myslí, že Müller v laboratoři nic nedělá – a má pravdu. Müllerovy povinnosti k rodině v současnosti jsou na maximální výši. Přesto je schopen i trochu experimentovat.

23.11.: Müller gratuluje Heyrovskému k čestnému doktorátu udělenému pařížskou univerzitou.

13.12.: Heyrovští byli překvapeni ještě v Bad Pyrmontu /85/, když jim přišel balíček od Müllera – moc děkují. Heyrovský též děkuje za gratulaci k čestnému doktorátu pařížské univerzity, kde ceremonie byla velkolepá, ač méně slavnostní než ve Stockholmu. Z lázní Bad Pyrmont se vrátili pár dní po náhlé smrti otce pí Heyrovské. Po návratu do Prahy čekalo na Heyrovského mnoho práce a povinností. Navíc v polovině ledna 1962 ho čeká cesta do Egypta, kam pojedou opět se synem.

Rok 1961

19.3.: Heyrovský děkuje za zaplacení účtu od Swedish Institute, kde Heyrovský objednal pro své spolupracovníky 30 exemplářů brožury Alfred Nobel and Nobel Prizes. Heyrovský a syn se šťastně vrátili po 2 měsících z Egypta, kde přežili českou zimu. Doma bylo vše v pořádku – i v ústavu.

25.5.: Téměř celý velmi dlouhý Müllerův dopis je věnován aktuálním aktivitám Müllerových dětí. Müllera těší, že druhá dcera, končící střední školu, byla přijata na 3 univerzitách, z nichž si zvolila Stanford. Věnuje se i hudbě. I ostatní děti se podle otce Müllera nenudí. Z jejich departmentu fyziologie odchází několik kolegů a tak se hledají za ně náhrady, což je spojeno s náročnými pohovory kandidátů na uvolněná místa, jichž se Müller musí účastnit.

14.12.: Převážná část Müllerova dopisu se týká řešení rovnic týkajících se vlny redukce vodíku. Vrací se ke starým experimentálním údajům z r. 1937, diskutuje je a porovnává s Kůtovými

novějšími údaji. Müller kompiluje články k Brdičkově reakci a k polarometrickým titracím skupin S-H a S-S, poněvadž se zavázal napsat o tom článek.

Rok 1962

Syracuse, 29.10.: Müller píše o 3 člancích, které dokončil. První byl o Brdičkově reakci do knihy *Methods of Biochemical Analysis* – šedesátistránkový; kniha jako 11. svazek vyjde r. 1963. Druhý článek byl určen pro symposium v Jeně, kam byl pozván, kam však nepojede, ale článek tam poslal. Třetí bude publikován v Japonsku na počest prof. Tachiho. Zabývá se reakcemi trypsinu. Je to společná práce s japonským stážistou Yammanonchi /86/ z let 1955–1957. V současné době tvrdě pracuje v laboratoři (od 8.30 do 23 hod.) včetně sobot a nedělí, takže kolem domu neudělá nic. Větší část dopisu je věnována životu rodiny. Müller postupně popisuje, co nyní které dítě dělá či co je baví. Celá Müllerova rodina je velmi činná.

17.12.: Poslední Müllerův dopis přišel právě v době, kdy se Heyrovský vrátil z nemocnice, kde pobyl víc než 4 měsíce. V nemocnici ho léčili na bronchopneumonii a opakovanou tromboflebitidu. Nyní už pravidelně chodí do ústavu na radu lékařů, ačkoliv se cítí slabý a neváží ani 50 kg. V lednu odjel syn Michael do Anglie do Cambridge k prof. Norrishovi /87/. O prázdninách, kdy byl Heyrovský v nemocnici, byl Michael v Praze, po 3 týdnech se vrátil do Cambridge. Do Prahy přijel koncem října, kdy jej otec povolal domů, což napomohlo při Heyrovského uzdravování. Michael dokončí práci v Cambridge v příštím roce.

Rok 1963

24.2.: Müllerova dcera Anna přijela z Prahy nadšená – městem i Michaelem Heyrovským, kterého Müllerovi dobře poznali už před lety v Cambridge. Nejstarší dcera studuje na newyorské univerzitě ošetrovatelství, syn Otto v létě bude maturovat, skoro celý dopis je věnován rodině. Po odborné stránce se Müller zabývá heterocyklickými dusíkatými sloučeninami, které už dříve byly intenzivně polarograficky studovány, ale věří, že najde něco nového. Je to jistý odklon od kyseliny pyrohroznové, kterou nadále polarograficky studuje.

10.7.: Před pár týdny měl Brdička nastoupit ředitelování PÚ, ale před 10 dny ho postihl srdeční infarkt a je nyní na klinice u prof. Teisingera /88/. Heyrovský věří v jeho brzké uzdravení. Heyrovští se divili, že Annin výlet do Prahy v únoru, kdy byly velké mrazy, dopadl dobře a že jej neodstónala. Musí přijet znovu, až bude příjemnější roční doba. Heyrovský prosí Müllera, aby za něj zaplatil vložený účet od Electrochemical Society a vysvětlil Heyrovského situaci. Lékaři posílají Heyrovského na léčení do Františkových Lázní. Syn Michael chce odjet do Cambridge v říjnu, aby tam dokončil svoji práci.

15.7.: Počátkem června se vrátila dcera Anna z dlouhé cesty po Evropě, pro niž návštěva Prahy a rodiny Heyrovských byla jedním z vrcholů, píše Müller Heyrovskému. Podívala se do Německa, Itálie, Rakouska, Dánska, Anglie a Irska. Bylo to pro ni náročné, teď se doma dává do pořádku.

Před chvílí se z Heyrovského dopisu dozvěděl, že Heyrovský odchází do penze a jeho nástupcem že bude Brdička, kterého však postihl infarkt srdeční, z něhož se jistě vyléčí. Referuje o činnosti dětí, mj. i o tom, že syn Otto bude studovat (asi matematiku nebo chemii) na univerzitě v Rochestru. Müller byl požádán, aby měl 45minutovou přednášku na mezinárodním kongresu klinických chemiků v Detroitu v srpnu t.r. Do ní chce začlenit něco z materiálu, který už publikoval v knize *Methods of Biochemical Analysis* a referovat o novějších výzkumech. Též jej požádal dr. Berg /89/ z Jeny o příspěvek, který by měl dodat v září. Chce psát o katalytickém účinku cysteinů při kyselé denaturaci albuminu. Třetí příspěvek – přednáška 45minutová – je určen divizi historie chemie Americké chemické společnosti. Bude hovořit o historii polarografů.

25.8.: Heyrovský se zmiňuje o příjemném odpoledni, které strávili s Müllerovými přáteli, paní Rennickovou a panem Wilsonem, jinak účastníky farmakologického kongresu. Byli s nimi na výletě v Lidicích a na Křivoklátě. Ačkoli ústav odebírá časopis *Journal of Chemical Education*, nedošla v roce 1961 čísla 4–12, je-li Müllerovi možné, ať je pošle.

3.9.: Müller se vrací k výletu do Detroitu, kde přednášel asi 300–400 lidem, ale není si jist, že každý rozuměl přednášce. Příspěvek v Jeně za Müllera přednese Berg. Zmiňuje se o K. Mickovi z PÚ /90/, který je teď u něj. Micka chtěl mít dvě přednášky, ale Müller mu je rozmluvil – nezískal by dost posluchačů, neboť v departmentu jsou sami kliničtí lékaři a ty zase tak moc polarografie nezajímá. Micka může být Müllerovým konzultantem v oscilografických aplikacích a může ho za to honorovat. V druhé části dopisu Müller popisuje, jak jeho rodina prožívala prázdniny.

15.10.: S Mickou strávil pěkné hodiny v New Yorku, které bohužel padly na shánění prodloužení víza pro Micku. Müller byl překvapen Mickovým cestovním plánem – od jihu USA (New Orleans) přes západ (Los Angeles) na východ země.

22.12.: Heyrovský děkuje za veškeré tiskoviny, které mu Müller poslal v minulých měsících. Dr. Micka referoval o své cestě do USA, v níž mu byl Müller nápomocen. Paní Heyrovská spěchá s bibliografií 1962, aby mohla jít do tisku. Paní Elizabeth /91/ brzy napíše. Syn Michael hned zkraje ledna odjede do Anglie.

Rok 1964

Praha, 5.4.: Heyrovský prosí o zaslání amerických vitamínů, které by mohly zlepšit jeho zdravotní stav. Nepřítomnost syna Michaela (pracuje v Cambridge) je pro Heyrovského značně bolestná. V blízké době se Heyrovští přestěhují do menšího bytu.

14.4.: Müller předpokládá, že stěhování Heyrovských do nového bytu dobře dopadne i přes neúčast syna Michaela, který je teď studijně v Cambridge. Uvidí se s ním v Southamptonu během polarografického kongresu. Chce se též podívat několik týdnů před kongresem do Esslingen. Dotazuje se, zda je šance potkat na kongresu Heyrovského. V Southamptonu chce přednést příspěvek o vodíkovém přepětí, v němž půjde o opravy některých odchýlných nálezů různých

autorů. Má též určitý důkaz pro existenci vodíkového amalgamu (něco o něm říkal Heyrovský na zasedání Faraday Society ještě před vývojem polarografu. Müllerův důkaz spočívá ve volumetrických stanoveních plynného vodíku. Usiluje o prokázání skutečnosti, že vodíkový amalgam může redukovat látky jako kyselina pyrohroznová, ale není hotov se všemi experimenty. 14.7.: Heyrovský píše Müllerovi do německého Esslingenu. S velkým zájmem si zasláný příspěvek pro konferenci v Southamptonu přečetli Kůta a Zuman. Ti budou ještě s Kalvodou a Michaelem na konferenci v Southamptonu, on sám nikoli – kvůli chatrnému zdraví. Zasláný vitamín značně zvýšil Heyrovského apetit k jídlu, mnohokrát za něj děkuje.

Rok 1965

8.2.: S potěšením Heyrovský četl v minulém dopise, že Müller hodlá napsat knihu o polarografii. Domnívá se, že dozrál čas pro rozšířené vydání Müllerovy první knihy. Měla by to být učebnice ne tak komplexní, jako je kniha Kolthoffa a Linganea, spíše informativního charakteru. Z Prahy dodají všechny dostupné práce, které bude Müller při psaní potřebovat. Heyrovský s Kůtou teď čtou korektury německého vydání Grundlagen der Polarographie, které vyjde v nakladatelství Akademie v Berlíně v červnu. A v nakladatelství Academic Press v Londýně vyjdou Principles of Polarography v září. Rukopis Bibliografie za rok 1963 je už od ledna v tiskárně a Bibliografie za rok 1964 se už připravuje. Heyrovského trápí dlouhá nepřítomnost synova a znepokojení, že chce opět v květnu jet do Jeny, potom do Paříže, Bambergu a Moskvy.

17.12.: Z posledního Müllerova dopisu se Heyrovští dozvěděli, že v jednom měsíci opouštějí rodné hnízdo Müllerovy dcery Mirtie a Kune, protože se vdaly. Dodatečně jim oběma blahopřejí. Před týdnem Heyrovský poslal Müllerovi Principles of Polarography a Bibliografii za rok 1963.

Rok 1966

15.4.: Heyrovský děkuje za dva došlé dopisy a abstrakt příspěvku pro kongres. Určitě v době konání kongresu bude čas na diskusi o Müllerově zajímavé práci. Pokud jde o 4. mezinárodní polarografický kongres, je součástí oslav 100. výročí založení Čs. chemické společnosti. Přijímají se příspěvky pouze od účastníků a ty nebudou následně publikovány. V Japonsku bude polarografická konference oznámená dříve, která bude preferována četnými polarografisty.

V únoru mu přišly dva díly Faradayových Experimental Researches. Hned mu bylo jasné, kdo vězí za touto zásilkou, za kterou mnohokrát děkuje. Heyrovský požádal ing. Šeráka, aby informoval Müllera o použití membrán pokrývajících elektrody v Československu.

26.5.: Heyrovský prosí za prominutí, že teprve teď posílají Müllerovi materiály kolem elektrod pokrytých membránami, jak je připravil Šerák. Ty původní – připravené už před časem, se v ústavu ztratily, takže přiložené jsou náhradní. Dále je přiložen objednávací lístek na knihu Modern Men of Science, kterou prosí objednat a zaplatit, což nelze z Československa.

Rok 1967

14.2.: Heyrovského potěšil Müllerův pozdrav z Japonska, který mu poslal společně s manželi Tachiovými. Děkuje za knihu *Modern Men of Science* a za všechny dárky (vyjmenovává je) k Vánocům. Přiznává, že Bibliografie 1964 měla velké zpoždění, z tiskárny přišla teprve v lednu. Semeranova konkurenční bibliografie vychází vždy dříve a navíc má předmětový rejstřík. Ovšem Semeranova bibliografie je v tiskárně jen 2 měsíce, kdežto česká 9 měsíců. Heyrovský posílá poslední českou bibliografii. Stále dluží Müllerovi zprávu o mezinárodním polarografickém kongresu. V Praze byli staří polarografisté, jako profesori Adams /92/, Elving /93/, Jordan /94/, Marcus /95/, Mark, jr /96/, Shain /97/, Wawzonek /98/, Breyer, Semerano, Tachi, Kolthoff a další. Diskuse mezi mladší generací byly velmi živé. Posílá Müllerovi alespoň kongresovou příručku.

Pramen: Fond J. Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 1570. a 3346, Archiv AV ČR, Praha
Poznámky: /1/ R. Brdička a D. Ilkovič, přední čs. polarografisté ve 30. letech, pracovníci FCHÚ UK; /2/ V. du Vignand (1901-1978), americký biochemik, profesor Cornell University v New Yorku, laureát Nobelovy ceny v roce 1955; /3/ Swain, americký biochemik, pracovník Stanford University; /4/ R. Strubl (1914-?), český fyzik. chemik, žák Heyrovského; /5/ G. Rosenthal (1913-?), americký biochemik německého původu, absolvent Lékařské a Přírodovědecké fakulty Německé univerzity v Praze, spolupracovník Heyrovského; /6/ Leeds and Northrup, americká firma vyrábějící přístroje pro laboratoře; /7/ M. Spálenka (1913-1995), český fyzik. chemik, žák Heyrovského; /8/ J-P- Baumberger, americký chemik; /9/ M.T. Bogert (1868-1953), americký organ. chemik, Dr.h.c UK; /10/ I.M. Kolthoff (1894-1993), americký fyzik. a analyt. chemik holandského původu, profesor Minnesota University; /11/ L. Pauling: *The Nature of the Chemical Bond*; /12/ N.H. Furman, americký fyzik. chemik, profesor Princeton University; /13/ K. Jakobi, uváděn někdy také jako Jakoby, pracovník amerického nakladatelství Academic Press Publisher; /14/ F. Šantavý (1915-1983), český lékařský chemik, pedagog UP; /15/ W. Böttger (1871-1949), německý fyzik. chemik, profesor Leipziger Universität; /16/ P. van Rysselberghe, americký fyzik. a analyt. chemik belgického původu; /17/ D. Burke, americký chemik. Šlo v podstatě o pomluvu polarografické metody. Na vědeckém zasedání 6.11.1947 pořádaném v Radiohoemet (Stockholm) přečetl badatel Sylven přečetl Burkův dopis, v němž pisatel uvedl, že nemocnice by neměly utrácet peníze za polarografické laboratoře jen kvůli Brdičkově reakci /která je založena na katalytickém vylučování vodíku bílkovinami z amoniakálních roztoků trojmocného kobaltu, uplatnila se v lékařské diagnostice při analýze krevního séra), která prý nemá vědecký základ a jejíž fyzikální a chemický význam je pochybný. Müllerovi záležitost s inkrimovaným dopisem nedala spát, zeptal se Heyrovského, zda Burke vůbec mohl podobný list napsat, a pokud ano, zda dal Sylvenovi povolení přečíst list na veřejném zasedání. Müller osobně stěží může uveřit v Burkovo autorství dopisu, protože Burke byl vždy nadšen možnostmi polarografické reakce. Pochybuje, že by změnil svůj názor; /18/ Burke ve své odpovědi Müllerovi napsal, že je pro něj novinkou, že by došlo k nějakému incidentu po přečtení dopisu Sylvenem (švédským badatelem) na zasedání v Karolinska Institutet. Burke si

nevzpomíná, že by Sylvenovi psal, jen ví, že se Sylven nepěkně vyjadřoval k práci švédských polarografistů – šarlatánů v jiných ústavech; /19/ Heyrovský plánoval na rok 1948 pobyt v USA s celou rodinou. Chtěl přednášet na předních univerzitách; /20/ P. Delahay(1922-?), americký fyzik. chemik, profesor Louisiana State University; /21/ P.W. West, americký fyzik. chemik, pracovník Louisiana State University, vydavatel časopisu Chemical Reviews; /22/ J. Alexander (1876-1959), americký koloidní chemik; /23/ J. Homolka (1916-1991), český lékař a biochemik, pedagog UK; /24/ I Tachi, japonský polarografista; /25/ J. Posejpal, syn profesora UK V. Posejपालa; /26/ K. Šilink (1908-1973), český lékař a biochemik, pedagog UK; /27/ E.J. John, americký biochemik, profesor Harvard University; /28/ W.G. Berl, americký elektrochemik; /29/ Fink, tajemník Americké chemické společnosti; /30/ R. Brdička (1906-1970), český fyzik. chemik, pedagog UK, žák Heyrovského; /31/ Z. Vopička, americký fyzik. chemik českého původu, stipendista, žák Heyrovského; /32/ M. von Stackelberg (1896-1971), německý fyzik. chemik-polarografista, profesor univerzity v Bonnu; /33/ M. Ishibashi, japonský fyzik. chemik-polarografista ; /34/ Úvod do praktickém polarografie; /35/ E.T. Chain (1906-1979), britský biochemik, profesor univerzity v Oxfordu, laureát Nobelovy ceny 1945; /36/ M. Shikata (1895-1964), japonský fyzik. chemik, zakladatel japonské polarografické školy, žák Heyrovského; /37/ E.T. Verdier, francouz. Fyzik. chemik-polarografista; /38/ W.P. Jorissen (1869-1959), holandský fyzik. chemik; /39/ A. Scholander, dánský výrobce polarografů; /40/ W. Kemula (1902-1985), polský fyzik. chemik, zakladatel polské polarografické školy, žák Heyrovského; /41/ E.R. Smith, pracovník National Bureau of Standards ve Washingtonu; /42/ J. Forejt (1915-1979), český elektrotechnik a fyzik. chemik, žák Heyrovského; /43/ J. Böhm (1895-1952), německočeský fyzik. chemik, pedagog Německé univerzity v Praze v letech 1935-1945, člen korespondent ČSAV; /44/ Polarografie v lékařství, biochemii a farmacii; /45/ A. Trifonov, bulharský fyzik. chemik; /46/ Weisberger, americký biochemik; /47/ Neish, Müllerův spolupracovník; /48/ L.C. Pauling (1901-1994), americký chemik a mírový činitel, nositel Nobelovy ceny 1954 a 1962; /49/ M. Calvin (1911-1997), americký organ. chemik, laureát Nobelovy ceny 1961; /50/ J.J. Lingane (1909-1994), americký fyzik. chemik; /51/ O. Tomíček (1891-1953), český analyt.chemik, pedagog UK; /52/ Uvedenou práci Heyrovský nakonec nepublikoval; /53/ D. Ilkovič (1907-1980), slovenský fyzik a fyzik. chemik, pedagog SVŠT a UKo, žák Heyrovského; /54/ J. Koutecký (1922-2005), český fyzik. a kvantový chemik, pracovník ÚFCH ČSAV; /55/ P. Zuman (1926), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ do roku 1968), žák Heyrovského; /56/ K.F. Bonhoeffer (1899-1957), německý chemik, profesor Universität Göttingen; /57/ Šilinková, česká lékařka, manželka K. Šilinka; /58/ S.S. Bhatnagar, indický chemik, pracovník Centrálního elektrochemického ústavu v Karaikudi; /59/ J.H. Day, ředitel Centrálního elektrochemického ústavu v Karaikudi; /60/ Balle, lékařka působící v Bruselu, odbornice na rakovinu; /61/ V. Hanuš (1923-2009), český fyzik. chemik, vědecký pracovník ÚFCH ČSAV, žák Heyrovského a Brdičky; /62/ Hohn, německý fyzik. chemik; /63/ N. Konopik, rakouská fyzik. chemička, pracovnice Vídeňské univerzity; /64/ J. Kůta (1924-1981), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /65/ J.V.A. Novák , český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák

Heyrovského; /66/ J.S.E. Han, čínský fyzik. chemik; /67/ Americká firma Sargent vydávala vlastní bibliografii polarografických prací; /68/ B.R. Breyer (1900-1960), australský fyzik. chemik německého původu; /69/ L. Holleck (1904-?), německý fyzik. chemik; /70/ G. Semerano, italský fyzik. chemik-polarografista, zakladatel italské polarografické školy; /71/ B.G. Levič (1917-1987), ruský elektrochemik; /72/ K. Schwabe (1905-1983), německý fyzik. chemik, profesor Vysoké školy technické v Drážďanech; /73/ R. Kalvoda (1926-2011), český fyzik. a analyt. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /74/ Údaj o úmrtí P. Herasymenko je chybný; /75/ Staemphli, německý fyziolog; /76/ Jitka a Karel Černý, dcera a zeť Heyrovského; /77/ L. Šerák (1926-2011), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ; /78/ E. Segré, americký fyzik italského původu; /79/ S. I. Ochoa, americký lékař a biochemik; /80/ O. Chamberlain, americký fyzik; /81/ Ekeberg, předseda Nobelovy nadace; /82/ A. Kornberg, americký lékař a biochemik; /83/ S. Quasimodo, italský spisovatel; /84/ A.N. Frumkin (1895-1976), ruský fyzik. chemik, člen AV SSSR; /85/ V západoněmeckých lázních Bad Pyrmont se Heyrovský nepříliš úspěšně léčil; /86/ Yamanonchi, japonský biochemik, stážista u Müllera v Syrakusách; /87/ R.G.W. Norrish (1897-1978), britský chemik, laureát Nobelovy ceny 1967; /88/ J. Teisinger (1902-1985), český lékař a toxikolog, pedagog UK; /89/ H. Berg, německý elektrochemik; /90/ K. Míčka (1930), český elektrochemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /91/ Elizabeth Müllerová, manželka O.H. Müllera; /92/ E.Q. Adams (1883-?), americký fyzik. chemik; /93/ P.J. Elving (1913-1984), americký organ. elektrochemik; /94/ J. Jordan, americký chemik, profesor na Penn State University; /95/ R.A. Marcus (1923-?), americký teoretický chemik, laureát Nobelovy ceny 1992; /96/ Mark, jr., americký fyzik. chemik; /97/ I. Shain, americký chemik; /98/ S. Wawzonek, americký fyzik. chemik; /99/ Müllerovy dopisy byly psány a odeslány ze Stanfordu roku 1937, z New Yorku v letech 1938-1939, z Omahy v letech 1945-1947 a ostatní další ze Syrakus. Heyrovský posílal své dopisy z Prahy.

A. Albert NOYES (1886–1936)

Americký profesor chemie

Rok 1932

29.7. Noyes v dopise uvádí, že ví od Millikana /1/, že Heyrovský hodlá přijet příští jaro do Pasadeny. Upozorňuje Heyrovského, že jeho 16 plánovaných přednášek bude jen pro pár studentů a navrhuje mu zredukovat přednášky na 6 demonstračních přednášek, v nichž by popsal hlavní přednosti polarografie. Není si dále jist, zda studenti budou mít čas na laboratorní cvičení. Termín Heyrovského působení v Pasadeně (duben a květen) je vhodný, Heyrovský se může ubytovat v Atheneu, klubovém domu přímo v kampusu.

13.9. Heyrovský píše Noyesovi, že považuje za velkou čest, bude-li moci spolupracovat s Noyesem. Přivítal by i možnost dělat i výzkum. Přijímá Noyesův návrh mít jenom 6

demonstračních přednášek. Nabízí vést 2-3 kolokvia. V Berkeley má být od 5.2. do 10.4., v Pasadeně by mohl být od 11.4. do 11.6.

29.9. Noyes navrhuje Heyrovskému pracovat v Pasadeně i vědecky a souhlasí s termíny uvedenými Heyrovským.

24.10. Heyrovský v dopisu Noyesovi uvádí názvy 6 demonstračních přednášek, zaměřených na elektrochemické výzkumy s kapkovou rtuťovou elektrodou a praktické aplikace polarografické metody. Při kolokviích může debatovat problémy přepětí na rtuťové kapkové elektrodě, katalytické a antikatalytické jevy pozorované polarografickou metodou a adsorpci a elektrokapilaritu na katodovém rozhraní.

Rok 1933

Heyrovský 22.2. oznamuje Noyesovi, že mu pomalu končí přednášky v Berkeley. Po jejich ukončení bude až do 8.4. ve Stanfordu.

30.3. Noyes píše, že zajistí Heyrovskému ubytování v Atheneu. Přímou na tento dopis Heyrovský připsal, že oznámí Noyesovi svůj příjezd z Montany na ráno 11.4.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1655, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ R.A. Millikan (1868-1952), americký fyzik, laureát Nobelovy ceny za fyziku v roce 1923; 2/ I.M. Kolthoff, americký analytik-elektrochemik holandského původu; /3/ G.Wendt, americký chemik; /4/ Noyes psal dopisy let 1932-1933 z Pasadeny, Heyrovského dopisy z roku 1932 byly psány v Praze a v Berkeley (22.2.1933).

Linus C. PAULING (1901–1994)

Americký fyzik a chemik, profesor univerzity v San Diegu, mírový činitel, dvojnásobný laureát Nobelovy ceny (1954 za chemii, 1962 za mír).

Rok 1948

10.2.: Heyrovský píše Paulingovi do Oxfordu a děkuje mu za dopis o proponovaném Heyrovského výletu do Kalifornie v dubnu 1949 a za návrhy, jak nejlépe strávit dny v Pasadeně. V Oxfordu – kdyby se tam dostal – by se rád seznámil s pí Paulingovou a Paulingovými dětmi.

Praha, 5.12.: Heyrovský blahopřeje Paulingovi do Pasadeny k čestnému doktorátu pařížské univerzity. Informuje Paulinga, že plánovaná návštěva USA se neuskuteční, protože nezískal na americkém konzulátu v Praze příslušné vízum. Je to zřejmě důsledek nedůvěry mezi diplomatickými a politickými kruhy obou zemí.

Rok 1954

7.12.: Heyrovský gratuluje Paulingovi k udělení Nobelovy ceny za chemii. V blahopřání uvádí, že si ji zaslouží za velmi úspěšné práce, které uznává celý odborný svět. Oceňuje i jeho aktivity na obranu světového míru.

Rok 1955

20.9.: Pauling děkuje za blahopřání k udělení Nobelovy ceny. Velmi lituje, že se nemohli setkat ve Stockholmu v roce 1953.

Rok 1958

16.1.: Heyrovský se obdivně vyjadřuje k Paulingově proklamaci vyslovené v Moskvě k nebezpečí atomových zkušek, která byla vysílána čs. rozhlasem. O proklamaci se diskutovalo v PÚ ČSAV, výsledkem je souhlas s Paulingovým prohlášením podepsaný polarografisty PÚ a dalšími vědci-chemiky, které tvoří přílohu dopisu. Heyrovský děkuje za fascinující článek proti atomovým bombám. Lituje, že nemá Paulingovu knihu No more War.

27.1.: Pauling oznamuje Heyrovskému, že připravuje seznam významných osobností pro Spojené národy. Rád by do seznamu začlenil i jména lidí, která mu Heyrovský pošle.

19.9.: Paní Heyrovská děkuje Paulingovým za vlněný kabát, který přivezl dr. Vlček /1/ z Anglie. Věří, že Paulingův cestovní program po Evropě zahrnuje též Prahu, kde se Paulingovi mohou přesvědčit, jak jí kabát sedí. Uvádí, že prof. Heyrovský je toho času v Číně, kde přednáší a že má dobré zprávy o jeho pobytu.

Rok 1959

27.10. Pauling a jeho paní blahopřejí Heyrovskému k získání Nobelovy ceny za chemii v roce 1959. Též členové divize chemie a chemického inženýrství California Institute of Technology (CIT)(CIT) ho pověřili, aby vyjádřil i jejich radost z této ceny. Mnoho z nich si vzpomíná na Heyrovského návštěvu CIT. Pauling se těší na nové setkání za rok či dva.

Rok 1960

21.1. Heyrovský děkuje Paulingovi za gratulaci k udělení Nobelovy ceny. Vzpomíná na krásné chvíle strávené v Paulingově domově v roce 1933. Děkuje za blahopřání i kolektivu Paulingových pracovníků.

26.3.: Pauling píše Heyrovskému, že on i jeho žena věří, že se uvidí. Manželé Paulingovi plánují totiž na červen cestu do SSSR a šestidenní zastávku v Praze, během níž by Pauling rád navštívil PÚ. Psal o tom též prezidentu ČSAV a též o tom, že by chtěl v Praze mít i přednášku. Nedávno diskutoval o některých aspektech struktury molekul, o abnormálních molekulách hemoglobinu ve vztahu k nemoci a též o účincích vysokoenergetické radiace z jaderných zbraní na biologické objekty.

11.4.: Paní Heyrovská píše za nepřítomného manžela (t.č. v Egyptě na přednáškovém turné). Je velmi ráda, že Paulingovi konečně přijedou do Prahy. S prof. Brdičkou /2/ byl projednán vědecký

program Paulina v Praze (3 přednášky). O čem bude Pauling přednášet, záleží na něm, ale všechny náměty Paulingem uvedené jsou na výsost zajímavé pro polarografisty, biochemiky a lékaře.

3.5.: Heyrovský a jeho spolupracovníci se už teď těší na Paulingovu návštěvu PÚ a přednášku počátkem června.

10.5.: Pauling oznamuje Heyrovskému, že změnili termín návštěvy Prahy, kde zůstanou týden. Dotazuje se, zda nový termín vyhovuje Heyrovskému. Pauling by se rád seznámil v Praze s dalšími čs. vědci a navštívil výzkumné ústavy, jakož viděl i něco z venkova.

13.5.: Heyrovský lituje, že Paulingova červnová návštěva se posouvá na srpen, kdy většina vědců má dovolenou. Ale Pauling se nemusí obávat, na jeho přednášce bude plno. Uvádí i finanční stránku Paulingova pobytu v ČSSR.

1.6.: Pauling se omlouvá Heyrovskému, že musel změnit datum návštěvy Prahy na konec července. Z Prahy budou Paulingovi pokračovat po týdnu do Budapešti. Rád by v Praze přednášel o problémech spojených se zachováním světového míru. Přikládá kopii článku, který napsal před pár měsíci a který byl otištěn v americkém studentském časopisu. Také předpokládá, že zaslal Heyrovskému svoji knihu No More War.

12.6.: Heyrovský oznamuje, že objednal dvoulůžkový pokoj pro jeho pobyt v Praze. Paulingovy přednášky jak odborné, tak veřejné k problémům se zachováním míru budou jistě velmi zajímavé.

1.7.: Pauling píše, že byl nucen zrušit návštěvu Prahy. Věří, že se uskuteční příští léto. Do Evropy sice poletí, ale jen do Londýna, aby se zúčastnil oslav 300 let Royal Society a v Londýně aby přednášel. Potom se přesunou do Švýcarska, aby tam navštívili jejich děti a hned potom zpět do USA. Druhá část cesty po Evropě tedy v tomto létu odpadá. Pauling doufá, že Heyrovský ho omluví u jeho kolegů, že nepřijede.

Rok 1961

5.1.: Paulingovi poslali Heyrovskému hromadný dopis obsahující v podstatě výzvu k podepisování protestu proti šíření jaderných zbraní ve světě. Spodní část dopisu slouží k podpisu těch, kteří s prohlášením souhlasí. Souhlas že mají poslat iniciátorům prohlášení manželům Paulingovým

30.1.: Za nepřítomného Heyrovského (byl v Egyptě) napsala pí Heyrovská náměstkovi prezidenta ČSAV F. Šormovi /3/ krátký informativní dopis s Paulingovým dopisem-výzvou z 5.1. Očekává Šormův pokyn co dále, je připravena výzvu rozeslat na adresy, které jí poskytne.

s.d.(leden): Pauling informuje Heyrovského, že už obdržel mnoho podepsaných výzev, které manželé Paulingovi chtějí předat Spojeným národům a národním vládám včetně seznamu podepsaných na výzvě. Dále se Paulingovi rozhodli zorganizovat na květen v Oslo konferenci s účastí asi 50 účastníků věnovanou problému, jak čelit šíření jaderných zbraní ve světě. Pauling se dotazuje Heyrovského, zda bude ochoten uvést své jméno mezi 6 dalšími sponzory konference a zda by mohl přijet do Oslo na konferenci.

31.1.: Paní Heyrovská děkuje Paulingovi za zaslání svolání, které poslala za manželem do Egypta.

14.3.: Pauling posílá dopis přímo p. Heyrovské (ví, že prof. Heyrovský je v cizině). Dopis je v podstatě pozvánkou pro Heyrovského na konferenci proti šíření jaderných zbraní. Pauling potřebuje vědět, zda Heyrovský přijede do Oslo. V záporném případě prosí o návrh na jiné dva účastníky z Československa. Mezi sponzory konference je uveden i J. Heyrovský mezi dalšími dvaceti.

27.3.: Paní Heyrovská píše, že Heyrovští nebudou moci přijet do Osla kvůli špatnému zdraví prof. Heyrovského, do Osla by však mohl přijet prof. Běhounek /4/, jenž také podepsal Paulingovo svolání.

5.4.: V příloze posílá Heyrovský Paulingovo svolání s podpisy. Musel čekat na prof. Hoffmeistera /5/, který byl v cizině. Ten by mohl být druhým účastníkem konference v Oslo.

12.5.: Paulingovi posílají Heyrovskému znění stanoviska konference, které rozepisují 60 účastníkům.

24.5.: Heyrovský se Paulingovi omlouvá, že kvůli špatnému zdraví se nezúčastnil konference v Oslo. Děkuje za prohlášení z konference a přivítal by dalších asi 10 kopií, které by distribuoval v Československu.

12.6.: Manželé Paulingovi děkují Heyrovskému, že propůjčil své jméno jako patrona konference proti šíření jaderných zbraní, která úspěšně proběhla. Přikládají stanovisko konference a dotazují se, zda nechce další kopie stanoviska.

2.7.: Heyrovský píše, že jeho patronát ke konferenci proti šíření jaderných zbraní plně odpovídal jeho názoru k tomuto problému. Znovu žádá o 10 a více kopií prohlášení z konference v Oslo, které by rozdál kolegům-signatářům svolání.

Rok 1962

s.d.(jaro): Pauling píše Heyrovskému (jde zřejmě o hromadný dopis), zda se Heyrovský chce připojit k žalobcům proti zkouškám atomových bomb. Vysvětluje, jaký byl v minulosti přístup nejvyšších soudů USA a SSSR k podobným žalobám. Chce-li se Heyrovský stát tentokrát žalobcem, necht' podepíše a vrátí vložený lístek.

12.10.: Manželé Heyrovští telegraficky blahopřejí Paulingovi k Nobelově ceně za mír.

s.d. (prosinec): Pauling děkuje manželům Heyrovským za blahopřání k udělení Nobelovy ceny míru za rok 1962.

Rok 1963

7.6.: Co nejvřeleji děkuje Heyrovský Paulingovi za zaslání 3. vydání Paulingovy knihy The Nature of the Chemical Bond. Druhé vydání této knihy dá svému žákovi dr. Houdkovi /6/. Sleduje s velkými

sympatiemi Paulingovu a Atkinsovu /7/ činnost pro zachování míru. Lituje, že kvůli chatrnému zdraví on sám už nemůže být aktivnější.

Rok 1967

Praha, 23.1.: Heyrovský jako laureát Nobelovy ceny navrhuje na cenu Society for the Family Man reverenda G. Pireho /7/ z Belgie, nositele Nobelovy ceny za mír z r. 1958. Heyrovský žádá Paulinga o podporu tohoto návrhu.

9.4. Pauling v soustrastném dopisu paní Heyrovské píše, že on a jeho žena byli velmi zarmouceni zprávou o smrti profesora Heyrovského. Posílají tedy své účastenství a sympatie k paní Heyrovské. Ačkoli je to už dlouho, kdy je Heyrovský v Pasadeně navštívil a kdy se setkali v Londýně (1947), má Pauling stále na Heyrovského nejvřelejší a nejšťastnější vzpomínky. Lituje, že se nezdařilo osobně se seznámit s paní Heyrovskou a přijet do Prahy. Doufá, že její syn je s ní a že nalezne útěchu v poznání, že dlouhá léta prožitá po boku významného profesora Heyrovského byla krásná /8/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1716, 3346 a 4332, Archiv AVČR, Praha.

Poznámky: /1/ A.A. Vlček, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /2/ R. Brdička, ředitel ÚFCH ČSAV, žák Heyrovského; /3/ F. Šorm, český organický chemik a biochemik, předseda ČSAV; /4/ F. Běhounek, český radiochemik; /5/ A. Hofmeister, český výtvarník, činitel mírového hnutí v ČSSR; /6/ Houdek, český fyzik.chemik, žák Heyrovského; /7/ G.Pire (1910-1969), dominikán, zakladatel Mírové univerzity v Huy v Belgii; /8/ Paulingovy dopisy byly psány v Pasadeně (Calif.), Heyrovského v Praze.

Merle RANDALL (1888–1950)

Profesor chemie na California University

Rok 1932

2.9.: Randall píše Heyrovskému po svém návratu z Evropy. Byl s paní ve Španělsku a v Itálii. Do Prahy už nestihli zajet. Gratuluje Heyrovskému a jeho paní k přírůstku v rodině /1/. Těší se na Heyrovského návštěvu v USA v příštím roce, o níž už byl informován. Pokud je něco, co by k Heyrovského pobytu v USA mohl přičinit, ať neváhá a napíše, rád pomůže.

7.12.: Heyrovský nyní je zaujat plánovanou cestou do USA, píše Randallovi Prahu hodlá opustit 18.1.1933, do New Yorku má dorazit 29.1. a potom pokračovat v cestě do Berkeley, kam snad dorazí 2.2. Plán svých přednášek už poslalo děkanovi panu Lipmanovi. Po dvou měsících v Berkeley přejde do Pasadeny. Těší se, že bude mezi váženými kolegy vysoce věhlasné univerzity v krásné přírodě a zejména se těší na setkání s Randallem a jeho rodinou. Cesta do USA otevře

šťastný nový rok. Přeje spolu s paní Heyrovskou pěkné vánoční svátky Randallově rodině a mnoho štěstí v novém roce.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1844, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ O narození syna se Heyrovský asi zmínil v některém dopisu, jehož koncept se nezachoval.

H. J. READ

Předseda Electrochemical Society

Rok 1967

21.4. posílá Read /paní Heyrovské kondolenční dopis k úmrtí jejího manžela. Píše, že členové Společnosti zesmutněli, když uslyšeli zprávu o smrti Heyrovského, jehož vynikající dílo v oblasti elektrochemie vysoce oceňovali. Konstatuje, že celý Heyrovského život byl bohatý a hodnotný /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, inv. č. 2687, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Read odeslal dopis z New Yorku.

Pierre van RYSSELBERGHE

Americký elektrochemik belgického původu, profesor oregonské univerzity, předseda CITCE

Rok 1945

Van Rysselberghe píše 2.11., jak ho potěšilo, když četl v posledním čísle časopisu Science Heyrovského dopis, který zaslal Dr. Bogertovi /1/. Je rád, že Heyrovský přežil válku a německou okupaci a mohl i během války pokračovat v polarografických výzkumech. O sobě píše, že na podzim 1941 se přestěhoval ze Stanfordu do Oregonu, kde získal místo profesora chemie na univerzitě. Učí tam fyzikální chemii a má pokročilé přednášky pro graduované studenty. Přitom ovšem též vědecky pracoval, mj. v polarografii. Má k dispozici polarograf firmy Sargent, který je podobný Heyrovskému přístroji a je s ním velmi spokojen. Van Rysselberghovým původním záměrem byla polarografie v čistě organických rozpouštědlech, což mělo posloužit některým dalším výzkumům v oblasti elektrochemie v nevodných roztocích. Na univerzitě studují organické sloučeniny jak ve vodných roztocích, tak ve směsích vodných a nevodných roztoků. Právě teď se věnují studiu rostlinných pigmentů a pro tisk je připravena práce o chlorofylu. Též zkoumají i různé druhy xantofylů. Brzy se bude moci Heyrovský seznámit se dvěma krátkými polarografickými pracemi: o oxidu uhličitým a o kvartérních amoniových solích. Van Rysselberghe je nadšený možnostmi polarografie v organické chemii a biochemii. Tam je však

třeba vyvinout i příslušnou teorii. On sám pracoval na problému adsorpčních jevů na rtuťové katodě a na obecném problému, jak interpretovat tzv. irreverzibilní vlny. Udrží kontakt s kolegy ze Stanfordu. V Oregonu měli řadu hostů, které Heyrovský zřejmě nezná. Dr. McBain /2/ byl nedávno v Rusku a vrátil velmi nadšený. Příští rok se chce van Rysselberghe podívat do Evropy. Jeho rodiče stále žijí v Bruselu, válku prožili bez velkých muk, sestra v Toulouse, kde je nedostatek potravin. Tchán van Rysselbergheův se má dobře, před několika lety se vzdal funkce na českém konsolátu v San Francisku, kde je teď konsulem synovec presidenta Beneše.

Rok 1947

10.12. se van Rysselberghe obrací na Heyrovského s problémem půlvlnového potenciálu vodíku při různých koncentracích. Pozoroval totiž, že nelze přesně stanovit závislost na koncentraci. Frumkin /3/ a jeho spolupracovníci popisují stejnou nepřítomnost posunu půlvlnového potenciálu s koncentrací. Táže se, zda někdo z Heyrovského spolupracovníků se nezabýval tímto problémem. Zajímá ho i názor samotného Heyrovského na tuto věc.

Rok 1950

Van Rysselberghe 2.5. píše, že od jejich společného přítele Dr. Pourbaix /4/ se dozvěděl, že Heyrovský přijal zastupování ČSR v CITCE /5/ i to, že se nezúčastní konference CITCE v Miláně v září t.r. Doufá, že na dalších konferencích už bude přítomen. Před nedávnem studoval základy Ilkovičovy rovnice. Nemůže pochopit, jak Ilkovič /6/ přišel ke koeficientu druhé odmocniny ze $7/3$, jak je uvedeno v jeho práci z roku 1934. Problém koeficientu diskutoval s Dr. MacGillavry /7/, ale nedošli k žádnému závěru. Prosí proto Heyrovského o jeho názor k hodnotě koeficientu. Napsal by přímo Ilkovičovi, ale nezná jeho současnou adresu.

Oznamuje, že hodlá strávit akademický rok 1950/51 v Evropě. Začne Milanem v září (konference CITCE), v Itálii se chce zdržet až do července 1951. Tam bude působit na univerzitě v Cremoně.

17. 5. Heyrovský zmiňuje v dopisu fakt, že van Ryssenberghe je vedoucím CITCE, velmi užitečné a dlouho žádané instituce a že se věnuje též oscilografické polarografii. Separátně posílá otisk Ilkovičovy práce z roku 1938, v níž je popsáno, jak přišel k faktoru $7/3$. Otisk prosí vrátit. Uvádí současnou Ilkovičovu bratislavskou adresu. Zdůvodňuje svoji neúčast na konferenci v Miláně: v prosinci má být v Praze mezinárodní polarografický kongres, který organizuje nově ustanovený Ústřední ústav polarografický (ÚÚP), jehož je ředitelem. Na kongres bude jistě pozván i van Rysselberghe i s paní.

Rok 1951

Heyrovský posílá 18.3. van Rysselbergheovi vyplněný dotazník k nomenklatuře a definicím užívaných v elektrochemii. Píše o velkém pracovním zatížení spojeném s úspěšně proběhlým polarografickým kongresem. Obsahy adresátových prací zařazené do sborníku z kongresu byly už odeslány. Heyrovský se dotazuje, zda van Rysselberghe je v Miláně sám či s manželkou. Myslí si,

že by se mohl při návratu do USA zastavit v Praze. Je si vědom, že cizinci mají určité potíže se získáním čs. víz, což poznali při polarografickém kongresu, na který přijelo jen pár cizinců. Sborník z kongresu půjde do tisku v červnu, po vyjití bude rozesílán autorům příspěvků. Žádá van Rysselbergheho o zaslání 2-3 separátů jeho prací ze sborníku pro účely polarografické bibliografie.

Podle van Rysselbergheova dopisu z 10.9. je pisatel stále ještě v Miláně, brzy se na dva měsíce přemístí do Říma a do USA se vrátí kolem Vánoc. Manželka a zbytek rodiny odpluli v srpnu do Států a teď už by měli být doma. Doufá, že v blízké budoucnosti přijede do Prahy.

Třetí konference CITCE se konala v srpnu v Bernu a byla velmi úspěšná. Právě teď se tiskne svazek příspěvků z konference v Miláně. Van Rysselberghe byl i přes jeho protest zvolen presidentem CITCE pro 3. rok existence tohoto orgánu. Příští konference CITCE bude v Cambridge asi v polovině září 1952. Věří, že se Heyrovský tentokrát zúčastní.

Píše dále, že dosud neobdržel svazky příspěvků z pražského kongresu, zřejmě byly odeslány do USA. O svazky se hlásí i profesor Delahay /8/ a profesor Piontelli /9/ z Milána. Posílá Heyrovskému dva exempláře nedávno publikovaných referátů o použití polarografie ve výzkumu koroze. Slibuje Heyrovskému, že po návratu do USA zařídí, aby jeho polarografické práce byly do PÚ zasílány dvojmo či trojmo. Připojuje své blahopřání k Heyrovského 60. narozeninám. Často vzpomíná na Heyrovského pobyt v USA v roce 1933, který ovlivnil rozvoj polarografie v USA. Sděluje, že jeho tchán pan Chloupek zemřel v srpnu 1948.

Rok 1956

Heyrovský v dopisu z 20.3. děkuje za zprávu CITCE a za knihu van Rysselbergha o elektrochemické afinitě, která poslouží i jeho spolupracovníkům v PÚ. Heyrovský doufá, že van Rysselberghe při svých častých cestách do Evropy znovu zavítá do Prahy.

Rok 1960

25.1. van Rysselberghe píše Heyrovskému opožděné blahopřání k Nobelově ceně. Udělení ceny potěšilo van Rysselbergha i jeho spolupracovníky. Ke gratulaci se připojuje i paní van Rysselberghová. Pisatel dopisu si ani nedovede představit, komu jinému než Heyrovskému by cena měla patřit. Švédská akademie (věd) neudělala chybu, když Heyrovskému cenu přiřkla, vždyť laureát byl už předtím řadu let kandidátem ceny. Van Rysselberghe doufá, že v blízké budoucnosti se setká s Heyrovským. Mnoho Heyrovského přátel velmi litovalo, že se nezúčastnil různých konferencí pořádaných IUPAC /10/ a CITCE v minulých letech /11/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1929 a 3346, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ M.T. Bogert (1868-1953), americký organický chemik, čestný doktor UK; /2/ J.W. McBain, americký fyzik. chemik; /3/ A.N. Frumkin (1895-1976), ruský fyzik. chemik-elektrochemik; /4/ M.

Pourbaix, francouzský elektrochemik; /5/ CITCE – Mezinárodní komitét pro elektrochemickou termodynamiku a kinetiku; /6/ D. Ilkovič (1907-1980), slovenský fyzik a fyzik. chemik žák Heyrovského; /7/ Mac Gillavry, americký elektrochemik; /8/ P. Delahay, americký fyzik. chemik-elektrochemik; /9/ R. Piontelli, italský fyzik.chemik; /10/ IUPAC – Mezinárodní unie pro čistou a užitou chemii; /11/ Všechny Heyrovského dopisy byly psány v Praze, van Rysselbergheovy z Eugene (Oregon, USA), z Milána (10.9.1951) a Stanfordu (Calif., USA)(25.1.1960).

Gerhart ROSENTHAL

Pražský Němec, absolvent Německé univerzity v Praze, roku 1938 emigroval do USA, tam pracovník Loyola University, Chicago

Rok 1938

17.9. Rosenthal v dopisu z Terstu prosí o zaslání kopie Heyrovského práce o polarografu. V Terstu má dostatek času materiál prostudovat, ježto jeho loď do New Yorku odplouvá 29.9. Manželům Rosenthalovým je krása slunné modré Adrie zkalena pomyšlením na hrozící nebezpečí. Byli rádi, když z italských novin se dozvěděli, že Praha nepovolila.

22.10. Rosenthal píše z New Yorku, že shání zaměstnání, zatím nic z oboru nemá. Navštívil dr. Müllera, který mu vychází v každém ohledu vstříc. Prosí o zasílání separátů polarografických prací. Myslí si, že poslední krize v republice nenarušila nijak vědeckou práci Heyrovského školy.

26.11. Rosenthal sděluje z Chicaga, že získal místo na College of Dental Surgery of Loyola University s tím, že se bude zabývat uplatněním polarografie zubní skloviny a při analýzách moči. Na chicagské univerzitě měl Rosenthalův šéf prof. Kanner přednášku o polarografii, k níž připravili malou expozici některých základních polarogramů a vysvětlili na zvětšeninách, co je co. Na pracovišti proběhl seminář, na němž se diskutovaly testy na rakovinu. Rosenthal byl dotázán, co si o polarografickém testu myslí. Odpověděl opatrně, aby nevzbudil klamně naděje. Rosenthal je v kontaktu s dr. Müllerem i panem Mintsem. Uvedl, že bez Heyrovského doporučení a jeho rad by nenašel v USA řádnou práci a děkuje za obojí.

Pramen: Fond Jaroslava Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 1898., Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ O. Müller (1908-?), americký chemik, žák Heyrovského; /2/ O. Kanner, americký chemik, profesor chicagské Loyola University; /3/ T.M. Mints, viceprezident americké firmy Sargent.

Edward B. SANIGAR (1902–?)

Absolvent UK, žák Heyrovského

Rok 1939

11.3. Sanigar žádá o reprint nejnovější Heyrovského práce otištěné v Chemical Reviews. Dotazuje se, zda má ještě reprinty o polarografickém účinku ultrafialového záření na serové proteiny /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, osobní korespondence, inv. č.1948 , Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Sanigar napsal dopis ve Philadelphii (Penn., USA)

Robert K. SHANNON

Výkonný tajemník Electrochemical Society

Rok 1960

1.6. Shannon píše, že Heyrovského dopis z 7.8. se u nich někde zatoulal, teď se objevil a proto opožděná odpověď. Abstrakty článků z konferencí Elektrochemické společnosti jsou vždy otiskovány v Journalu. Jsou však jen 75 slovní. Žádané číslo Journalu bylo odesláno již před několika měsíci.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2687.

P. SHERRICK

Pracovník firmy Sargent

Rok 1948

21.4. P. Sherrick píše, že od společnosti Cook obdrželi potvrzení o zaplacení zálohy na Heyrovského cestu do USA., tak jak si Heyrovský přál.

27.4. P. Sherrick děkuje za Heyrovského dopis z 23.4., podle kterého se Heyrovského cesta do USA. Dr. Choppina/1/ informovali o posledním Heyrovského dopisu. Před několika dny byl v kanceláři Sargentu dr. West /2/, který věří, že v příštím školním roce budou s Heyrovským kolegy. Firma Sargent věří, že Heyrovský ji bude moci navštívit, ještě než odjede do Baton Rouge.
28.10. P.Sherrick předpokládá, že Heyrovský už dostal dopis od Chopina psaný 18.10. s přísežným prohlášením, o době působení Heyrovského na jeho ústavu. Toto prohlášení poslal i firmě Sargent. Může být užitečné pro získání Heyrovského víza pro USA.

Rok 1949

2.2. P. Sherrick oznamuje, že firma navázala kontrakt s dr. Müllerem podle Heyrovského instrukcí. Příští měsíc bude příležitost s ním hovořit na symposiu v Baton Rouge. Škoda, že Heyrovský se symposia nemůže zúčastnit.

Rok 1951

21.11. P. Sherrick odpovídá na Heyrovského dopis z 11.11. a ujišťuje Heyrovského, že mu hned pošlou duplikáty firemní publikace Scientific Apparatus and Methods. Letní čísla z roku 1950 a 1951 nebyla však nikdy vydána. Zjišťují, že z Prahy nedostali poslední Heyrovského bibliografie, které by jim velmi posloužily. Aktivita na polarografické scéně v USA stále roste. Po stránce materiální se nic nezměnilo, jen se objevil polarograf firmy Leeds and Northrup.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 3045, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ A.R. Choppin, americký chemik, děkan Louisiana State University; /2/ P.W. West, americký chemik, pedagog Louisiana State University

H. B. SHOEMAKER

Profesor University of Chicago, Dep. of Chemistry, Chicago

Rok 1964

21.12. Heyrovský doporučuje D. Bustina /1/ k postgraduálnímu studiu v Chicagu a popisuje, v čem všem Bustin zatím bádá (polarografie, anorganické komplexy) /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 1981.

Poznámky: /1/ D. Bustin, slovenský fyzik. chemik, Heyrovského vědecký aspirant; /2/ Heyrovského dopis byl napsán a odeslán z Prahy.

C. L. SCHMITZ

Pracovník firmy Sargent

Rok 1957

25.2. C. L. Schmitz, pracovník Sargent, děkuje za nepřítomného pana Mintse za Heyrovského dopis z 16.2. /1/ s komentářem k bibliografii polarografické literatury vydané firmou Sargent. Heyrovský mj. napsal, že polarografisté v PÚ i jinde by rádi získali uvedenou bibliografii. Schmitz píše, že ta se prodává za 65 dolarů, ale pro osobní používání knihy Heyrovským a jeho týmu posílá Sargent další dva výtisky gratis. Se zájmem se dočetli, že Heyrovský pošle firmě nejnovější jím sestavené bibliografie, které určitě poslouží při přípravě bibliografie firmy Sargent.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 3045, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Dopis se nezachoval.

Edith SCHULTZ

Asistentka tajemníka Electrochemical Society

Rok 1938

26.7. Schultzová děkuje Heyrovskému za diskusní příspěvek k článku Mathesona a Nicholse /1/. Protože Heyrovského příspěvek přišel pozdě, není jisté, zda se objeví v Transactions, svazek 73. Redakce se bude snažit příspěvek do svazku začlenit /2/, /3/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, inv. č. 2687, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Šlo o článek otištěný v Trans. Electrochem. Soc. 73, 193 (1938); /2/ Heyrovského příspěvek nikdy nevyšel; /3/ Dopis byl odeslán z New Yorku.

W. J. SMETAK

Pracovník firmy Sargent

Rok 1964

10.1.: W.J. Smetak, pracovník Sargent, uvádí, že firma velmi ráda zašle další číslo bulletinu a periodické tabulky, obojí po 10 kusech. Časopis Scientific Apparatus and Methods teď nevyšel, jeho vydávání bylo zastaveno, ale věří se v jeho pokračování v blízké době. Nově vyšla čísla časopisu budou pochopitelně Heyrovskému zaslána. Firma čas od času tiskne letáky Technical Information and Procedures, jeden z nich je věnován polarografu. Posílají tedy Heyrovskému několik z nich. Heyrovského pozdravují pánové Mints a Sherrick.

3.9.: Technický ředitel E. F. Ewen píše, že obdrželi poslední Heyrovského polarografickou bibliografii, za niž velmi děkují. Vědí, že tato bibliografie je americkými polarografisty respektována, a to experty, tak nováčky v oboru. Firma teď dává dohromady nové doplněné vydání polarografické literatury, jejíž výtisk bude Heyrovskému zaslán /5/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 3045, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: 1/ Mintz přenechal sdělení nepříjemné zprávy o výpovědi dohody na tajemníkovi firmy; /2/ Choppin a West- pedagogové Louisiana State University; /3/ O.H. Müller, americký elektrochemik a

fyzikolog, žák Heyrovského; /4/ Dopis se nezachoval; /5/ Dopisy firmy Sargent byly posílány z Chicaga, Heyrovského z Prahy.

G. Frederick SMITH

Tajemník a pokladník divize fyzikální a anorganické chemie Americké chemické společnosti

Rok 1933

4.6. Smith děkuje jménem funkcionářů Americké chemické společnosti za Heyrovského úsilí přispět k programu dallaské konference, v jejímž rámci proběhlo úspěšné symposium o užití kapkové rtuťové elektrody v chemii. Heyrovského spolupráce na programu symposia společně s předsedou symposia profesorem Kolthoffem /1/ byla vzorná a byla vynikajícím příspěvkem k celé konferenci. Dopoledního i odpoledního zasedání polarografického symposia se zúčastnila početná skupina účastníků konference, která se shodla na tom, že polarografie je novým nástrojem pro výzkum amerických chemiků. Smith posílá Heyrovskému zvláštní poštou několik brožur s abstrakty prací, které byly na konferenci předneseny. Abstrakty z polarografického symposia že jsou na stranách 11 až 17. Do dopisu byla vložena i fotografie I. M. Kolthoffa ze zahájení symposia nepříliš zdařilá kvůli špatným světelným podmínkám.

Heyrovský poděkoval 8.11. za Smithův dopis plný uznání za jeho činnost v rámci dallaské konference , které se však osobně nezúčastnil /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2037, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ I.M.Kolthoff (1894-1993), americký analytický a fyzik. chemik; /2/ Smithův dopis byl odeslán z Urbany (Illinois, USA), Heyrovského z Prahy.

James H. C. SMITH

Pracovník Carnegie Institution of Washington, divize rostlinné biologie, Stanford University, California

Rok 1933

Smith 4.5. děkuje Heyrovskému za pohled z výletu na poloostrov Monterey. Dotazuje se, na kterou adresu má Heyrovskému poslat vzorky karotenu, o které ho Heyrovský požádal. Smith je velmi rád, že měl příležitost podílet se Heyrovského pokusech a vidět v chodu Heyrovského přístroj /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2038, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Dopis byl odeslán z kalifornské Stanford University

Edgar R. SMITH

Vedoucí sekce fyzikální chemie National Bureau of Standards, Washington a funkcionář IUC

Rok 1951

9.2. Smith vítá zprávu o tom, že Heyrovský přijal členství v subkomisi při International Union of Chemistry pro sjednocení polarografických údajů. Smith věří, že Heyrovský se zúčastní konference Unie v New Yorku v září t.r. Uvádí další členy subkomise: G. Semerano /1/, J. K. Taylor /2/, S. Wawzonek /3/ a E.R. Smith. Ačkoli je do září málo času, subkomise by měla vypracovat pro Unii alespoň předběžnou zprávu. Proto Smith žádá všechny členy subkomise o podklady ke zprávě. Subkomise může doporučit standardní hodnoty půlvlnových potenciálů různých sloučenin, jejich polarografické konstanty, elektromotorické síly referentních elektrod atd. Také by měla subkomise doporučit standardní metody a přístroj v případě speciálních stanovení. Smith se dotazuje Heyrovského, co by chtěl zpracovat.

Smith 26.6. sděluje, že mu z Paříže zaslali Heyrovského dopis datovaný 5.6., v němž je uvedeno Heyrovského členství v subkomisi. V USA litují, že Heyrovský se nebude moci zúčastnit konference v New Yorku. První zasedání subkomise bude organizačního charakteru. Naněm budou přítomni jen řádní členové subkomise, žádní náhradníci, tedy ani profesor Müller /4/, kterého navrhl Heyrovský. Smith Müllera docela dobře zná a je si jist, že bude v blízké budoucnosti dobrým spolupracovníkem subkomise. Smith se domnívá, že Heyrovský nedostal jeho list datovaný 9.2., a proto posílá kopii. Aby subkomise mohla Unii předložit předběžnou zprávu, kterou sestaví, potřebuje od členů subkomise návrhy ke kritické revisi údajů.

24.7. Heyrovský reaguje na dva Smithovy dopisy (z února a z června). K otázce standardních elektrod uvádí, že v PÚ se nyní používá nasycená kalomelová elektroda (SCE) v Kalouskově nádobce /5/ zveřejněné v CCCC v roce 1939. Pro sériové analýzy, u kterých se nepotřebuje standardní elektroda, je vhodná Nováková nádobka /6/ popsána v CCCC v roce 1947.

O standardních metodách je třeba ještě pouvažovat, o nich by se mohlo jednat v příštích letech. Pro diskusi je připraven návrh ke každoroční polarografické bibliografii společně s Müllerem z univerzity v Syrakusách publikovat v CCCC. Brzy se objeví 2. svazek Proceedings z pražského polarografického kongresu, který je věnován polarografické bibliografii za léta 1922-1950. Bibliografie otiskovaná v CCCC bude obsahovat práce z lidově demokratických zemí a SSSR. Existuje dále bibliografie sestavovaná profesorem Semeranem, též každoročně vydávaná. Heyrovský vítá tuto duplicitu, i když vyvolává jistou konkurenci. Semerano může lépe podat informace o jižních a západních zemích Evropy než on. V USA polarografickou bibliografii vydávají firmy Sargent a Leed and Northrup. Heyrovský očekává, že získá od uvedených firem jim

neznámé citace a zařadí je svých bibliografií. Kromě toho by mohl profesor Tachi z Kyota opatřit do bibliografie citace na japonské a čínské polarografické práce. Velmi nutný je také předmětový rejstřík z více než 3000 existujících prací. To však vyžaduje hodně času, pozornosti a důkladné znalosti bibliografie. Heyrovský předpokládá, že Semerano, Müller a on si rozdělí mezi sebou předměty a zpracují je, např. Semerano by mohl zpracovat tematiku anorganických sloučenin, Müller biochemii a on organické sloučeniny. Celý index by publikoval jeden ze dvou existujících polarografických ústavů (Praha a Padova) /7/. Heyrovský slibuje zaslat některé další návrhy a seznam půlvlnových potenciálů. Těší se na reprinty Smithových polarografických prací /8/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2036, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ G. Semerano, italský fyzik. chemik-polarografista, zakladatel italské polarografické školy; /2/ J.K. Taylor, americký fyzik. chemik; /3/ S. Wawzonek, americký organický a fyzik. chemik; /4/ O.H. Müller (1908- ?), americký fyzik. chemika fyziolog, žák Heyrovského; /5/ M. Kalousek (1915-1996), český fyzik. chemik, pedagog UK, žák Heyrovského; /6/ J.V.A. Novák (1913-2000), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /7/ Index v jiné podobě vyšel roku 1962. Jeho autory byli J. Heyrovský a J..S.E. Han, čínský fyzik. chemik; /8/ Heyrovského dopis byl napsán v Banské Štiavnici, Smithovy ve Washingtonu.

N. TAILOR

Pracovník firmy Sargent

Rok 1953

26.3.: Tailor z expertního oddělení Sargent potvrzuje příjem H. dopisu z 29.11.1952 /1/, v němž se Heyrovský zajímá o nový katalog firmy. Katalog bude Heyrovskému zaslán, pokud šekem za něj zaplatí 11,50 dolarů.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 3045, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Dopis se nezachoval

Miroslav TAMELE (1899–?)

Vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK, jeho disertace, kterou vypracoval pod Heyrovským v roce 1924, měla elektrochemické téma. Po dostudování byl asistentem Heyrovského a později se odstěhoval do USA, kde žil až do své smrti.

Rok 1932

Berkeley, 27.8.: Tamele blahopřeje Heyrovskému k narození syna Michala. Žertuje, když se dotazuje, zda Michael už projevil zájem o fyzikální chemii (byl mu sudičkou). Zmiňuje se o profesoru Randallovi, který byl nadšen Heyrovského přijetím v Praze. Randall i Tamele se těší, až se s Heyrovským setkají v Berkeley, kde mu chtějí ukázat mnoho zajímavostí nejen na univerzitě, ale též v jejich výzkumném ústavu Shell Development Co., kde Tamele pracuje. Tamele si je jist, že Heyrovský bude mít s polarografií v USA úspěch. Hodlá vytisknout prospekty na základě Heyrovským chystaného anglického prospektu. Získal již několik zájemců o polarograf. Obrátil se na výrobce dr. Nejedlého o zapůjčení přístroje pro demonstrační účely.

Rok 1933

Berkeley, 27.1.: Tamele píše, že v Berkeley zamluvil pro Heyrovského pokoj ve Faculty Club, který je přímo v areálu univerzity, asi 1 min. od chemického ústavu. Uvádí i cenu pronájmu pokoje a zařízení v areálu (čítárna, salon, tenisové kurty). Doporučuje Heyrovskému zakoupit si výhodnou jízdenku pro cestu z východu na západ USA /1/.

Rok 1934

Berkeley, 24.4.: Tamele píše o možnostech prodeje polarografů v USA a nabízí služby Polarograph Laboratories. Pro orientaci uvádí i odhadovanou konečnou cenu přístroje – 700 dolarů.

Berkeley, 12.5.: Tamele opět uvádí obchodní záležitosti kolem prodeje čs. polarografů v USA. Sděluje, že již obdržel šek na 540 dolarů od p. Hermana, tedy s 20% slevou. Je však nutné, aby dr. Nejedlý poslal co nejdřív 3 aparáty, protože se hlásí další zájemci. Plánovaný výlet do Yosemitekého národního parku bude v sobotu a Heyrovský má dát vědět, kde jej najdou. Tameleho potěšila Heyrovského zpráva, že jeho přednášky v Pasadeně měly úspěch.

Berkeley, 22.5.: Tamele prosí Heyrovského o zaslání závěsu zrcátka k polarografu, který se mu přetrhl. Stěžuje si, že Nejedlý s přístrojem neposlal žádné náhradní díly ani instruktážní knížku.

Berkeley, 29.5.: Tamele oslovuje Heyrovského „Milý Jaro“. Děkuje za zaslání návodu k polarografu. Opět se zmiňuje o prodeji polarografů a chtěl by získat objednávky od amerických zemědělských fakult. Na Heyrovského účet v Živnobance poslal 9120 Kč za polarograf dodaný Hermanovi. Se spolupracovníkem zjistil, že vlákno k zrcátku se nepřetrhlo, zapadlo dovnitř galvanometru a dalo se použít, takže polarograf je v úplném pořádku. Upozorňuje, že bude třeba při dodávkách polarografů přístroje zkontrolovat, řádně zabalit a vybavit náhradními díly (např. žárovkami pro lampu aj.). V PS uvedl, že skleněné nádoby vyrábějí zde již ze skla Pyrex a dělají jednu sadu na zkoušku, aby zjistili cenu. Větou „Nejedlý je velká hanba!!“ končí list. Uvedl i svou novou privátní adresu s poznámkou, že důvodem ke stěhování je skutečnost, že v Berkeley není pivo.

Berkeley, 8.6.: Tamele píše, že se rozhodl se společně s J. Foxem /2/ požádat Heyrovského o svolení vyrábět polarografy sami v San Francisku. Mají už nalezeny subdodavatele jednotlivých

částí přístroje. Myslí si, že Heyrovský jejich krok uvítá, čímž by se zbavil starostí o polarografy pro Ameriku. Tamele by se polarografům plně věnoval, ježto věří v budoucnost polarografu. Počítají s Heyrovského radami /3/.

Rok 1937

Saint Louis, 12.10.: Tamele píše, že léto strávil jako obchodní cestující. Teď je v Saint Louis na zasedání Americké elektrochemické společnosti a odtud má namířeno do New Yorku do Bell Telephone Laboratories. Je zvědav, kde tam sehnali polarograf, protože slyšel, že jeden mají. Informuje Heyrovského o Burnsově publikaci o polarografické metodě v Journal of Applied Physics.

Rok 1938

Praha, 15.9.: Heyrovský žádá Tameleho, aby souhlasil s převedením obchodní značky „Polarograph“ a názvu „Polarograph Laboratories“ na pány Sargenta a Mintse z firmy Sargent Co. Věřící tomuto způsobu propagace polarografické metody.

Oakland, 1.10.: Tamele posílá Heyrovskému kopii dopisu adresovaného firmě Sargent, v němž v podstatě souhlasí s Heyrovského návrhem uvedeným v dopise z 15.9.1938.

Praha, 8.11.: Heyrovský žádá Tameleho, aby mu všechny dokumenty týkající se obchodní značky polarografu co nejdříve poslal.

Rok 1947

Oakland, 27.5.: Tamele se zaobírá ochrannou známkou „Polarograph“ a situací v USA.

V současnosti ji používá firma Sargent Co., což jí Heyrovský povolil v roce 1938, ovšem bez smlouvy. Už v r. 1939 Tamele navrhoval Heyrovskému dát firmě Sargent licenci na obchodní známku. Tamele uvádí, že pokud je mu známo, Heyrovský od firmy Sargent nikdy nic nedostal. Lidé v té firmě jsou tvrdí a v Americe je nemají rádi. Sargent ztratila dřívější dobrou reputaci. A pan Mints je z nich všech nejhorší. Heyrovský by měl záležitost prodiskutovat s pracovníky Zbrojovky a poté Tamelemu napsat, k čemu dospěli.

Pramen: Fond Jaroslava Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 2204, Archiv AV ČR, Praha
Poznámky: /1/ Tamele píše Heyrovskému do New Yorku; /2/ Dopis je psán na hlavičkovém papíru Polarograph Laboratories of America anglicky, aby přítel Tameleho Jim Fox mohl sledovat korespondenci; /3/ Heyrovský podle dopisu z 18.6. s Tameleho návrhem nesouhlasil.

Herbert H. UHLIG (1907–1993)

Profesor fyzikální chemie, MIT, Cambridge, USA

Rok 1950

7.8. Uhlig oznamuje konání symposia Electrode Kinetics, které pořádá Theoretical Division americké Elektrochemické společnosti na jaře 1951 ve Washingtonu. Jednat se bude o přepětí, teorii potenciálů, mechanismu elektrodových reakcí, polarizaci atd. Heyrovský je vyzýván, aby poskytl příspěvek, a je-li to možné, aby byl osobně ve Washingtonu. Rukopisy je třeba dodat do 1.1.1951. Vítány jsou příspěvky i Heyrovského spolupracovníků.

Heyrovský 23.10. v dopisu uvedl názvy svého příspěvku (Electrode kinetics derived from oscillographic polarography) a Brdičkova /1/ příspěvku (Electrode kinetics derived from polarographic curves obtained with dropping mercury electrode).

27.10. Uhlig vítá Heyrovského dopis z 23.10., v němž pisatel přislíbil dva příspěvky pro symposium: jeden vlastní, druhý Brdičkův. Heyrovského a Brdičkova jména budou uvedena v seznamu autorů příspěvků. Ovšem nejlepší by bylo, kdyby se Heyrovský mohl osobně zúčastnit symposia. V tom případě organizátoři symposia připraví vše potřebné k Heyrovského cestě (doprava, ubytování atd.).

Heyrovský podle konceptu dopisu s.d. se omlouvá, že ani on, ani Brdička nemají bohužel čas pro napsání slíbených příspěvků, jelikož jsou zavaleni pracemi s přípravou mezinárodního polarografického kongresu, který bude počátkem roku 1951 v Praze. Dále uvádí, že v současnosti v jeho případě nepřipadá v úvahu cestovat do USA.

Rok 1951

26.2. Heyrovský zmiňuje skutečnost, že ani on ani Brdička nemohli kvůli nedostatku času napsat a poslat do USA své příspěvky na symposium. Teď, kdy je po pražském kongresu, by teoreticky mohli splnit slíbené, ale je příliš pozdě (termín byl 1.1.) /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2687.

Poznámky: /1/ R. Brdička (1906-1970), český fyzik.chemik, pedagog UK, žák Heyrovského; /2/ Uhligovy dopisy byly napsány v Cambridge (Mass., USA), Heyrovského v Praze

Zdirad VOPIČKA

Americký stipendista u prof. Heyrovského

Rok 1934

3.12. Vopička píše Heyrovskému, že se uchází o stipendium ke studiu v ČSR. Poradil mu to profesor Frank Hovorka /1/ z Western Reserve University v Clevelendu. O sobě píše, že je studentem, graduoval (MSc.) v organické chemii a PhD doufá získat v roce 1935. Píše, čte a hovoří česky, jeho rodiče se narodili v Čechách. Byl už jednou v ČSR, když mu bylo 9 let /2/.

Rok 1948

8.8. píše Heyrovský o nastávající cestě do USA i o potížích s ní spojených. Prvně mají letět děti, na letišti v New Yorku na ně bude čekat Dr. Jurka /3/, která je po 2 dnech posadí do vlaku do Syrakus, kde budou u Dr. Müllera /4/.

Vopička 15.8. píše o přestěhování blíž k svému pracovišti. Těší se, že Heyrovské navštíví, až budou v USA. Nabízí Heyrovského dětem, aby u nich pár dní pobyli. Přijel by pro ně do New Yorku a převzal by je od Dr. Jurky /5/.

Rok 1949

Heyrovský 11.12. píše o neuskutečněné cestě do USA. Příčinu vidí v tom, že nedůvěra mezi státy narůstá, což se projevuje i na vědeckém styku. Práce v ÚFCH UK běží dál. Už existuje ve světě 2000 polarografických prací, což ho těší. Obě Heyrovského děti studují: Jitka /6/ na universitě, Michael /7/ na gymnasiu.

Rok 1950

Vopička píše o své rodině: o 11 letém synovi a 7 leté dcerce-skautce. Zabývá se organickými syntézami. Dosud pracoval v soukromém sektoru, ale rád by přešel do veřejného sektoru.

Žije s rodinou ve státě New Jersey.

9.3. odpovídá Heyrovský. Děkuje za krásné fotografie a též za Vopičkovu snahu ukončit záležitost s firmou Sargent /8/. Při hledání nového zaměstnání doporučuje Vopičkovi, aby se obrátil na Müllera, Kolthoffa /9/ a Tameleho /10/. Uvádí jejich adresy.

Heyrovský posílá 2.4. Vopičkovi na oplátku několik fotografií. Píše o své rodině, o zásobování a nákupch potravin v Praze na volném trhu, kde jsou však vysoké ceny. Uvádí též první informace o Ústředním ústavu polarografickém (ÚÚP), kterého je ředitelem.

31.5. posílá Vopičkovi opis dopisu z 16.5., na který nedostal odpověď. V něm psal o převodu peněz-honoráře od firmy Sargent do Prahy. Dále popisuje počáteční činnost ÚÚP.

Vopička 23.6. sděluje, že mu dlouho trvalo převést Heyrovského honorář do Prahy.

Rok 1959

Heyrovský 12.7. v dopisu lituje, že Vopička měl potíže s odesláním peněz do ČSR.

26.10. Vopička posílá Heyrovskému nejvřelejší a nejsrdečnější blahopřání k získání Nobelovy ceny /11/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2370 a 3346 (dopis z 26.10.1959), Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ F. Hovorka, americký profesor chemie českého původu; /2/ Z. Vopička stipendium získal a v letech 1935-1936 byl v Praze na univerzitě u Heyrovského, tedy jeho žák; /3/ E. Jurka, americká lékařka, žačka Heyrovského; /4/ O.H. Müller (1908- ?), americký fyzik. chemik a fyziolog německého původu, žák Heyrovského; /5/ Z předchozí korespondence (nezachovala se) se Vopička dozvěděl o plánovaném pobytu Heyrovského v USA; /6/ J. Heyrovská (1929), dcera Heyrovského, studovala biochemii na UK; /7/ M. Heyrovský (1932), syn Heyrovského, později studoval chemii na UK; /8/ Sargent, americká firma vyrábějící mj. polarografy; /9/ I.M. Kolthoff (1894-1993), americký fyzik.chemik; /10/ M. Tamele (1899- ?), český fyzik. chemik působící v USA, žák Heyrovského; /11/ Všechny Heyrovského dopisy byly psány a odeslány z Prahy, Vopičkův dopis z 3.12.1934 byl odeslán z Clevelandu (Ohio,USA), dva z Rumsonu (New Jersey, USA) a poslední z New Yorku.

Stanley WAWZONEK (1914–1988)

Americký organický chemik-polarografista, pedagog Louisiana State University

Rok 1954

26.3. žádá Wawzonek Heyrovského o nominaci Delahaye /1/ na Cenu Americké chemické společnosti (ACS).

Heyrovský 9.5. posílá v příloze své doporučení na udělení Ceny ACS Delahayovi.

29.10. Wawzonek děkuje Heyrovskému za podporu k udělení Ceny ACS Delahayovi.

Rok 1956

Heyrovský v dopisu z 22.8. děkuje za zasláný separát o polarografii. Je Wawzonekovi velmi vděčný za jeho neustálý zájem o polarografickou metodu.

Rok 1957

6.2. se Heyrovský ohrazuje proti použití termínu „amperometric titration“ místo správnějšího (podle Heyrovského) „polarometrie“, jak je užito v překladu Březinovy /2/ a Zumanovy /3/ monografie. V polarografii se přece neměří ampéry, ale pouze deflexe galvanometru. Kolthoff /4/ bohužel nazval polarografické titrace titracemi amperometrickými. Je pak těžké pro analytiky v případě užití amperometrie určit, zda byla při titraci použita kapková rtuťová elektroda či kovová drátková elektroda. Heyrovský je ostře proti termínu „amperometrie“, jde-li o titrace s kapkovou rtuťovou elektrodou.

Wawzonek v dopisu z 11.2. diskutuje termíny „polarometrická titrace“ vs. „amperometrická titrace“ a reaguje na Heyrovského názor. On se kloní k adjektivu „amperometrická“, protože se užívá v americké literatuře. Navíc v organické chemii se polarometrie plete s polarimetrií.

13.4. píše za celý chemický department, že chtějí navrhnout Delahaye na Beckman Award in Instrumentation s ohledem na úspěch Delahayovy knihy „New Instrumental Methods in Electrochemistry“ a žádá Heyrovského o doporučení k udělení ceny .

25.4. Heyrovský posílá kopii dopisu, jímž doporučuje komitétu pro udělování Beckmanových cen Dr. Delahaye k udělení ceny za instrumentaci za zásluhy o rozvoj teoretické a praktické chemie.

Rok 1964

Wawzonek 14.8. děkuje za pohostinství během pobytu v Praze a za možnost navštívit PÚ a seznámit se s jeho pracovníky /5/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, osobní korespondence, inv. č. 2405, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ P. Delahay(1922-2???), americký elektrochemik; /2/ M. Březina (1924-1999), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ, žák Heyrovského; /3/ P. Zuman (1926), český fyzik. chemik, vědecký pracovník PÚ do roku 1967, žák Heyrovského; /4/ I.M. Kolthoff , americký fyzik. chemik, pedagog Louisiana State University; /5/ Heyrovský psal všechny dopisy z Prahy, Wawzonek z Baton Rouge; dopisy z 26.3.a 29.10 1954 a z 13.4.1957 a z Iowa City dopisy z 11.2. 1957 a 14.8. 1964

G. WENDT

Editor časopisu Chemical Reviews

Rok 1938

1.4. Wendt píše, že se od profesora Kolthoffa /1/ dozvěděl, že Heyrovský připravuje příspěvek pro symposium v Dallasu s názvem „The adsorption of hydrogen and deuterium on the DME“.

Příspěvek by se hodil do Chemical Reviews, v němž v posledních letech nebylo nic z Československa publikováno. Wendt čte CCCC a hodlá pozvat některého československého vědce s článkem do Chemical Reviews. Před rokem Wendt psal Votočkovi /2/ a žádal ho o jména čs. chemiků, kteří by mu mohli dodat rukopisy k otištění v Chemical Reviews, ale Votoček mlčí. Zve tedy rovnou Heyrovského a prosí ho o ta jména čs. chemiků.

14.5. Heyrovský je potěšen, že jeho příspěvek ze symposia v Dallasu hodlají otisknout v Chemical Reviews. Omlouvá Votočka, že zřejmě zapomněl Wendtovi odpovědět. Heyrovský tedy uvádí jména vhodných čs. chemiků včetně jejich adres: J. Baborovský /3/, H. Zocher /4/, F. Haurowitz /5/ a G. Hüttig /6/, /7/. On sám by rád zaslal Wendtovi review o polarografických výzkumech v Československu a proto vkládá seznam literatury zabývající se polarografií. V review by rád

uvedl i aplikace polarografie v biologii, medicíně, mikroanalýze, v chemické technologii i v teoretické chemii (elektrooxidace, redukce, adsorpce, difuze).

26.5. Wendt oznamuje, že Heyrovského článek půjde co nejdříve do tisku, obtahy článku mu budou zaslány. Gratis obdrží 25 separátů. Znovu uvádí, že další články z Československa jsou redakcí vítány. Oznamuje, že odchází z postu editora časopisu, novým editorem bude A. Noyes /8/, kterému předá veškerou korespondenci.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2470, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ I.M. Kolthoff (1894-1993), americký chemik-analytik a fyzik. chemik holandského původu; /2/ E. Votoček (1872-1950), český organický chemik, pedagog VŠCHT, spoluvydavatel CCCC; /3/ J. Baborovský (1875-1946), český fyzik. chemik, pedagog ČVŠT v Brně; /4/ H. Zocher (1893-1969), německý fyzik. chemik, pedagog Německé vysoké školy technické v Praze; /5/ F. Haurowitz (1896-1986), německý chemik, pedagog Německé univerzity v Praze; /6/ G. Hüttig (1890-1957), německý chemik, pedagog Německé univerzity v Praze; /7/ Je zajímavé, že Heyrovský ze čtyř jím doporučených autorů článků v Chemical Reviews jmenoval tři Němce, což svědčí o jeho přesvědčení, že ti by poskytli nejlepší články; /8/ A. Noyes, americký chemik, pedagog CIT; /9/ Wendtovy dopisy byly psány ve Washingtonu, Heyrovského v Praze

P. W. WEST

Americký chemik, pedagog Louisiana State University

Rok 1948

23.11. West a jeho kolegové velmi litují, že Heyrovský nebude moci přicestovat do USA. Děkan fakulty Choppin učinil zvláštní opatření k Heyrovského pobytu v Baton Rouge. West věří, že v budoucnu se podaří Heyrovskému vycestovat do USA a přijet na Louisiana State University. Ještě před tím se mohou s Heyrovským setkat někde v Evropě.

Rok 1949

22.7. se West omlouvá za zdržení ve psaní. Lituje, že snaha Louisiana State University podpořit cestu Heyrovského do USA byla marná. Zdá se, že v dohledné době se nic nového nezmění. Rozhodně bude dobré, když Heyrovský ho bude informovat o svých nových plánech cestovat do USA.

West se nedávno vrátil ze symposia o organických reagentech, kde se setkal s profesory Feiglem /1/ a Delahayem /2/, s nimiž se Heyrovský může potkat v létě na mezinárodním kongresu.

Heyrovský zřejmě ví, že dr. Müller /3/ měl sérii přednášek na jejich loňském symposiu. Müllerovy

přednášky byly velmi dobře přijaty. Jeden z Westových studentů získal místo asistenta u Müllera a West doufá, že se tak udrží těsnější kontakt s Müllerem.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2425, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ F. Feigl, brazilský organ. chemik rakouského původu; /2/ P. Delahay, americký fyzik. chemik, pedagog Minnesota State University; /3/ O.H. Müller, americký fyzik. chemik německého původu, žák Heyrovského

H. B. WILLIAMS

Profesor Louisiana State University

Rok 1957

13.4. Williams žádá Heyrovského o doporučení P. Delahaye /1/ na Beckmanovu cenu za instrumentaci.

25.4. Heyrovský posílá doporučení, v němž uvádí zásluhy Delahaye o rozvoj teoretické a praktické instrumentace.

29.4. Williams potvrzuje příjem Heyrovského doporučení. Dále uvádí, že se Heyrovský může kdykoliv obrátit na kohokoliv z chemického departmentu s žádostí o službu /2/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2497, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ P. Delahay (1922-?), americký fyzik. chemik, pedagog Louisiana State University; /2/ Williamsovy dopisy byly odeslány z Baton Rouge, Heyrovského z Prahy

Hafale ZALLEM

Docent farmaceutické chemie, Southern College of Pharmacy, Mercer University, Atlanta

Rok 1960

16.9. Zalem děkuje za Heyrovského vyjádření k jejich polarografické nádobce. Popisuje, jak s nádobkou u nich pracují. Posílá Heyrovskému náčrt nádobky a prosí o připomínky, než bude nádobku publikovat /1/.

Pramen: Fond J. Heyrovského, korespondence, inv. č. 2468, Archiv AV ČR, Praha

Poznámky: /1/ Dopis byl napsán v Atlantě

3.1. Poznámky ke kapitole 3

* Americký ústav (AÚ) v Praze byl založen na jaře roku 1931 z iniciativy skupiny přátel USA za účelem prohloubení styků mezi USA a ČSR po stránce kulturní, vědecké, technické, hospodářské a umělecké. Úkolem ústavu bylo umožňovat vhodnou aplikaci amerických vymožeností na československé poměry, šířit kritickou znalost o skutečných amerických hodnotách v ČSR a zvyšovat znalost ČSR v USA. Měl tvořit pojiťko mezi Čechoslováky, kteří dleli v USA na studiích, pěstovat vzájemné styky mezi členy AÚ a Američany žijícími trvale nebo dočasně v ČSR a udržovat spojení s obdobnými institucemi domácími i v cizině. Za tím účelem pořádal přednášky, diskusní schůze, členské večere, zájezdy, sjezdy atd. Prvním předsedou AÚ byl profesor B. Němec (1873-1966), botanik, po něm profesor J. Heyrovský, fyzikální chemik. Činnost ústavu a jeho členstva (vybraná společnost českých a slovenských intelektuálů, politiků, národohospodářů, novinářů aj. Praze a v ČSR, která spolupracovala s čs. ministerstvy) se odrážela v sekcích (novinářské, inženýrské, komerční, vědecké, zdravotnické, zemědělské a studentské (přetvořené brzy v komisi, která pečovala o americké stipendisty a jiné americké studenty v otázce vybírání čs. stipendistů pro americké koleje a univerzity). Pro návštěvy z USA hledal AÚ vhodné ubytování. O jejich návštěvách vždy upozornil čs. úřady a instituce, zejména čs. ministerstvo školství a národní osvěty a americkou legaci v Praze. Po finanční stránce byl AÚ podporován československými ministerstvy školství a zahraničí. V roce 1932 byli zakládajícími členy AÚ (kromě organizací) např. diplomat Z. Fierlinger, továrník T. Baťa, ministr zahraničí E. Beneš, ministr školství I. Déřer a další. Prvními čestnými členy AÚ byli pražský primátor K. Baxa, E. Beneš, I. Déřer, spisovatel K. Čapek, kurátor Amerického národního musea ve Washingtonu A. Hrdlička, president Columbia University v New Yorku N. M. Butler, ředitel Institute of International Education S. P. Duggan aj. Dopisující členové AÚ žijící v USA byli jmenováni výborem AÚ. J. Heyrovský byl členem AÚ od jeho založení 29. dubna 1931. Hned poté byl zvolen do výboru AÚ, od listopadu 1931 byl předsedou vědecké sekce a od 23. března 1934 do 11. března 1937 dokonce předsedou AÚ. Po resignaci na tuto funkci jej nahradil Z. Fierlinger a Heyrovský zůstal členem výboru. V kritických letech, konkrétně od března 1939 do dubna 1941 (zánik AÚ) byl místopředsedou AÚ. Ve vrcholných funkcích se tedy pohyboval 7 let z 10leté existence AÚ. Činnost Heyrovského v AÚ je doložena v řadě dokumentů, z nichž část je vybrána do této knihy. Kromě organizování schůzí výboru a valných shromáždění AÚ se Heyrovský věnoval vědecké sekci, zejména styku s americkými hosty hlavně přírodovědci. Před půlročním pobytem v USA jako předseda vědecké sekce vytýčil pro sekci tyto úkoly: vyjednávání stipendií do USA pro dorost a pokročilé vědecké pracovníky, zvaní vynikajících amerických badatelů do AÚ, pěstování osobních i písemných styků s americkými učenici a publikování vědeckých prací v amerických odborných časopisech. Do vědecké sekce soustředil hlavně přírodovědce, ale nevyklučoval v ní ani další odborníky. Koncem roku 1931 měla vědecká sekce již 50 členů, mezi nimi byli později známí profesori S. Hanzlík, S. Prát, O. Vočadlo, F. Čůta, K. Stloukal, J. Šámal, F. Kostečka, J. Uher, R. Carnap, V. Lesný a další.

7. Shrnutí

Studie podává přehled o činnosti Jaroslava Heyrovského ve vztahu k USA v rozmezí let 1928-1967. Podkladem je Heyrovského korespondence s americkými chemiky.

O rozvoj československo-amerických vztahů se v letech 1931-1941 staral v Praze Americký ústav (AÚ), který několik let vedl jako předseda právě J. Heyrovský, jenž v AÚ pracoval po celou dobu jeho existence v různých funkcích, mj. jako vedoucí vědecké sekce nebo jako místopředseda AÚ. Nejdůležitějším momentem jeho vztahu k zemi prudce se rozvíjející v technických a přírodních vědách byla půlroční Heyrovského cesta po Spojených státech v roce 1933, kdy tam v Kalifornii působil na tamních vysokých školách jako hostující Carnegie profesor. Zasloužil se o vnesení nové metody analytické chemie-polarografie- do amerických ústavů a škol. Jeho zásluhou se polarografie i podle vyjádření Američanů stala důležitou součástí analytické chemie, biochemie, metalurgie a dalších vědních a technických disciplín. Z USA si Heyrovský odnesl poznatky o výuce fyzikální chemie na amerických univerzitách a technikách, o vybavení chemických a fyzikálních laboratoří a v neposlední řadě přátelství amerických kolegů. V USA sledoval i obchodní zájmy: Československo v té době bylo jedinou zemí, která vyráběla (v omezené míře) polarografy, jež vymyslel spolu se svým žákem Japoncem M. Shikatou roku 1924, dva roky po objevu elektrolýzy se rtuťovou kapkovou elektrodou. Dále v USA získával nové předplatitele československého mezinárodního časopisu *Collection of Czechoslovak Chemical Communications*, který spolu s Emilem Votočkem založil a vydával.

Heyrovského půlroční pobyt ve Spojených státech byl tedy velmi užitečný – jak pro Američany, tak pro československou vědu. Novoty, které poznal Heyrovský v Kalifornii, uplatnil po svém návratu do vlasti sám nebo se svými spolupracovníky v základním výzkumu. Šlo např. o užití těžké vody v analyzovaných elektrolytech (těžká voda hrála později významnou úlohu v atomovém výzkumu).

Po skončení 2. světové války to byli američtí kolegové Heyrovského, kteří mu vyjadřovali sympatie, když čelil obvinění z údajné spolupráce s Němci.

V roce 1948 – ještě před únorovým převratem – plánoval nový pobyt v USA tentokrát s celou rodinou, z něhož však sešlo. Podle korespondence američtí kolegové nemohli pochopit, proč americké velvyslanectví neudělilo Heyrovskému visum. Spíše chápali, proč měl Heyrovský potíže s povolením odcestovat od československé strany – železná opona už fungovala a zahraniční cesty Heyrovského (ale nejen jeho) byly na několik let komunistickým režimem znemožněny, a tím i důležitý faktor vědecké spolupráce – osobní styk, takže zbyl jen styk korespondenční. Ovšem vrcholní komunističtí vědci na Západ směli vyjíždět.

Heyrovského korespondence svědčí o jeho činnosti ve vrcholných mezinárodních chemických institucích (IUC, IUPAC, CITCE). Podle korespondence k nejmilejším Heyrovského kolegům v USA patřili profesori M. Bogert, I. M. Kolthoff a zejména jeho žák O. H. Müller.

K udělení Nobelovy ceny za chemii v roce 1959 přišlo Heyrovskému z USA přes 60 gratulačních dopisů či telegramů od jednotlivců i institucí. Ze skupiny jednotlivců mu blahopřáli všichni žijící přátelé z USA.

Frekvence dopisů mezi Prahou a USA se v šedesátých letech snižovala v důsledku zhoršování zdravotního stavu Heyrovského. Jeho nejlepší američtí přátelé mu psali až do roku 1967, kdy 27. března v Praze zemřel. I na poslední došlé dopisy Heyrovský odpověděl, a to nejen došlé z USA. Jakkoli byl Heyrovského fyzický stav v posledních letech jeho života špatný, duševní svěžest si uchoval do posledního dechu.

Heyrovského kontakty s USA svědčí o jeho mimořádném vlivu na vědeckou spolupráci Československa se Spojenými státy americkými.

Summary

The study represents the activity of Professor Jaroslav Heyrovský with regard to the USA in the period 1928-1967. The base for the study is his correspondence with American chemists and other Americans.

The American Institute in Prague took care about the development of American-Czechoslovak relations in the period 1931-1941. Just J. Heyrovský was the president of AI for several years that operated also in other functions of AI (chairman of scientific section, several times vice-president). The most important moment of the Heyrovsky's relation to the USA was his half-year stay in States in 1933. In that time he was a Carnegie Visiting Professor at the California universities. He deserved for the introduction of new chemico-analytical method – polarography – into American institutes and schools. Even during his stay American chemists recognized the Heyrovsky's methods as an important part of analytical chemistry, biochemistry, metallurgy and other scientific and technical branches. From the USA J. Heyrovský carried off the knowledge on tuition of the physical chemistry on American universities, on the equipment of chemical and physical laboratories and last but not least the friendship of American colleagues. In the USA Heyrovský followed also commercial interests: Czechoslovakia was in that time a single country producing (in limited amount) polarograph – the apparatus for the record of current-voltage (polarographic) curves which Heyrovský and his disciple M. Shikata devised in 1924, i.e. two years after the Heyrovsky's discovery of the electrolysis with mercury dropping electrode (polarography). Further

Heyrovský looked for new subscribers of the international journal Collection of Czechoslovak Chemical Communications founded by him and E. Votoček.

The Heyrovský's stay in the USA was therefore very useful both for American and Czechoslovak science. Some novelties obtained in California Heyrovský applied at home after his return to Prague, e.g. the use of heavy water in polarography (the heavy water played later very important role in the nuclear research).

After ending WWII the American colleagues expressed their sympathies to Heyrovský who at that time faced the accusation from the alleged cooperation with German.

In 1948 – even before the February coup d'état – Heyrovský designed a new stay in the USA, this time with whole family. He has had the support of American colleagues but owing to unoffered visa this stay was not realized. According to the correspondence American chemists did not understand the Heyrovský troubles with obtaining the US visa. They rather understood Heyrovský difficulties with permission of Czechoslovak authorities to travel to the USA – Iron Curtain already operated and the foreign ways of Heyrovský (but also other scientists) on West were for several years impossible due to the communist regime. By this method the important factor of scientific cooperation, namely personal contacts between scientists, was wound and the correspondence contact (often watched by the Czechoslovak censorship) remained, only. But for the top communistic scientists this limitation with travelling to the West was invalid.

The Heyrovsky's correspondence gives a picture about his activities in the world chemical institutions (IUC, IUPAC, CITCE). The correspondence in the 60s was diminished owing to the making worse of the Heyrovsky's health state. His best American friends (Müller, Kolthoff and the others) wrote him till 1967 when he on the March 27 died. But even last letters J. Heyrovský answered. Though the Heyrovsky's physical state in his last years of life was bad, his mental state was very good till his last breath..

The Heyrovsky's contacts to the USA demonstrate his remarkable influence on scientific cooperation of Czechoslovakia with the USA.

5. Použitá literatura

- Bard A J, Inzelt G., Scholz (eds.), in *Electrochemical Dictionary*, Berlin-Heidelberg 2008
- Čs. biografický slovník, Praha 1992
- Deutsche Biographische Enzyklopedie
- Dictionary of Scientific Biography
- Heyrovský J, Referát o mém zájezdu do Spojených států, in *Chemické listy* (1934) : 153-159
- Churáň M, Kdo byl v našich dějinách ve 20.století, Praha 1994
- Jindra J, Počátky české elektrochemie, in *Dějiny věd a techniky* (2007) 40: 87-101
- Jindra J, Elektrochemické zdroje proudu v Československu, in *Dějiny věd a techniky* (2007) 40: 175-192 a (2008) 41: 27-50
- Jindra J, Otakar Šulc-první český fyzikální chemik, in *Dějiny věd a techniky* (2010) 43: 27-37
- Jindra J, Česká fyzikální chemie za Bohuslava Raýmana, in *Práce z dějin Akademie věd* (2011) 3: 233-247
- Jindra J, Palivové galvanické články v Československu, in *Dějiny věd a techniky* (2004) 37: 91-115
- Jindra J, *Dějiny české elektrochemie 1882-1989*, Praha 2009
- Jindra J, Z dopisů Jaroslava Heyrovského, Výběr z korespondence z let 1919-1967, ÚSD AV ČR, Praha 2012, in <http://www.usd.cas.cz/cs/stranky/publikace/elektronicke-publikace>
- Malá čs. encyklopedie, Praha 1984-1987
- Neue deutsche Biographie
- Neue österreich. Biographien
- Nový L (ed.), Osobní fond Jaroslava Heyrovského, in *Práce z dějin ČSAV 4, seria B*, Praha 1990, Österreich. Biograph. Lexikon
- Ottův slovník naučný nové doby, Praha 1930-1943
- Pötsch W.R. (ed.), *Lexikon bedeutender Chemiker*, Leipzig 1988
- Sodomka L, Sodovková M, Sodovková M, *Kronika Nobelových cen*, Praha 2004
- Tomeš J., et al., *Český biograf. Slovník XX.století*, Praha 1999
- Tomeš J., Léblová A (eds.), *Čs. biografický slovník*, Praha 1992
- Tulachová M, *Disertace pražské university 1882-1953*, Praha 1965
- Všeobecná encyklopedie, Praha 1996-1998
- Výborná M, *Disertace pražské university 1882-1953*, Praha 1965

6. Seznam zkratek

anal. / analytický

anorgan. / anorganický

AV / Akademie věd

AV ČR / Akademie věd České republiky

ACS / American Chemical Society (Americká chemická společnost)

AÚ / Americký ústav

CCCC / Collection of Czechoslovak Chemical Communications

Collection / Collection of Czechoslovak Chemical Communications

CIT / California Institute of Technology

CITCE / Comité International de Thermodynamique et de Cinétique Electrochimiques

(Mezinárodní komitét elektrochemické termodynamiky a kinetiky)

čs. / československý

ČSAV / Československá akademie věd

ČVŠT / Česká vysoká škola technická

ČVUT / České vysoké učení technické

Dr.h.c. / doktor honoris causa (čestný doktor)

D.Sc. / doktor věd (anglický)

francouz./ francouzský

FÚ UK / Fyzikální ústav Univerzity Karlovy

FCHÚ UK / Fyzikálně chemický ústav Univerzity Karlovy

fyzik. / fyzikální

chem. / chemický

IIE / Institute of International Education

IUC / International Union of Chemistry

IUPAC / International Union of Pure and Applied Chemistry

KU / Karlova univerzita

maďar. / maďarský

MIT / Massachusetts Institute of Technology

MU / Masarykova univerzita

němec. / německý

organ. / organický

PhDr./ doktor filosofie

PřF / Přírodovědecká fakulta

PÚ / Polarografický ústav

JH / Jaroslav Heyrovský

RNDr / doktor přírodních věd

SAV / Slovenská akademie věd

s.d. / sine data (bez data)

SVŠT / Slovenská vysoká škola technická

teoret. / teoretický

ÚFCH ČSAV / Ústav fyzikální chemie Československé akademie věd

ÚFCH JH ČSAV / Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského Československé akademie věd

UK / Univerzita Karlova

UKo / Univerzita Komenského

ÚÚP / Ústřední ústav polarografický

VŠB / Vysoká škola báňská

VŠCHT / Vysoká škola chemickotechnologická

VŠCHTI / Vysoká škola chemickotechnologického inženýrství

7. Rejstřík

- Adams, Elliot Q. 139, 141
Alexander, Jerome 11, 12, 18-20, 86, 112, 113, 125
American Academy of Arts and Science 12, 20, 21
American Chemical Society 12, 21
Americký ústav 12, 22-26
Alimarin, Ivan P. 29
- Baborovský, Jiří 162
Balle(ová), Helaers L. 128
Barrows, D.P. 22
Bates, Roger G. 12, 26-29, 88, 96, 97
Baumberger, J.P. 106, 116, 117
Bayne-Jones, S. 68
Bažant, V. 65
Běhounek, František 145
Beneš, Edvard 20, 148
Benner(ová), F. 20
Berg 137
Berl, Walte 11,13, 30, 31, 67, 82, 113, 115,118, 120, 123
Bhatnagar, S.S. 128
Bockris, John O'Mara 12, 13, 31-32
Bogert, Marston T. 4, 7, 9, 11-13, 23, 32-40, 42, 75, 107, 147, 166
Böhm, Johannes 11, 74, 122, 123
Bonhoefer, Karl F. 127
Böttger, Walter 104, 109, 110, 115
Brauner. Bohuslav 32
Bray, William C. 11-13, 40, 41
Brdička, Rudolf 22, 44, 59, 62, 63, 68, 69, 70, 73, 75, 77, 84, 85, 89, 95, 96, 105, 107, 108, 110, 115-117, 119, 120, 123,125, 126, 128-130,133, 136, 159
Breyer, B. 49, 89, 132, 139, 143
Březina, Miroslav 85, 122, 161
Burke, R.E. 110
Bustin, D. 152
Butler, Nicolas M. 5, 7, 11-13, 22, 36, 38, 41-42, 101
- Calvin, Melvin 125
Carnegie , Andrew 9
Cieleszky, Vilmos 89
Cohn 115
- Černá, Jitka 89, 134
Černý, Karel 89, 134
Čůta, František 105
- Davis, Tenney L. 6, 7, 11-13, 42-44
Day, J.H. 128
Delahay, Paul 11-13, 28, 44-48, 78, 81, 96, 97, 111, 117, 127, 149, 161-164

Dickow, H.R. 4, 11, 13, 48
 Dodd 11, 13, 48, 49
 Doležal, Jan 29
 Domin, ml. 62
 Drbohlav, V. 24
 Dubinin, Michail M. 28
 Duggan, S.P. 24

Einstein, Albert 24
 Ekeberg 134
 Elving, P.J. 12, 13, 49-51, 78, 79, 139
 Eyring, H.
 Ewen, E.F. 12, 153

Feigl, Fritéz 87, 163
 Fiala, F. 110
 Fierlinger, Zdeněk 24
 Fink 115
 Forejt, Jindřich 83, 84, 122, 123, 127
 de Forest, L. 62
 Foulk, C.W. 7, 8, 11, 12, 13, 52
 Fox, J. 157
 Frank, Philipp 12, 13, 24
 Fraus 103
 Frausová, A. 103
 Freund, P.A. 20
 Frumkin, Alexander Naumovič 28, 74, 135, 148
 Furman, Nathaniel H. 7,9, 11-13, 37, 50, 52-55, 74, 76, 85, 108, 123

Gucker, F.T. 59, 60

Hack, H. 12, 13, 55
 Hahn , Otto 8, 10
 Hácha, Emil 24
 Hamilton 9
 Hammett, L.P. 75, 127
 Hanuš, Vladimír 129
 Haskell, H.S. 5, 7, 9, 11-13, 42, 55-58, 101
 Hauk, Alan 12, 13, 58,
 Haurowitz, Felix 12, 13, 59-60, 162
 Havelková 134
 Heller 106
 Henne, A.L. 12, 13, 60-61
 Herasymenko, Polykarp 4, 61, 62, 132
 Herasymenková, Anna 12, 13, 61
 Herman, John 4,10, 11-13, 22, 61-65, 157
 Heřmanová, H. 62-64
 Heyrovská, Jitka, provd. Černá 37-39, 59, 62, 69-71,102, 103, 110, 119, 120, 121, 126,130,
 160

Heyrovská, Marie 12, 32, 37, 39, 59, 60, 67, 89, 97, 111, 114, 126,130, 137, 142, 144, 145,
 146, 147
 Heyrovský, Antonín 83
 Heyrovský, Jaroslav 4, 167
 Heyrovský, Michael 37, 39, 59, 67, 69, 71, 83, 89, 92, 110-112, 119, 120, 126, 134, 136, 137,
 157, 160
 Hill 9, 94
 Hlavatý, Václav 59
 Hoel 12, 13, 65
 Hoffmeister, Adolf 145
 Hohn 129
 Holman, R. 12, 13, 65
 Holleck, Ludwig 89, 132
 Homolka, Jiří 113, 114
 Hovorka, Frank 13, 160
 Hrdlička, Aleš 9
 Hüttig, Gustav Franz 162

 Chain, Ernest B. 119
 Chamberlein 134
 Chapman, R.P. 12, 13, 65-66
 Charlot, Gaston 26, 28
 Chloupek, Jaroslav 148
 Chopin, A.R. 11-13, 66, 103, 151, 163

 Ilkovič, Dionýz 44, 60, 74, 85, 105, 125, 126, 148
 Ishibashi, Masayaki 28, 118

 Jakobi (Jakoby), K. 11-13, 66-67, 109, 110, 114, 118, 120, 121
 James, F.W. 12, 13, 67
 Jemeljanova, N.V. 4, 9
 Jordan, Joseph 12, 13, 67-68, 139
 Jorriksen, W.P. 79, 119
 Journal of Electrochemical Society 13, 68
 Jurka, Edith M. 4, 10-13, 68-72, 160

 Kalvoda, Robert 92, 132, 138
 Kámen, Karel 105
 Kanner, R.J. 150
 Kemula, Wiktor 28, 9, 78, 89, 104, 119, 126, 130, 132, 135
 King, C.W. 68
 Kirkwood(ová),Carol 54
 Klumpar, Josef 69
 Koenig, T.G. 13, 72
 Koch, H.J. 13, 73
 Kolthoff, I.M. 4, 8, 10-13, 24, 26, 37, 73-93, 95, 97, 99, 103, 105, 107, 108, 110,113, 117, 119,
 122, 123, 134, 138, 139, 154, 160-162, 166, 167
 Konopik(ová), Nelly 129
 Kornberg, Arthur 134

Kortüm, G. 26
 Koryta, Jiří 28, 45, 47, 91
 Kose, Josef 22, 24
 Koutecký, Jaroslav 44, 47, 126
 Kovařík (Kovarík), Alois F. 6, 7, 11, 13, 22, 93-95
 Kozák, Jan Blahoslav 42
 Kráček 9
 Krjukova, T.A. 28, 29, 89
 Krupička 114
 Křepelka, Jindřich 5
 Kůta, Jaroslav 47, 92, 129, 135, 138

Laitinen, H. 11-13, 26, 27, 74, 78, 91, 95-97
 Langer, A. 30
 Laub, J.I. 13, 98
 Lenard 8
 Levič, Benjamin G. 89, 132
 Lewis, B. 21, 22, 24
 Linford, H.B. 11-14, 98-99
 Lingane, J.J. 11-14, 37, 73, 74, 78, 80, 81, 82, 86, 81, 90, 92, 95, 99-100, 122, 123, 125, 138
 Lipman 146

MacBain, J.W. 7, 8, 13, 14, 62, 100-101, 148
 Mac Gillary, D. 74, 148
 Majer, Vladimír 100
 Malock 100
 Marcus, R.A. 139
 Maresh, Frank 13, 14, 100
 Mark, H.B. mladší 139
 Matheson, I.A. 153
 Micka, Karel 7, 32, 137
 Michalski, N. 68
 Millikan, Robert Andrews 7, 10, 13, 14, 100-101, 141
 Milner, G.W.C. 37
 Mints, T.M. 4, 10-14, 48, 66, 101-105, 150, 152, 158
 Mond, R. 33
 Müller, Carl G. 111
 Müller, O.H. 4, 10-14, 22, 30, 37, 71, 73, 74, 82, 103, 111, 112, 105-141, 150, 155, 156, 160, 162, 166, 167
 Müller, O.H. ml. 109, 112, 136, 137
 Müller(ová), Ann 112, 136
 Müller(ová), Elisabeth 137
 Müller(ová), K. 138
 Müller(ová), Mirtie 112, 138
 Murphy, Walter J. 80, 81, 83, 96

Nejedlý, Vladislav 103-105, 108, 157
 Němec, Bohumil 22
 Nichols, N. 9, 153
 Norrish, Ronald George N. 92, 136

Novák, J.V.A. 25, 69, 70, 130, 155
 Noyes, A. Albert 6-8, 13, 14, 141-142, 163
 Nučič 134

 Ochoa, S. 134

 Quasimodo, Salvatore 134

 Page 37
 Pauling, Linus C. 3, 10-12, 14, 107, 125, 126, 142-146
 Pauling(ová) 142
 Peterson 8
 Piontelli 148
 Pire, Dominique G. 146
 Plzák, František 5
 Posejpal, Václav 5
 Pourbaix, M. 148
 Prát, Silvestr 23
 Prauz 37
 Prauzová, A. 37
 Prosz, J. 28, 89
 Přibil, Rudolf 85, 86

 Randall, Merle 7, 13, 21, 33, 146-147, 157
 Read, Harald J. 12, 14, 147
 Rennick(ová) 137
 Richards, T.W. 9
 Roginskij 28
 Rosenthal, G. 13, 14, 106, 150
 Rysselberghe, Pierre 8, 11-13, 14, 111, 117, 118, 147-150

 Říha, Jiří 99

 Sanigar, Edward B. 3, 151
 Sargent E.H. 158
 Segré, Emilio 134
 Seidel, J. 22
 Semerano, Giovanni 26, 49, 81, 95, 89, 104, 132, 139, 155, 156
 Shain, Irving 104, 139
 Shannon, H.B. 12, 13, 151
 Shikata, Masuzo 6, 89, 112, 119, 130, 165
 Sherrick, P. 11, 12, 111, 151, 152
 Shoemaker, H.B. 12, 13, 152, 153
 Smetak, W.J. 11, 12, 153, 154
 Schmitz, C.L. 12, 152
 Schwabe, Kurt 89, 132
 Scholander 119
 Schwarzenbach, G. 88, 89
 Smith, E.R. 12, 13, 154-156
 Smith, G.F. 13, 154

Smith, H.C. 13, 155, 156
 Spálenka, Miloš 106
 von Stackelberg, Mark 78, 117, 121-123, 132, 133
 Stämpfli 133
 Staněk, Jaroslav 87
 Stočesová, Danica 71, 76
 Stricks 79, 88
 Strubl, Rudolf 69, 106
 Sum, A. 25
 Sumer, J.B. 65
 Summerbell 66, 103
 Swain 106
 Sylvan 110

Šantavý, František 109, 110
 Šerák, Luboš 134, 138
 Šilink, Karel 113, 127, 128, 132
 Šilinková 127-130, 132
 Šimek, Antonín 36
 Šorm, František 59, 144
 Štěrba-Böhm, Jan S. 5, 32
 Štěrba-Böhm, Jan P. 36
 Šterzl, Jaroslav 59

Tachi, Isamu 84, 112, 114, 118, 119, 125, 133, 136, 139, 156
 Tailor, H.S. 12
 Tamele, Miroslav 4, 7, 11, 13, 42, 156, 157, 160, 162
 Tammamushi, Reita 84
 Tanaka, N. 28, 84, 97
 Taylor H.S. 95
 Taylor, J.K. 155
 Teisinger, Jaroslav 136
 Theorell, A.H.T. 66
 Tomeš, Jaromír 71
 Tomíček, Oldřich 75, 77, 79- 81, 83, 84, 86, 87, 125, 126
 Trifonov, Asan 123

Uhlig, H.H. 11-13, 159
 Urey, Harold Clayton 38, 102

Valouchová, Gertruda 75, 77, 84, 85, 89
 Vavruch, Ivan 80
 Verdier, E.T. 119
 du Vigneaud, Vincent 106
 Vinogradov, Aleksander P. 29
 Vlček, Antonín A. 27, 47, 68, 142
 Vočadlo, Otakar 23
 Vogel, Jiří 99
 Volke, Jiří 31, 32
 Vopička, Zdirad 4, 10-13, 116, 117, 160, 161

Voskovec, J. 70
Votoček, Emil 7, 32-34, 37, 39, 80, 116, 162, 165, 167

Washburn, E. D. 9
Wawzonek, Stanley 12, 13, 78-80, 85, 155
Weber, Jan 32, 46
Wendt, G. 13, 162, 163
Weissberger 107, 108, 113, 123, 130
Werich, J. 70
West, P.W. 11, 13, 151, 163-164
Wiesner, Karel 75
Willard 9
Williams, H.B. 12, 13, 164
Wilson 137
Wright, W.B. 23

Yeager, Ernst 46
Yammanonchi, Reita 136

Zachar 42
Zallem, H. 12, 13, 164
Zocher, H. 162
Zuman, Petr 27, 29, 31, 45, 47, 68, 82, 83, 85, 91, 92, 119, 122, 127, 130, 138, 161, 162